

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused

Tallinn 2011

Tellija: EV Põllumajandusministeerium

Projektgrupi koosseis: M. Reiman, I. Niklus, V. Savina, P. Jõekalda, S. Randrüt,
K. Nilson, M. Josing

Aruande koostaja: Lia Lepane

Eesti Konjunktuuriinstituut
Rävala 6 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Fax 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	5
1. TOIDUKAUPADE OSTUEELISTUSED	6
1.1. Toidukaupade ostmise sagedus	6
1.2. Toidukaupade peamised ostukohad	7
1.3. Toiduainete ostukohad kaubagruppide lõikes	8
1.4. Toidukauba ostuotsuseid mõjutavad tegurid.....	18
2. MAHETOIDU MÕISTE ELANIKE JAOKS JA MAHETOIDU OSTMINE	25
2.1. Mahetoidu mõiste elanike jaoks.....	25
2.2. Mahetoidu ostmine ja valmidus maksta kõrgemat hinda.....	26
3. TOIDUKAUPADE EELISTUSED SÕLTUVALT PÄRITOLUST.....	28
3.1. Üldine ostueelistus - kodumaised või importtoidukaubad	28
3.2. Kodumaiste toidukaupade kuvand	30
3.3. Kodumaise ja imporditud toidukauba eristatavus ostmisel.....	35
3.4. Kodumaise- ja importkauba osatähtsus elanike toiduostudes kaubagrupiti.....	38
3.5. Tarbijate usaldus erinevate riikide toidukaupade vastu	47
4. HINNANGUD TOIDUKAUPADE ETIKETTIDELE JA MÄRGISTELE	50
4.1. Etikettide vaatamise sagedus toidukaupade ostmisel.....	50
4.2. Ained toidus, mida tarbijad püüavad vältida või tarbimist vähendada	50
4.3. Kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus, tarbijate huvi ja mõju ostuotsusele	51
5. TOIDUKAUPLUSTE OMAMÄRGITOODED	60
5.1. Toidukaupluste omamärgitoodete üldine märgatavus	60
5.2. Toidukaupluste oma kaubamärkide tuntus, ostmine ja hinnangud	61
6. TARBIJATE KÄITUMINE MAJANDUSSURUTISE TINGIMUSTES	65
6.1. Toidukaupade hindade vaatamise harjumus ostmisel	65
6.2. Toidukulude arvestamise harjumused.....	67
6.3. Perede rahalise olukorra mõju toiduostudele	69
6.4. Majandussurutise ja toidukaupade hindade tõusu mõju tarbijate ostuharjumustele	71
6.5. Toitumisharjumuste muutused toiduainete rühmades.....	79
7. ELANIKE HINNANGUD TOIDUAINETE TARBIMISE ARENGUSUUNDADELE EESTIS.....	87
KOKKUVÕTE.....	91
LISA 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused.....	96
LISA 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes.....	106
LISA 3. Lahtise küsimuse vastuste tekstid	168
LISA 4. Küsitletud kogumi iseloomustus	170

SISSEJUHATUS

Majanduse elavnemine, jätkuv toiduainete hindade tõus maailmaturul ja Eestis, kuid samas jätkuvalt kõrge tööpuudus ja palkade püsimine samal tasemel on märksõnad, mis jäävad iseloomustama 2010. aastat. Kas ja kuidas Eesti tarbijad sellisele olukorrale reageerisid ning milliseid muutusi tegid toidukaupade ostu- ja tarbimisharjumustes, seda uuris Eesti Konjunktuuriinstituut (EKI) Põllumajandusministeeriumi tellimusel. Tarbijate ostueelistuste uuringute ajalugu ulatub aastasse 1996, mil viidi Põllumajandusministeeriumi tellimusel läbi esimene uuring. 15-ne aasta jooksul kogutud elanike hinnangud ja arvamused võimaldavad analüüsida mitmeid näitajaid aegridadena näidates muutuste suundi ja arenguid.

Käesolevas töö ülesandeks oli välja selgitada:

- toidukaupade ostmise sagedus ja peamised ostukohad;
- toidukauba ostuotsust mõjutavad tegurid;
- mahetoidu mõiste elanike jaoks ja mahetoidu ostmine;
- üldine ostueelistus lähtuvalt toote päritolust - kodumaised või imporditud toidukaubad;
- kodumaistele toidukaupadele iseloomulikud omadused elanike hinnangul;
- tarbijate hinnangud kodumaiste ja importtoidukaupade eristatavusele ostmisel ning eristamise keerukuse põhjused;
- kodumaiste ja importtoidukaupade osatähtsus toidukauba ostudes;
- tarbijate usaldus eri riikidest pärit toidukaupade suhtes;
- toidukaupade etikettide vaatamine ostmisel;
- ained, mida tarbijad püüavad toidus vältida või mille tarbimist vähendada;
- toidukauba kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus, mõju ostudele ja elanike huvi nendest;
- toidukaupluste oma kaubamärkide tuntus, mõju ostudele ja kuvand;
- tarbijate harjumuste võimalikud muutused seoses toidukaupade hindade tõusu ja majandussurutise jätkumisega;
- elanike hinnangud toiduainete tarbimise arengusuundadele Eestis, nn toidutrendid.

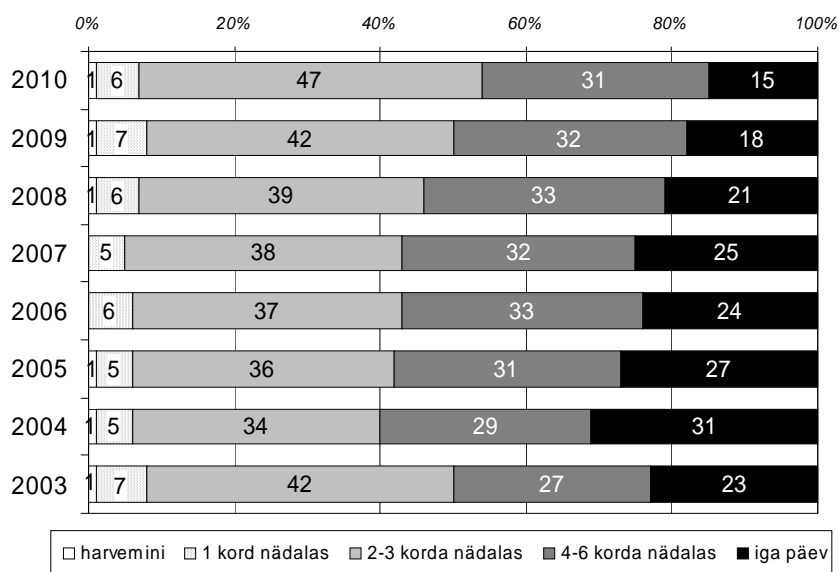
Küsitlus viidi läbi kirjalikult posti teel 26. jaanuarist - 21. veebruarini 2011 EKI tarbijate paneeli liikmete hulgas. Kvaliteetselt täidetud küsitluslehti laekus kokku 1016. Andmetöötlemise käigus rakendati kaalusid regiooni, rahvuse, vanuse ja soo osas, millega viidi vastanute jaotus vastavusse Eesti elanikkonna mudeliga. Küsitlustulemused on esinduslikud ja laiendatavad Eesti täiskasvanud elanikkonnale vanuses 18-74 aastat (vt küsitletud kogumi iseloomustus, lisa 4).

1. TOIDUKAUPADE OSTUEELISTUSED

1.1. Toidukaupade ostmise sagedus

Alates 2004. aastast on elanike toidukaubaostude tegemise sagedus aasta-aastalt langenud. Jätkuvalt väheneb igapäevaste toiduostude ja suureneb 2-3 korda nädalas toiduostude tegijate osakaal.

Kui sageli ostab teie pere tavaliselt toidukaupu?
(% vastanutest)

Joonis 1.1. Toidukaupade ostmise sagedus aastatel 2004-2010

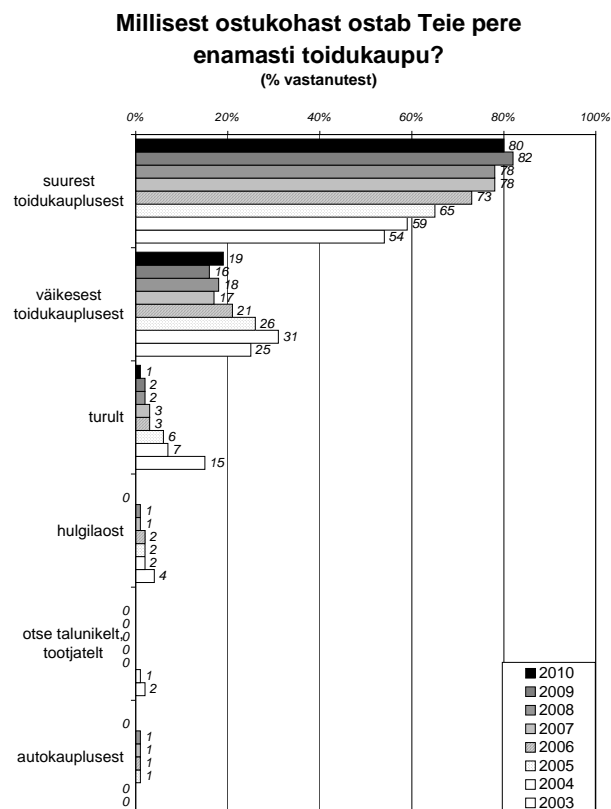
2010. aastal on jätkunud suund ostusageduse vähendamisele. Kui 2004. aastal ostis iga päev toidukaupu 31% elanikest, siis 2010. aastal poole vähem - 15%. 2-3 korda nädalas toiduostude tegevate elanike osakaal oli 2010. a suurim alates 2004. aastast – 47%. Igapäevaste toiduostjate osakaal on teist aastat järjest vähenenud 3%-punkti ja 2-3 korda nädalas ostjate osakaal suurenenud 5%-punkti (vt joonis 1.1).

Tabel 1.1. Toidukaupade ostmise sagedus (% vastanutest)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
iga päev	31	27	24	25	21	18	15
4-6 korda nädalas	29	31	33	32	33	32	31
2-3 korda nädalas	34	36	37	38	39	42	47
1 kord nädalas	5	5	6	5	6	7	6
harvemini	1	1	0	0	1	1	1

1.2. Toidukaupade peamised ostukohad

Toidukaupade peamiseks ostukohaks on Eesti tarbijatele suured toidukauplused (80%). Peamiste ostukohtade struktuuris ei ole 2010. aasta jooksul toimunud märkimisväärsed muutusi. Väikesed toidukauplused olid peamiseks toidukaupade ostukohaks 19%-le ja turg 1%-le tarbijatest. Kuigi toidukaupu ostetakse ka hulgiladudest, autokauplustest, otse talunikelt või tootjatelt ja interneti kaudu, ei pea tarbijad neid ostukohti olulisteks.

Joonis 1.2. Peamised toidukaupade ostukohad aastatel 2003-2010

Suurte toidukaupluste osakaal on aastaga vähenenud 2%-punkti, väikeste kaupluste osakaal suurenenud 3%-punkti ja turgude osakaal vähenenud 1%-punkti võrra (vt joonis 1.2 ja tabel 1.3). Kõik neid muutused on väikesed ja näitavad rahulolu väljakujunenud ostukohtadega. Turgude osakaal kartuli, köögi- ja puuvilja ostudes on jätkuvalt kõrge, kuid kõiki toiduoste arvestades jäävad nad alla suurkauplustele. Samuti ei ole turgude hinnatase muutunud suurkauplustega võrreldes aasta jooksul soodsamaks.

Tabel 1.2. Toidukaupade peamine ostukoht (% vastanutest)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
suur toidukauplus (3 või enam kassat)	54	59	65	73	78	78	82	80
väike toidukauplus (alla 3 kassa)	25	31	26	21	17	18	16	19
turg	15	7	6	3	3	2	2	1
hulgiladu	0	4	2	2	1	1	0	0
autokauplus	0	-	1	1	1	1	0	0
otse talunikelt, tootjatelt	0	2	1	0	0	0	0	0

1.3. Toiduainete ostukohad kaubagruppide lõikes

Igapäevaste toiduainete ostukohtade struktuur selgitati 2010. aastal välja 15-nes kaubagrupis: liha ja lihatooted, kala ja kalatooted, piim ja piimatooted, kanamunad, kartulid, köögiviljad, puuviljad ja marjad, jahu ja tangained, mesi leib ja leivatooted ning kommid ja küpsised. Iga toiduaine rühma puhul paluti tarbijatel hinnata protsentides, kui suure osakaalu moodustasid ostud kauplustest, turgudel, otse talunikest, hulgiladudest ja kui suur oli omatoodangu osakaal. Leiva ja leivatoodete ning kommid ja küpsiste ostukohti kaardistati 2010. aastal esmakordselt.

Vaadeldud toiduainete rühmadest 14-s olid peamiseks ostukohtadeks kauplused, kuid mett osteti peamiselt mesinikest. Kartuleid osteti rohkem poest kui kasvatati ise või osteti otse kartulikasvatajatelt. Need tulemused on sarnased 2009. aastaga. Kauplustest osteti 2010. aastal valdavalt jahu ja tangaineid (96%), piimatooteid (95%), leiba ja leivatooteid (94%), komme ja küpsiseid (94%), kalatooteid (90%), piima (90%) ja lihatooteid (87%, vt joonis 1.3-1.5). Siin ei ole aasta jooksul toimunud olulisi muutusi. Kaupluste osakaal püsis 2010. aastal samal tasemel kõigis vaadeldud toiduainete rühmades, v.a kartul. Kaupluste osakaal kartuli ostudes vähenes oluliselt. Kui 2009. aastal tehti kauplustes 36% kartuli ostudest, siis 2010. aastal 31%.

Turgude tähtsus toidukaupade ostukohana püsis 2010. aastal samal tasemel 2009. aastaga, langustrend peatus. Turu osakaal on viimased kolm aastat püsinud suurim liha, kala ja kartulite ostudes. 2010. aastal tehti turgudel 21% liha ostudest, 22% kala ostudest ja 19% kartulite ostudest. Väikseim oli turu osakaal piima, mahlade ning jahu ja tangainete ostudes (kuni 1%). Turud on säilitanud ostjaskonna ja neid on ka aasta jooksul juurde tulnud (nt Sadama turg Tallinnas, Nõmme turu taasavamine).

Perede keerulisema majandusolukorra tõttu püüti toidukauba ostudelt kokku hoida ja 2010. aastal väljendus see näiteks ka kartulikasvatuse populaarsuse tõus, omatoodangu osakaal suurenes aastaga 3%-punkti ja moodustas 28% kartuli ostudest. Köögiviljade, puuviljade ja marjade, mahlade ja mee osas sarnast muutust ei toimunud.

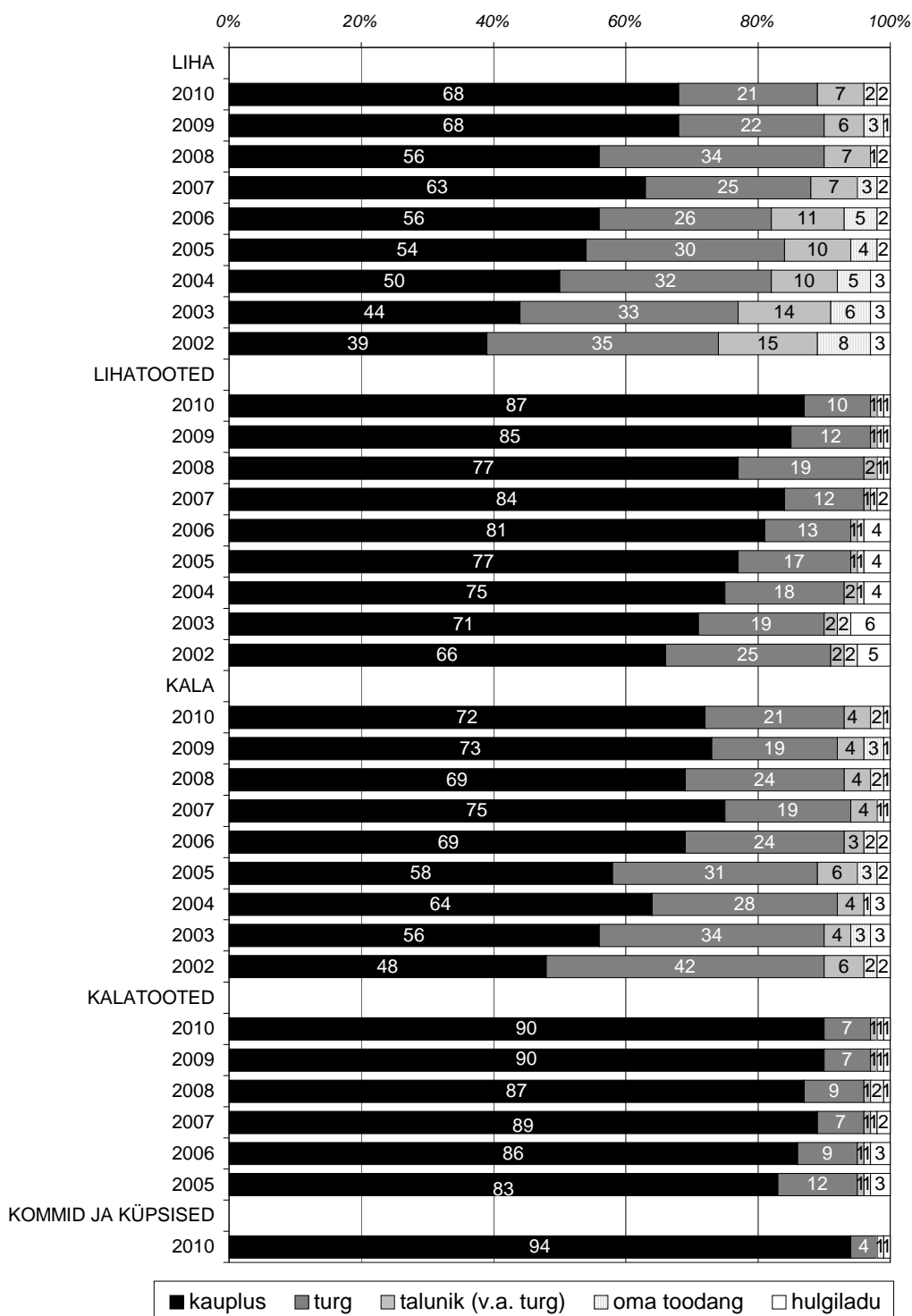
Otse tootjatelt osteti enim mett ja kartuleid, vastavalt 57% mee ostudest ja 21% kartuli ostudest. Aasta jooksul ei ole toimunud olulisi muutusi.

Hulgiladude osakaal toidukaupade ostukohana oli väga väike ja piirdus 2%-ga liha ning jahu ja tangainete ostudes ning 1%-ga lihatoodete, kala ja kalatoodete, piimatoodete, kanamunade, kartulite, köögiviljade, mahlade, leiva ja leivatoodete ning kommid ja küpsiste ostudes.

Järgnevalt toiduainete ostukohtadest kaubagruppide lõikes.

Toidukaupade ostukohad (1)

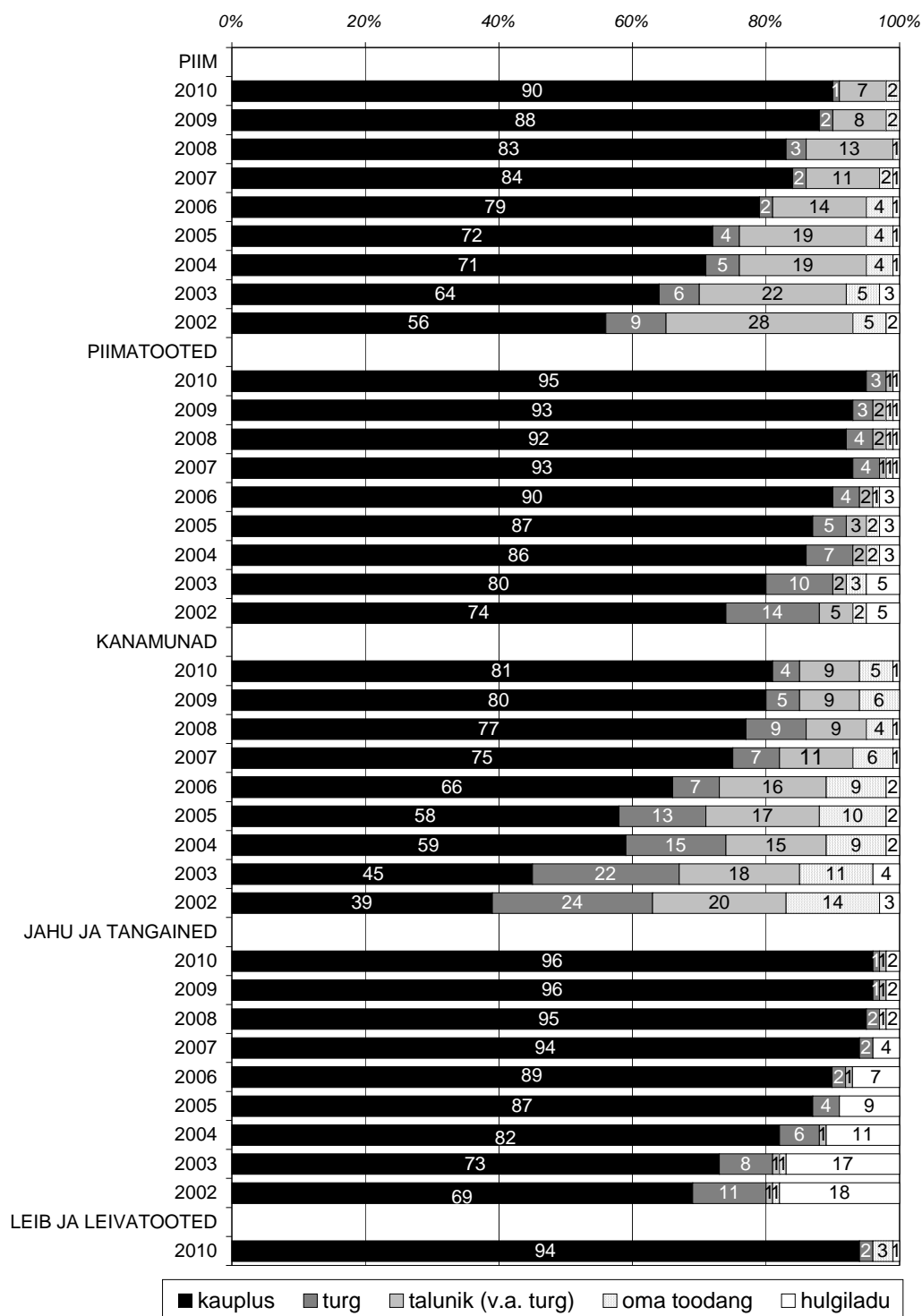
ostukohtade osakaal kaubagrupiti (% ostudest)

Joonis 1.3. Toidukaupade ostukohad kaubagrupid lõikes 2002-2010 (1)

Toidukaupade ostukohad (2)

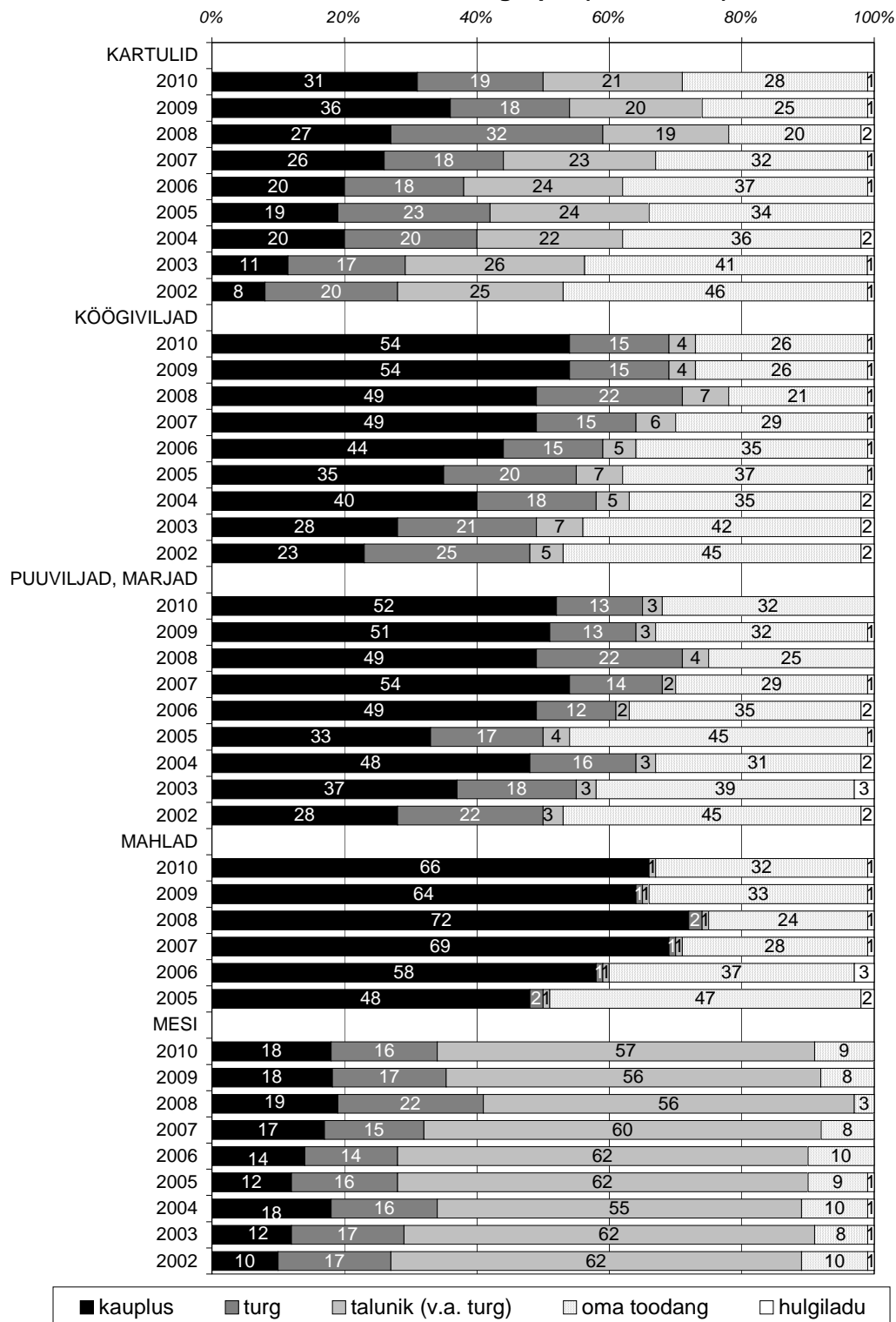
ostukohtade osakaal kaubagrupiteri (% ostudest)

Joonis 1.4. Toidukaupade ostukohad kaubagrupperi lõikes 2002-2010 (2)

Toidukaupade ostukohad (3)

ostukohtade osakaal kaubagrupiti (% ostudest)

Joonis 1.5. Toidukaupade ostukohad kaubagruppide lõikes 2002-2010 (3)

- LIHA JA LIHATOOTED

Liha ja lihatoodete ostud tehti valdavalt kauplustest ja püsima jäi 2009. aasta kõrge tase. Kaupluste osakaal liha ostudes oli teist aastat järjest 68% ja lihatoodete ostudes isegi veidi kõrgem - 87% (vt tabel 1.3). Nii liha kui lihatoodete osakaal oli kõrgeimal tasemel alates 2001. aastast. Turud on nii liha kui lihatoodete puhul teiseks peamiseks ostukohaks, turult ostetud liha moodustas 21% ja lihatooted 10%. Olulisi muutusi ei ole aasta jooksul toimunud ei kaupluste, turgude, talunike, omatoodangu ega hulgiladude osas. Talunike osakaal püsis liha puhul 7% tasemel, mis on viimase nelja aastal püsinud muutumatuna, omatoodangu osakaal oli 2010. aastal 2%. Lihatoode ostud tehakse valdavalt kauplustest (87%) ja turgudelt (10%), talunike, hulgiladude ja omatoodangu osakaal moodustas 1%.

Kauplused säilitasid oma ostjaskonna pakkudes värsket liha konkurentsivõimelise hinnaga ja mitmekesisest tootevalikut. Kuna majanduslik olukord oli 2010. aastal paljude perede jaoks endiselt keeruline, siis jätkus ka trend valmistada rohkem ise kodus toitu, osta vähem valmistoite ning osta toiduaineid sooduspakkumiste ajal.

Tabel 1.3. Liha ja lihatoodete ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Liha</u>	2010	68	2	21	7	2	100%
	2009	68	1	22	6	3	100%
	2008	56	2	34	7	1	100%
	2007	63	2	25	7	3	100%
	2006	56	2	26	11	5	100%
	2005	54	2	30	10	4	100%
	2004	50	3	32	10	5	100%
	2003	44	3	33	14	6	100%
	2002	39	3	35	15	8	100%
	2001	36	3	36	14	11	100%
<u>Lihatooted</u>	2010	87	1	10	1	1	100%
	2009	85	1	12	1	1	100%
	2008	77	1	19	2	1	100%
	2007	84	2	12	1	1	100%
	2006	81	4	13	1	1	100%
	2005	77	4	17	1	1	100%
	2004	75	4	18	2	1	100%
	2003	71	6	19	2	2	100%
	2002	66	5	25	2	2	100%
	2001	62	7	27	2	2	100%

- PIIM JA PIIMATOOTED

Piima ja piimatoodete peamiseks ostukohaks olid 2010. aastal endiselt kauplused - 90% piima ja 95% piimatoodete ostudest sooritati kauplustes. Kaupluste osakaal piima ja piimatoodete ostukohana oli 2010. aastal kõrgeimal tasemel vaatlusperioodi algusest, st alates 2001. aastast ja aastaga 2%-punkti võrra tõusnud. Talunikelt piima ostmise osakaal moodustas 7% kõigist piima ostmistest, mis ei ole aastaga oluliselt vähenenud. Turgudelt piima ostmise ja ise piima tootmise

osakaal oli vastavalt 1% ja 2%, mis on jätkuvalt tagasihoidlik, kuid ei ole ka oluliselt vähenenud. Piimatoodete puhul püsis turgude osakaal 3% tasemel (vt tabel 1.4).

Tabel 1.4. Piima ja piimatoodete ostukohade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Piim</u>	2010	90	0	1	7	2	100%
	2009	88	0	2	8	2	100%
	2008	83	0	3	13	1	100%
	2007	84	1	2	11	2	100%
	2006	79	1	2	14	4	100%
	2005	72	1	4	19	4	100%
	2004	71	1	5	19	4	100%
	2003	64	3	6	22	5	100%
	2002	56	2	9	28	5	100%
	2001	45	2	10	33	10	100%
<u>Piimatooted</u>	2010	95	1	3	1	0	100%
	2009	93	1	3	2	1	100%
	2008	92	1	4	2	1	100%
	2007	93	1	4	1	1	100%
	2006	90	3	4	2	1	100%
	2005	87	3	5	3	2	100%
	2004	86	3	7	2	2	100%
	2003	80	5	10	2	3	100%
	2002	74	5	14	5	2	100%
	2001	70	6	15	5	4	100%

• KALA JA KALATOOTED

Kala ja kalatoodete peamiseks ostukohtadeks olid 2010. aastal kauplused ja kaupluste osakaalud ei muutunud oluliselt. Kala ostudest 72% tehti kauplustes ja 21% turgudel (suurenenud 2%-punkti võrra). Kalurilt kala ostmise osakaal püsis 4% tasemel ja omapüütud kala osakaal moodustas 2% (vt tabel 1.5).

Rohkem kui värsket kala osteti kauplustest kalatooteid, mis peegeldab tarbijate harjumusi. Kalatooteid süüakse lihtsalt rohkem kui ostetakse värsket kala ja valmistatakse toidud ise. Kalatoodete põhiliseks ostukohaks olid 2010. aastal endises mahus kauplused - 90% elanike kalatoodete ostudest tehti kauplustes. Turgude osakaal moodustas 7%. Kalatoodete ostukohtade struktuur on püsinud kaks aastat järjest muutumatuna. Hulgiladudest või kalurilt kalatoodete ostmine, samuti ise kalatoodete valmistamine ei muutunud aastaga populaarsemaks, osakaal oli kaupluste ja turgude kõrval väga väike (1%).

Tabel 1.5. Kala ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Kalur	Oma toodang	Kokku
<u>Kala</u>	2010	72	1	21	4	2	100%
	2009	73	1	19	4	3	100%
	2008	69	1	24	4	2	100%
	2007	75	1	19	4	1	100%
	2006	69	2	24	3	2	100%
	2005	58	2	31	6	3	100%
	2004	64	3	28	4	1	100%
	2003	56	3	34	4	3	100%
	2002	48	2	42	6	2	100%
	2001	42	4	46	5	3	100%
<u>Kalatooted</u>	2010	90	1	7	1	1	100%
	2009	90	1	7	1	1	100%
	2008	87	1	9	1	2	100%
	2007	89	2	7	1	1	100%
	2006	86	3	9	1	1	100%
	2005	83	3	12	1	1	100%

- KANAMUNAD

Kauplused olid 2010. aastal kanamunade peamiseks ostukohaks – 81% kanamunade ostudest tehti kauplustest. See on kõrgeim tase perioodil 2001-2010. Kaupluste kõrval oli olulisemaks otse talunikelt ostetud toodang, mille osakaal moodustas 9% kõigist kanamunade ostudest. Osakaal on püsinud stabiilsena viimased 3 aastat. Turult ostetu osakaal moodustas 4%, omatoodangu osakaal 5% ja hulgiladude osakaal 1% (vt tabel 1.6). Kauplustes on kanamunade hind olnud mõnevõrra soodsam.

Tabel 1.6. Kanamunade ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Kanamunad</u>	2010	81	1	4	9	5	100%
	2009	80	0	5	9	6	100%
	2008	77	1	9	9	4	100%
	2007	75	1	7	11	6	100%
	2006	66	2	7	16	9	100%
	2005	58	2	13	17	10	100%
	2004	59	2	15	15	9	100%
	2003	45	4	22	18	11	100%
	2002	39	3	24	20	14	100%
	2001	35	3	25	21	16	100%

- KARTULID, KÖÖGIVILJAD NING PUUVILJAD-MARJAD

Kartuleid osteti 2010. aastal peamiselt kauplustest (ostukohta osakaal 31%) või kasvatati ise (osakaal 28%), kusjuures ostmine kauplustest vähenes (5%-punkti võrra) ja ise kasvatamine suurenes (3%-punkti võrra). Turgude osakaal kartuli ostudes ei suurenenud oluliselt vaid jäi 19% tasemele. Kartul oli uuringus vaadeldud 15-st tootegrupist ainus, mille puhul tarbijate ostukäitumine muutus aasta jooksul oluliselt.

Ise söögiks kartuli kasvatamine on olnud tõusev trend kahel viimasel aastal. Kuna kartul on üks põhitoiduainetest, siis nii avanes elanikel võimalus toidukulude pealt kokku hoida. See seletab ka otse talunikelt kartuli ostmise suurenemist alates 2008. aastast, sest turult saadi kartulid kätte soodsamalt. 2010. aastal oli talunike osakaal kartuliostude struktuuris 21% (vt tabel 1.7). Kaupluste osakaalu vähenemist mõjutas peale kartuli isekasvatamise ka kartuli hinna tõus.

Tabel 1.7. Köögi- ja puuviljade ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Kartulid</u>	2010	31	1	19	21	28	100%
	2009	36	1	18	20	25	100%
	2008	27	2	32	19	20	100%
	2007	26	1	18	23	32	100%
	2006	20	1	18	24	37	100%
	2005	19	0	23	24	34	100%
	2004	20	2	20	22	36	100%
	2003	11	1	17	26	41	100%
	2002	8	1	20	25	46	100%
	2001	6	1	23	24	46	100%
<u>Köögiviljad</u>	2010	54	1	15	4	26	100%
	2009	54	1	15	4	26	100%
	2008	49	1	22	7	21	100%
	2007	49	1	15	6	29	100%
	2006	44	1	15	5	35	100%
	2005	35	1	20	7	37	100%
	2004	40	2	18	5	35	100%
	2003	28	2	21	7	42	100%
	2002	23	2	25	5	45	100%
	2001	16	2	26	8	48	100%
<u>Puuviljad, marjad</u>	2010	52	0	13	3	32	100%
	2009	51	1	13	3	32	100%
	2008	49	0	22	4	25	100%
	2007	54	1	14	2	29	100%
	2006	49	2	12	2	35	100%
	2005	33	1	17	4	45	100%
	2004	48	2	16	3	31	100%
	2003	37	3	18	3	39	100%
	2002	28	2	22	3	45	100%
	2001	23	2	23	5	47	100%

Köögiviljade ostukohtade struktuur püsis teist aastat järjest muutumatuna. Peamiselt osteti köögivilju kauplustest (54%) või kasvatati ise (26%). Turgudelt osteti suhteliselt vähe (15%) võrreldes kaupluste ja omatoodanguga, tase on jäänud samaks.

Puuviljade ja marjade osas ei muutnud tarbijad 2010. aastal samuti oma ostukäitumist, neid osteti ikka peamiselt kauplustest (52%) või kasvatati ja korjati ise (32%). Omatoodangu osakaal ja turult ostetud kauba osakaal jäid samale tasemele võrreldes 2009. aastaga (vastavalt 32% ja 13%). Marjakorjamine, ise mooside ja hoidiste valmistamine püsis populaarne. Kaupluste puuvilja- ja marjavalik, sh külmutatud marjade valik, on pikendanud tavapärasest eestimaist sügishooaega ja võimaldanud inimestel aasta läbi meelepäraseid tooteid tarbida või neid valmistada. Seetõttu on ka turgude tagasihoidliku osakaalu püsimine mõistetav.

- MAHLAD

2010. aastal osteti mahlu kas kauplustest (ostukoha osakaal 66%) või valmistati ise (32%, vt tabel 1.8). Kuna aasta jooksul elanike ostujõud ei suurenenud, siis püüti hakkama saada vähesema rahaga ning valmistati kodudes palju hoidiseid ja mahlu. Ostuharjumusi polnud põhjust muuta. Kaupluste osakaal on aastaga veidi suurenenud (2%-punkti võrra). Kauplustesse on tulnud rohkem müügile erinevate kodumaiste tootjate täismahlad, mis kontsentraatidest valmistatud mahladest kallimatena pakuvad alternatiivi isetehtuile. Talunikelt, turult või hulgiladudest mahla ostmine oli vähene.

Tabel 1.8. Mahlade ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Mahlad</u>	2010	66	1	0	1	32	100%
	2009	64	1	1	1	33	100%
	2008	72	1	2	1	24	100%
	2007	69	1	1	1	28	100%
	2006	58	3	1	1	37	100%
	2005	48	2	2	1	47	100%

- LEIB JA LEIVATOOTED

Enamasti ostetakse leiba ja leivatooted ikka kauplustest nagu ka piimatooteid, jahu ja tangaineid ning komme ja küpsiseid. Kaupluste osakaal leiva ostudes oli valdav – 94%, isevalmistamise osakaal oli 3% ja turult ostmise osakaal 2%. Hulgiladudest ja otse talunikelt ostetakse leiba või leivatooted vähe. Leiva kodus küpsetamine on muutunud Eestis taas populaarsemaks, kuid kogutarbimisest moodustab see väikese osa.

Tabel 1.9. Leiva ja leivatoodete ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Leib ja leivatooted</u>	2010	94	1	2	0	3	100%

- JAHU JA TANGAINED

Aastaid on jahu ja tangained olnud tooterühmaks, mida ostetakse vaid kauplustest. Kaupluste osakaal jahu ja tangainete ostmisel oli 2010. aastal 96% ja see näitaja pole aastatel 2007-2010 oluliselt muutunud. Kogu tooterühma ostukohtade struktuur on püsinud kaks viimast aastat muutumatuna. Hulgiladude osakaal jahu ja tangainete ostudes püsis 2% tasemel ja turgude osakaal 1% tasemel (vt tabel 1.10).

Tabel 1.10. Jahu ja tangainete ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Jahu ja tangained</u>	2010	96	2	1	1	0	100%
	2009	96	2	1	1	0	100%
	2008	95	2	2	0	1	100%
	2007	94	4	2	0	0	100%
	2006	89	7	2	1	0	100%
	2005	87	9	4	0	0	100%
	2004	82	11	6	1	0	100%
	2003	73	17	8	1	1	100%
	2002	69	18	11	1	1	100%
	2001	61	22	14	2	1	100%

- KOMMID JA KÜPSISED

Komme ja küpsiseid ostetakse valdavalt kauplustest (94%). Teatud konkurentsi kauplustele pakuvad turud oma peamiselt Venemaalt ja Ukrainast imporditud kommide ja küpsistega, mille hind on kauplustes müüdavate toodetega võrreldes enamasti soodsam. Turgude osakaal kommide ja küpsiste ostudest moodustas 2010. aastal 4%. Ise kommide või küpsiste valmistamine (osakaal 1%) on vähem levinud võrreldes koduse leivaküpsetamisega (vt tabel 1.11).

Tabel 1.11. Kommide ja küpsiste ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Kommid ja küpsised</u>	2010	94	1	4	0	1	100%

- MESI

Mesi oli vaadeldud tooterühmadest ainus, mida ei ostetud peamiselt kauplustest vaid otse mesinikelt-talunikelt. 2010. aastal tehti 57% mee ostudest mesinikelt. Aastatel 2009-2010 ei ole tarbijate käitumine mee ostmisel oluliselt muutunud. Turgudelt mee ostmise osakaal moodustas 16% ja omatoodangu osakaal 9%. Ostmine kauplustest on lähedane turgudele ja moodustas 18% (vt tabel 1.12).

Tabel 1.12. Mee ostukohtade jaotus (% tooterühma ostudest)

		Kauplus	Hulgi- ladu	Turg	Mesinik -talunik	Oma toodang	Kokku
<u>Mesi</u>	2010	18	0	16	57	9	100%
	2009	18	0	17	56	8	100%
	2008	19	0	22	56	3	100%
	2007	17	0	15	60	8	100%
	2006	14	0	14	62	10	100%
	2005	12	1	16	62	9	100%
	2004	18	1	16	55	10	100%
	2003	12	1	17	62	8	100%
	2002	10	1	17	62	10	100%
	2001	10	1	21	60	8	100%

1.4. Toidukauba ostuotsuseid mõjutavad tegurid

Toidukaupade ostuvaliku tegemisel on elanikele kõige tähtsamad toidukauba maitse, värskus ja kvaliteet.¹

Maitset ja värskust pidas toidukauba ostuvalikul väga tähtsaks 85% vastanutest ning kvaliteeti 80% vastanutest. Kuigi need kolm on elanikele toidukauba valiku tegemisel olnud aastaid kõige olulisemad, peab järjest vähem tarbijaid neid väga tähtsaks (vt tabel 1.13). See tähendab, et majandussurutise tingimustes on tarbijate paindlikkus suurenenud ja ollakse nõus tegema järeleandmisi isegi kõige olulisemates väärtustes.

Väga tähtsateks valikukriteeriumideks (keskmine hinnang jääb alla 1,5 palli) on tarbijaile endiselt ka toote tervislikkus (*väga tähtis* - 62% vastanutest) ja soodne hind (*väga tähtis* - 60% vastanutest). Tervislikkuse osas on mitmed tarbijad, kes enne pidasid seda kriteeriumi väga tähtsaks, muutnud hinnanguid mõnevõrra tähtsaks. Sarnast hinnangute leebemaks muutumist esines värskuse, maitse, kvaliteedi, tervislikkuse, soodsa hinna, sooduspakkumiste, toote välimuse ja tuttava kaubamärgi kriteeriumite puhul.

Tähtsateks ostuotsuse mõjutajateks võib veel pidada sooduspakkumisi ja toodete koostist (*väga tähtis* – üle 50% vastanutest. Need tegurid ei ole määravad, kuid mõjutavad kindlasti tarbijate valikuid.

Aasta jooksul on toimunud suur muutus toidukaupade päritolu- ja kvaliteedimärgiste tähtsustamises. Märgiseid pidas väga tähtsateks ostuotsuse mõjutajateks vaid 24% vastanutest, mõnevõrra tähtsateks 52% ja need ei oma tähtsust 24%-le vastanutest (2009. aastal vastavalt 36%, 52% ja 12%). Kui märgistatud tooted on maitsvad, värsked ja kvaliteetsed ning tarbijad on

¹ Toidu ostuotsuse tegemise jaoks olulised tegurid (17) selgitati välja hinnangute kaudu kolmeastmelisel skaalal (*väga tähtis*, mõnevõrra tähtis või ei oma tähtsust). Skaalapunktidele omistatud väärtuste alusel (*väga tähtis*=1, mõnevõrra tähtis=2, ei oma tähtsust=3) koostatud aritmeetiliste keskmiste järjestuses on arvesse võetud kõiki hinnanguid, nii positiivseid kui negatiivseid. Mida väiksem keskmine hinne, seda tähtsam on tarbija jaoks konkreetne valikutegur.

selles veendunud, st kogenud toodete erinevust märgistamata toodetest, siis märk “töötab”. Märk aitab lihtsustada ostuvalikut, kuid pingeliste pere-eelarvete olukorras on valikuvõimalused piiratumad ja märk asetub tahaplaanile.

Tabel 1.13. Eesti elanike toidu ostuotsuseid mõjutavad tegurid (“väga tähtis” – vastuste % ja keskmine hinne pallides)

	Väga tähtis (%)									Keskmine hinne	
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2009	2010
maitse	90	91	93	91	92	93	91	89	85	1,11	1,15
värskus	-	95	95	92	96	96	91	91	85	1,10	1,16
kvaliteet	86	92	92	94	96	92	85	84	80	1,17	1,21
tervislikkus	62	75	73	69	73	73	67	68	62	1,35	1,39
soodne hind	61	70	65	67	62	65	61	62	60	1,41	1,42
sooduspakkumised*	28	31	30	49	50	52	49	56	50	1,49	1,55
koostis	-	-	-	64	67	58	49	50	47	1,53	1,58
toote välimus	-	50	47	59	56	52	52	53	45	1,51	1,61
ilma GM tooraineta	-	-	58	54	52	50	44	45	47	1,76	1,69
päritolumaa, Eestis toodetud	-	61	60	65	58	50	41	37	34	1,75	1,83
tuttav bränd (kaubamärk)	24	26	27	25	21	32	38	37	22	1,74	1,94
hüdrogeenitud taimerasvade sisaldus	-	-	-	-	-	-	-	28	29	1,98	1,96
mahe-, ökotoodang	-	-	49	37	41	40	32	28	24	1,92	1,98
märgised	-	-	41	39	40	40	39	36	24	1,76	2,00
valmistamise kiirus, kergus	-	23	24	28	26	27	17	16	14	2,13	2,18
pakendi mugavus	-	-	24	25	27	28	18	14	13	2,11	2,20
pakend (välimus)	12	11	16	23	22	20	15	15		2,12	
pikk säilimisaeg	-	65	37	27	28	29	27	24	15	2,01	2,27

* 2002-2004 küsiti sooduspakkumiste ja degusteerimiste kohta koos, alates 2005. aastast eraldi

Samadel põhjustel on tõenäoliselt vähenenud ka lojaalsus tuttavatele kaubamärkidele. Kui tuttavat kaubamärki pidas 2009. aastal väga tähtsaks ostuotsuse mõjutajaks 37% vastanutest, mõnevõrra tähtsaks 53% ja 10%-le ei olnud see üldse tähtis, siis 2010. aastal vaid vastavalt väga tähtsaks 22%, mõnevõrra tähtsaks 62% ja üldse mitte tähtsaks 16%. Ühelt poolt annavad tarbijate muutunud valikukriteeriumid lootust väiksematele ja vähemtuntud tootjatele. Teisalt võib tarbijate vähenenud lojaalsuse taga olla osaliselt ka kaubakettide omatoodete ja tootjate kaubamärkide vaheline konkurents.

Kõige vähem mõjutavad tarbijaid nende endi arvates ostude sooritamisel toidu valmistamise kiirus ja kergus, pakendi mugavus ja välimus ning toidukauba pikk säilimisaeg. Valmistamise kiirus on oluline 14%-le tarbijatest.

Toote eestimaine päritolu püsib valikukriteeriumite pingereas kolmandat aastat 10-ndal positsioonil ja on ostukriteeriumina *mõnevõrra tähtis*. *Väga tähtsaks* pidas kodumaist päritolu 2010. aastal vaid 34% vastanutest, *mõnevõrra tähtsaks* 50% ja *üldse mitte tähtsaks* 16% vastanutest. Väärtushinnangud on võrreldes 2005. aastaga oluliselt muutunud, sest siis pidas kodumaist päritolu väga tähtsaks 65% vastanutest, mõnevõrra tähtsaks 31% ja mitte oluliseks 4% vastanutest. Päritolumaast olulisemaks peetakse toote ostmisel maitset, värskust, kvaliteeti, tervislikkust, soodsat hinda, sooduspakkumisi, koostist, toote välimust ja et toode ei sisaldaks geneetiliselt muundatud tooraineid.

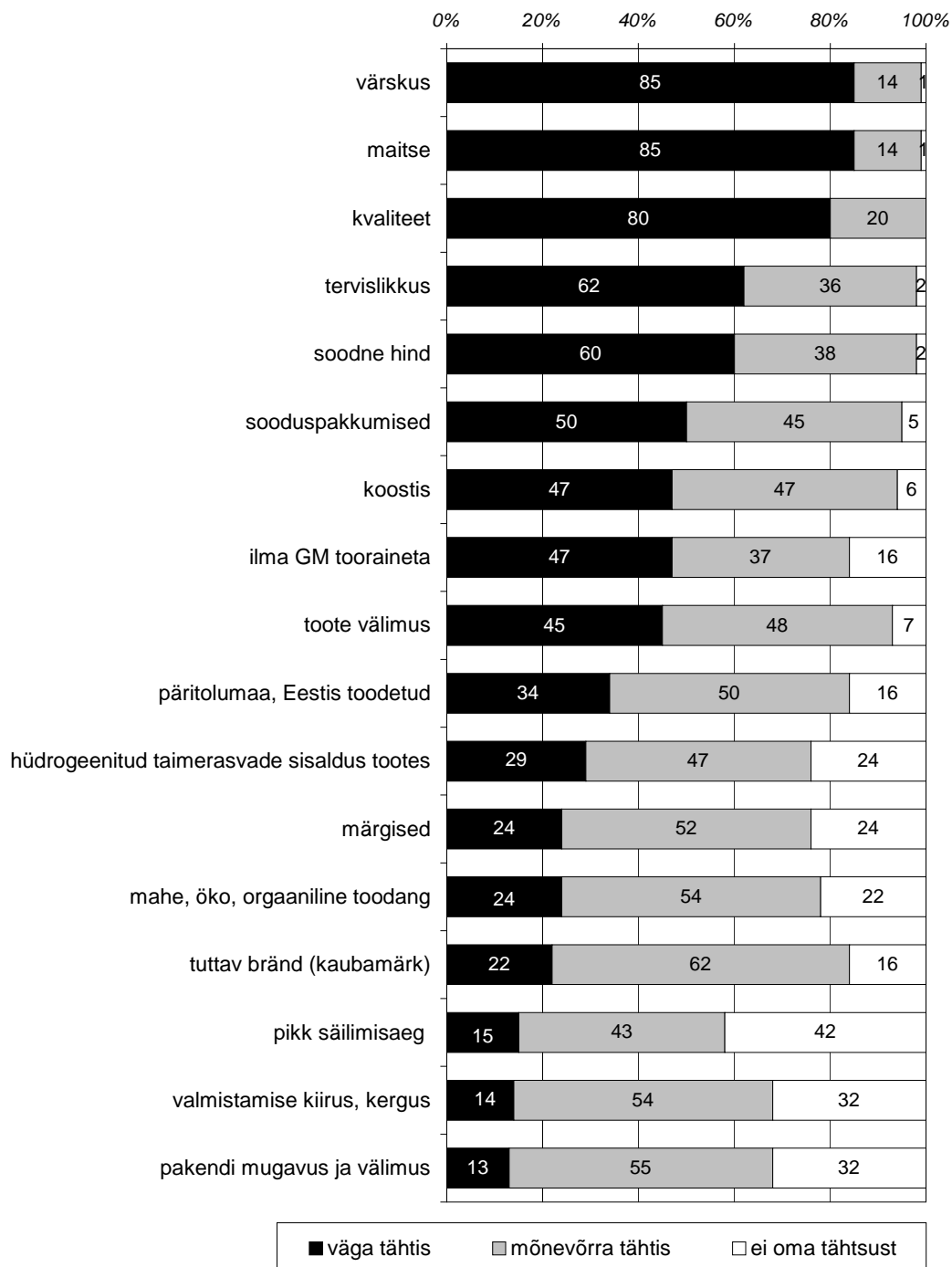
Geneetiliselt muundatud tooraine puudumist toiduaines pidas väga tähtsaks ostuvaliku kriteeriumiks 47% vastanutest, 37% pidas seda mõnevõrra tähtsaks ja 16% üldse mitte tähtsaks. Geneetiliselt muundatud tooraine olemasolu või puudumine tootes on muutunud elanikele aastaga olulisemaks (pigem väga tähtis ostuvaliku kriteerium) ja mõjutab tarbijate ostuotsuseid rohkem kui hüdrogeenitud taimerasvade olemasolu või puudumine tootes.

Toidukauba mahe tootmisviis oli 2010. aastal väga oluline 24%-le vastanutest, mõnevõrra oluline 54%-le vastanutest ja üldse mitte oluline 22%-le vastanutest (2009. a vastavalt 28%, 52% ja 20%). Kuna mahetoit on tavalisest toidust kallim, siis perede piiratud rahalistes võimalustes maheda tootmisviisi olulisus toidukauba valikukriteeriumina langes. Võrdluseks, 2004. aastal pidas mahedat tootmisviisi toidukauba ostmisel väga tähtsaks kriteeriumiks 49% vastanutest.

Muud kriteeriumi nimetas kokku 2% küsimusele vastanutest. Peamiselt järgitakse säilitus- ja lisaainete ning allergeenide puudumist toidus (lõhna-, värv-, säilitusained, maitsetugevdajad vms). Need küsimused on aastaid püsinud tarbijate tähelepanu keskmes ja kaupa ostes soovetakse pakendilt toidu koostise kohta teavet saada. See pole aga alati võimalik väikese kirja tõttu, mida ei ole võimalik lugeda ning märgiste tähenduse ununemise tõttu. Elanikele on oluline ostetava toidu kogus, lõhn (nt kala puhul), äratuntav eesti maitse ning loomade või lindude kasvutingimused, mis mõjutavad liha ja kanamunade kvaliteeti.

Mis on teie jaoks toidu ostuotsuse (valiku) tegemisel tähtis?

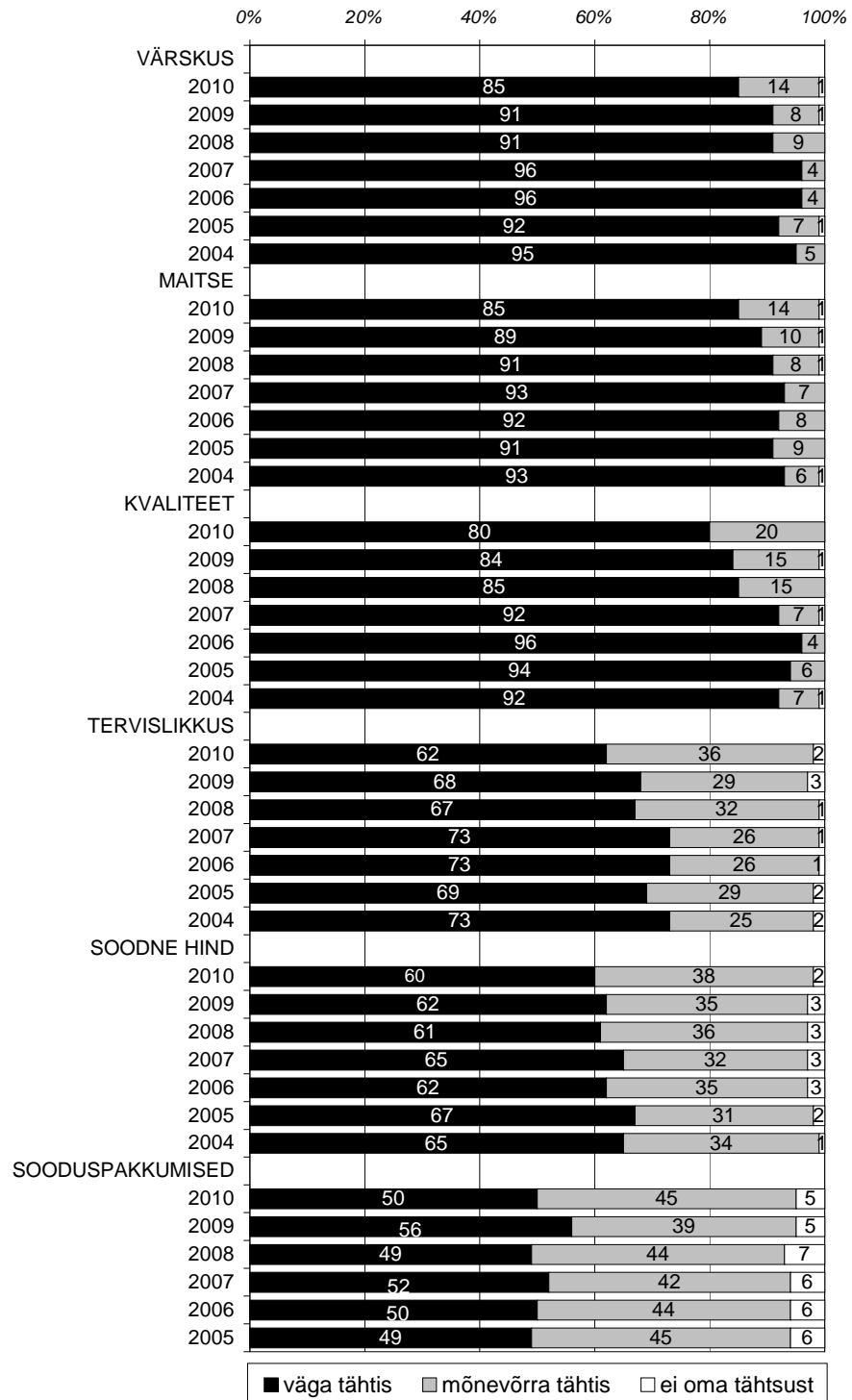
(% vastanutest)

Joonis 1.6. Toidu ostuotsust mõjutavad tegurid Eesti tarbijale 2010. aastal

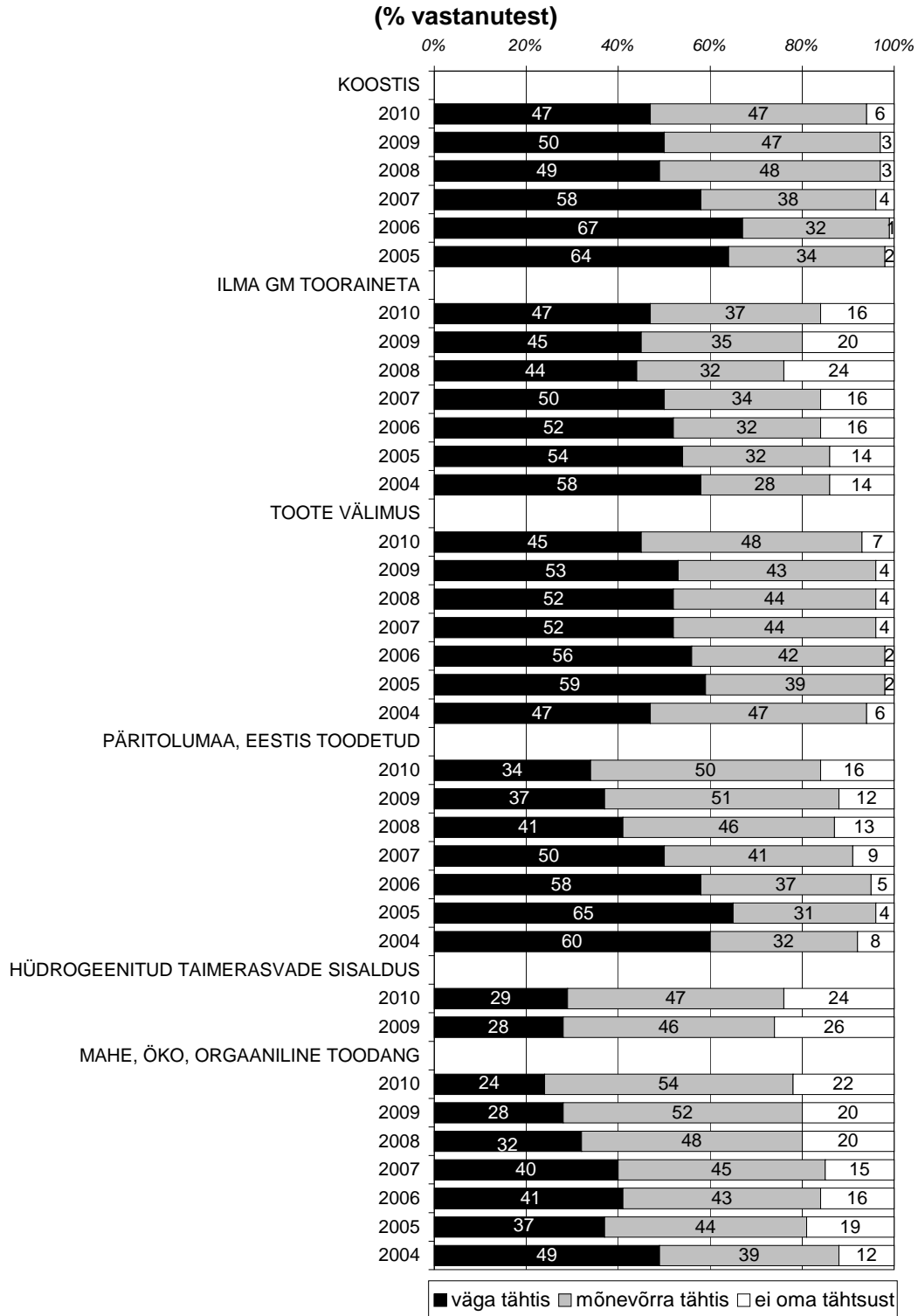
Mis on teie jaoks toidu ostuotsuse (valiku) tegemisel tähtis? (1)

(% vastanutest)

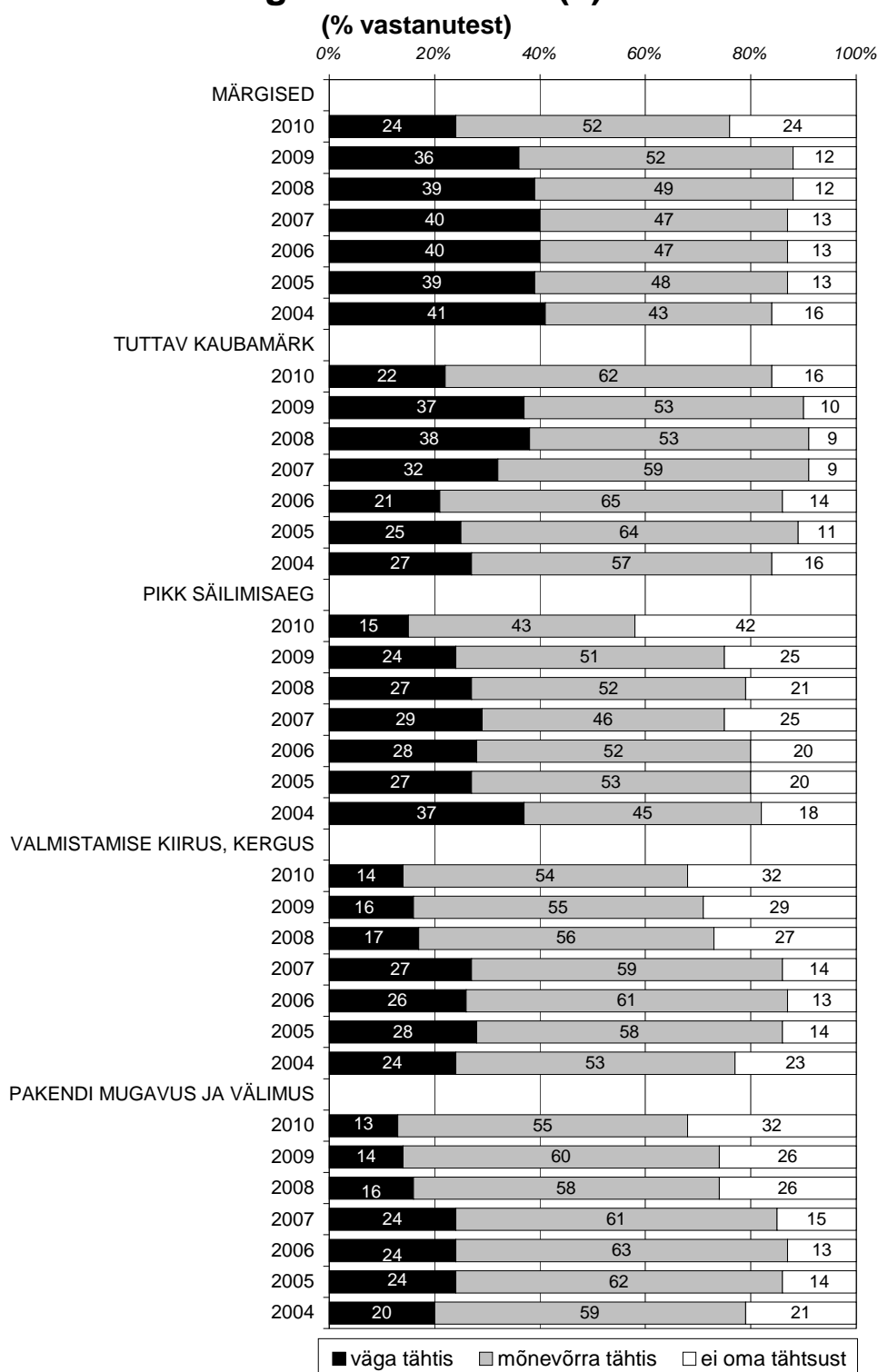
Joonis 1.7. Toidu ostuotsust mõjutavad tegurid Eesti tarbijale aastatel 2004-2010 (1)

Mis on teie jaoks toidu ostuotsuse (valiku) tegemisel tähtis? (2)

Joonis 1.8. Toidu ostuotsust mõjutavad tegurid Eesti tarbijale aastatel 2004-2010 (2)

Mis on teie jaoks toidu ostuotsuse (valiku) tegemisel tähtis? (3)

Joonis 1.9. Toidu ostuotsust mõjutavad tegurid Eesti tarbijale aastatel 2004-2010 (3)

2. MAHETOIDU MÕISTE ELANIKE JAOKS JA MAHETOIDU OSTMINE

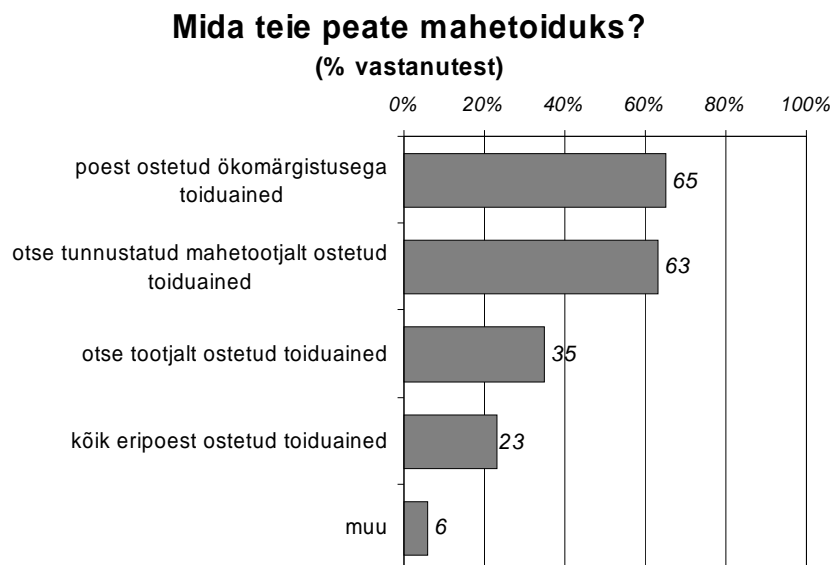
2.1. Mahetoidu mõiste elanike jaoks

Elanikel on üldiselt teada mahetoidu tähendus. 65% vastanutest peab mahetoiduks poest ostetud toiduaineid, mis kannavad öko- või mahemärgistust, st kus saaduste kasvatamisel ei ole kasutatud sünteetilisi väetisi ja taimekaitsevahendeid, kus tooted ei sisalda geneetiliselt muundatud toorainet ega kunstlikke värv-, maitse- ja säilitusaineid ning kus tootmine on kontrollitud. 63% vastanutest pidas mahetoiduks otse tunnustatud mahetootjalt ostetud toiduaineid, mis ostetud kas siis otse talust või turult (vt joonis 2.1).

35% vastanuid pidas mahetoiduks otse tootjalt (talust, turult) ostetud toiduaineid. Siin on oht pettumusteks, sest saadused võivad olla mahedalt toodetud, kuid ei pruugi ka olla. Tarbijal pole muud kindlust kui uskuda tootjat.

Samuti kaldub kuni veerand elanikest (23%) usaldama pimesi eripoode (mahe-, öko- või loodustoodete poed), et kõik sealsetes poodides müüdivad toiduained kujutavad endast mahetoitu. Tegelikult leidub ka mahe- ja loodustoodete poodides märgistatud ja tunnustatud mahetootjatelt pärit toodete kõrval müügil tooteid, mis ei ole mahedalt toodetud või mis on toodetud mahetootmise nõudeid järgides, aga tootja pole mingitel põhjustel ennast mahetootjana registreerinud ega taotlenud toodetele mahemärki.

Muud vastust märkis 6% vastanutest. Peale ülaltoodud mahetoidu tähenduste peavad elanikud mahetoiduks ka ise oma tarbeks kasvatatud toitu või tuttava talumehe kasvatatud toitu. Mahetoidu all mõistetakse veel kas täiesti ilma või väheste säilitusaineteta toitu, kallist toitu. Osa tarbijaid ei usalda mahetoitu osta, sest peavad seda pettuseks, lihtsalt ei usu sellesse, kuna ei usuta ökoloogiliselt puhaste toitumise olemasolusse, kuna ei saa ise kontrollida ehtsust ja kuna ei usalda teavet pakendil.

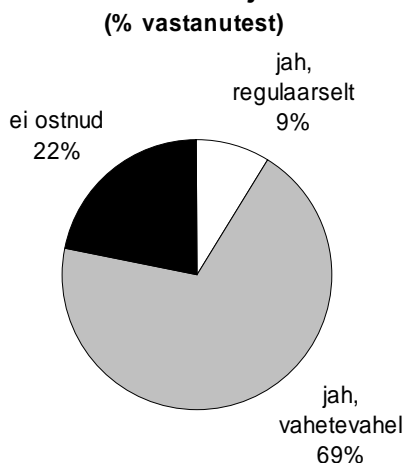

Joonis 2.1. Mahetoidu mõiste elanike jaoks

2.2. Mahetoidu ostmine ja valmidus maksta kõrgemat hinda

Mahetoitu ostis 2010. aastal regulaarselt 9% vastanutest, vahetevahel 69% ja ei ostnud üldse 22% vastanutest. Võrreldes 2004. aastaga on mahetoit tarbijatele rohkem omaseks saanud, müügikohti on lisandunud ja tarbijate teadlikkus tõusnud. Kui 2004. aastal läbiviidud küsitluse andmetel² ostis mahetoitu 51% elanikest, siis 2010. aastal 78%.

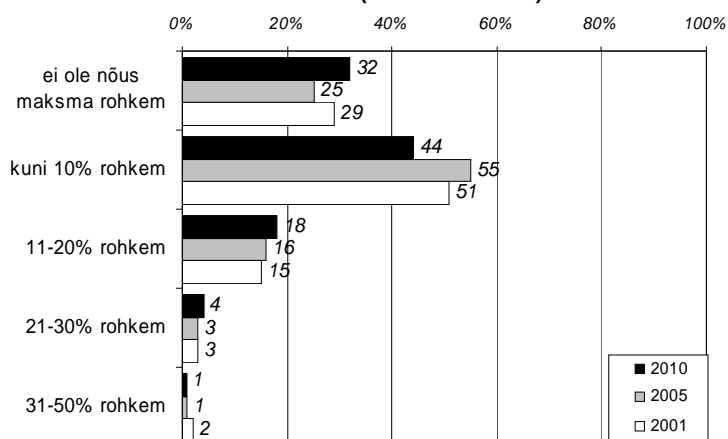
Kas te ostate 2010. aasta jooksul mahetoitu?

Joonis 2.2. Mahetoidu ostmine 2010. aastal

Mahetoidu eest on elanikud nõus maksma veidi kallimat hinda võrreldes tavatoiduga. Kuni 10% kallimat hinda on nõus maksma 44% vastanutest, 32% ei olnud nõus rohkem maksma ehk eelistaks tavatoiduga võrdset hinda, 18% oleks nõus maksma 11%-20% rohkem ja vaid 5% üle 20% rohkem (vt joonis 2.3). Toidukaupade hinnatõus ja majandussurutis on tõstnud tarbijate hinnatundlikkust, mis omakorda on avaldanud mõju ostuvalikutele mahetoodetele ebasoodsas suunas. Tegelikuses on mahetoit tavatoidust oluliselt kallim (vt joonis 2.4), mis piirab kindlasti mahetoidu müüki.

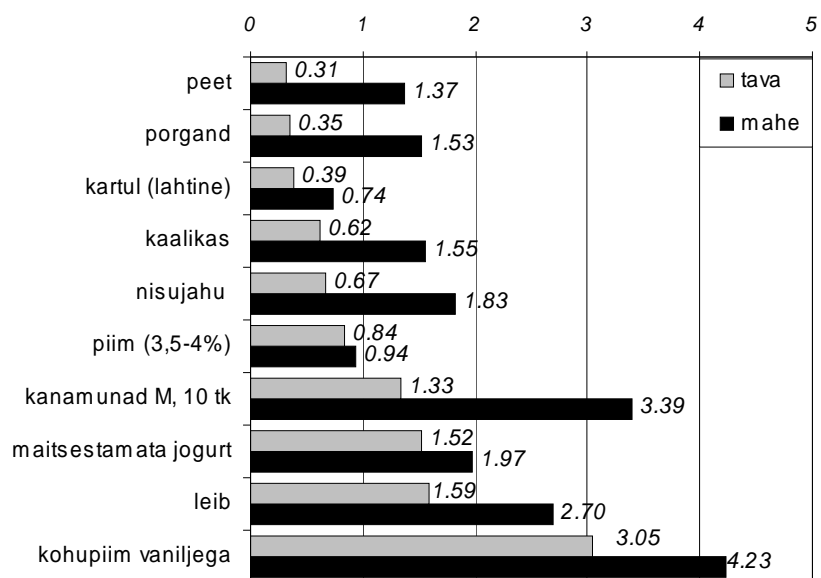
Kas te olete nõus maksma mahetoidu eest kõrgemat hinda? (% vastanutest)

Joonis 2.3. Elanike valmidus maksta mahetoidu eest kõrgemat hinda aastatel 2001-2010

² Elanike suhtumine mahepõllumajandustoodetesse ja geneetiliselt muundatud põllumajandussaadustesse. EKI, Tallinn 2005.

Mahe- ja tavatoidu keskmised hinnad aastal 2010 (euro/kg km-ga)

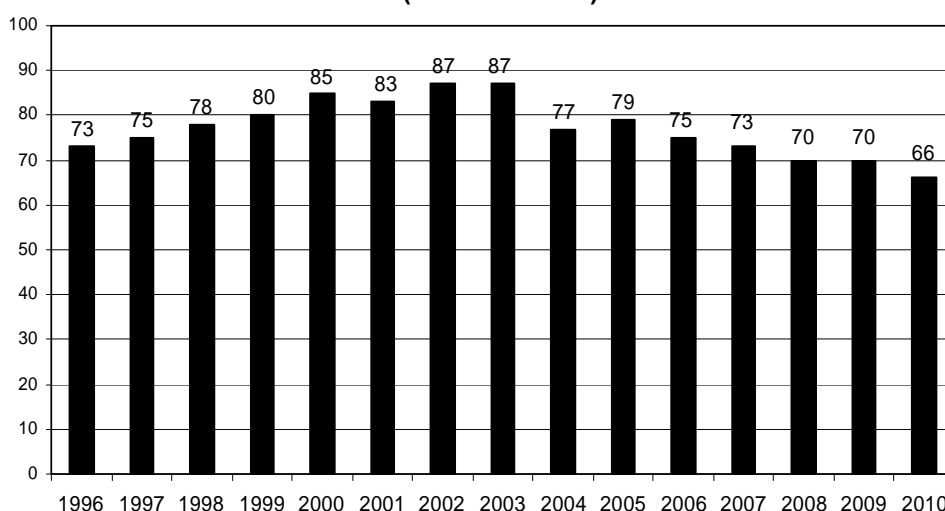
Joonis 2.4. Mahetoodete ja tavatoodete keskmised hinnad 2010. aastal

3. TOIDUKAUPADE EELISTUSED SÕLTUVALT PÄRITOLUST

3.1. Üldine ostueelistus - kodumaised või importtoidukaubad

Päritolumaajärgi eelistasid elanikud 2010. aastal ülekaalukalt kodumaiseid toidukaupu, kuid järjest suureneb tarbijate osakaal, kelle jaoks päritolumaad pole oluline. Kodumaiseid toidukaupu eelistas osta 66% vastanutest ja sissetoodud toidukaupu 1% vastanutest, 33% vastanutest ei pea aga toidukauba päritolumaad oluliseks. Kodumaiste toidukaupade eelistamise protsent langeb märkimisväärselt ja on madalaim alates 1996-ndast aastast (vt joonis ja tabel 3.1).

Kodumaise toidukauba eelistamine
(% vastanutest)

Joonis 3.1. Kodumaise toidukauba eelistamine aastatel 1996-2010

Tabel 3.1. Toidukaupade eelistamine päritolu järgi (% vastanutest)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
kodumaiseid toidukaupu	73	75	78	80	85	83	87	87	77	79	75	73	70	70	66
importtoidukaupu	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	2	2	1
päritolumaad pole oluline	26	24	21	20	14	17	12	13	22	20	25	26	28	28	33

Kuna 2010. aastal majandussurutis jätkus, kuid toidukaupade hinnad tõusid ja reaalpalk vähenes, siis püüdsid pered toidukuludelt kokku hoida. Mitmed tarbijad tegid sellises olukorras toiduoste ja loobusid harjumuspärasest eelistusest valides soodsama hinnaga tooteid. Seetõttu on mõistetav “kodumaise” kui väärtuse ümberhindamine (võib-olla ka ajutiselt) ja üksikõikse suhtumise süvenemine – kolmandik elanikest ei pea toidukauba päritolumaad oluliseks. Kodumaiste toodete eelistamiseks ja ostmiseks ei piisa hetkel patriotismist. Hinna kõrval on tarbijate eelistusi mõjutanud sissetoodud toidukaupade soodne kvaliteedi ja hinna suhe.

Kodumaise ja importtoidukauba eelistamine varieerus peamiselt vanusest, keelekeskkonnast, haridusest ja sissetulekust sõltuvalt (vt lisa 2.7). Kuid muutuse taga pole ainult kultuuri- ja keelekeskkonna erinevused, kodumaise toidu eelistamine langenud ja ükskõiksus suurenenud nii eesti kui vene keelt kõnelevate elanike hulgas. 2010. aastal eelistas kodumaist toidukaupa 70% eestlastest ja 59% muu rahvusega elanikest (2009. a vastavalt 74% ja 64%), päritolumaa suhtes ükskõikseid oli 29% eestlastest ja 40% muu rahvusega elanikest (2009.a vastavalt 24% ja 34%).

Vastaja vanuse ja üldise ostueelistuse vahel on seos, säilinud on vanemate elanike suurem ja noorte vähesem lojaalsus kodumaisele toidukaubale. Aasta jooksul on toimunud suur langus nii noorte kui eakamate elanike eelistustes. Vaid 54% alla 30-aastastest noortest eelistas 2010. aastal osta kodumaist toidukaupa (2009.a 64%), vastav protsent üle 64-aastaste hulgas oli 70% (2009. a 77%), 30-64-aastaste tarbijate eelistused ei muutunud (vt tabel 3.2). Nii noortel kui eakatel on probleemiks raha nappus, millele lisandub noorte puhul suurem kalduvus proovida uut, katsetada ja valida, olla vähem truu vanale ja äraproovitule.

Tabel 3.2. Kodumaise toidukauba eelistajad vanuse lõikes aastatel 1996-2010 (% vanusegrupist)

	kõik vastanud	alla 30-aastased	30-49-aastased	50-64-aastased	üle 64-aastased
2010	66	54	69	72	70
2009	70	64	70	74	77
2008	70	63	71	74	77
2007	73	67	74	73	82
2006	75	66	78	78	81
2005	79	71	82	81	81
2004	77	67	79	80	85
2003	87	84	87	86	89
2002	87	79	90	89	89
2001	83	75	83	86	92
2000	83	79	83	89	88
1999	80	75	76	85	88
1998	78	70	78	83	82
1997	75	67	74	82	83
1996	73	58	71	81	77

Säilinud on väiksema sissetulekuga tarbijate suurem ükskõiksus toidukauba päritolu suhtes. Kui varasematel aastatel oli ükskõiksus märgatav vaid kõige väiksema sissetulekuga vastjarühmas, siis nüüd kahes kõige madalamas sissetulekurühmas, kelle leibkonnaliikme kuu netosissetulek jääb alla 257 euro (alla 4001 krooni, vt lisa 2.7). Näiteks alla 128 eurose (alla 2001 krooni) kuu netosissetulekuga peredest eelistas osta kodumaist kaupa 58% ja päritolumaa polnud oluline 42%-le vastjarühmast. Suhtelise vaesuse piir on nihkunud ülespoole, mis tähendab, et üha rohkem elanikke on pidanud rahalise olukorra tõttu oma ostueelistusi muutma.

Kõrgem haridus võimaldab üldjuhul saada paremat sissetulekut ja seega säilitada olemasolevat tarbimismudelit. Mida kõrgem oli vastaja haridus, seda suurem oli lojaalsus kodumaisele toidukaubale.

3.2. Kodumaiste toidukaupade kuvand

Kodumaiste toidukaupade ostmist mõjutavad perede rahalise olukorra kõrval ka näiteks ettekujutus kaupadest, mida soovitakse tarbida ja ootuste vastavus tegelikkusele. Üldistatud, kauba väärtustele põhinevad ootused loovad kauba identiteedi ehk kuvandi. Eesti toidukauba kuvand on püsinud aastaid väga positiivne – kodumaine toidukaup elanike on ettekujutuses värskel, harjumuspärase maitsega, usaldusväärne ja tervislik.

Eesti elanike hinnangute põhjal on kodumaine toidukaup eelkõige harjumuspärase maitsega, värskel ja usaldusväärne. Nende omaduste puhul ületas *jah, alati* - vastuste osakaal *jah, mõnikord* - vastuste osakaalu. Tarbijad on seni pidanud kodumaist toitu ka alati tervislikuks, kuid 2010. aastal polnud tervislikkus enam selline omadus, kodumaine toidukaup on nüüd mõnikord tervislik ja mõnikord mitte (vt joonis 3.3-3.5, tabel 3.3).

Tabel 3.3. Kodumaistele toidukaupadele iseloomulikud omadused (jah, alati - vastanute % ja keskmine hinne pallides)

	<i>Jah, alati</i> - vastust märkinud vastanute % ja keskmine hinne															
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	keskmine
harjumuspärane maitse	63	66	66	75	69	72	74	69	74	62	60	60	53	50	60	1,39
värskus	-	-	-	-	-	-	-	59	64	60	60	55	57	57	56	1,43
usaldusväärsus	-	-	-	-	-	58	63	64	60	54	55	55	48	50	49	1,50
tervislikkus	49	63	62	65	59	58	46	48	51	52	51	48	47	46	41	1,56
püsiv kvaliteet	-	-	-	36	24	32	38	42	46	51	44	44	42	37	41	1,59
kõrge kvaliteet	23	26	27	28	27	31	31	34	36	47	44	41	34	30	31	1,68
lisainete vähene sisaldus	63	66	69	70	62	57	52	47	43	38	29	29	36	31	26	1,75
meeldiv ja sobiv pakend	12	16	14	23	19	22	20	21	27	23	27	24	26	24	25	1,77
lai sortiment	-	21	20	25	17	19	25	25	30	33	33	30	22	24	25	1,83
soodne hind	24	22	23	34	23	27	18	19	27	30	21	18	20	14	18	1,97
pikk säilivusaeg	8	7	8	8	6	8	10	10	15	13	9	10	13	9	9	2,12

Kõige iseloomulikum kodumaise toidukauba tunnusomadus oli 2010. aastal harjumuspärane maitse (*jah, alati* – 60%). Võrreldes 2009. aastaga on harjumuspärane maitse muutunud kaupadele omasemaks ja langustrend on peatunud. Majandussurutise tingimustes ilmselt ka ettevõtete buumiaegne suur tootearendus pidurdunud, on pöördutud tagasi harjumuspärase juurde ja konservatiivsus tarbimisharjumustes on süvenenud (teatud turvalisuse, kindluse taotlus). Muudelt omadustelt on kodumaist toidukaupa üha raskem eristada, sest pakendikujundus ühtlustub, lisa- ja säilitusaineid lisatakse toidukaupadele igal maal, tootmistehnoloogiad on sarnased ja sissetoodud tooted võivad olla värsked jms.

Värskuse ja usaldusväärse hinnangud ei ole aastaga muutunud. Värskuse hinnang püsib alates 2007. aastast samal tasemel (*jah, alati* – 56%) ja usaldusväärse hinnang alates 2008. aastast samal tasemel (*jah, alati* – 49%). Harjumuspärane maitse tõstab tarbijate silmis toodete usaldusväärset, et tegemist on just kodumaiste toodetega.

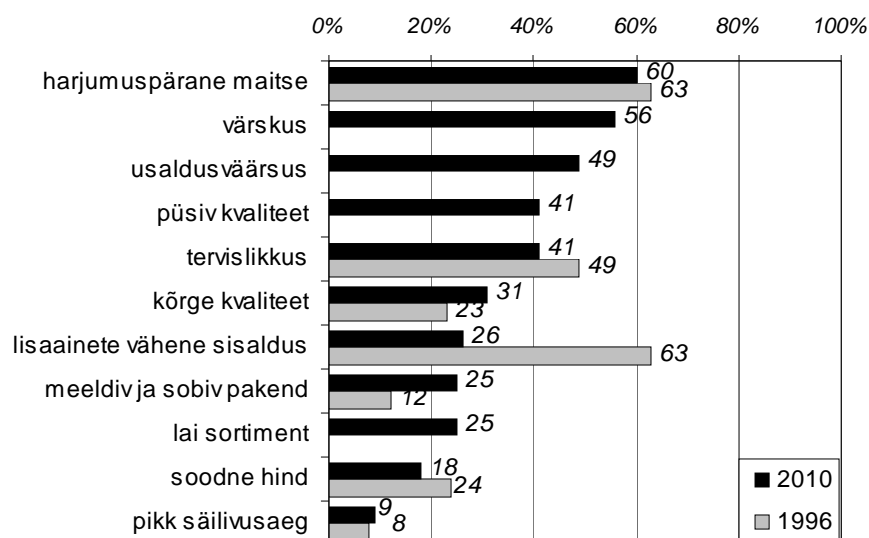
Toote tervislikkus, püsiv ja kõrge kvaliteet, lisaainete vähene sisaldus, meeldiv ja sobiv pakend, lai sortiment, soodne hind ja pikk säilivusaeg on omadused, mis elanike hinnangul on mõnikord kodumaistel toidukaupadel olemas ja mõnikord mitte.

Tervislikkuse hinnang on langenud aastaga oluliselt (*jah, alati* – 41%, 2009.a 46%). Samuti arvavad tarbijad järjest harvemini, et kodumaised tooted sisaldavad vähe lisaaineid (*jah, alati* – 26%, 1996.a 63%). Lisaainete kasutamine kodumaistes toodetes, mis tarbijate hinnangul pole mitte vähene, kahandab elanike ettekujutust kodumaistest kui tervislikest toodetest. Lisaainete vähene sisaldus on olnud langussuunaline alates 1996. aastast (vt joonis 3.2).

Kvaliteedile on tootjad pööranud tähelepanu, sest tarbijad ei tunneta enam kvaliteedi langust. Võimalik on ka teine põhjus: elanikud on ära harjunud ostukorvi valitud odavamate toodetega või on truuks jäänud tavapärastele toodetele ja on seega rahul kvaliteediga.

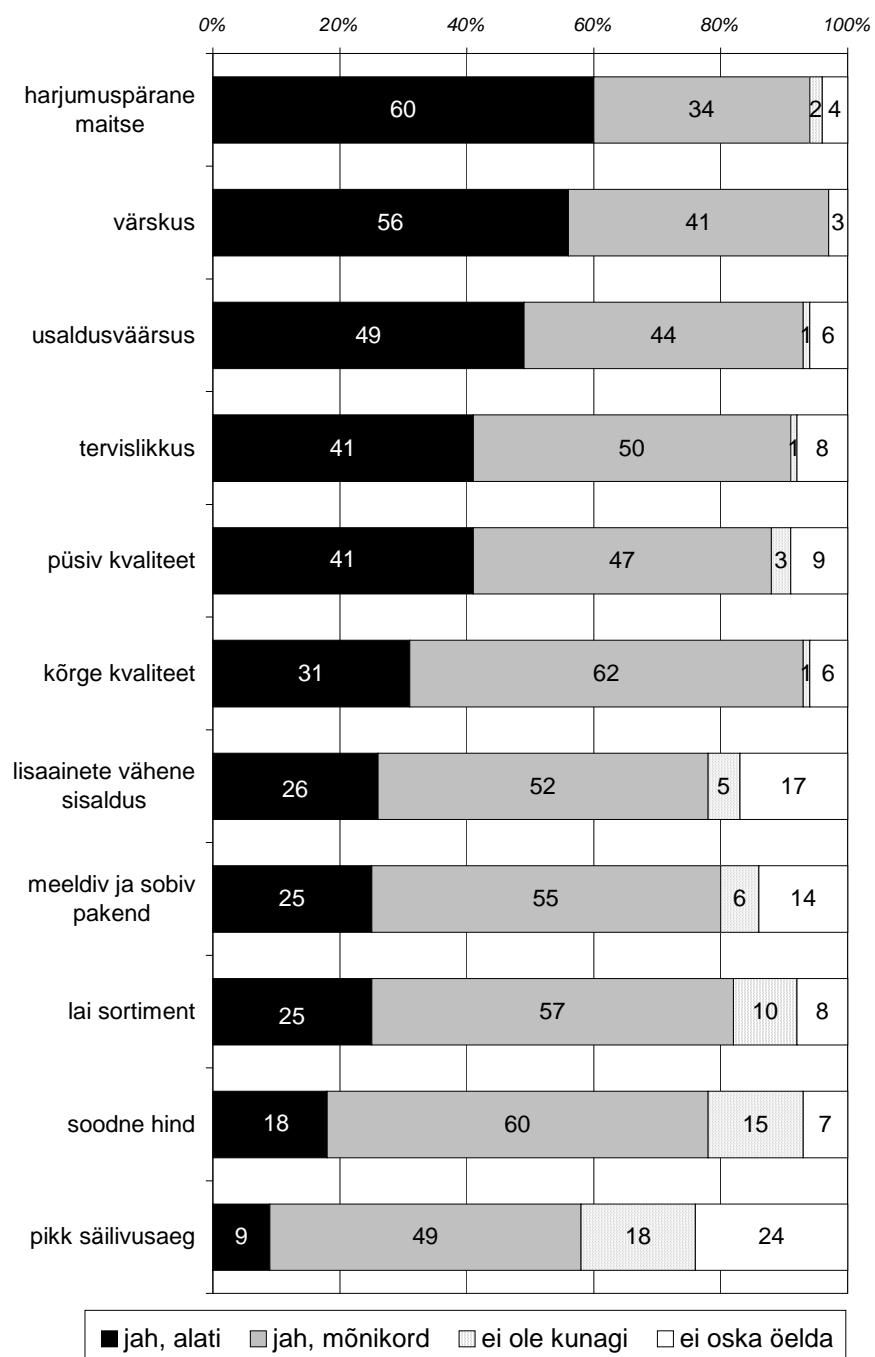
Kodumaised toidukaubad ei ole pika säilivusajaga ega soodsa hinnaga. Hetke ettekujutustes on kodumaine toodang ikka värsked, kuid mitte kõigi elanike rahakotile vastav.

Kodumaiste toidukaupade omadused 1996 ja 2010 (*jah, alati* - vastanute %)

Joonis 3.2. Kodumaiste toidukaupade omadused aastal 1996 ja 2010

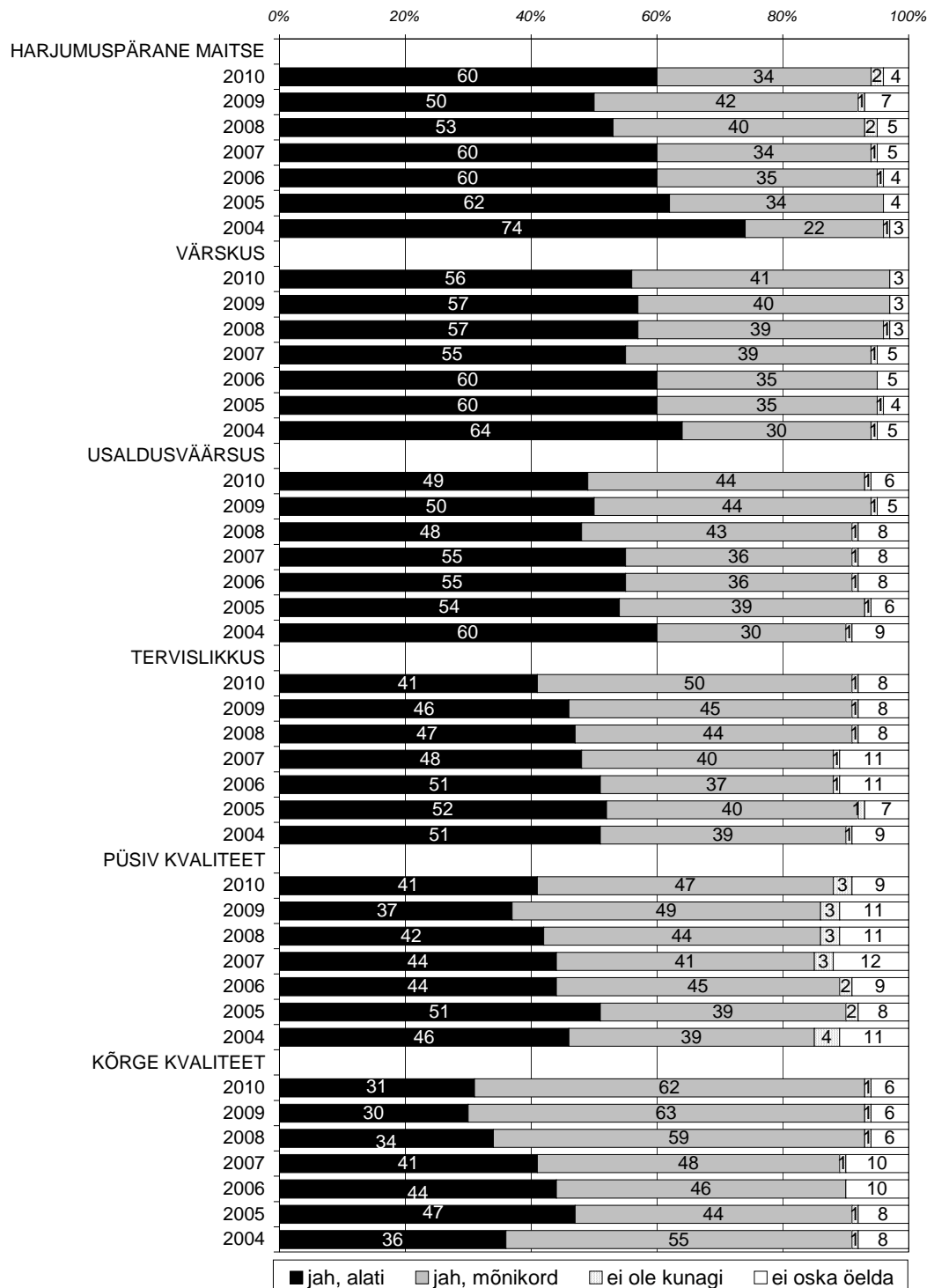
Millised omadused on teie arvates kodumaistel toidukaupadel? (% vastanutest)

Joonis 3.3. Kodumaiste toidukaupade omadused aastal 2010

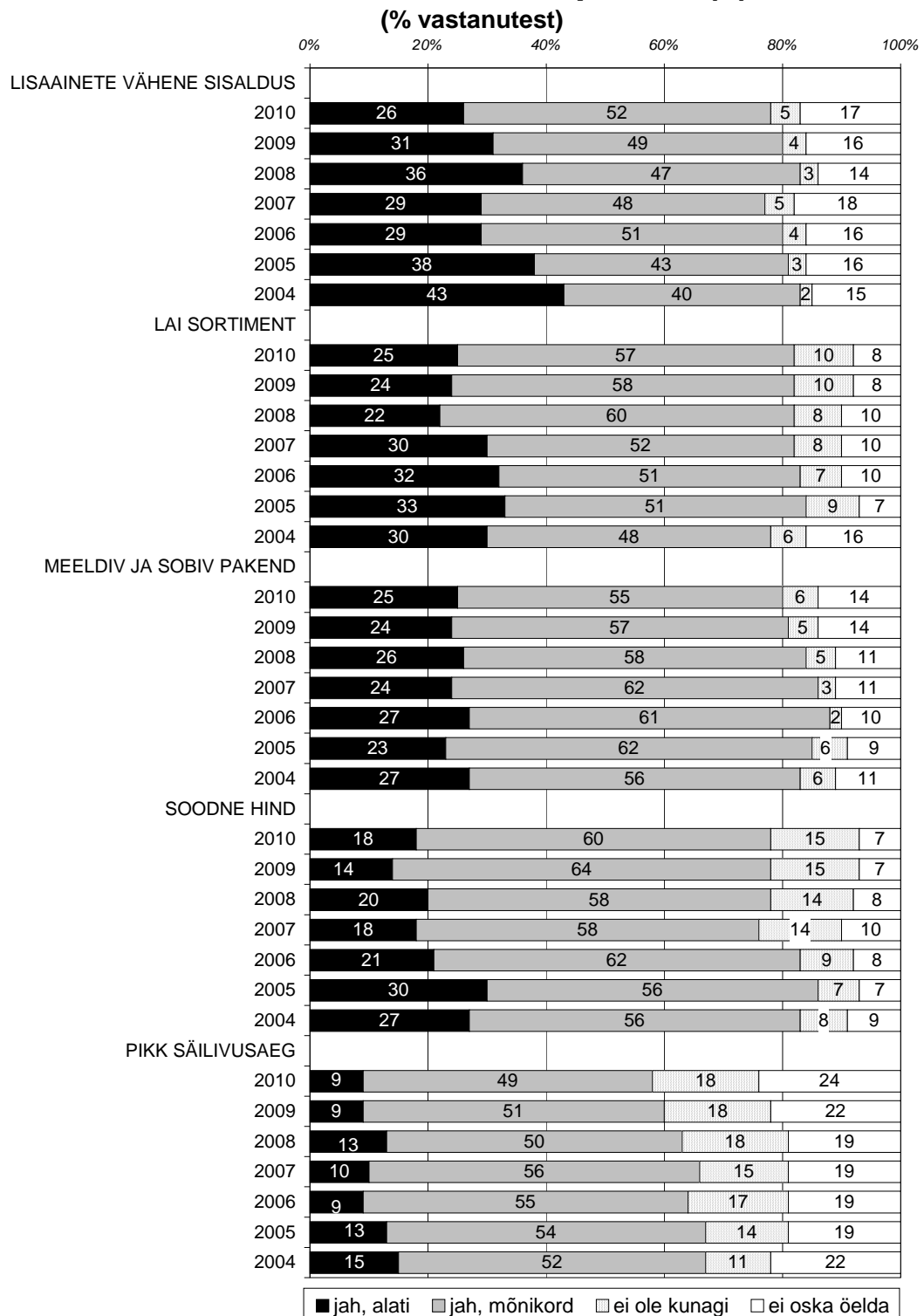
Millised omadused on teie arvates kodumaistel toidukaupadel? (1)

(% vastanutest)

Joonis 3.4. Kodumaiste toidukaupade omadused aastatel 2004-2010 (1)

Millised omadused on teie arvates kodumaistel toidukaupadel? (2)

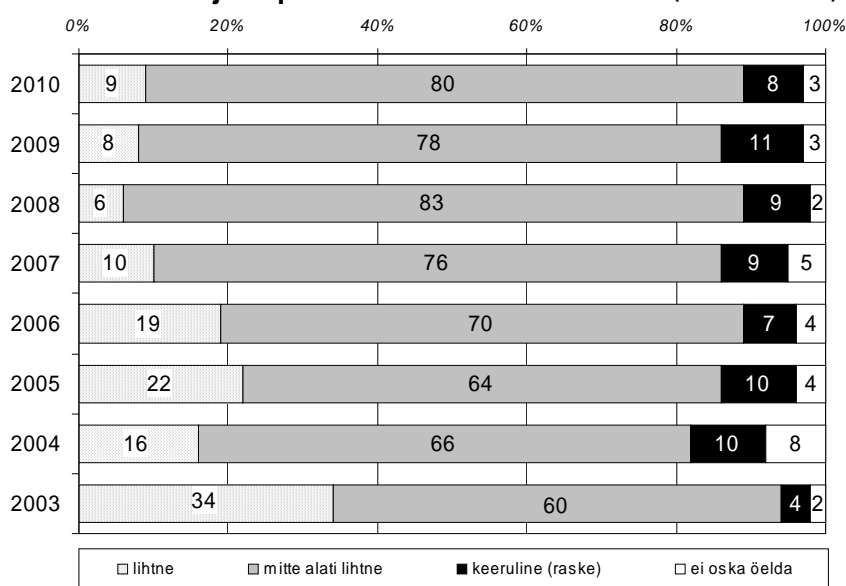

Joonis 3.5. Kodumaiste toidukaupade omadused aastatel 2004-2010 (2)

3.3. Kodumaise ja imporditud toidukauba eristatavus ostmisel

Kodumaise toidukauba eristamine sissetoodust ei muutunud 2010. aasta jooksul kergemaks vaid püsis teist aastat samal tasemel, 88% täiskasvanud elanikest koges ostmisel raskusi (2009.a 89%). 80% elanikest pidas kodumaise toidukauba eristamist ostmisel mitte alati lihtsaks, 8%-le elanikest osutus see keeruliseks ja 9%-le lihtsaks (vt tabel 3.4, joonis 3.6). Vanemad elanikud (65 aastat ja vanemad), kes on lojaalsemad kodumaistele toidukaupadele, kogesid ostmisel kõige enam raskusi (vt lisa 2.9). Kodumaise toidukauba eristamine on perioodil 1999-2010 muutunud oluliselt raskemaks. 1999. aastal oli kodumaise toidu eristamine lihtne 33%-le tarbijatest, siis 2010. aastal vaid 9%-le.

Kas teie arvates on ostmisel lihtne või keeruline vahet teha kodumaise ja imporditud toidukauba vahel? (% vastanutest)

Joonis 3.6. Kodumaise ja importtoidukauba eristamine ostmisel aastatel 2003-2010

Tabel 3.4. Kodumaise ja imporditud toidukauba eristatavus ostmisel: lihtsus või keerulisus kauba päritolu määramisel 1999-2010 (% vastanutest)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
lihtne	33	32	30	21	34	16	22	19	10	6	8	9
mitte alati lihtne	60	61	63	67	60	66	64	70	76	83	78	80
keeruline, raske	3	4	5	8	4	10	10	7	9	9	11	8
ei oska öelda	4	3	2	4	2	8	4	4	5	2	3	3

Kodumaiste toidukaupade eristamist sissetoodud toidukaupadest takistab ostmisel kõige enam väikeses kirjas tooteinfo. Seda märkis 72% vastanutest, kelle jaoks eristamine polnud lihtne (vt tabel 3.5, joonis 3.7). Väikese kirja probleem püsib aastaid, selles osas pole toimunud muutusi paremusele. Mida vanem elanik, seda aktuaalsem on kirja suuruse probleem (vt lisa 2.10).

Teiseks soovivad tarbijad teada saada, kust on pärit ostetava toote tooraine. Probleemi märkis 57% vastanutest, kelle jaoks eristamine polnud lihtne. Teadaolevalt liigitavad elanikud toidu

kodumaiseks aga just Eestimaalt pärit tooraine järgi. Pakendil oleva tooteinfo põhjal on seda raske välja selgitada (kiri väike, ei osata vaadata) või sarnast infot polegi kirjas, sest see pole kohustuslik. Tooraine päritolumaa võiks olla kirjas tooteinfos, sest tarbijad ei mäleta toidukaupade kvaliteedi- või päritolumärgiste nõudeid, kõik kodumaised toidukaubad pole sarnaselt märgistatud ja märgised pole tarbijate jaoks kõige olulisemad kriteeriumid, millest lähtudes ostuotsuseid tehakse.

Tabel 3.5. Tegurid, mis muudavad toidukauba päritolu määramise keeruliseks (% vastanutest, kelle jaoks eristamine pole lihtne, võis märkida mitu vastust, n=924)

Takistav tegur	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
pakendil on tooteinfo liiga väikese kirjaga	50	66	70	66	72	71	68	71	72
pakendil olevast tooteinfost ei selgu kasutatud tooraine päritolumaa	-	-	-	59	52	49	49	56	57
pakendil olevast tooteinfost ei selgu tootjamaa ja tootja	-	-	-	48	41	46	44	49	49
kodumaiste toidutoodete ja kaubamärkide nimed on võõrapärased	-	49	42	35	26	25	37	31	36
müüjatel on vähesed teadmised kauba päritolust	30	34	43	40	41	39	42	34	33
importtoodete nimed ja kaubamärgid on eestipärased	-	21	20	21	18	21	29	24	26
kaupade pakendid ei eristu	-	27	23	24	15	20	26	23	25
müüjad annavad teadlikult valeinformatsiooni	10	7	11	13	11	7	13	8	10

Kahe viimase aasta jooksul ei ole paranenud tooteinfost tootja ja tootjamaa väljaselgitamine, see on takistuseks 49% vastanutest. Siin on suurimaks põhjuseks üha leviv oma kaubamärkide, nn *private label* toodete müümine suurtes kauplusekettides, kus pole alati kirjas kauba tootjat ega tootjamaad. Kaugem põhjus on püüd müüa soodsama hinnaga tooteid, mida tarbija ostaks, hoida kulusid kokku ja teenida majandussurutise tingimustes kasumit.

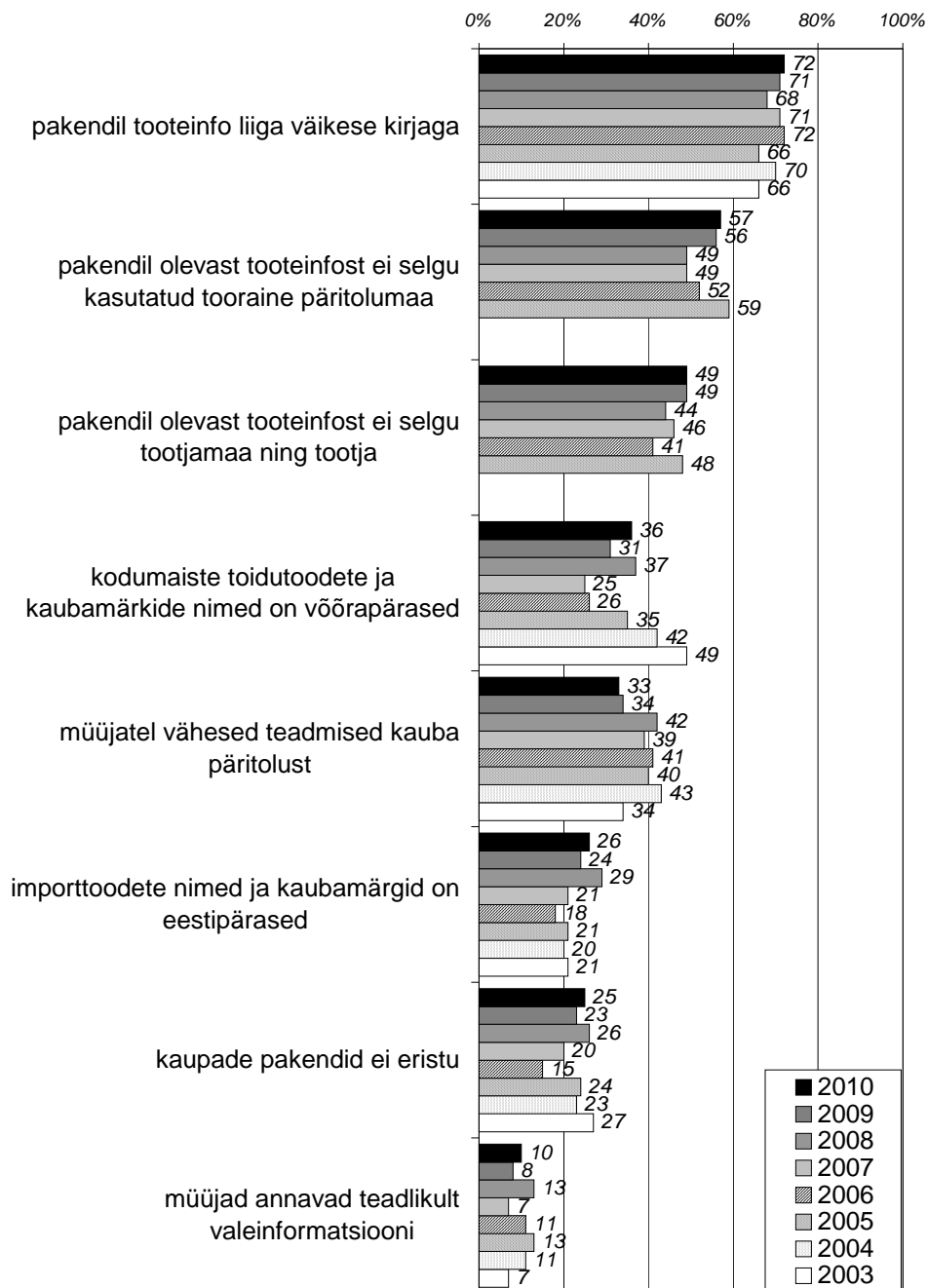
Tarbijad on varasemast rohkem segaduses ja ei leia kodumaised tooteid üles võõrapäraste kaubamärkide ja tootenimede kasutamise tõttu. Probleemi märkis 36% vastanutest, kelle jaoks pole eristamine lihtne. Viimase aasta jooksul on selliste takistustega rohkem kokku puutunud, mille põhjuseks võib olla kauplusekettide omatoodete suurem pakkumine.

Müüjate kompetentsus ja teadmised kaupade kohta võiksid olla paremad, sest vähesed teadmised kaupade päritolu kohta märkis 33% ja teadlikku valeinformatsiooni andmist 10% vastanutest, kelle jaoks eristamine polnud lihtne. Kui enda teadmistest, märgistest või tooteinfost jääb eristamisel väheseks, siis pöörduakse ju müüjate kui kõige kompetentsemate isikute poole. Müüjate ebakompetentsus mõjub kaupluse mainele ja mõjutab ka tarbijate ostukoha valikuid.

Muude takistustena nimetasid elanikud müüjate ebakindlust (müüjad ei tea toote päritolu, püüavad lugeda pakendilt, on ehmunud kui tarbija küsib, ei soovi rääkida), tooteinfo kinnikatmist etikettidega, venekeelse info puudumist ja *privat labeli*-te kasutamist.

Kui kodumaise ja imporditud toidukauba eristamine pole lihtne, siis mis muudab selle keeruliseks?

(% vastanutest, kelle jaoks eristamine pole lihtne, n=924)

Joonis 3.7. Põhjused, miks kodumaise toidukauba eristamine importkaubast on keeruline aastatel 2003-2010

3.4. Kodumaise- ja importkauba osatähtsus elanike toiduostudes kaubagrupid

Alates 1996. aastast on selgitatud välja, milline on kodumaiste ja sissetoodud toidukaupade osatähtsus elanike toiduostudes peamistes kaubagruppides. Elanikel paluti hinnata, kas ostetakse ainult või peamiselt kodumaiseid, enam-vähem võrdselt kodumaiseid ja importkaupu, peamiselt või ainult sissetoodud toidukaupu (vt tabel 3.6, joonised 3.8-3.14).

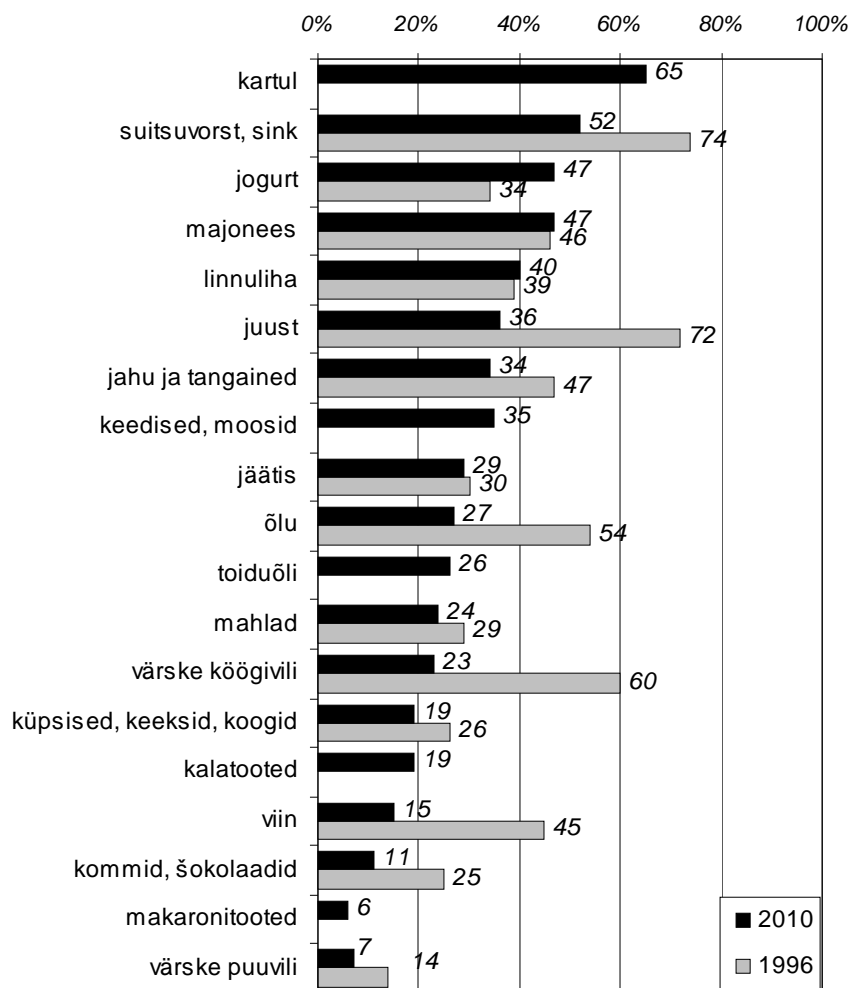
Enamasti eelistasid elanikud kodumaiseid toidukaupu sissetooduile, v.a makaronitooted ja puuviljad, kus eelis oli sissetoodud kaupadel.

Tabel 3.6. Kodumaise toidukauba ostmine aastatel 1996-2010 (% vastanutest, kes ostavad (ainult või peamiselt) kodumaist toidukaupa*)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
kartul	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93 (75)	87 (68)	80 (64)	85 (66)	81 (60)	85 (65)
suitsuvorst, sink	95 (74)	96 (79)	96 (77)	97 (78)	96 (74)	96 (73)	94 (69)	94 (67)	91 (65)	91 (63)	90 (62)	88 (57)	86 (53)	87 (54)	83 (52)
jogurt	62 (34)	71 (43)	72 (46)	81 (55)	85 (58)	85 (59)	81 (54)	84 (55)	81 (56)	82 (53)	83 (52)	81 (48)	83 (51)	82 (49)	81 (47)
juust	93 (72)	94 (70)	94 (68)	93 (72)	93 (69)	94 (63)	88 (56)	86 (47)	81 (43)	87 (40)	80 (35)	79 (30)	79 (34)	81 (34)	81 (36)
majonees	72 (46)	79 (28)	79 (54)	84 (57)	83 (54)	86 (59)	86 (56)	83 (51)	84 (56)	85 (54)	83 (52)	78 (47)	81 (53)	79 (48)	76 (47)
jahu ja tangained	70 (47)	72 (44)	70 (23)	70 (44)	75 (43)	73 (43)	77 (46)	82 (47)	80 (46)	80 (46)	82 (46)	81 (45)	76 (41)	77 (39)	75 (34)
linnuliha	62 (39)	58 (36)	53 (32)	55 (34)	60 (33)	59 (34)	61 (37)	63 (35)	67 (38)	73 (42)	68 (40)	70 (37)	67 (37)	72 (39)	71 (40)
jäätis	58 (30)	64 (31)	70 (36)	79 (43)	82 (44)	81 (44)	80 (43)	78 (38)	80 (44)	78 (40)	78 (40)	72 (36)	73 (32)	71 (32)	71 (29)
küpsised, keeksid, koogid	55 (26)	58 (27)	64 (29)	71 (40)	74 (40)	70 (35)	72 (33)	70 (30)	69 (30)	67 (27)	65 (27)	66 (27)	62 (25)	64 (27)	58 (19)
värske köögivili	85 (60)	84 (59)	80 (47)	82 (52)	80 (50)	84 (51)	82 (48)	74 (35)	67 (33)	78 (41)	63 (29)	61 (26)	60 (26)	57 (21)	58 (23)
keedised, moosid	-	-	-	-	-	69 (49)	52 (37)	46 (29)	48 (28)	71 (50)	58 (36)	45 (27)	55 (35)	45 (25)	53 (35)
toiduõli	-	-	-	-	-	48 (23)	58 (31)	61 (29)	63 (34)	66 (37)	63 (35)	57 (29)	54 (27)	52 (25)	53 (26)
mahlad	52 (29)	51 (29)	51 (26)	55 (28)	61 (33)	58 (32)	59 (31)	51 (23)	50 (22)	62 (31)	55 (25)	48 (19)	45 (19)	48 (17)	52 (24)
õlu	79 (54)	83 (56)	-	-	-	-	71 (52)	65 (42)	65 (43)	60 (36)	62 (41)	56 (35)	58 (35)	58 (33)	51 (27)
kalatooted	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50 (19)	48 (18)	47 (16)	49 (19)
kommid, šokolaad	51 (25)	56 (27)	60 (29)	64 (30)	66 (30)	61 (30)	64 (26)	62 (22)	58 (23)	55 (18)	58 (22)	55 (20)	51 (17)	53 (16)	45 (11)
viin	69 (45)	69 (45)	-	-	-	-	60 (42)	60 (39)	53 (34)	50 (30)	45 (29)	43 (26)	41 (22)	37 (19)	30 (15)
makaronitooted	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42 (15)	39 (13)	32 (11)	30 (8)	32 (9)	25 (6)
värske puuvili	31 (14)	29 (14)	19 (10)	24 (12)	32 (15)	32 (15)	40 (17)	29 (11)	23 (9)	39 (17)	18 (7)	22 (8)	20 (7)	22 (7)	20 (7)

* ainult + peamiselt kodumaiste toidukaupade ostjate osakaal, sulgudes on toodud ainult kodumaiseid toidukaupu eelistavad ostjad

Kodumaiste toidukaupade ostmine 1996 ja 2010. aastal (ainult kodumaised - vastanute %)

Joonis 3.8. Kodumaiste toidukaupade ostmine 1996 ja 2010. aastal (ainult kodumaised-vastanute %)

Kodumaiste toidukaupade osakaal oli 2010. aastal suurim kartulite ostmisel, ainult või peamiselt kodumaist kartulit eelistas osta 85% elanikest, mis on oluliselt tõusnud võrreldes 2009. aastaga. Väga kõrge oli kodumaiste toodete ostmise osakaal ka suitsuvorstide ja sinkide (83%), jogurtite (81%) ja juustude kaubagrupis (81%). Kui suitsuvorstide ja sinkide grupis oli märgata kodumaiste toodete eelistamise vähenemist võrreldes 2009. aastaga (-4%-punkti), siis jogurtite ja juustude osas jäi eelistamine samale tasemele. Ainult kodumaiste toodete eelistamist vaadates on sinkide ja suitsuvorstide ning juustude osas toimunud märkimisväärne langus võrreldes 1996. aastaga (vt joonis 3.8).

Kõrge oli kodumaiste toodete eelistamine ka majoneesi (76%), jahu ja tangainete (75%), linnuliha (71%), ja jäätise (71%) grupis. Kodumaise majoneesi eelistamise langus jätkus (-3%-punkti), kodumaise kõrval ostetakse rohkem impordi. Jahu ja tangainete osas on suurenenud võrdset kodumaist ja impordi eelistavate tarbijate osakaal, linnuliha ja jäätise eelistustes pole kahe viimase aasta jooksul muutusi.

Oluliselt on vähenenud kodumaiste küpsiste, keekside ja kookide eelistamine (58%, 2009.a 64%), kodumaise kõrval ostetakse rohkem sissetoodud tooteid. Võrselt kodumaist ja importi eelistavate tarbijate osakaal on aastaga kasvanud 26%-lt 31%-le (5%-punkti). Eelistuste suurim mõjutaja on hind, importtooted on sageli soodsa hinnaga.

Värske kodumaise köögivilja eelistamine püsis 2009. aasta tasemel - 58% (2009.a 57%). Paljud elanikud kasvatasid ise köögivilja ja säilitasid talveperioodiks. Ainult kodumaiste köögiviljade eelistajaid oli märkimisväärselt vähem võrreldes 1996. aastaga (2010.a 23%, 1996.a 60%).

Tarbijad eelistasid rohkem osta kodumaiseid moose ja mahlu (moosid - 53%, 2009. a 45%; mahlad – 52%, 2009.a 48%). Vaatamata kuumale suvele, mis vähendas marjasaaki, tarbimine ei vähenenud ja kauplused pakkusid rohkem kodumaist toodangut, kuigi hoidistamine ehk mõnevõrra vähenes.

Oluliselt vähenes kodumaise õlle ja alkoholi eelistamine (õlu – 51%, 2009.a 58%; viin – 30%, 2009. a 37%), kusjuures impordi osakaal ei suurenenud vaid elanikud pigem loobusid tarbimast. Mõlemas grupis oli kodumaiste toodete eelistamine madalaim alates 1996. aastast. Ainult kodumaise õlle ja viina eelistajaid oli 2010. aastal oluliselt vähem kui 1996. aastal.

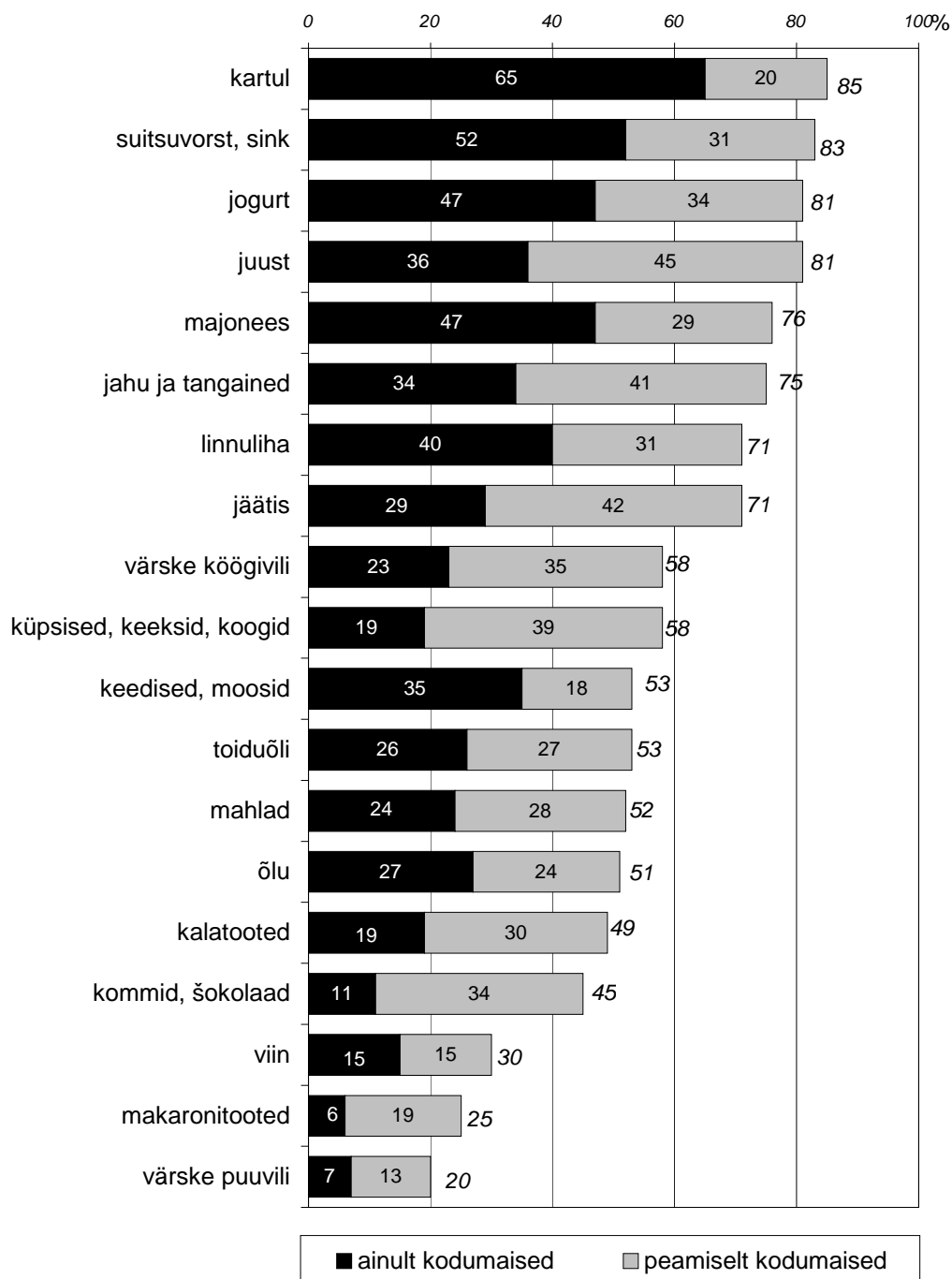
Oluliselt vähenes ka kodumaiste kommide ja šokolaadide eelistamine (45%, 2009. a 53%), kuid seda impordi suurenemise arvelt.

Importtooteid eelistati kodumaistest enam värske puuvilja ja makaronitoodete grupis. Kuigi värske kodumaise puuvilja (õunad) pakkumine on kaubanduses paranenud, ei ole seda võimalik aastaringselt osta, kuid tarbijad on harjunud mitmekesise puuviljavalikuga. Seetõttu on impordi suur osakaal mõistetav: sissetoodud puuvilja eelistas osta 39% vastanutest, võrdselt kodumaist ja importi 38% ning kodumaist 20% vastanutest.

Teist aastat järjest ei muutunud kodumaise ja imporditud kalatoodete ja toiduõli ostmise osakaalud, st langus on peatunud.

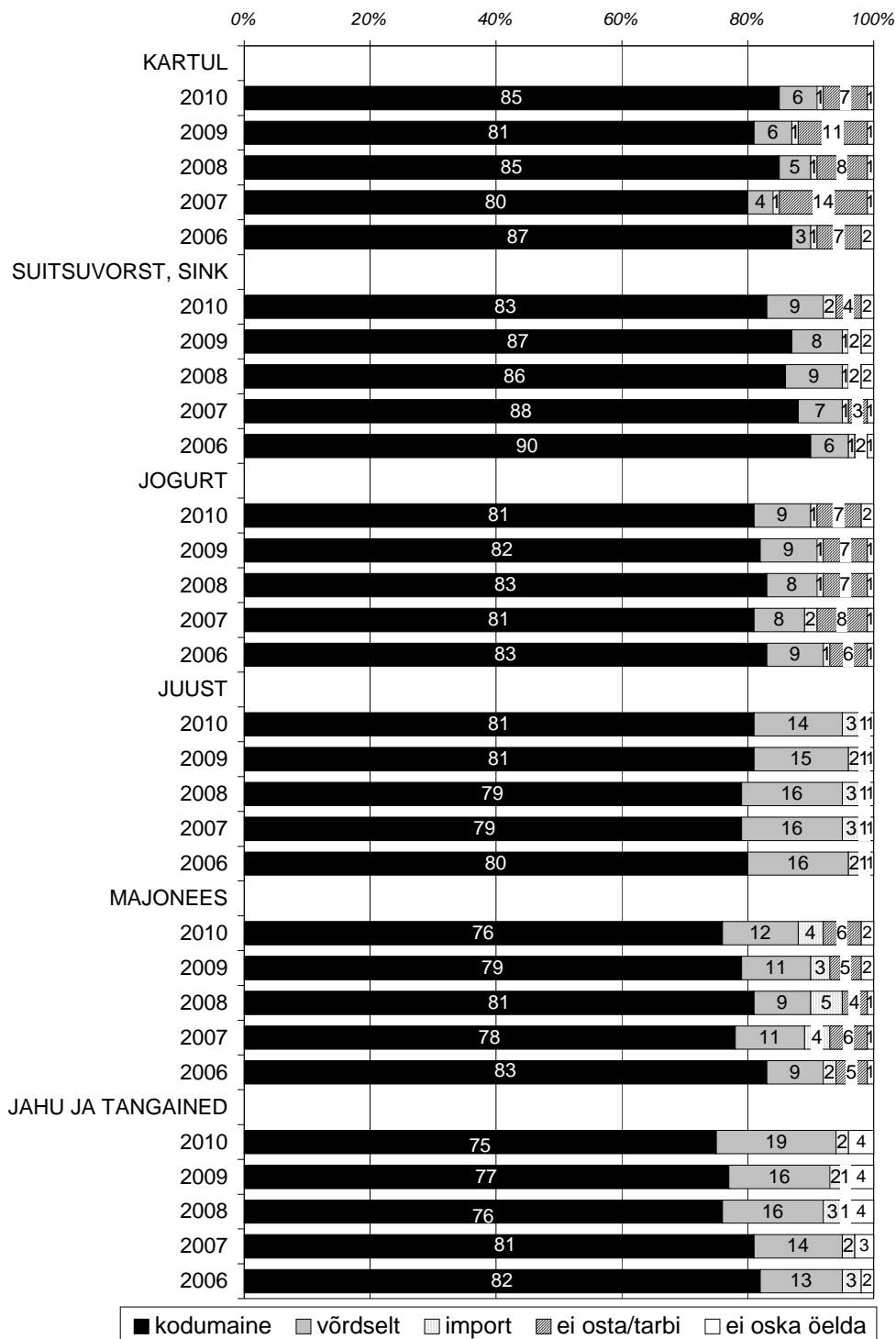
Tarbijate eelistusi mõjutab kõige rohkem perede rahaline seis ning elukoht. Näiteks madalaima sissetulekuga tarbijatel on kodumaiste jogurtite, jahu ja tangainete, juustu, jäätise, linnuliha, küpsiste ja kookide, toiduõli, kommide ja šokolaadide, mahlade, mooside ning alkoholi osakaal ostudes madalam, võrreldes jõukamate tarbijatega.

Kodumaiste toidukaupade osatähtsus ostudes (% vastanutest)

Joonis 3.9. Kodumaiste toidukaupade osatähtsus ostudes aastal 2010

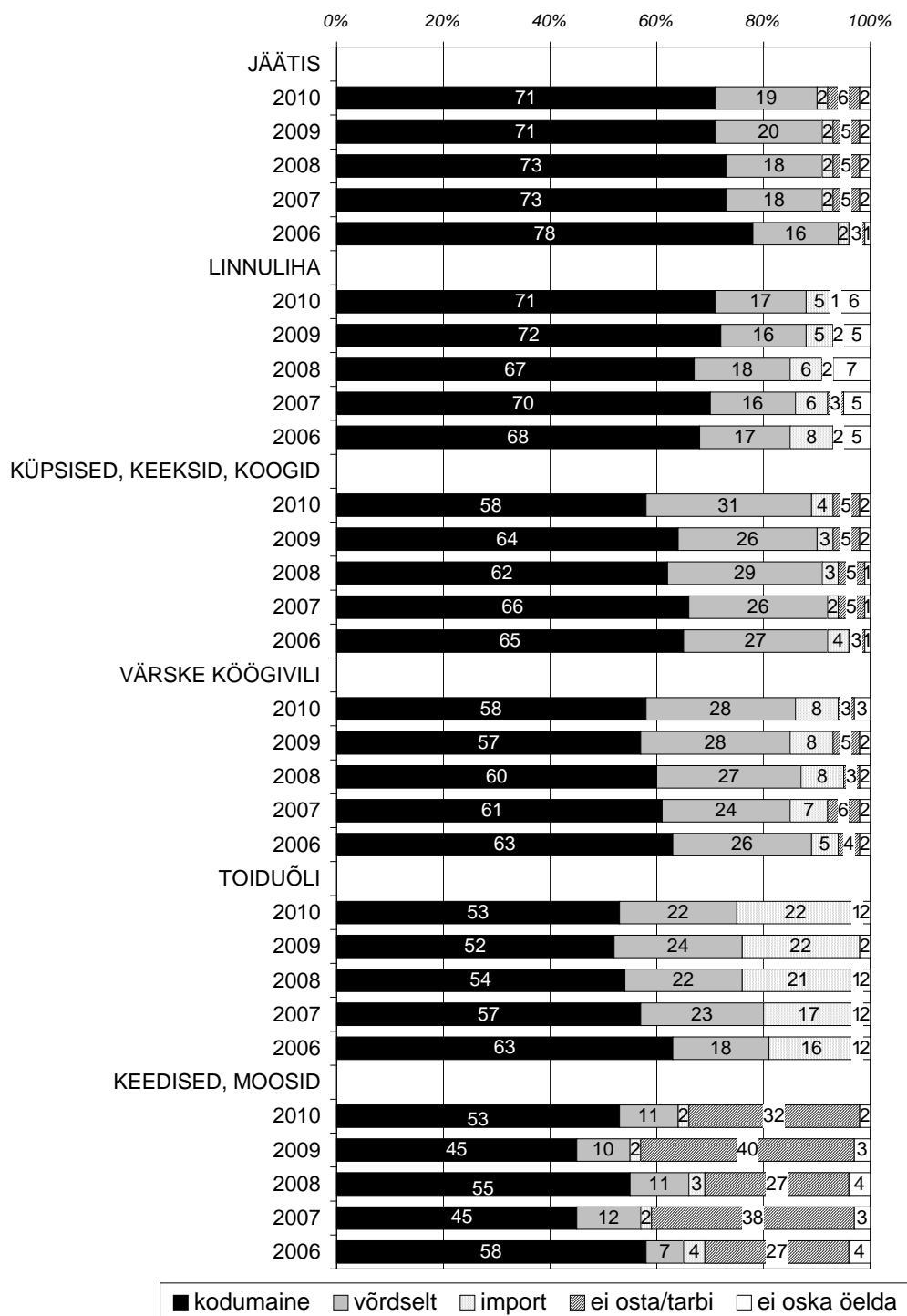
Kodumaiste ja importkaupade osatähtsus toidukauba ostudes 2006-2010 (1) (% vastanutest)

Joonis 3.10. Kodumaiste ja importtoidukaupade osatähtsus ostudes aastatel 2006-2010 (1)

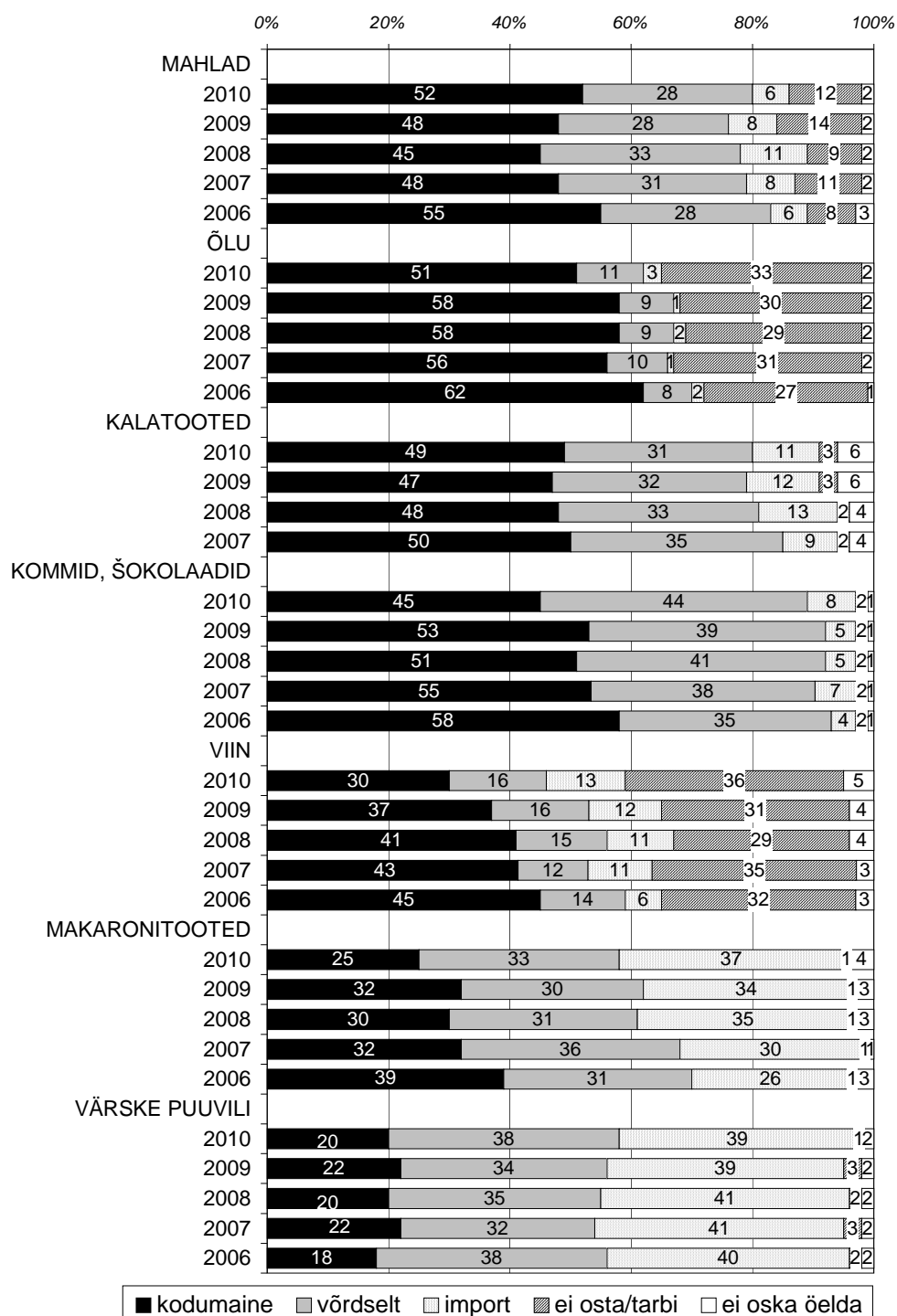
Kodumaiste ja importkaupade osatähtsus toidukauba ostudes 2006-2010 (2)

(% vastanutest)

Joonis 3.11. Kodumaiste ja importtoidukaupade osatähtsus ostudes aastatel 2006-2010 (2)

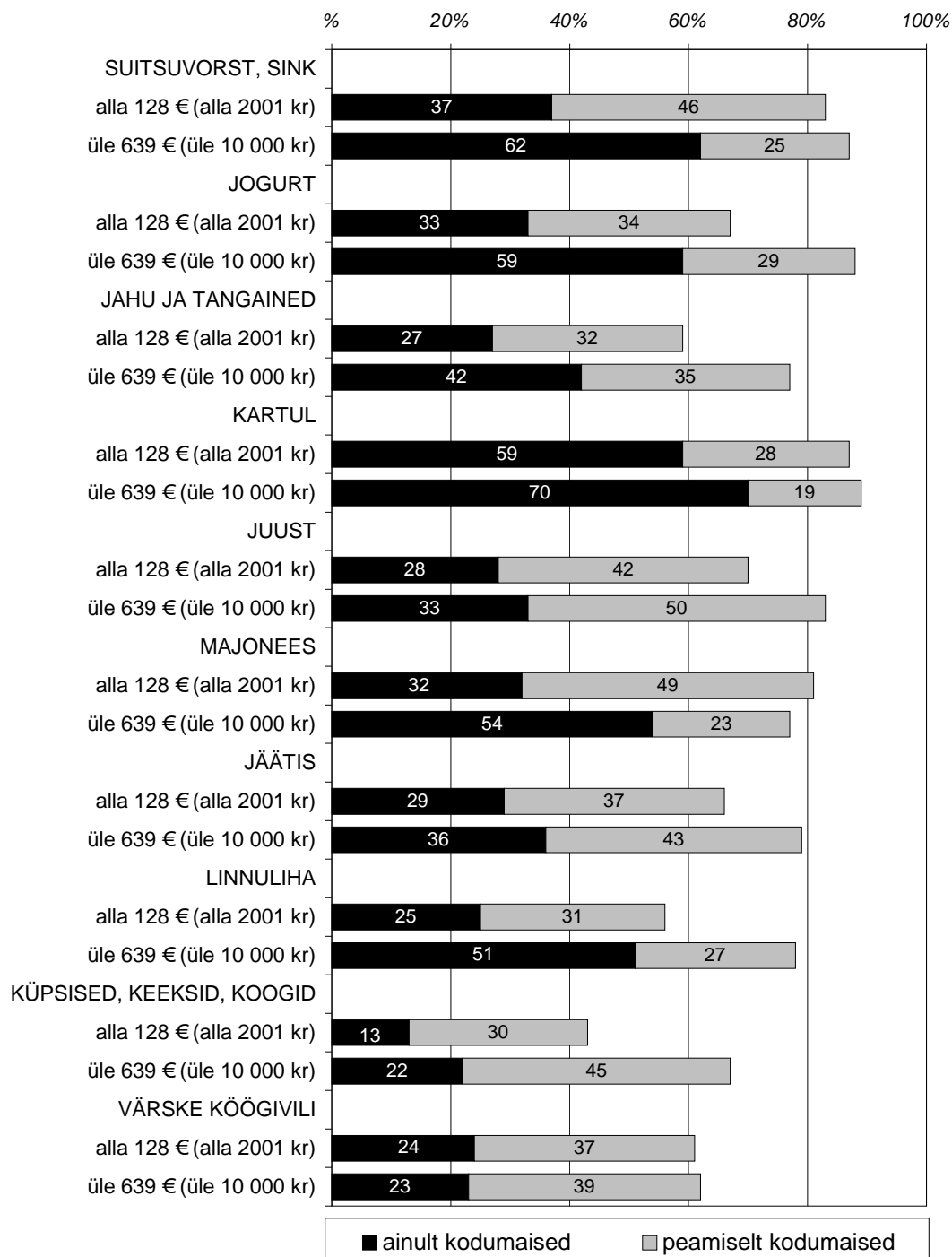
Kodumaiste ja importkaupade osatähtsus toidukauba ostudes 2006-2010 (3) (% vastanutest)

Joonis 3.12. Kodumaiste ja importtoidukaupade osatähtsus ostudes aastatel 2006-2010 (3)

Kodumaiste toidukaupade osatähtsus ostudes sissetulekute lõikes (1)

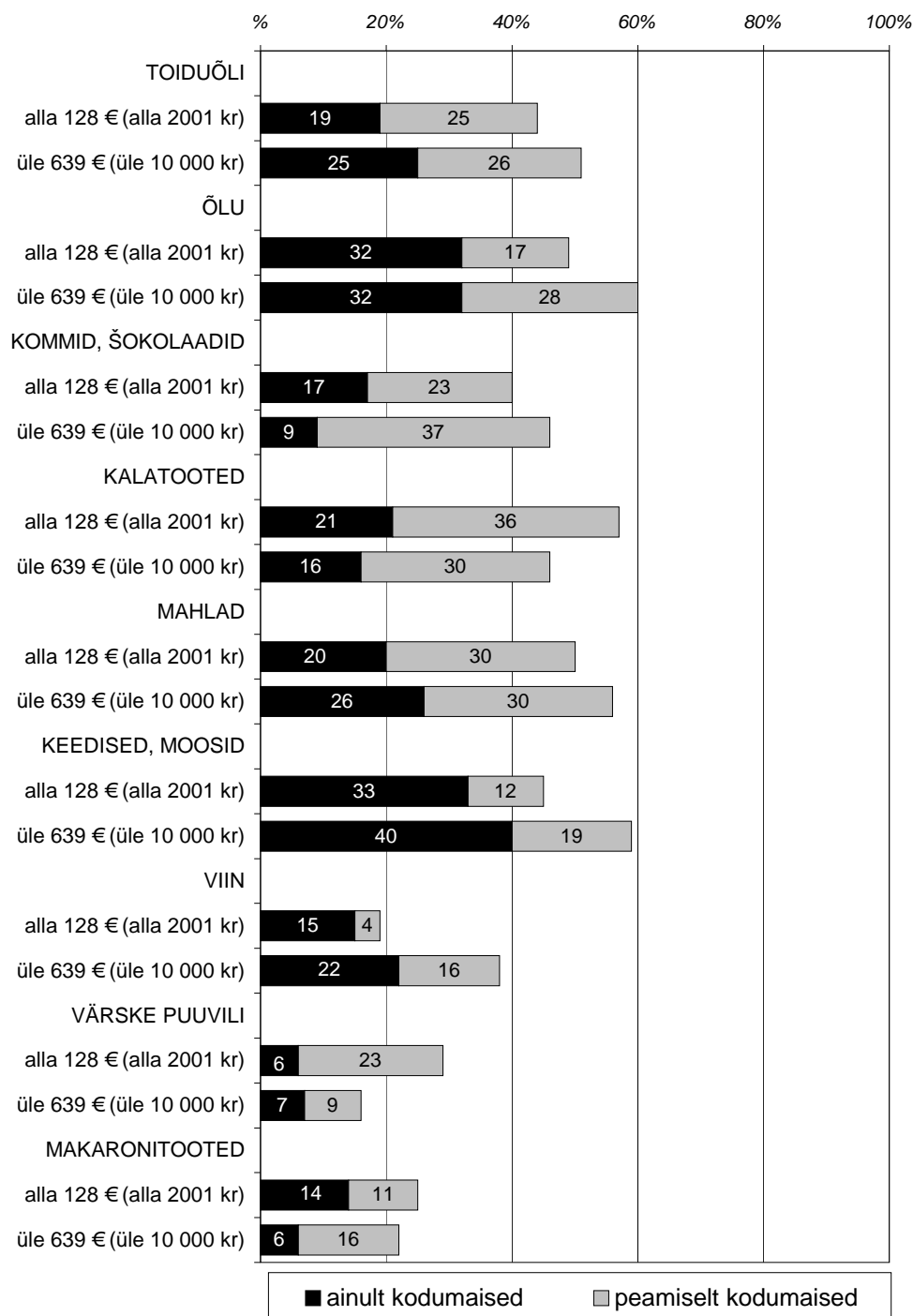
(% vastanutest madalaimas ja kõrgeimas sissetulekugrupis)

Joonis 3.13. Kodumaiste toidukaupade osatähtsus ostudes kõrgeimas ja madalaimas sissetuleku grupis 2010. aastal (1)

Kodumaiste toidukaupade osatähtsus ostudes sissetulekute lõikes (2)

(% vastanutest madalaimas ja kõrgeimas sissetulekugrupis)

Joonis 3.14. Kodumaiste toidukaupade osatähtsus ostudes kõrgeimas ja madalaimas sissetuleku grupis 2010. aastal (2)

3.5. Tarbijate usaldus erinevate riikide toidukaupade vastu

Toidukauba päritolumaad on tarbijatele valikute tegemisel tähtis ja kodumaist hinnatakse kõrgelt, kuigi alati ei osteta. Usaldus eri riikidest pärit toidukaupade vastu koosneb paljudest teguritest, nt tarbija kultuurilisest taustast ja harjumustest, varasemast kokkupuutest ja rahulolust, toidu kättesaadavusest, keskkonnaga seotud kujutlustest jms. Usaldusväärset ei saa osta ega müüa, aga see üldine subjektiivne kategooria mõjutab oluliselt inimeste ostukäitumist.

Kõik Eesti tarbijad usaldasid 2010. aastal suuremal või vähemal määral kodumaiseid toidukaupu, kusjuures 85% vastanutest usaldas osta kõiki toidukaupu³. Ülejäänud riikide puhul usaldati tüüpiliselt üksikuid toidukaupu. Ameerika Ühendriikide ja Prantsusmaa puhul aga ei osatud vastata, sest puudus tarbimiskogemus. Need üldised suundumused pole aasta jooksul muutunud. Rohkem usaldatakse lähiriikide, Läti, Leedu ja Põhjamaade toidukaupu. Ukraina oli 2010. aastal ainus riik, kelle toidukaupade vastu usaldus oluliselt tõusis (vt joonis 3.15-3.16).

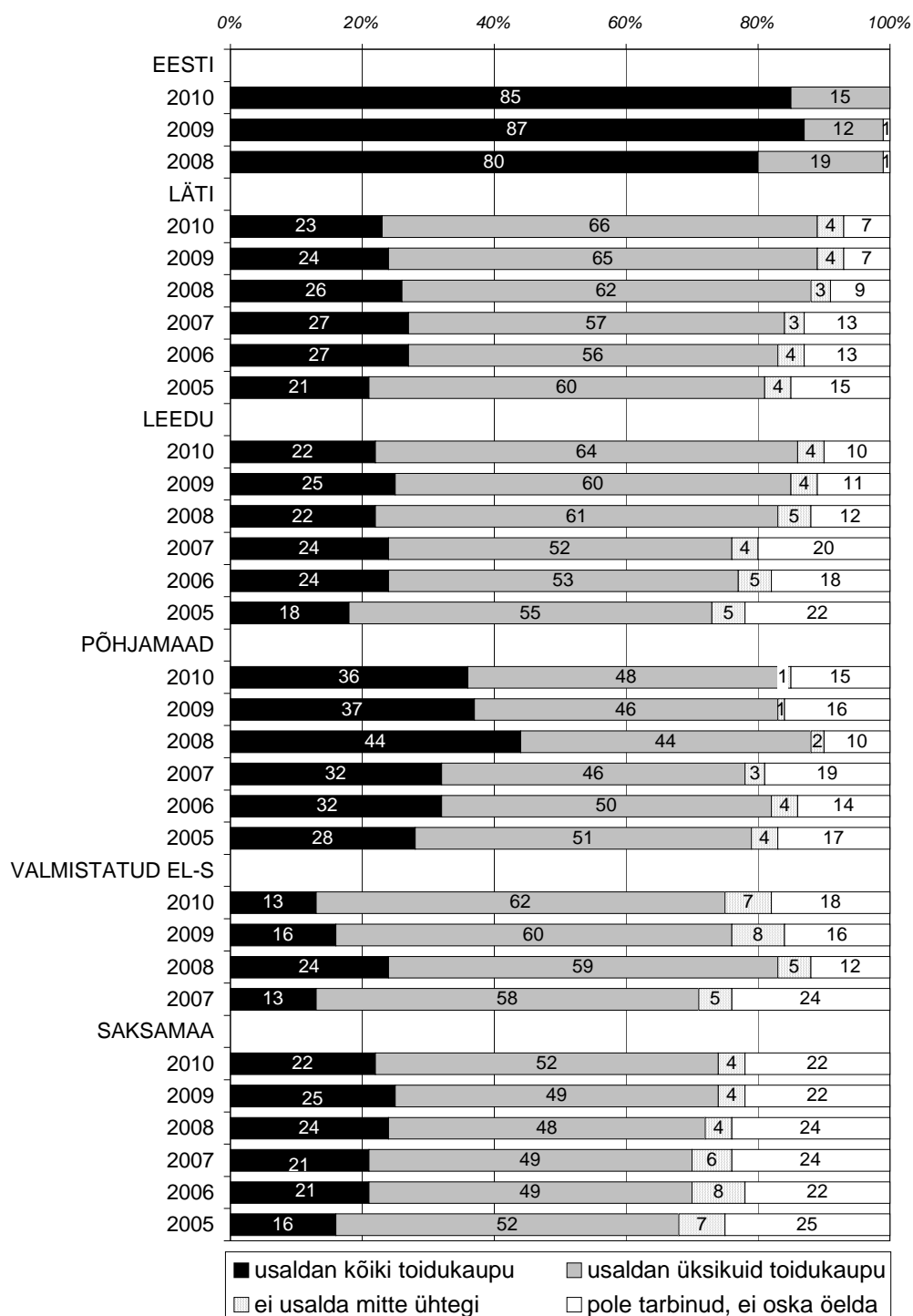
Riikidest, kust toidukaupu Eestisse tuuakse, usaldasid tarbijad enim Lätit (toidukaupu usaldas osta 89% vastanutest), Leedut (86%) ja Põhjamaid (84%). Usaldus on püsinud kaks aastat samal kõrgel tasemel. Lätist ja Leedust pärit toidukaubad on olnud soodsama hinnaga võrreldes kodumaistega ning maitseomadustes ei tajuta suurt vahet (lähimad alternatiivid kodumaisele). Põhjamaade toidukaubad on teadaolevalt kõrge kvaliteediga ja hinnalt üha konkurentsivõimelisemad.

Euroopa Liidu (usaldab 75% vastanutest), Saksamaa (74%), Venemaa (75%), Poola (69%), Hollandi (66%), Prantsusmaa (49%) ja Ameerika Ühendriikide (24%) toidukaupade usaldamine on püsinud kaks aastat samal tasemel, usaldus pole ei suurenenud ega vähenenud.

Ukraina toidukaupade puhul tõusis tarbijate usaldus märkimisväärselt ja seda nii eesti kui vene keelt kõnelevate ning eri vanuses tarbijate hulgas (vt lisa 2.12). Kui 2005. aastal usaldas kõiki või üksikuid Ukrainast pärit toidukaupu 56% vastanutest ja 2009. aastal 61%, siis 2010. aastal juba 67% vastanutest. Usaldus on tõusva trendiga eriti üksikute toodete osas ja üha rohkem inimesi omab tarbimiskogemust. Tooted on ka hinnalt soodsamad.

³ Elanikel paluti oma kogemuse põhjal hinnata 12 riiki, kust toidukaupu Eestisse sisse tuuakse. Vastajad märkisid iga riigi kohta, kas nad usaldavad osta kõiki toidukaupu, üksikuid toidukaupu, ei usalda ühtegi või pole antud riigi tooteid tarbitud ega osata seetõttu vastata.

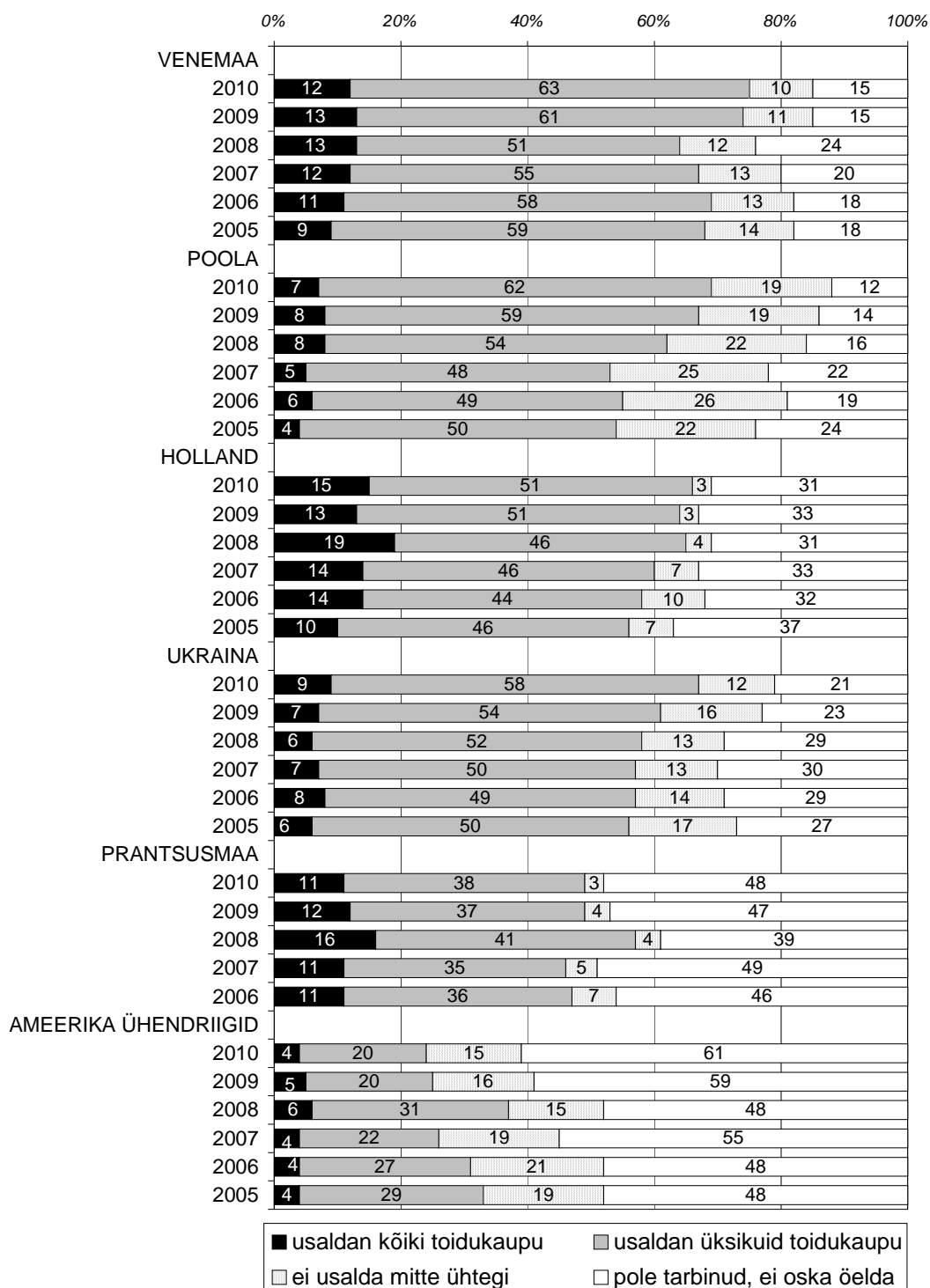
Millise maa toidukaupu usaldate julgesti osta? (1) (% vastanutest)

Joonis 3.15. Toidukaupade päritolumaad ja tarbija usaldus aastatel 2005-2010 (1)

Millise maa toidukaupu usaldate julgesti osta? (2)

(% vastanutest)

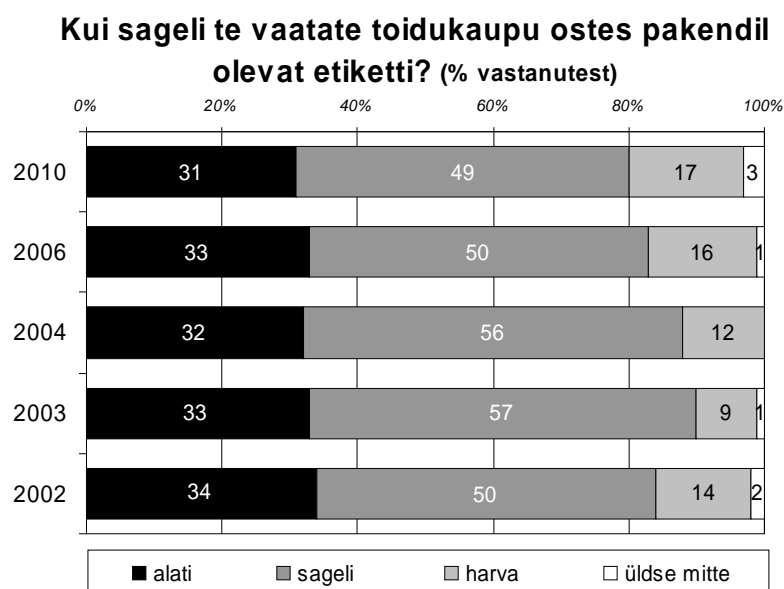

Joonis 3.16. Toidukaupade päritolumaad ja tarbija usaldus aastatel 2005-2010 (2)

4. HINNANGUD TOIDUKAUPADE ETIKETTIDELE JA MÄRGISTELE

4.1. Etikettide vaatamise sagedus toidukaupade ostmisel

Elanikud on harjunud toidukaupu ostes vaatama etiketti. Alati vaatab etiketti 31% vastanutest, sageli 49%, harva 17% ja üldse mitte 3% vastanutest. Alati etiketti vaatavaid tarbijaid on jäänud veidi vähemaks ja harva vaatajaid on veidi juurde tulnud, kuid muutused on väikesed. Üldjoontes kolmandik elanikest vaatab toidukauba ostmisel igal juhul etiketti. Harva vaatajad on kas kindlad ostetavates toodetes, need on teada-tuntud (eriti jõukamad tarbijad) või siis toimub ostmine peamiselt soodsama hinna järgi ja muud kriteeriumid jäävad tahaplaanile (eriti väikese sissetulekuga tarbijad, vt joonis 4.1, lisa 2.13). Kindlasti mõjutab etikettide vaatamist kirja suurus, tarbijale ostuotsuseks vajalik teave on sageli liiga väikses kirjas ja seda ei nähta.

Joonis 4.1. Toidukaupade etiketi vaatamise sagedus aastatel 2002-2010

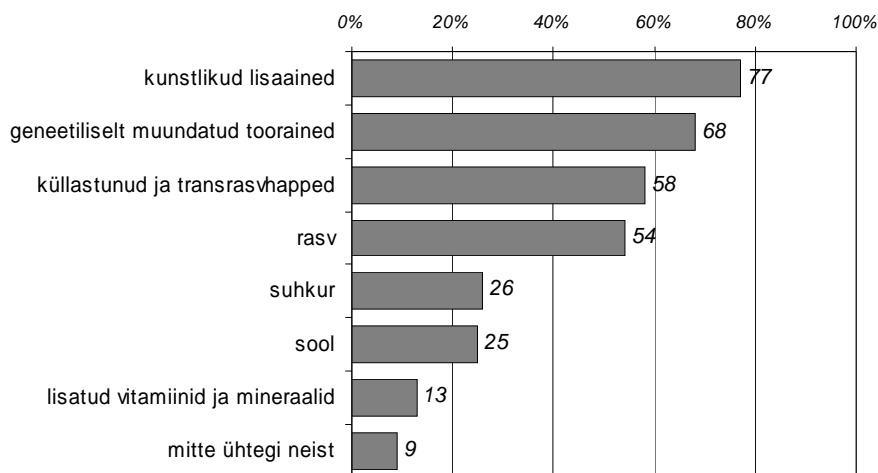
4.2. Ained toidus, mida tarbijad püüavad vältida või tarbimist vähendada

Toidukaupade etikette uuritakse kirjasoleva informatsiooni pärast, mille teadmine on ostuotsuse tegemisel oluline. Näiteks on paljud elanikud on hädas terviseprobleemide (s.h allergiatega), mida saab teatud ained vältides leevendada või ära hoida. Tootjad saavad siin tarbijate soovidele vastu tulla ja rõhutada teatud ainete olemasolu või puudumist tootes.

Uuringu tulemuste järgi püüab 91% täiskasvanud Eesti elanikest midagi oma toidus vältida või millegi tarbimist piirata.

Kõige rohkem püütakse vältida või vähendada toidus kunstlikke lisaaineid (77% vastanutest), st kunstlike magus- ja lõhnaaineid, jahuparandajaid, säilitus- ja värvaineid jms. Geneetiliselt muundatud tooraineid püüab vältida 68% vastanutest, küllastunud ja transrasvhappeid 58% ning rasvu 54% vastanutest. Suhkru ja soolatarbimist püüab piirata iga neljas (vastavalt 26% ja 25%). Suhkru, soola ja rasva liigse tarbimise pärast muretsevad pigem vanemad elanikud (vt lisa 2.14). Toidule lisatud vitamiinid ja mineraalid häirivad väheseid, neid püüab piirata iga kümnes elanik.

Milliseid toidus sisalduda võivaid aineid te püüate tarbijana vältida või tarbimist vähendada? (% vastanutest)

Joonis 4.2. Ained toidud, mida tarbijad püüavad vältida või mille tarbimist vähendada

4.3. Kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus, tarbijate huvi ja mõju ostuotsusele

Toidukaupade kvaliteedi- ja päritolumärgised aitavad lisaks etikettidel ja pakenditel kirjasolevale informatsioonile tarbijate ostuotsuseid lihtsustada, sest nii väheneb vajadus kogu infot väikeses kirjas läbi lugeda. Märgiste tähtsus on majandussurutise aastatel mõnevõrra vähenenud. Käesoleva uuringu tulemused näitavad, et märgised olid 2010. aastal väga tähtsad ostuotsuse mõjutajad vaid 24%-le elanikest, mõnevõrra olulised 52%-le ja ei oma üldse tähtsust 24-le elanikest (vt ptk 1.4).

Käesolevas töös vaadeldi 11 Eestis ja Euroopa Liidus kasutuseloleva toidu kvaliteedi- ja päritolumärgise tuntust, mõju ostuotsusele ja huvitatust informatsioonist. Hinnangute andmisel abistasid vastajaid lisaks märkide nimetustele ka märkide kujutised. Uuritud kvaliteedi- ja päritolumärgised olid järgmised:

Kaitstud päritolunimetus , Kaitstud geograafiline tähis ,

Garanteeritud traditsiooniline eritunnus ja Euroopa Liidu mahepõllunduse logo .

Eesti tarbijad teavad ja tunnevad paremini Eesti toidumärgiseid, kuid märgiste tuntus on kahe viimase aasta jooksul oluliselt vähenenud. Pääsukesemärgi ehk Tunnustatud Eesti Maitse märgi tuntus püsib kõrge, märki teadis 84% vastanutest. Ristikumärgi ehk Tunnustatud Maitse märgi teadis 57% ja Parima Toiduaine märgi 49% vastanutest. Märkide tuntus on oluliselt langenud (vt tabel 4.1, joonis 4.3). Kuna turunduskulude pealt on viimastel aastatel kokku hoitud, siis pole toimunud märke toetavaid kampaaniaid, mis oleksid aidanud tarbijatel märkide sõnumeid meeles pidada. Tulemusi võib vähesel määral mõjutada asjaolu, et vastajatel paluti märkida ankeeti ainult *jah*-vastused, 2008. aastal ka märgiti üles ka *ei*-vastused.

Tabel 4.1. Erinevate toidukaubamärgiste tuntus ja huviatus (% vastanutest)

	tuntus		huviatus infost		mõju ostuotsusele	
	2008	2010	2008	2010	2008	2010
Tunnustatud Eesti Maitse (pääsukesemärk)	95	84	66	25	69	46
Tunnustatud Maitse (ristikumärk)	71	57	64	31	53	32
Parim Toiduaine	66	49	65	29	56	33
Ökomärk	54	45	63	30	44	27
Eestis Kasvatatud	56	40	68	32	59	33
Eesti Lihaveis	50	37	61	32	50	25
Lipumärk	-	30	-	41	-	17
Euroopa Liidu mahepõllunduse logo	13	26	64	43	23	16
Garanteeritud traditsiooniline eritunnus	9	9	60	50	16	6
Kaitstud päritolunimetus	8	9	58	50	15	6
Kaitstud geograafiline tähis	6	8	59	50	14	6

Eesti Toiduliidu ja kaubandusettevõtete poolt 2009. aastal ellukutsutud Lipumärki tundis-teadis enda sõnul 30% vastanutest. Märgi sõnumiks on anda tarbijatele teada, et tegemist on Eestis toodetud kodumaise tootega ja seda kasutavad Toiduliidu andmetel 70 toiduainetööstust ligikaudu 10 000 Eestis toodetud toiduainega. Lipumärgi tuntus on lähedane Euroopa Liidu mahepõllunduse logo tuntusega (26%) ehk pigem tagasihoidlik. Tarbijate eelistusi ja hoiakuid arvestades on märgil kindlasti potentsiaali.

Euroopa Liidu toidumärgistest tundsid Eesti tarbijad kõige rohkem mahepõllunduse logot, ülejäänud märgiste tuntus jäi väga väikeseks (6%-9%). Garanteeritud traditsioonilise eritunnuse, Kaitstud päritolunimetuse ja Kaitstud geograafilise tähise märki kandvaid toidukaupu müüakse Eestis suhteliselt vähe, seega tarbijatel puudub kokkupuude. Eesti tootjatel ei ole tavaks taotleda oma kaupadele Euroopa Liidu toidumärgiseid, kui tooteid üldse märgistatakse, siis pigem Eestis kasutuselolevate märgistega.

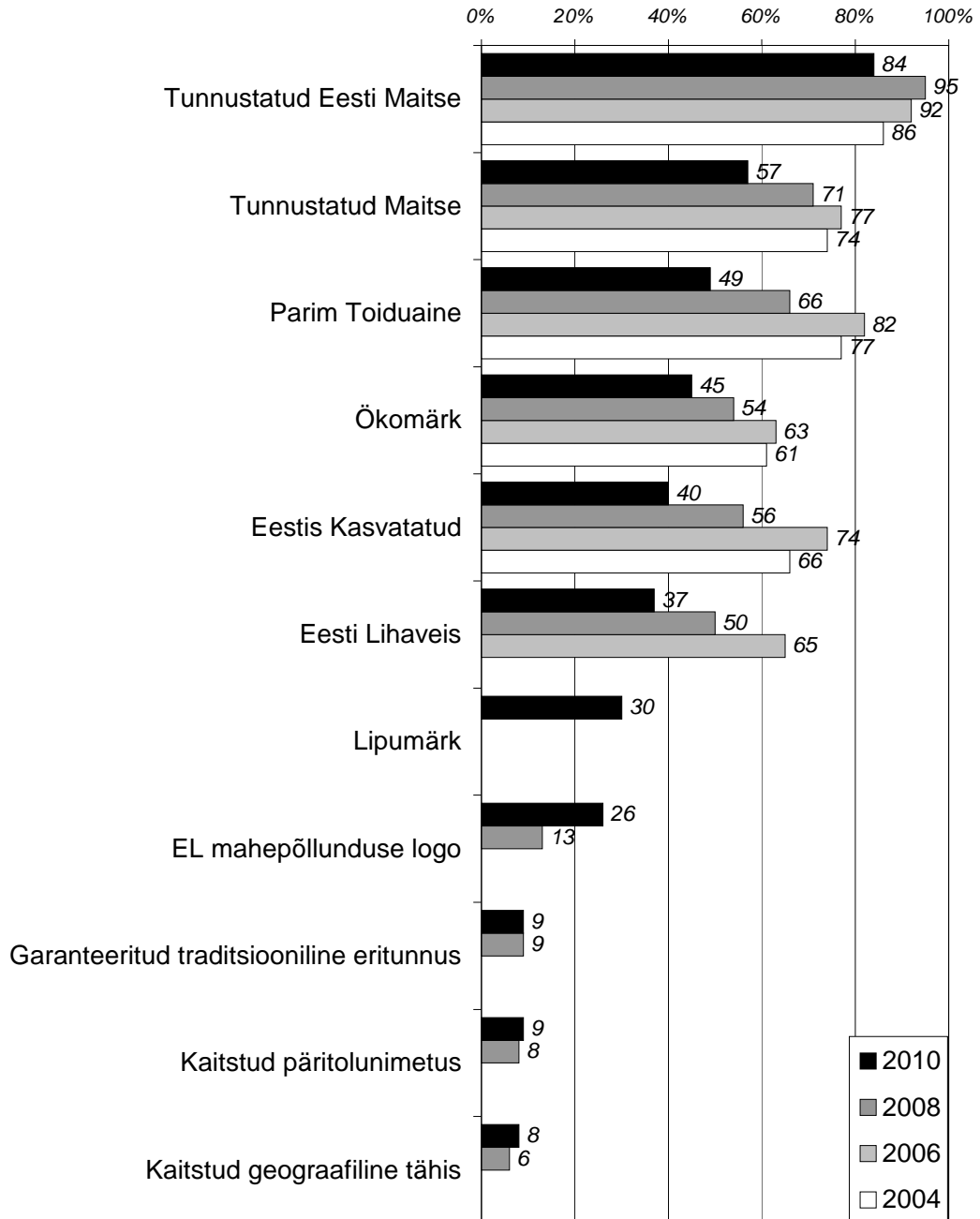
Ainult märk ei pane tarbijat ostma teatud toidukaupa, kuid märgised mõjuvad abistavalt sõltuvalt tuntuusest ja märgiga toodete tarbimiskogemusest. Suurem tuntus aitab kaasa märgi nn töötamisele. Kõige suuremat mõju ostmisele omab Tunnustatud Eesti Maitse ehk pääsukesemärk - 46% vastanute hinnangul mõjutab märk ostuotsust. Kolmandikku tarbijatest mõjutavad Parim Toiduaine märk (33%), Eestis Kasvatatud (33%) ja Tunnustatud Maitse märk (32%). Neljandik tarbijatest reageerib Ökomärgile (27%), Eesti Lihaveise märgile (25%), Lipumärgi (17%) ja Euroopa Liidu mahepõllunduse logo (16%) mõju on väiksem, kuna tegemist on ka suhteliselt uute märkidega (vt joonis 4.4). Kõik vaadeldud märgised viimase kahe aasta jooksul oma mõjujõudu kaotanud, mille üheks põhjuseks võib olla kodumaisuse kahanev väärtustamine ja muude tegurite, näiteks hinna, olulisemaks muutumine (vt joonis 4.5). Kuna ka märke toetavaid kampaaniaid pole korraldatud, siis omab üha vähem tarbijaid ettekujutust, milleks märk hea on.

Huvi toidukaupade märgiste vastu püsib kõrge, eriti vähesema tuntuusega Euroopa Liidu märgiste kohta. Iga teine Eesti elanik (50%) sooviks rohkem infot Garanteeritud traditsioonilise eritunnuse, Kaitstud geograafilise tähise ja Kaitstud päritolunimetuse märgi kohta, mahepõllunduse märgi kohta neli inimest kümnest (43%). Eesti märkidest soovitakse kõige rohkem teada saada Toiduliidu ja kaubandusettevõtete poolt väljaantavast Lipumärgist (41%), Eesti Aiandusliidu Eestis Kasvatatud märgist (32%) ja Eesti Lihaveis märgist (32%). Tunnustatud Maitse, Ökomärgi ja Parima Toiduaine märgi kohta sooviks teavet saada kolm inimest kümnest (vastavalt 31%, 30% ja 29%), Tunnustatud Eesti Maitse kohta neljandik (25%).

Infovajadus märkide kohta on rahuldamata ja üldine huvi langenud. Informatsiooni vajavad nii need tarbijad, kes on märkide kohta midagi kuulnud või kellel igasugused eelteadmised puuduvad. Kui märki teatakse, siis on infovajadus väiksem, nt Tunnustatud Eesti Maitse märgi puhul. Kui märki ei teata või kasutatakse toodetel vähem, nt EL märgised, siis on lisainfo väga oodatud. Euroopa Liidu märgiste puhul oli valdav teadmatus koos huviga (vt joonis 4.7).

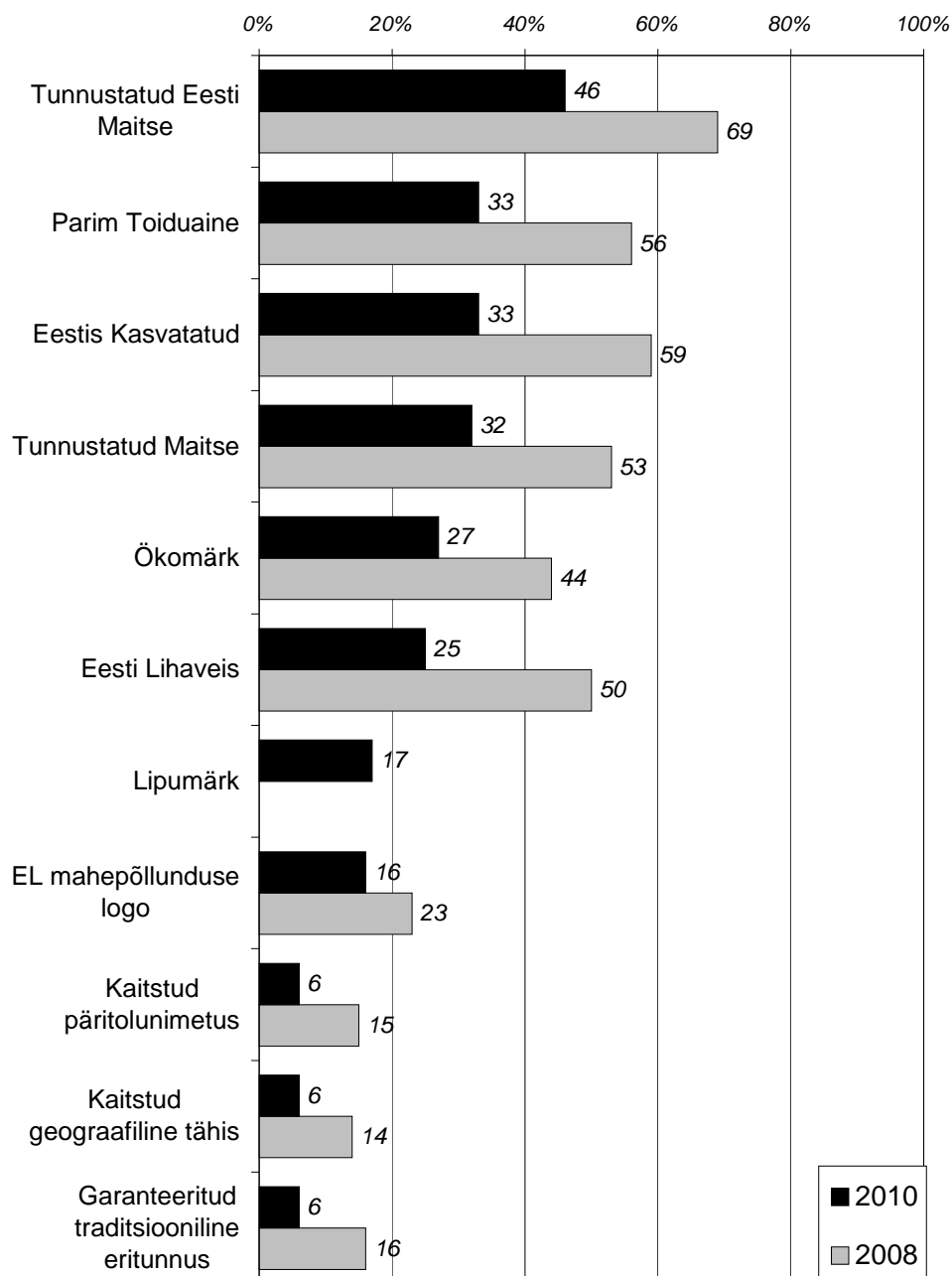
Toiduainete kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus aastatel 2004-2010

(% vastanutest)

Joonis 4.3. Toiduainete kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus aastatel 2004-2010

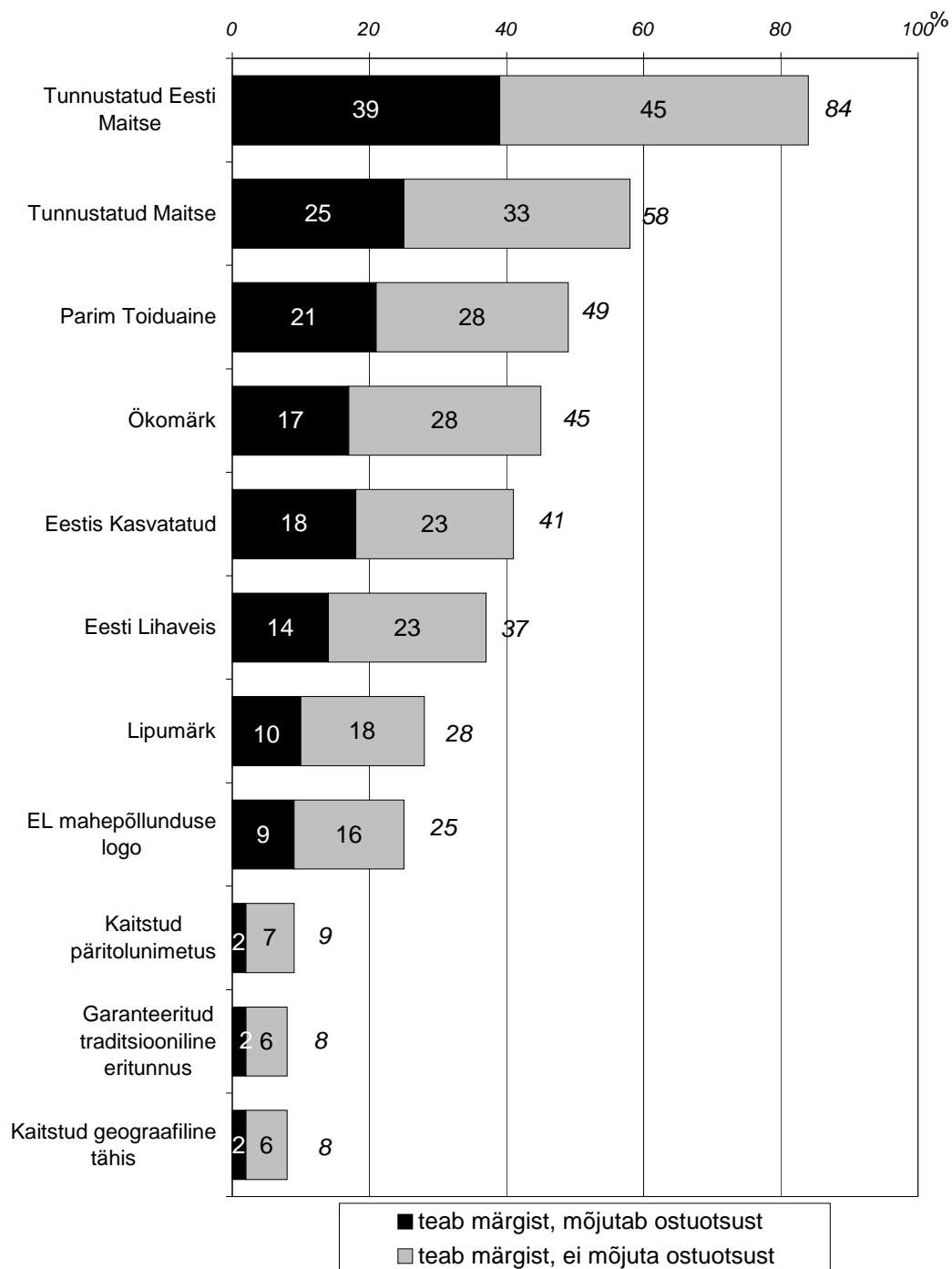
Toiduainete kvaliteedi- ja päritolumärgiste mõju ostuotsusele (% vastanutest, keda märgis mõjutab)

Joonis 4.4. Toiduainete kvaliteedi- ja päritolumärgiste mõju ostuotsusele aastatel 2008-2010

Toidukaupade kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus ning mõju ostuotsusele

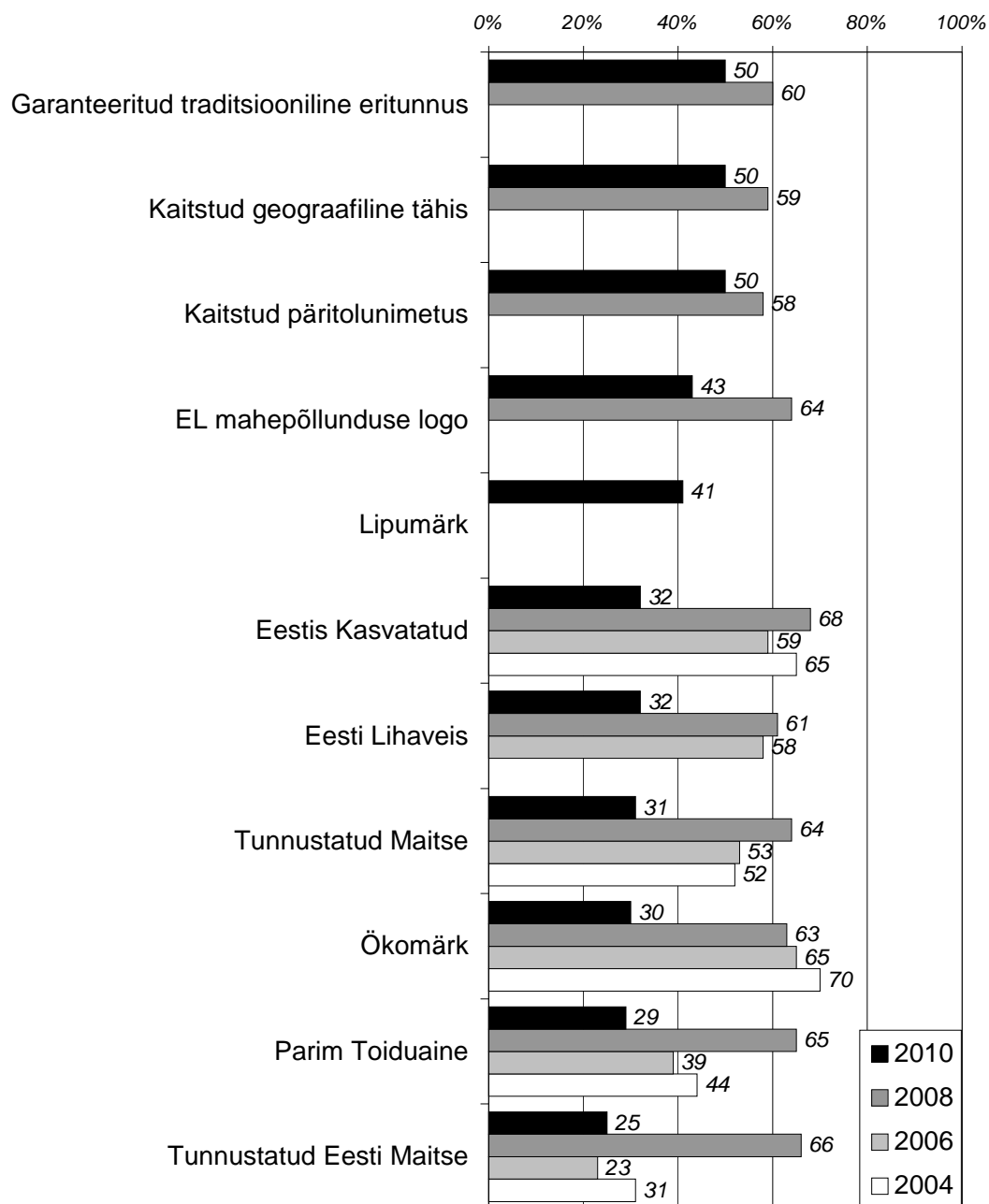
(% vastanutest)

Joonis 4.5 Toidukaupade kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus ning mõju ostuotsusele

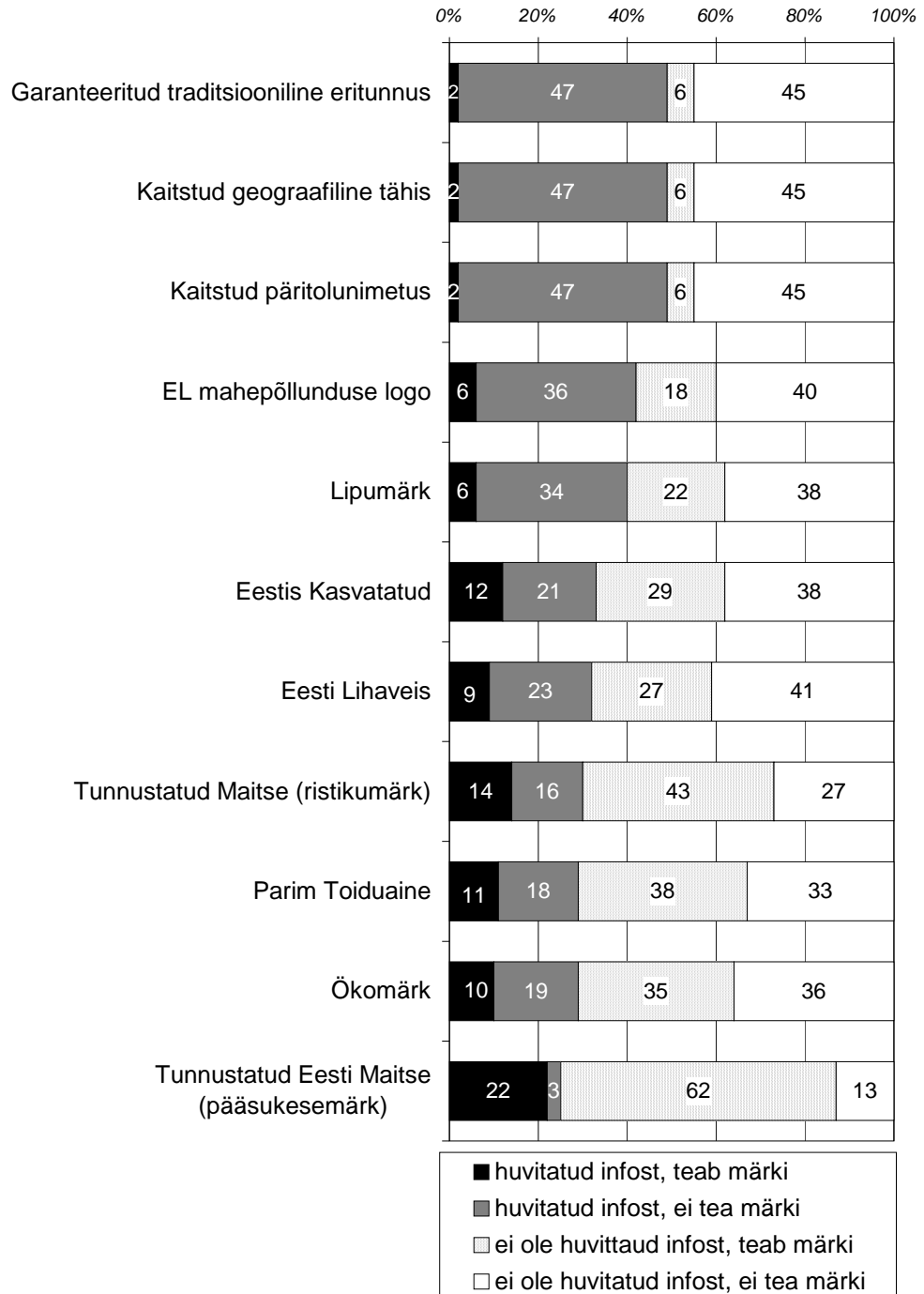
Huvitatus infost toiduainete kvaliteedi- ja päritolumärgiste kohta aastatel 2004-2010

(% vastanutest)

Joonis 4.6. Huvitatus infost toiduainete kvaliteedi- ja päritolumärgiste kohta aastatel 2004-2010

Huvitatus infost toidukaupade kvaliteedi- ja toidumärgiste kohta sõltuvalt eelnevatest teadmistest (% vastanutest)

Joonis 4.7. Huvitatus toidukaupade kvaliteedi- ja päritolumärgistest sõltuvalt eelnevatest teadmistest

Eesti ja vene keelt kõnelevate tarbijate teadmised ja huvi erinevad oluliselt. Venekeelsete tarbijate teadlikkus märgistest on väiksem ja infovajadus märgatavalt suurem võrreldes eestikeelsete tarbijatega. Vene keelekeskkonna tarbijate ostuotsused on järelilikult vähem märkidest mõjutatud, kuna ollakse vähem kursis sõnumitega, mida märkide abil püütakse edastada. See tendents pole alates 2008. aastast muutunud. Samuti ei ole muutunud venekeelsete tarbijate suurem huvi Euroopa Liidu toidumärgiste vastu, Euroopa riike väärtustatakse kõrgelt (vt tabel 4.2, lisa 2.15).

Tabel 4.2. Toidukauba kvaliteedi- ja päritolumärgiste tuntus, mõju ja huvitatus rahvuste lõikes (% vastanutest)

märk	keele- keskkond (eesti/vene)	tuntus		mõju ostuotsusele		huvitatus infost	
		2008	2010	2008	2010	2008	2010
Tunnustatud Eesti Maitse (pääsukesemärk)	kõik	95	84	69	46	66	25
	eesti	99	86	72	49	62	21
	vene	86	80	62	41	74	32
Tunnustatud Maitse (ristikumärk)	kõik	71	57	53	32	64	31
	eesti	85	67	62	37	61	24
	vene	38	34	32	21	69	44
Parim Toiduaine	kõik	66	49	56	33	65	29
	eesti	74	56	60	38	61	25
	vene	46	34	46	23	75	38
Ökomärk	kõik	54	45	44	27	64	30
	eesti	62	49	45	29	58	26
	vene	37	38	43	23	76	37
Eestis Kasvatatud	kõik	56	40	59	33	68	32
	eesti	57	39	60	35	65	29
	vene	54	42	56	28	76	39
Eesti Lihaveis	kõik	50	37	50	25	61	32
	eesti	45	33	44	24	57	29
	vene	63	44	63	27	70	38
Lipumärk	kõik	-	30	-	17	-	41
	eesti	-	26	-	16	-	41
	vene	-	39	-	19	-	41
Euroopa Liidu mahepõllunduse logo	kõik	13	26	23	16	64	43
	eesti	10	22	18	15	60	43
	vene	20	33	36	18	75	42
Kaitstud päritolunimetus	kõik	8	9	15	6	59	50
	eesti	6	8	14	7	55	47
	vene	10	11	19	5	67	56
Garanteeritud traditsiooniline eritunnus	kõik	9	9	16	6	60	50
	eesti	7	7	13	5	56	48
	vene	13	13	23	6	70	55
Kaitstud geograafiline tähis	kõik	6	8	14	6	59	50
	eesti	5	8	13	6	56	47
	vene	9	9	19	4	67	56

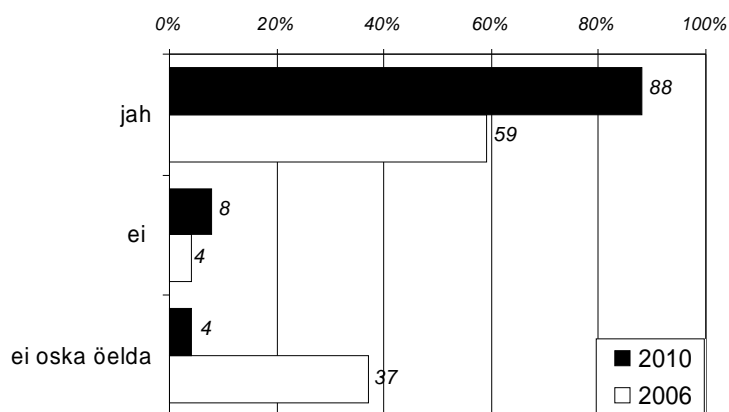
5. TOIDUKAUPLUSTE OMAMÄRGITOOTED

5.1. Toidukaupluste omamärgitoodete üldine märgatavus

Jaekaupluste omamärgitoodete ehk *privat label*-ite kasutamine on viimastel aastatel suurenenud. Need hinnatundlikule tarbijale orienteeritud odavamad tooted pakuvad tugevat konkurentsi toidutööstustele, kellel tuleb rohkem vaeva näha, et veenda turgu oma unikaalsete toodete headuses. Omamärgitoodeteid kasutavad kõik Eesti suuremad jaeketid üha suuremal määral, sest majandussurutis tõstis tarbijate hinnatundlikkust. Selliste toodete tarbijatel on väga keeruline selgust saada toote päritolus või tootjas. Kui tarbimiskogemus veenab tarbijat kaupluste omamärgitoodete heas kvaliteedis ja maitses, siis on tagasipöördumine kallimate kodumaiste margitoodete juurde raske.

Jaekettide omamärgitoodeteid on kauplustes tähele pannud 88% tarbijatest, 8% ei ole neid märganud ja 4% ei osanud öelda. Nelja aastaga on omamärgitoodete märgatavus oluliselt suurenenud (+29%-punkti, vt joonis 5.1). Valdaval osal tarbijatest on olemas ettekujutus, mida *privat label* tooted endast kujutavad, eriti kui tuua juurde konkreetseid näiteid märkidest. Enam ei aeta segamini Säästukaarti, Säästumarketit ja Säästu kaubamärki. Kuid üldmõisted *omamärgitoo*de või *privat label* võivad veel praegugi tarbijaid segadusse ajada.

Kas te olete tähele pannud toidukaupluste omi kaubamärke? (% vastanutest)

Joonis 5.1. Tarbijate teadlikkus kaubandusettevõtete kaubamärkidest

5.2. Toidukaupluste oma kaubamärkide tuntus, ostmine ja hinnangud

Jaekettide omi kaubamärke on Eesti palju ja neid tuleb ühe juurde. Käesolevas töös uuriti järgmiste suuremates toidukauplustes müüdavate märkide tuntust ja toodete ostmist: Alpenrose (Rimi, Säästumarket), Balti Lux (Rimi, Säästumarket), Eldorado (Prisma), Euroshopper (Prisma), Maxima Favorit, Maxima Ecologica, Old Farmer (Rimi), Optima Linija (Maxima), Rainbow (Prisma), Rimi, Selveri, Säästu (ETK) ja % (Rimi, Säästumarket).

Eesti elanikud on märganud kõige rohkem Selveri (72% vastanutest), Alpenrose (66%), Rimi (61%), Säästu (57%), Optima Linija (53%) ja Old Farmer (48%) märki kandvaid tooteid. Kolm tarbijat kümnest on märganud Maxima Favorit, Balti Lux, % ja Rainbow märki kandvaid tooteid. Kõige vähem, kaks tarbijat kümnest, on märganud Eldorado, Euroshopperi ja Maxima Ecologica tooteid (vt joonis 5.2). 2006. aastal aeti veel segamini jaekaupluse nimetus ja jaeketi oma kaubamärgi nimetus, seetõttu saa võrrelda Selveri ja Säästu kaubamärkide tuntust. Oluliselt on aga tõusnud Alpenrose, Balti Luxi, Rainbow kaubamärkide tuntus. 2006. aastal märkas Alpenrose kaubamärki 17%, Balti Lux-i 22% ja Rainbow märki 8% vastanutest.

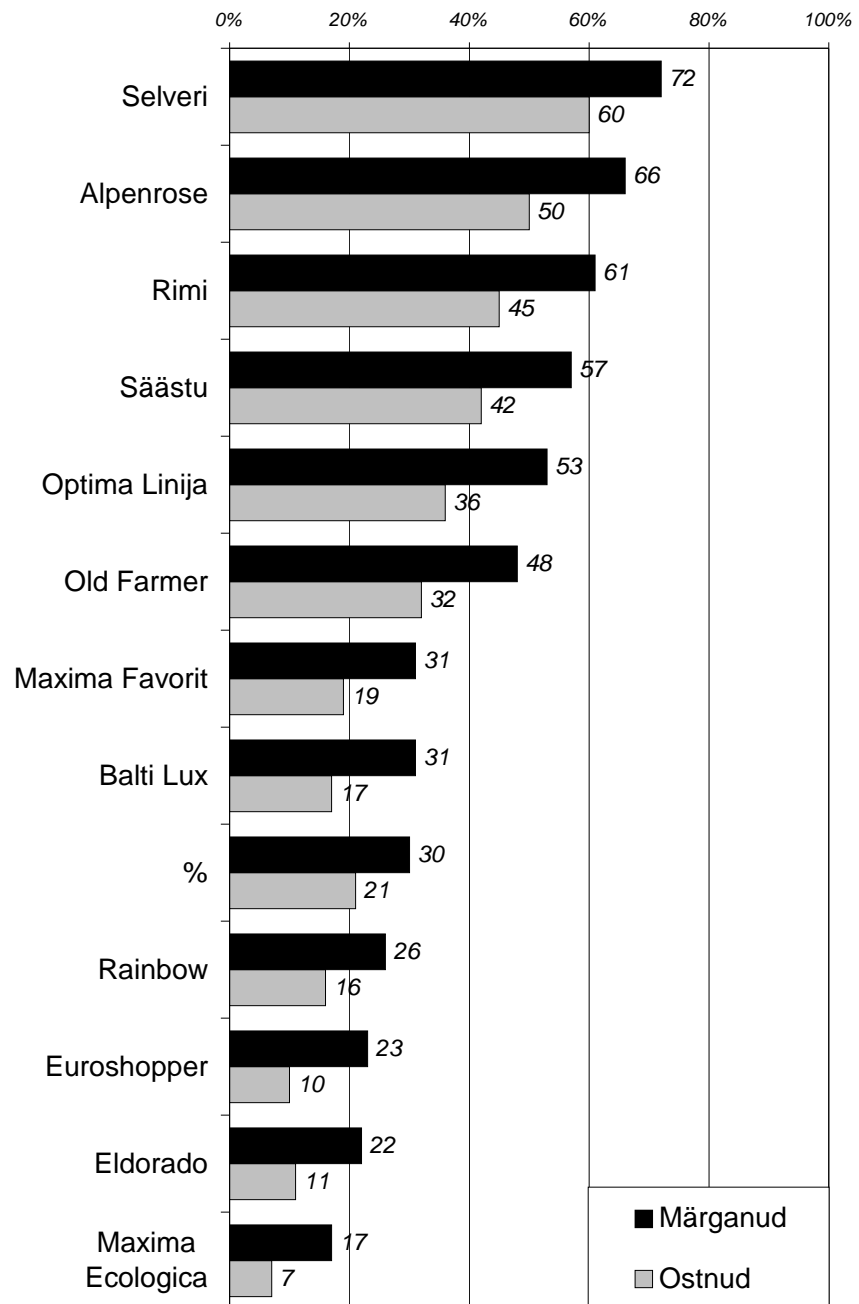
Mida suurem oli *privat label*-i märgatavus või tuntus, seda rohkem oli üldjuhul ka ostjaid. Enamiku märkide puhul oli omamärgitooteid ostnud üle poole vastavat märki märganutest. Kõige paremini on tarbijad omaks võtnud Selveri kaubamärgiga tooteid, neid oli ostnud 84% Selveri *privat label*-it märganutest. Väga hea oli ka Alpenrose, Rimi ja Säästu märki kandvate toodete ostmine - 75% märganutest ostis ka tooteid. Kuid esines ka erandeid. Näiteks suhteliselt tagasihoidliku tuntusega % kaubamärgil on välja kujunenud lojaalne ostjaskond, tooteid ostis 70% *privat label*-it märganutest (vt joonis 5.3).

Elanike hinnangud jaekettide omamärgitoodete kohta on muutunud võrreldes 2006. aastaga realistlikemateks (vt joonis 5.4). Vastajatel paluti hinnata *privat label*-id skaaladel, mille otspunktideks olid järgmised vastandlikud sõnapaarid: meeldivad – ebameeldivad, suurendavad vähendavad valikuvõimalusi, odavad – kallid, kõrge – madala kvaliteediga, vajalikud – mittevajalikud, tootjad on teada – tootjad ei selgu ja usaldusväärsed – mitteusaldusväärsed.

Hinnangute saldod⁴ näitavad, et toidukaubakettide oma kaubamärgid olid tarbijate arvates 2010. aastal eelkõige odavad (saldo +54) ja valikuvõimalusi suurendavad (+52) ning samas ka meeldivad (+38) ja vajalikud (+38). Kahtleval positsioonil oldi usaldusväärse ja kvaliteedi osas, kuigi ka siin kaldusid elanikud pigem kaubamärke usaldama (+19) ja pidama neid tooteid pigem kõrgekvaliteedilisteks (+10). Kõige rohkem lahkesid arvamused tootjate küsimuses, st omamärgitooteid ostes ei ole tootjate osas kindlust.

⁴ Saldo = positiivse poolega nõustujate protsendist (täiesti nõus + pigem nõus) on lahutatud vastandliku negatiivse poolega nõustujate protsent (täiesti nõus + pigem nõus).

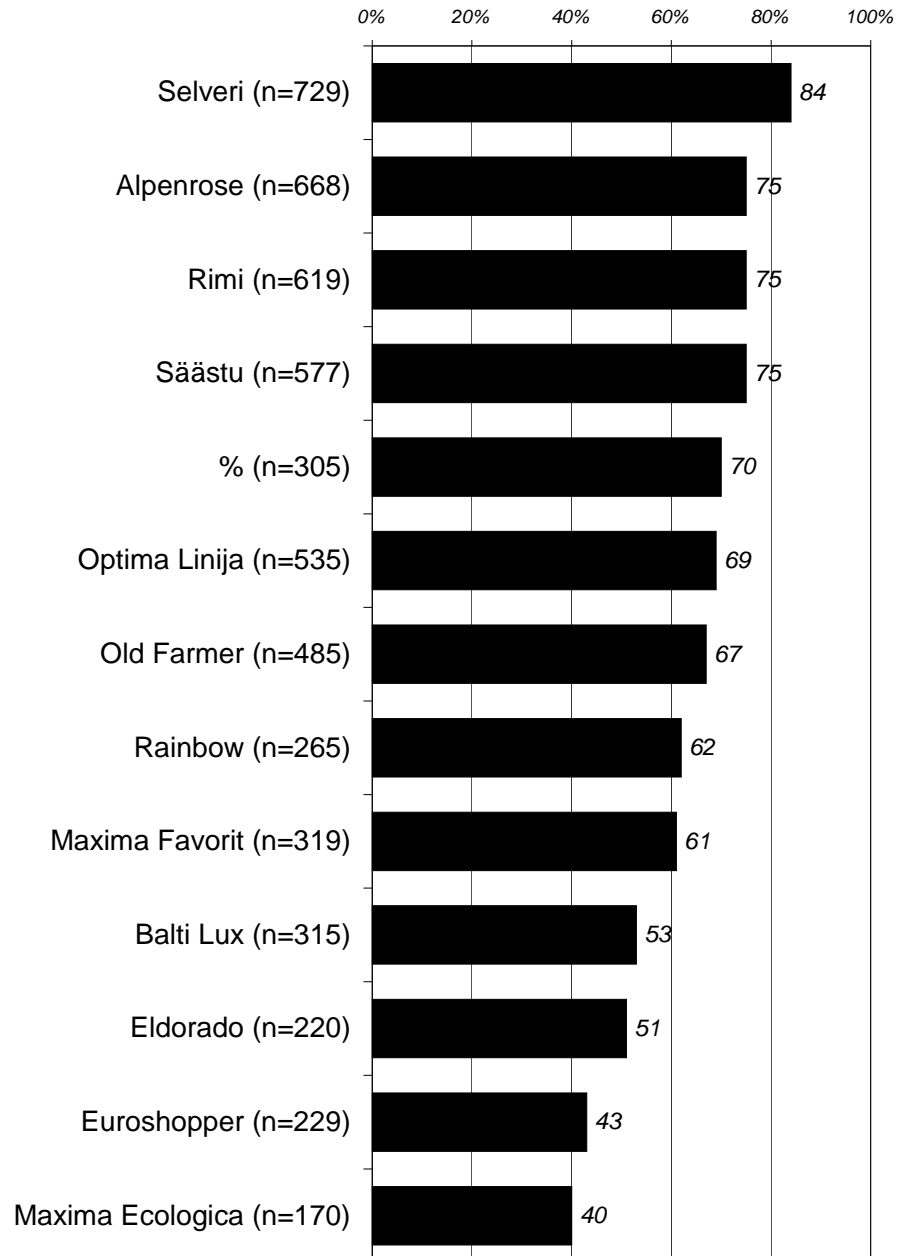
Milliseid toidukaupluste kaubamärke te olete märganud ja milliseid ostnud? (% vastanutest)

Joonis 5.2. Jaekettide oma kaubamärkide märgatavus ja ostmine (kõik vastanud)

Milliseid toidukaupluste kaubamärke te olete ostnud?

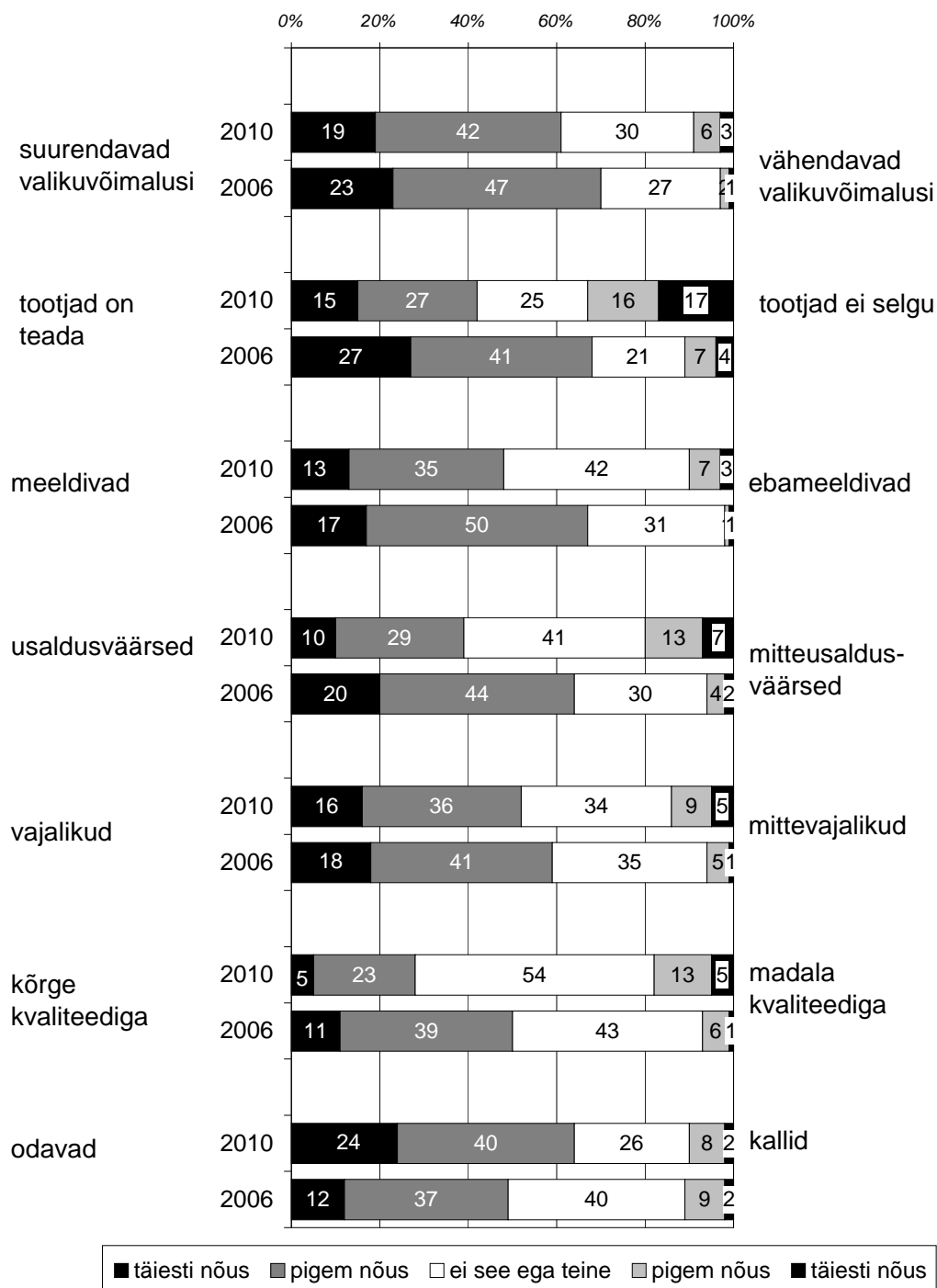
(% vastavat kaubamärki märganutest)

Joonis 5.3. Jaekettide oma kaubamärkide ostmine (vastavat kaubamärki märganutest)

Mida te arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest?

(% vastanutest)

Joonis 5.4. Elanike hinnangud jaekettide oma kaubamärkidele 2006-2010

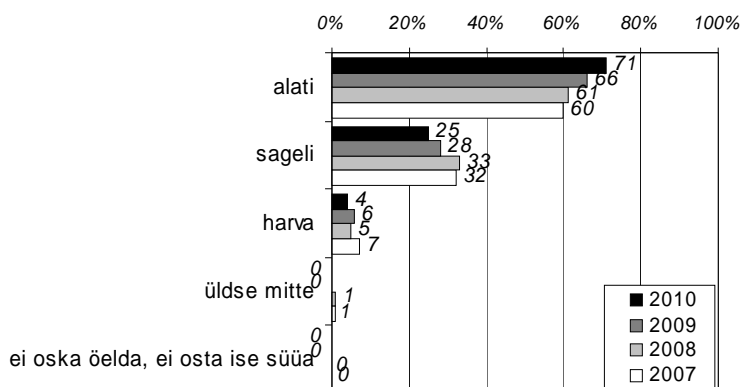
6. TARBIJATE KÄITUMINE MAJANDUSSURUTISE TINGIMUSTES

6.1. Toidukaupade hindade vaatamise harjumus ostmisel

Statistikaameti andmetel tõusis tarbijahinnaindeks 2010. aastal 2009. aasta keskmisega võrreldes 3,0%, kusjuures suuremateks mõjutajateks olid mootorikütuse, elektri, soojusenergia ja kütte kõrval toidu ja mitteamkohoolsete jookide 3%-line kallinemine. Värske köögivili oli 2010. aastal eelmise aasta keskmisega võrreldes 40%, kohv 15,9% ja piim 14,7% kallim. Töötus küll vähenes aasta viimased kolm kvartalit, kuid 2010. aastal oli töötuid 116 000 ja aastakeskmise töötuse määr oli 16,9%, 2009. aastal 13,8%⁵. Ka keskmine brutokuupalk ei tõusnud 2010. aastal oluliselt⁶ ja reaalpalk langes.

Seetõttu püsib elanike hinnatundlikkus väga kõrge. 2010. aastal vaatasid toidukaupade hindu kõik elanikud ja süvenes harjumus vaadata hindu alati. Toidukaupade hindu vaatas alati 71%, sageli 25% ja harva 4% vastanutest. Aastatel 2008-2010 on suurenenud märgatavalt nende elanike hulk, kes vaatavad toitu ostes alati hinda (+10%-punkti, vt joonis 6.1).

Kas Te tavaliselt vaatate toidukaupu ostes nende hindu? (% vastanutest)

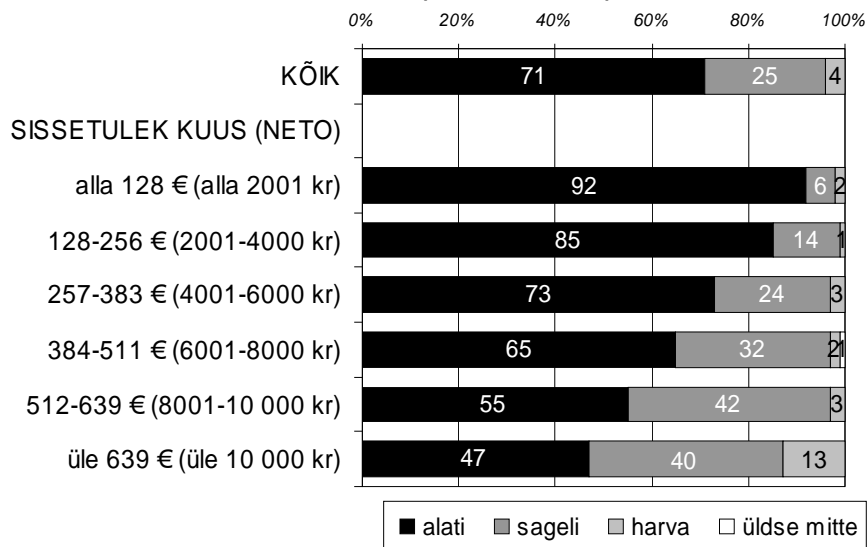
Joonis 6.1. Toidukaupade hindade vaatamise harjumused 2007-2010

Enim mõjutab elanike hindade vaatamise harjumusi sissetuleku suurus. Kui 2009. aastal vaatasid jõukamad tarbijad (kuu netosissetulek leibkonnaliikme kohta ületas 639 eurot) tüüpiliselt hindu sageli, siis 2010. aastal oli igas sissetulekurühmas tüüpilisemaks vastuseks *vaatan alati*. Väikese sissetulekuga tarbijatest vaatab alati hindu 92%, suurima sissetulekuga tarbijatest 47%. Eesti keskmisest sagedamini vaatavad hindu, st on hinnatundlikumad need tarbijad, kelle pereliikme kuu netosissetulek jääb alla 384 euro (vt joonis 6.2, lisa 2.20).

⁵ vt Statistikaamet, <http://www.stat.ee/49337>.

⁶ vt Statistikaamet, keskmine brutokuupalk, <http://www.stat.ee/34204>.

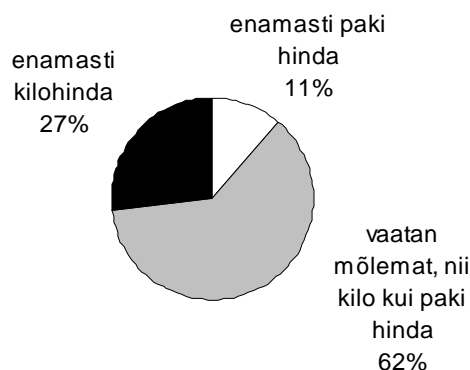
Kas te tavaliselt vaatate toidukaupu ostes nende hindu? (% vastanutest)

Joonis 6.2. Toidukaupade hindade vaatamise harjumused 2010. aastal sissetuleku rühmades

Kui toidukauba hinda vaadatakse, siis pakendatud toidukaupade puhul tähendab see nii kilohinna kui paki hinna jälgimist - 62% vastanutest. 27% elanikest vaatavad enamasti ainult kauba kilohinda ja ainult 11% paki hinda (vt joonis 6.3). Enamus tarbijaid on avastanud, et nii paki kui kilohinda jälgides saab kõige paremini ülevaate hinnamuutustest ja teha soovikohaseid ostuvalikuid. Paki- või kilohinna eelistustel pole seost sissetulekute suurusega (vt lisa 2.21).

Kas te vaatate pakendatud toidukaupade juures enamasti toote kilohinda või paki hinda? (% vastanutest, kes vaatavad toidukaupu ostes nende hindu)

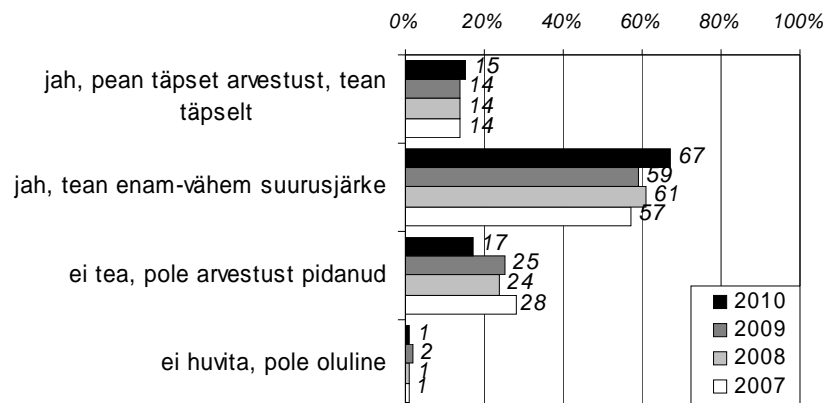

Joonis 6.3. Pakendatud toidukaupade hinna vaatamise harjumused 2010. aastal

6.2. Toidukulude arvestamise harjumused

Kuigi Eesti majandus on elavnenud, siis tarbijate jaoks ei anna see igapäevastes ostudes veel tunda, palgad pole veel tõusnud ja reaalpalk koguni langes. Sellistes tingimustes on tarbijad hakanud rohkem tähelepanu pöörama toidukulutustele. Täpse arvestuse pidamisega tegeleb üsna väike osa tarbijatest (15%), valdav enamus teab üldjoontes toidukulude suurust või suurusjärke (67%). Arvestust ei ole pidanud ja toidukulude suurusest pole aimugi 17%-l vastanutest ning 1% see teema ei huvita. Toidukulude arvestamise harjumused muutusid 2010. aastal oluliselt. Tarbijad, kes ei teadnud kui palju nad kuus toidule kulutavad, on hakanud huvituma toidukulude suurusest (*jah, tean enam-vähem suurusjärke* +8%-punkti; *ei tea, pole arvestust pidanud* -8%-punkti; vt joonis 6.4).

Kas peate oma toidukulude kohta arvestust või teate, kui palju kuus toidu peale kulutate? (% vastanutest)

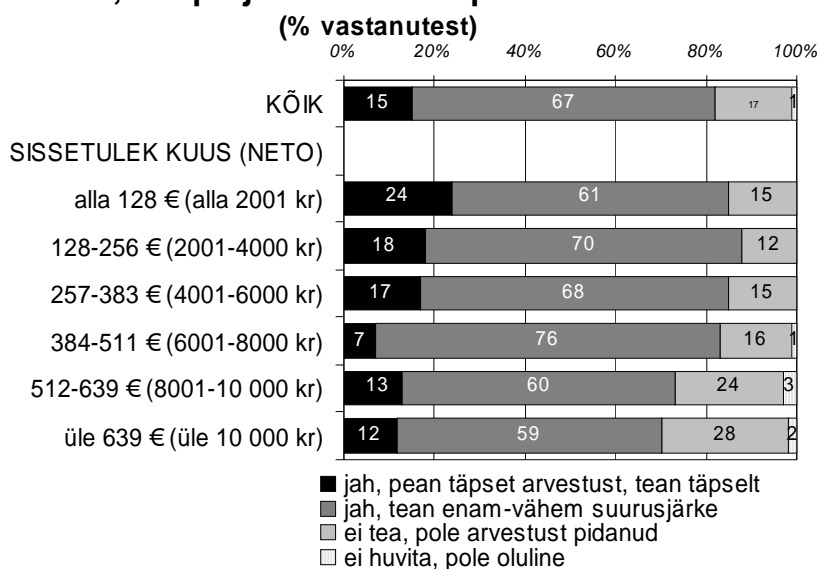

Joonis 6.4. Toidukulude arvestamise harjumused aastatel 2007-2010

Kuigi kõik tarbijarühmad teavad tüüpiliselt toidukulude suurusjärke, esines arvestuste detailsuses eripära sõltuvalt vastaja rahvusest, vanusest ja sissetulekust. Toidukulude arvestamine on aastaga rohkem tavapäraseks saanud nii vene kui eesti keelt kõnelevatele elanikele, täpset toidukulude arvestust pidas või suurusjärke teadis 88% muust rahvusest elanikest ja 79% eestlastest. Mida vanem tarbija, seda tõenäolisem oli täpse arvestuse pidamine toidukulude üle. Noorte muretus vähenes aastaga tunduvalt, 2009. aastal ei arvestanud kolmandik (32%) alla 30-aastasest tarbijatest toidukulusid, 2010. aastal viiendik (21%).

Toidukulude arvestamise harjumused sõltuvad suuresti sissetulekute suurusest. Kuigi kõigis sissetuleku rühmades teati enam-vähem toidukulude suurusjärke, kaldusid väiksema sissetulekuga tarbijad pidama täpset kulude arvestust ja suurema sissetulekuga tarbijad üldse mitte toidukulusid teadma. 2010. aastal hakkasid ka jõukamad tarbijad senisest enam toidukuludele tähelepanu pöörama. 2009. aastal ei pidanud 37% kõrgeima sissetulekuga tarbijatest toidukulude üle arvestust, 2010. aastal aga vaid 28% (vt joonis 6.5, lisa 2.22).

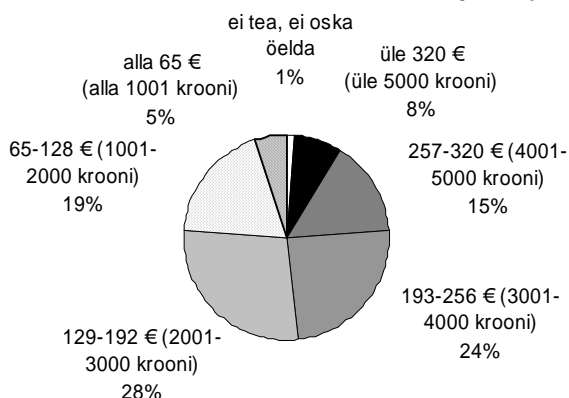
Kas Te peate oma toidukulude kohta arvestust või teate, kui palju kuus toidu peale kulutate?

Joonis 6.5. Toidukulude arvestamise harjumused 2010. aastal sissetuleku rühmades

Toidukuludest ülevaadet omavatel peredel (82% kõigist küsitletutest), kulus toidule kuus peamiselt kas 129-192 eurot (28% vastanutest) või 193-256 eurot (24% vastanutest). Seega pooltel vastanutest jäävad toidukulud kuus 129-256 euro vahele. Alla 129 euro kuus kulutavad toidule 24% vastanutest ja üle 256 euro 23% vastanutest (vt joonis 6.6). Toidukulude keskmine suurusjärg on kooskõlas Statistikaameti leibkonnauuringu andmetega, mille kohaselt moodustasid 2010. aastal leibkonnaliikme kulutused toidule ja alkoholita jookidele aastas kokku 830,8 eurot (osatähtsus kõikidest kuludest 26,2%)⁷.

Kui palju raha kulub teie perel kuus toidule? (% vastanutest, kes peavad arvestust või teavad suurusjärke)

Joonis 6.6. Perel kuus toidule kuluv rahasumma 2010. aastal

⁷ Vt. Statistikaamet, leibkonna eelarve uuringud, vt http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/08Leibkonnad/04Leibkonna_eelarve/01Aasta_kulutused/01Aasta_kulutused.asp

Mida väiksema sissetulekuga oli pere, seda väiksema rahasumma eest osteti perele toitu. Kõige vaesemates peredes (alla 128-eurot kuu netosissetulekuga pereliikme kohta) jäid toidukulud tüüpiliselt vahemikku 65-128 eurot. Kui pereliikme netosissetulek kuus jäi 128-639 euro vahele, siis kulutati toidule tüüpiliselt 129-192 eurot. Jõukamates peredes, kus pereliikme kuu netosissetulek ületas 639 eurot, kulus kuus toidule tüüpiliselt 193-320 eurot, kusjuures viiendik (22%) vastanutest ei osanud konkreetset kulude summat öelda (vt joonis 6.7).

Noorte ja pensionieas perede toidukulud erinevad oluliselt, noored kulutavad toidule rohkem raha. Alla 30-aastaste noorte perede tüüpiline toidukulu kuus jääb uuringu andmetel vahemikku 193-256 eurot, üle 64-aastastel aga vahemikku 65-128 eurot (vt lisa 2.23).

Tabel 6. Peredel kuus toidule kuluv rahasumma 2010. a sissetuleku lõikes (% vastanutest, kes peavad toidukulude üle arvestust või teavad suurusjärke)

Sissetulekurühmad (leibkonnaliikme netosissetulek kuus)	Toidukulu kuus						
	alla 65 € (alla 1001 kr)	65-128 € (1001- 2000 kr)	129-192 €(2001- 3000 kr)	193-256 €(3001- 4000 kr)	257-320 €(4001- 5000 kr)	üle 320 €(üle 5000 kr)	ei tea, ei oska öelda
Kõik vastanud	5	19	28	24	15	8	1
alla 128 €(alla 2001 kr)	13	29	22	22	4	4	6
128-256 €(2001-4000 kr)	7	19	29	22	12	3	8
257-383 €(4001-6000 kr)	5	21	24	19	15	6	10
384-511 €(6001-8000 kr)	1	14	26	24	16	11	8
512-639 €(8001-10 000 kr)	0	16	26	21	12	10	15
üle 639 €(üle 10 000 kr)	0	5	17	27	14	15	22

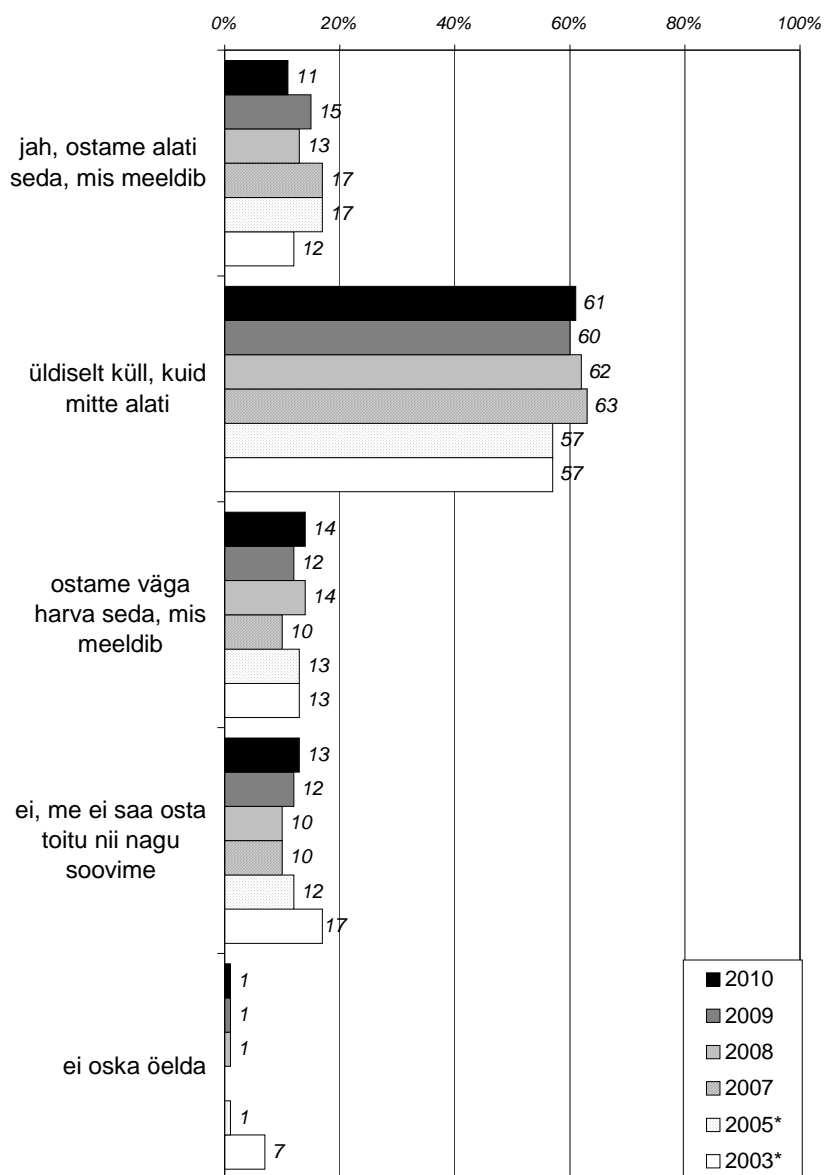
6.3. Perede rahalise olukorra mõju toiduostudele

Perede rahaline olukord muutus 2010. aastal pingelisemaks, sest inflatsioon kiirenes, palgad ei tõusnud, töötuse tase alanis aeglaselt. Pered püüdsid toidu arvelt kokku hoida ja pere-eelarve võimaldas alati soovikohaseid toidukaupu osta vaid 11%-l elanikest, mis on perioodi 2003-2010 madalaim tase. 61% elanikest ostis soovikohast toidukaupa piirangutega, 14% ostis väga harva meelepäraseid toidukaupu ja 13% ei saanud üldse osta toitu soovi kohaselt (vt joonis 6.7).

Harjumusi muutsid 2010. aastal eriti need tarbijad, kes on senini alati ostnud meelepärast toitu, st surve all on üha suuremad elanike rühmad ja järjest enam need elanike rühmad, kes varasematel majandussurutise aastatel ei muutnud ostuharjumusi.

Soovikohaste toiduostude tegemine sõltub enim pere rahalisest olukorrast. Väikseima sissetulekuga tarbijatest, kelle kuu netosissetulek pereliikme kohta jäi alla 128 euro, ostis 36% soovikohast toitu alati või piirangutega ning 64% ostis soovikohast harva või üldse mitte. Jõukamatest tarbijatest, kelle kuu netosissetulek pereliikme kohta ületas 639 eurot, vastavalt 95% ja 5%. Madalaima sissetulekuga tarbijad ei saa osta toitu, mida sooviksid, ülejäänud sissetulekurühmade puhul ostetakse meelepärast piirangutega (vt joonis 6.8).

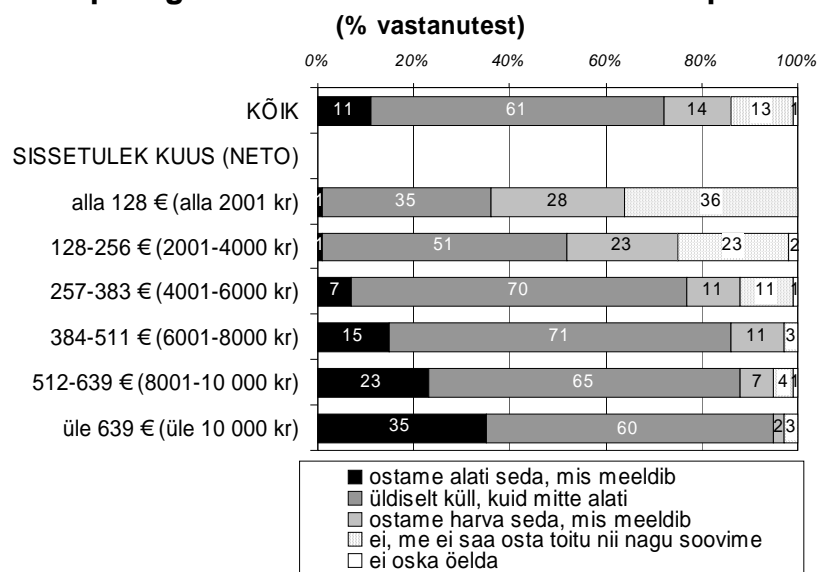
Mõeldes pere eelarvele ja toiduostudele, siis kuivõrd võimaldab teie pere rahaline olukord praegu osta soovikohaseid toidukaupu?
(% vastanutest)

* 2003, 2005. aastal küsiti tervisliku toidu ostuvõimaluste kohta

Joonis 6.7. Pere rahalise olukorra mõju toiduostudele aastatel 2003-2010

Kuivõrd võimaldab teie pere rahaline olukord praegu osta soovikohaseid toidukaupu?

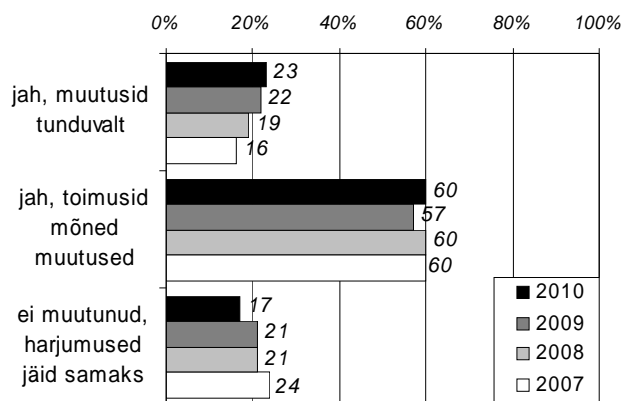

Joonis 6.8. Pere rahalise olukorra mõju toiduostudele aastal 2010 sissetulekurühmades

6.4. Majandussurutise ja toidukaupade hindade tõusu mõju tarbijate ostuharjumustele

Toidukaupade ostu- ja tarbimisharjumusi muutis majandussurutise ja hinnatõusu tõttu 2010. aastal 83% elanikest (2009.a 79%), sh tunduvalt 23% ja mõningal määral 60% ning harjumused jäid samaks 17%-l elanikest (2009.a. 21%). Mõningaid muutusi tegid 2010. aastal just need tarbijad, kes varasematel aastatel ei olnud oma harjumusi muutnud (vt joonis 6.9).

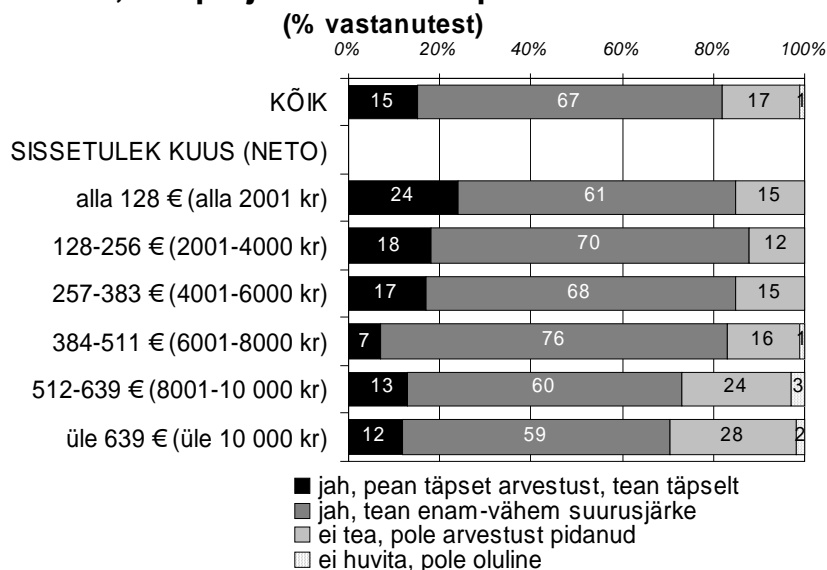
Kas teie toidukaupade ostmise ja tarbimisharjumused muutusid 2010.a. toidukaupade hindade muutuse ja majandussurutise tõttu? (% vastanutest)

Joonis 6.9. Toidukaupade ostuharjumused majandussurutise tõttu aastatel 2007-2010

Sissetulek oli harjumuste muutmisel vaadeldud tausttunnustest kõige suurema mõjujõuga. Hinnatõusu ja majandusliku olukorra tõttu muutsid tunduvalt väljakujunenud ostu- ja tarbimisharjumusi väikseima sissetulekuga tarbijad, ülejäänud tarbijarühmad tegid harjumustes mõningaid muutusi. Väikseima sissetulekuga tarbijarühmast muutis harjumusi 95%, sh 49% muutis harjumusi tunduvalt, 46% mõningal määral, 5%-l jäid harjumused samaks. Suurima sissetulekuga tarbijarühmal oli rohkem võimalusi säilitada olemasolevat elustandardit, harjumusi muutis 67% sh 9% tunduvalt ja 58% mõningal määral, 33% ei muutnud midagi (vt joonis 6.10).

Kas Te peate oma toidukulude kohta arvestust või teate, kui palju kuus toidu peale kulutate?

Joonis 6.10. Toidukaupade ostuharjumuste muutused majandussurutise tõttu 2010. aastal sissetulekurühmades

Neljandat aastat järjest on uuringu raames selgitatud, mil moel elanike harjumused muutusid. Etteantud vastusvariantidest valisid vastajad välja variandid, mis kehtisid 2010. aastal nende endi puhul. Lisaks võisid vastajad kirjeldada harjumuse muutust vaba vastuse vormis. Konkreetsete harjumuste muutused on joonistel 6.11-6.13 välja toodud lisaks harjumuste muutjatele (83% vastanutest) ka kõigi vastanute lõikes, et hinnata muutuste ulatust kogu elanikkonna hulgas.

Aastatel 2007-2010 on elanike harjumuste muutused seisnenud eelkõige toiduainete hindade sagedasemas vaatamises (65% kõigist vastanutest) ja odavama toidukauba ostmises (54%). 2010. aastal suurenes oluliselt elanike arv, kes hakkasid ostma odavamat toidukaupa, vähendasid ostetava toidu koguseid ja käisid harvemini toidupoes, ostsid talunikult kogu talve kartulivaru või muid saadusi ning hakkasid toidukulude üle täpsemat arvestust pidama. Aasta märksõnadeks olid seega odavam toit ja kokkuvõid toidu arvelt.

Neli tarbijat kümnest vähendas ostetava toidu kogust (38%, 2009. a 34%) ja hakkas ise valmistoitude asemel ise toitu valmistama (35%). Kolm tarbijat kümnest püüdis toitu vähem ära

visata ja oste paremini planeerida (32%), vähendas väljas söömist või loobus sellest (29%), käis poes harvemini (29%, 2009.a 23%), hakkas toidukulude üle täpsemat arvestust pidama (28%, 2009.a 22%) ja asendas kallimad toiduained odavamatega (26%). Iga viies tarbija hakkas rohkem tarbima isekasvatatud toitu (21%) ja ostis talunikult kogu talve kartuli (15%, 2009.a 11%). Üksikud elanikud vahetasid 2010. aastal söögikohta (13%), seda tehti peamiselt 2009. aastal. Turult toidukaupade ostmise ja peamise ostukoha väljavahetamist ei pidanud enamuse tarbijaid toidukulude kokkuhoiuks, neid harjumusi muutis vaid üks elanik kümnest (11% ja 10%).

Enim muutsid harjumusi väiksema sissetulekuga elanikud, kelle leibkonnaliikme kuu netosissetulek jäi alla 256 euro ehk alla 4000 krooni, mitte-eestlased ja Kirde-Eesti elanikud. Ülaltoodud elanike rühmad on aastatel 2008-2010 pidanud kõige enam tavapärasest tarbimismudelitest loobuma. Väiksema sissetulekuga elanikerühmades vaadati oluliselt sagedamini toidukaupade hindu, osteti odavamalt, vähendati toidu ostukoguseid, tehti rohkem valmistoidu ostmise asemel ise süüa, vahetati söögikohti, hakati rohkem ise toitu kasvatama ja turult toidukaupu ostma, poodi harvemini külastama, täpsemat toidukulude arvestust pidama ja ostusid paremini planeerima (vt lisa 2.26).

Toidukaupade hindade tähelepanelikum jälgimine on olnud kõige tüüpilisemaks viisiks, kuidas tarbijad on reageerinud hetke majandusolukorrale (märkis 65% kõigist vastanutest). Näitena hindade vaatamise muutusest nimetas vaba vastuse vormis nimetas üht või mitut tooterühma 322 vastajat. Enim jälgiti piima ja piimatoodete (60% vaba vastust märkinutest), liha ja lihatoodete (43%), leiva, saia (21%), kala ja kalatoodete (9%), puu- ja köögiviljade (7%), või ja muude toidurasvade (7%) ning kohvi (7%) hindu. Kõikide toidukaupade hindu hakkas terasemalt jälgima 6% vastanutest. Kuivainete, maiustuste, alkoholi, kanamunade, mahlade ja kondiitritoodete hindade jälgimist nimetati vähem. Sarnaselt varasematele uuringutele jälgiti enim põhitoiduainete, st piima-, lihatoodete, leiva ja saia hindu. 2010. aastal tunti liha ja lihatoodete hindade kõrval jälle rohkem huvi piima ja piimatoodete hindade vastu, kuna need kallinesid.

Varasemast rohkem elanikke (54%) hakkas 2010. aastal ostma odavamalt toidukaupa. Näiteid odavamate toiduostude kohta tõi 214 vastanut. Odavamalt hakati ostma peamiselt põhitoiduaineid: piima ja piimatoodeteid (36% näite toonutest), liha ja lihatoodeteid (28%), leiva- ja saiatoodeteid (22%) ning ka kuivaineteid (15%), puu- ja köögivilju (10%). Odavama hinnaga toidukaupadest nimetati veel (vähem kui 5% vastanute poolt) alkoholi, kala ja kalatoodeteid, kanamune, võid ja teisi toidurasvu, kohvi ja teed, mahlu, maiustusi ja kondiitritoodeteid. Tarbijad ostavad toiduaineid odavamalt sooduspakkumiste ja sooduskampaniate ajal, jälgivad eripakkumisi, ostavad realiseerimistähtaaja ületanud tooteid ja kaupluste omatoodeteid.

Ostetava toidu kogust vähendas 38% kõigist elanikest. Väikese sissetulekuga peredes (alla 256 eurot kuu netosissetulek pereliikme kohta) hoiti toidukoguste vähendamise arvelt kokku igas teises peres. Konkreetse näite, milliste toiduainete ostmist vähendati, tõi 139 vastajat. Peamised toiduainete rühmad, mille ostukoguseid vähendati, jäid aasta möödudes samaks. Vähendati eelkõige liha ja lihatoodete (40% näidet märkinutest), piimatoodete (26%), maiustuste (22%) ning puu- ja köögiviljade koguseid (16%). Kokkuhoid koguste pealt puudutas lisaks veel kala ja kalatoodeteid (7%) ning leiba ja saia (6%). Kuivainete, kondiitritoodete, alkoholi, toidurasvade, valmistoitide, kohvi ja mahlade ostukoguseid vähendasid üksikud vastajat (kuni 4% vaba vastust märkinutest).

Tavapäraseid toiduaineid asendas odavamatega 26% elanikest. Kõige sagedamini märgiti vaba vastuse vormis (näite tõi 77 vastanut) liha ja lihatooteid (25%), piima ja piimatooteid (17%), kuivaineid (18%), köögivilju (10%), kala (9%) ja kana (9%). Liha asemel hakati rohkem ostma hakkliha ja odavaid viinereid, piimatooteid, lihatoodete asemel värsket ja külmutatud liha. Sealihaga asendati kanalihaga, kallima kala asemel osteti linnuliha, kanafileede asemel terve kana. Näiteks piimatoodetest hakati ostma odavat kohupiima, 3,5%-lise piima asemel 2,5%-list piima jms. Kuivainetest kuulus poolehoid makaronidele ja kallinenud tatar asendati riisi või kartuliga. Söödi rohkem köögivilju ja kartulit, punast peeti, valmis purgikastmete ja ketšupite asemel hakati valmistama toorsalateid. Kala oli alternatiiviks lihale, odavamad kalad ka lõhele. Tervislikuma toitumise nimel osteti täisteratooteid ja loobuti tortidest.

Valmistoitude asemel ise toidu valmistamine jäi samale tasemele 2009. aastaga (35%). Vaba vastuse vormis kirjeldas oma tegevust 67 vastanut. Peamiselt valmistati ise lihatooteid (25% vaba vastust märkinutest), mis tähendas näiteks kotlettide valmistamist ja liha marineerimist grillimiseks. Valmis- ja pooltooteid osteti harvemini (10%), kodus valmistati rohkem salateid (19%), suppe (13%), magustooteid ja saiakesi (9%). Muudest toitudest küpsetati ise leiba, kala, kana, tehti ise hapukapsast, keedeti putru.

29% elanikest vähendas 2010. aastal väljas söömist või lõpetas selle. Selgituse oma vastuse juurde märkis 73 inimest. Vastanutest 58% võtab tööle toidu kodust kaasa, 18% on loobunud väljas söömisest, 8% jätab lõuna üldse vahele, 7% sööb võileiba, ülejäänud lähevad koju sööma, söövad valmistoitu või prae asemel suppi. Söögikohta vahetas 13% kõigist vastanutest, valdav enamus kirjeldas vaba vastuse vormis kodus söömist (88%).

Poest ostetud toidult üleminek isekasvatatud toidule jäi 2010. aastal samale tasemele 2009. aastaga. Isekasvatatud toitu hakkas rohkem tarbima 21% elanikest, hüppeline tõus toimus 2008-2009. aastal. Sagedamini hakati tarbima (näite märkis 62 vastanut) köögivilju (71%), puuvilju ja marju (31%), mahlu (16%), lihtsalt oma aia saadusi (13%), maitsetaimi ja maitserohelist (10%) ning liha (2%). Hoidistamine ja konserveerimine on elanike hulgas populaarne (8%). Sisse tehti seeni, suppe, köögivilja, hapukurki, keedeti moose ja külmutati marju, valmistati mahlu ja kompotte.

Turgudelt hakkas toidukaupu ostma suhteliselt väike arv elanikke (11% kõigist vastanutest). Kirjelduse lisas oma vastuse juurde 39 inimest. Peamiselt osteti turgudelt liha ja lihatooteid (64%), köögivilju (23%), puuvilju ja marju (21%), kala (15%), piima ja piimatooteid (13%) ning kanamune (5%). Turgudel on olnud eelis kaupluste ees eriti värsket liha osas. Vähesel rahaga saab osa elanikke toidukaubad turgudelt kätte odavamalt kui kauplustest, nt aiasaadused suvel ja sügisel.

Poeskäimine ahvatleb osa tarbijaid tegema sisseoste, mida polnud esialgu plaanitud. 2010. aastal üritas toidukulusid kokku hoida poodide harvema külastamisega 29% kõigist vastanutest, kusjuures osakaal suurenes aastaga oluliselt (+6%-punkti). Poodide harvem külastamine võimaldab raha kokku hoida ja nii käitatakse olukordades, kus raha ei jätku või pere eelarve ületatud.

Peamist ostukohta vahetas 10% kõigist vastanutest. Üha rohkem tarbijaid on valinud endise poe asemele Säästumarketi või Maxima. Näiteks Selveri (kallim pood) asemel on elanikud hakanud toiduostet tegema Maximast, Säästumarketist või Prismast. Suurema poe asemel ostetakse ka Grossi poest ja turgudelt. Väikepoodide asemel tehakse sisseoste suurematest ja maapoodide asemel linnapoodidest, kus saab sooduspakkumiste tõttu odavamalt. Mitmed elanikud ei omagi kindlat ostukohta, toitu ostetakse mitmest kohast odavama hinna järgi.

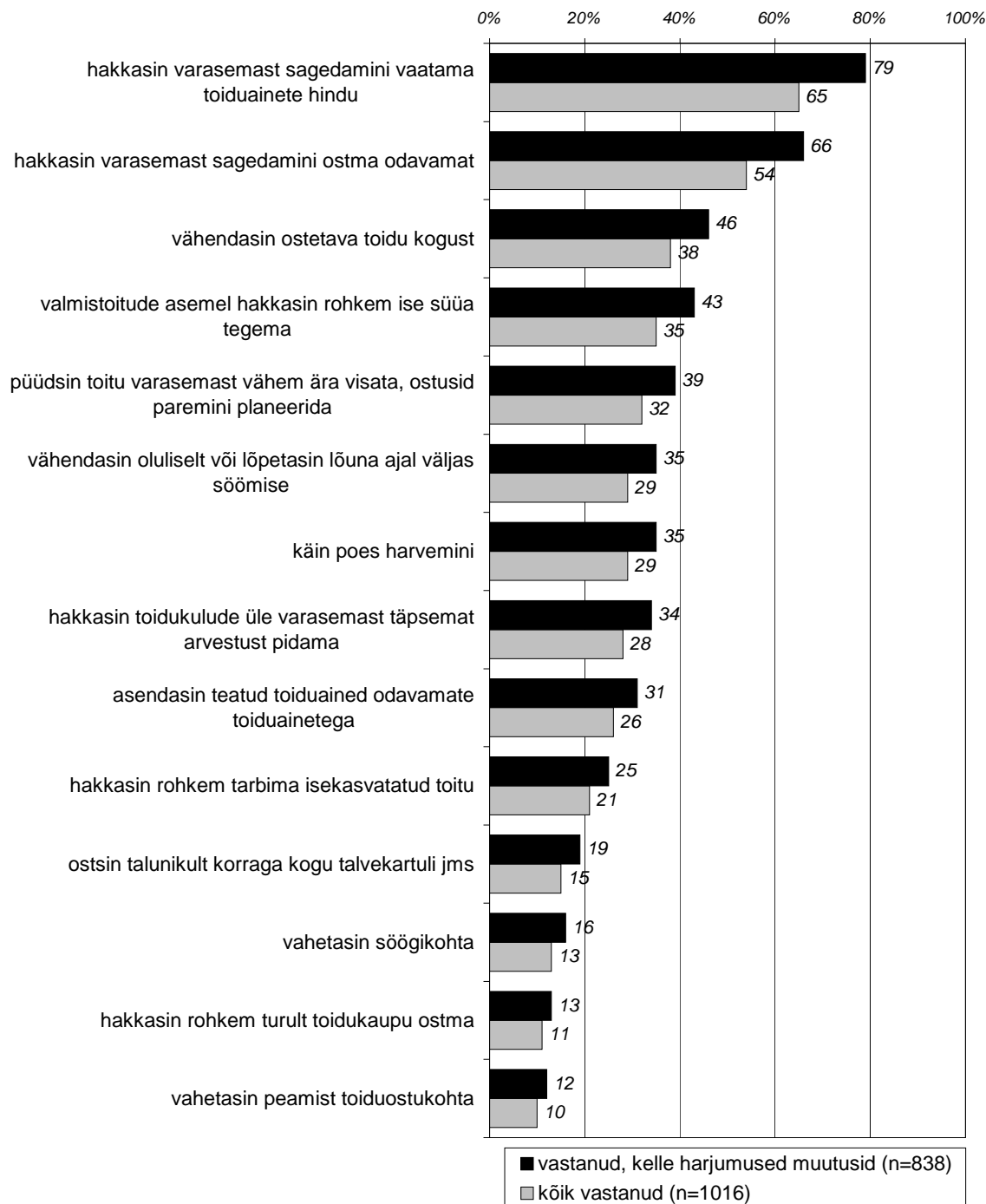
Kolmandik elanikest (32%) püüdis toidu vähem ära visata ja oste paremini planeerida. Lahtise vastusena kirjeldas oma tegevusi 31 inimest. Vähem püüti ära visata leiba ja saia (39% lahtisele küsimusele vastanutest), piimatooteid (23%) ning liha ja lihatooteid (13%), üldse osta korraga väiksemaid koguseid.

Toidukulude üle hakkas täpsemat arvestust pidama 28% elanikest, mis on aastaga oluliselt levinud (+6%-punkti). Üha rohkem inimesi koostab ostunimekirju ja määratleb kindlaid summasid, mida võib toidule kulutada. Toidukulude üle arvestuse pidamine tähendas ka hiljem ostude ülesmärkimist, maiustuste ja lihaostude piiramist.

Talvevaru soetamine muutus 2010. aastal varasemast tähtsamaks kokkuhoiu meetodiks. Harjumust osta või kasvatada ise kartulit, juurvilja või köögivilja märkis 15% kõigist vastanutest (võrreldes 2009. aastaga 4%-punkti võrra enam).

Kui Teie harjumused muutusid, siis mil moel?

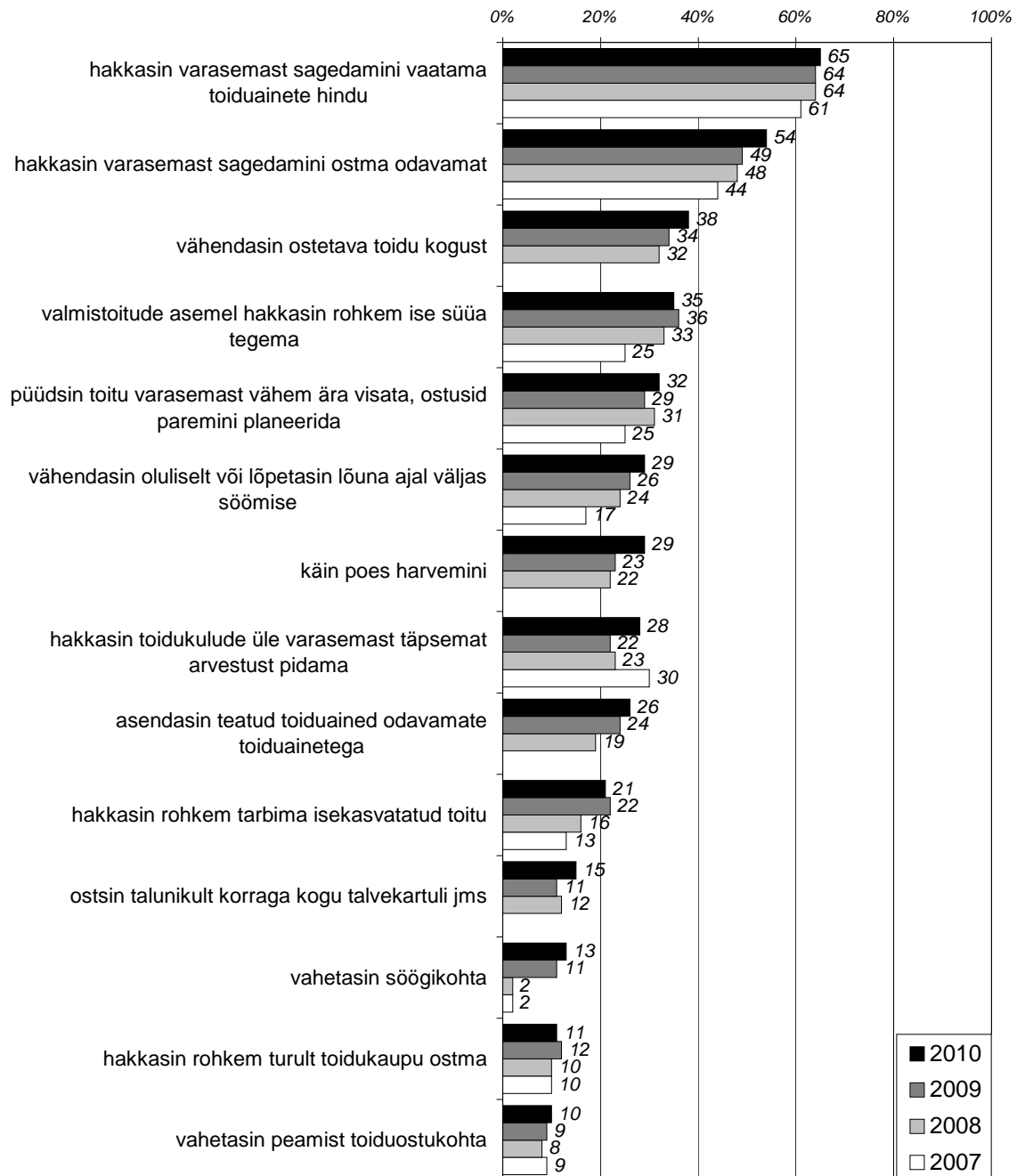
(% kõigist vastanutest ja vastanutest, kelle harjumused muutusid)

Joonis 6.11. Toidukaupade hindade muutuse ja majandussurutise tõttu toimunud ostuharjumuste muutused 2010. aastal

Kui teie harjumused muutusid, siis mil moel?

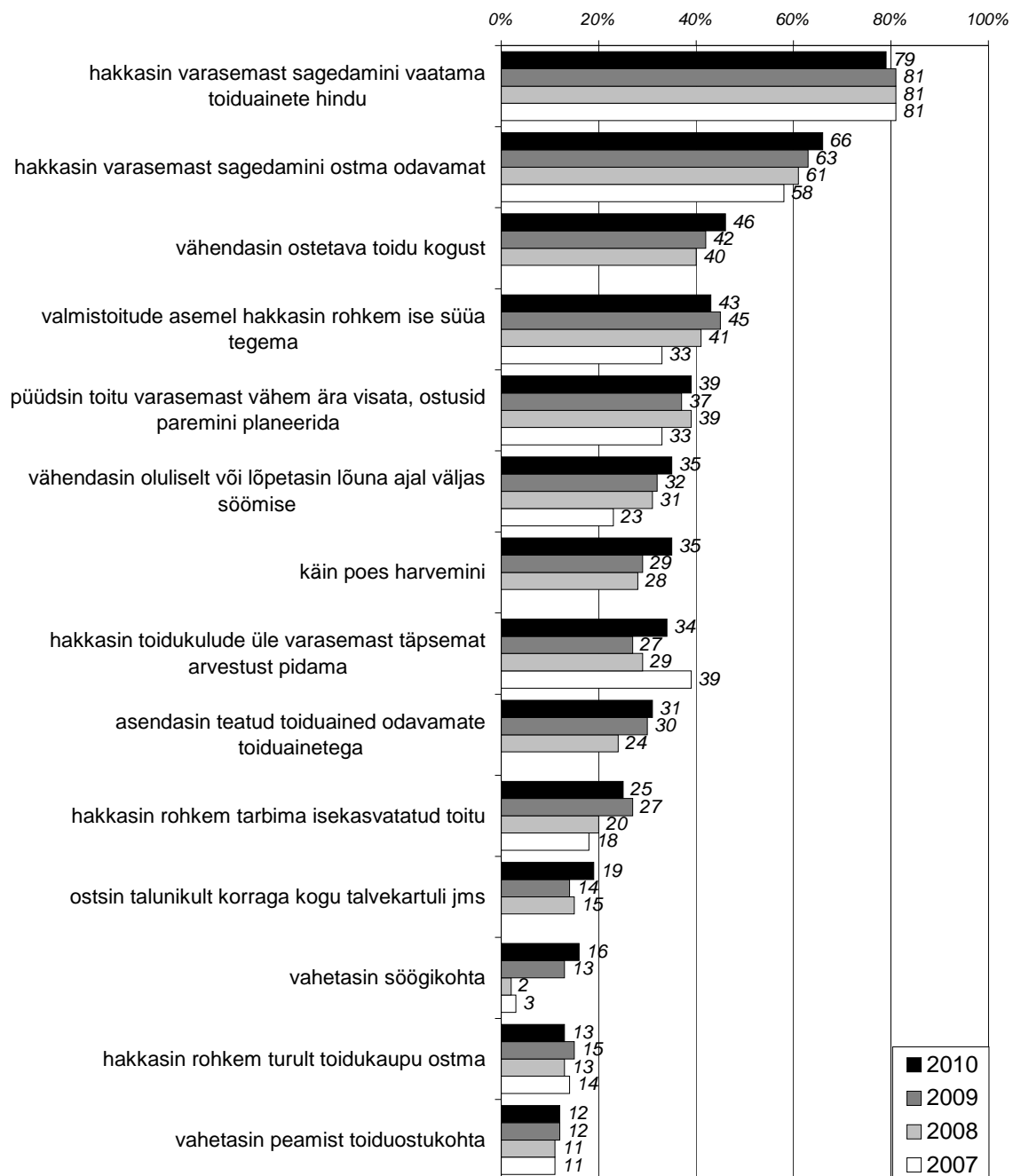
(% kõigist vastanutest aastatel 2007-2010)

Joonis 6.12. Toidukaupade hindade muutuse ja majandussurutise tõttu toimunud ostuharjumuste muutused 2007-2010

Kui teie harjumused muutusid, siis mil moel?

(% vastanutest, kelle harjumused muutusid aastatel 2007-2010)

Joonis 6.13. Toidukaupade hindade muutuse ja majandussurutise tõttu toimunud ostuharjumuste muutused 2007-2010

6.5. Toitumisharjumuste muutused toiduainete rühmades

83% elanikest muutis 2010. aastal toidukaupade hinnatõusu ja majandussurutise tõttu oma toidukaupade ostmise ja tarbimisharjumusi. Palusime elanikel kirja panna 34 igapäevase toiduaine kohta, kas neid tarbiti 2010. aastal rohkem kui 2009. aastal, sama palju, vähem, lõpetati tarbimine või ei tarbitud üldse.

Elanike hinnangul tarbisid nad enamikku toiduaineid samal tasemel 2009. aastaga, tüüpiliselt vastati *tarbisin sama palju*. Erandiks olid veiseliha, lihast kulinaariatooded, kondiitritooded ja koogid, alkohoolsed joogid, suhkrut sisaldavad karastusjoogid, šokolaadid ja šokolaadikommid, muud maiustused ja kommid ning jäätis, mille puhul oli kõige sagedamaks vastuseks *tarbisin vähem* (vt joonis 6.15). Kuid samal tasemel tarbijaid oli võrreldes eelmise uuringuga vähemaks jäänud, st rohkem toimus muutusi - peamiselt tarbimist vähendati.

Samal tasemel 2009. aastaga tarbisid elanikud eelkõige leiba, kanamune ja kartulit (*tarbisin sama palju* - üle 75% vastanutest). Leib, kartul, kanamunad ja köögiviljad on kõige püsivama tarbimisega toiduainete rühmad, mida kõige vähem muudetakse. Üle 50% vastanutest märkis samal tasemel köögiviljade, jahu ja tangainete, margariini ja toiduõli, makaronitoodete, saia, hapukoore, jogurti, kalatoodete, linnuliha, puuviljade, või, juustude, kohupiima ja kodujuustu tarbimist (vt joonis 6.14).

Tarbimise muutuste suuna väljaselgitamiseks leiti hinnangute saldod %-punktides, kus *tarbisin rohkem* – vastanute osakaalust lahutati *tarbisin vähem* + *lõpetasin tarbimise* - vastanute osakaalud.

Kolm aastat järjest on jätkunud toidukaupade tarbimise vähendamine ja jällegi vaid köögiviljade osas oli saldo positiivne. Elanikke, kes suurendasid köögiviljade tarbimist, oli rohkem kui neid, kes vähendasid, kuigi valdav enamus ei muutnud oma harjumusi.

Kõige rohkem vähendati kondiitritoodete, kookide, kommid ja muude maiustuste tarbimist. Väga paljud elanikud vähendasid lihast kulinaariatoodete, suhkrut sisaldavate karastusjookide, šokolaadide ja šokolaadikommide, alkohoolsete jookide, jäätise, sinkide ja vorstitoodete, veise- ja sealihaga ning rōõsa koore ja jogurtide tarbimist. Jätkus kokkuhoid praktiliselt kõigi toiduainete tarbimise arvelt, kõige rohkem aga liha, magusa ja kulinaariatoodete ning alkoholi ja karastusjookide ja mõnede piimatoodete (rōõsk koor, jäätis ja jogurtid) arvelt. Juustude osas tarbimist vähendati, kuid mitte hüppeliselt.

2010. aastal mingi toote tarbimise lõpetajate osakaal kõikus 0-12% vahel. Suhteliselt suurem osakaal oli tarbimise lõpetajatel lihast kulinaariatoodete (11% vastanutest), suhkrut sisaldavate karastusjookide (12%), veiseliha (9%), rōõsa koore (9%) ja sinkide (7%) puhul.

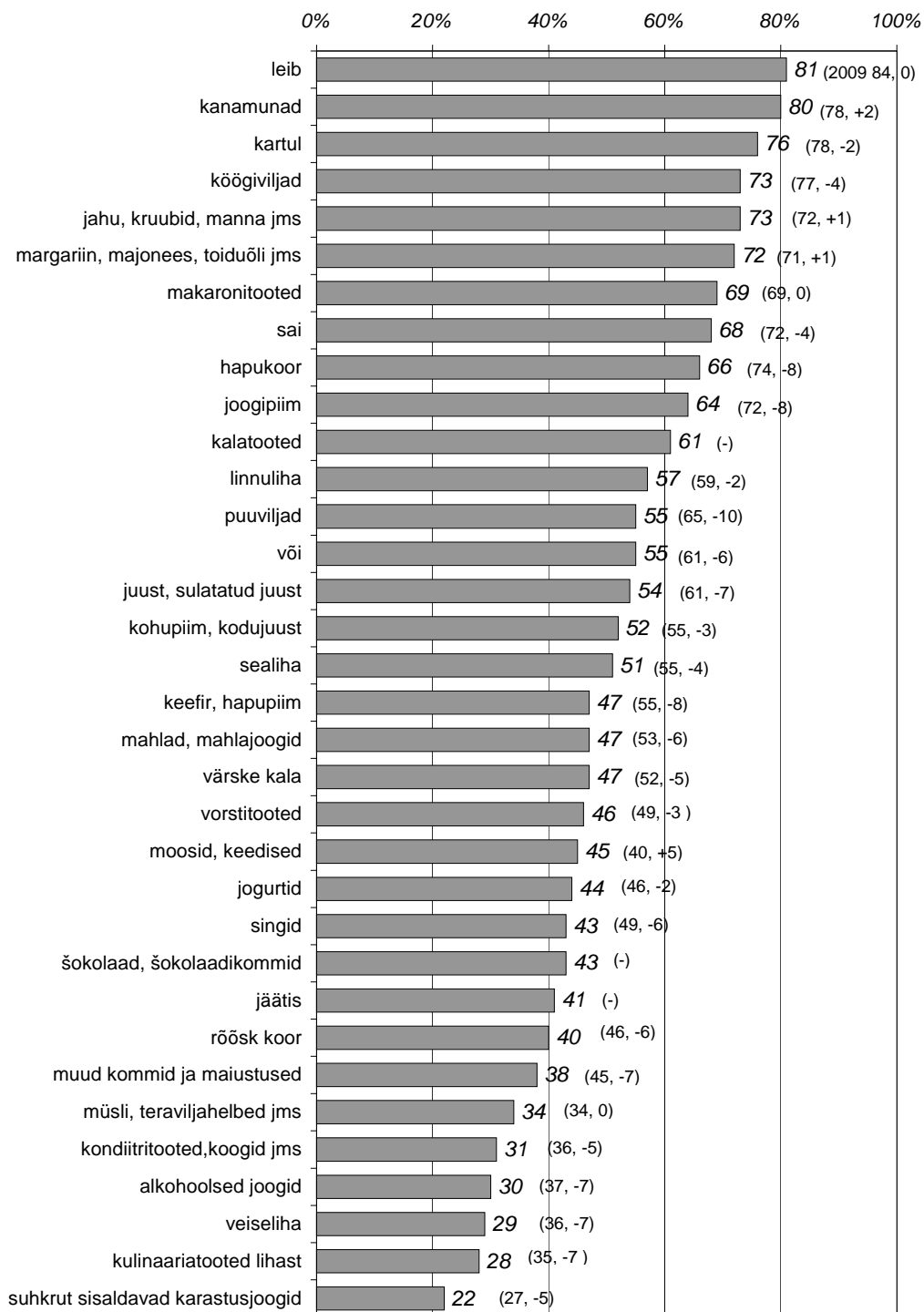
Sissetulekute suurus oli toitumisharjumuste peamine mõjutaja (vt joonis 6.18-6.19). Väikseima sissetulekuga (leibkonnaliikme kuu netosissetulek alla 128 euro) peredes vähendati toiduainete

tarbimist oluliselt rohkem võrreldes jõukamate peredega (leibkonnaliikme kuu netosissetulek üle 639 euro). Väikese sissetulekuga peredes vähendati eriti kondiitritoodete ja kookide, sinkide, šokolaadi, šokolaadikommide ja muude kommide, juustu, kohupiima ja kodujuustu, mahlade, keefiri ja jogurtite tarbimist. Magusa kõrval piirati oluliselt tervisele vajalike piimatoodete tarbimist.

Jõukamates peredes vähendati eelkõige kondiitritoodete ja kookide, vorstitudete, suhkrut sisaldavate karastusjookide, lihast kulinaariatoodete, kommide ja maiustuste ning müsli ja alkoholsete jookide tarbimist. Suurendati aga puuviljade, linnuliha ja köögiviljade tarbimist. Suurema sissetulekuga tarbijate toiduvalik muutus tervislikumaks, kommide ja maiustuste asemel valiti menüüsse puuviljad ja lihatoodete asemel köögiviljad ja linnuliha.

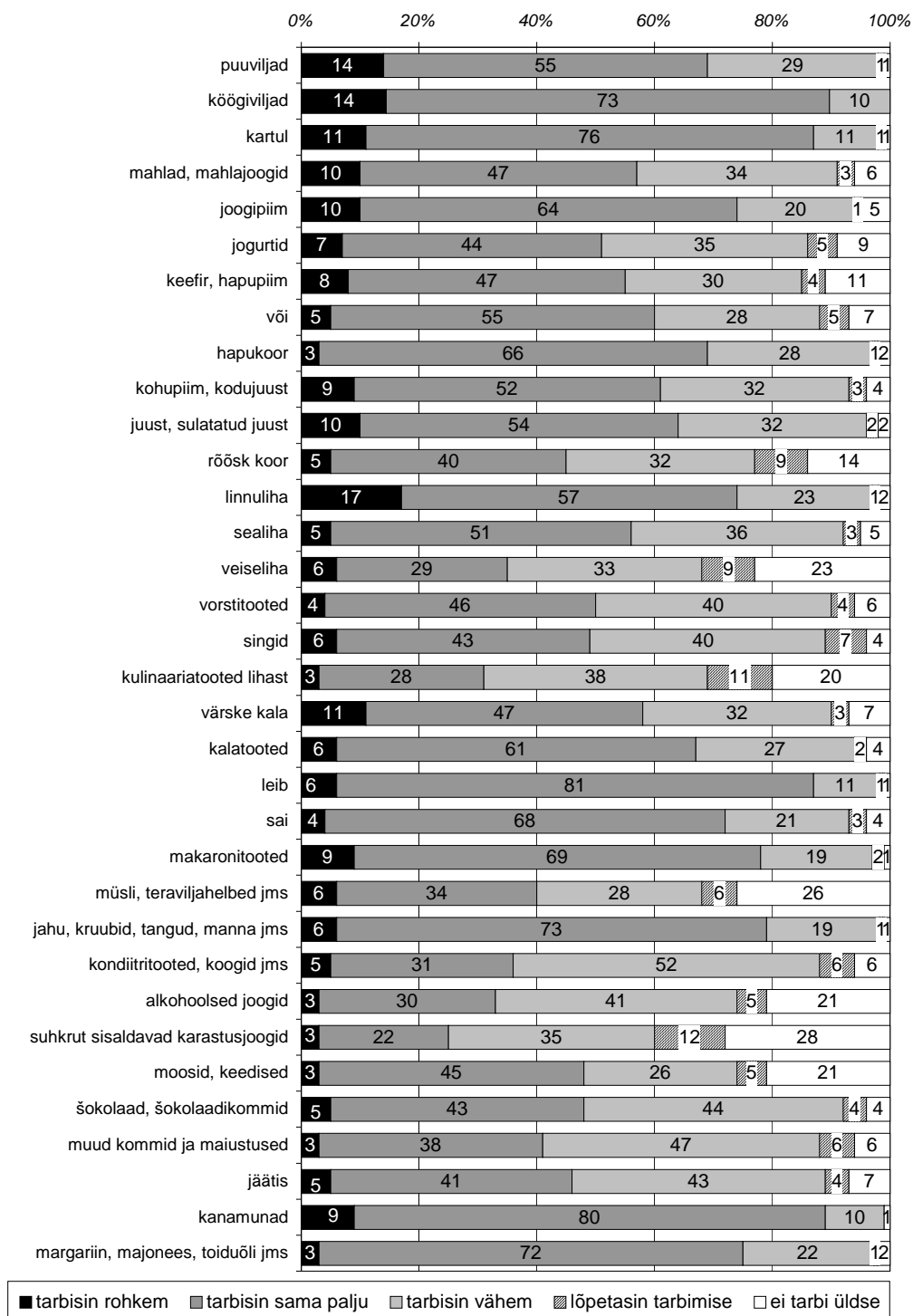
Toiduained, mida tarbiti 2010. aastal sama palju kui 2009. aastal

("tarbisin sama palju" -% vastanutest 2010 ja 2009, muutus %-punktides)

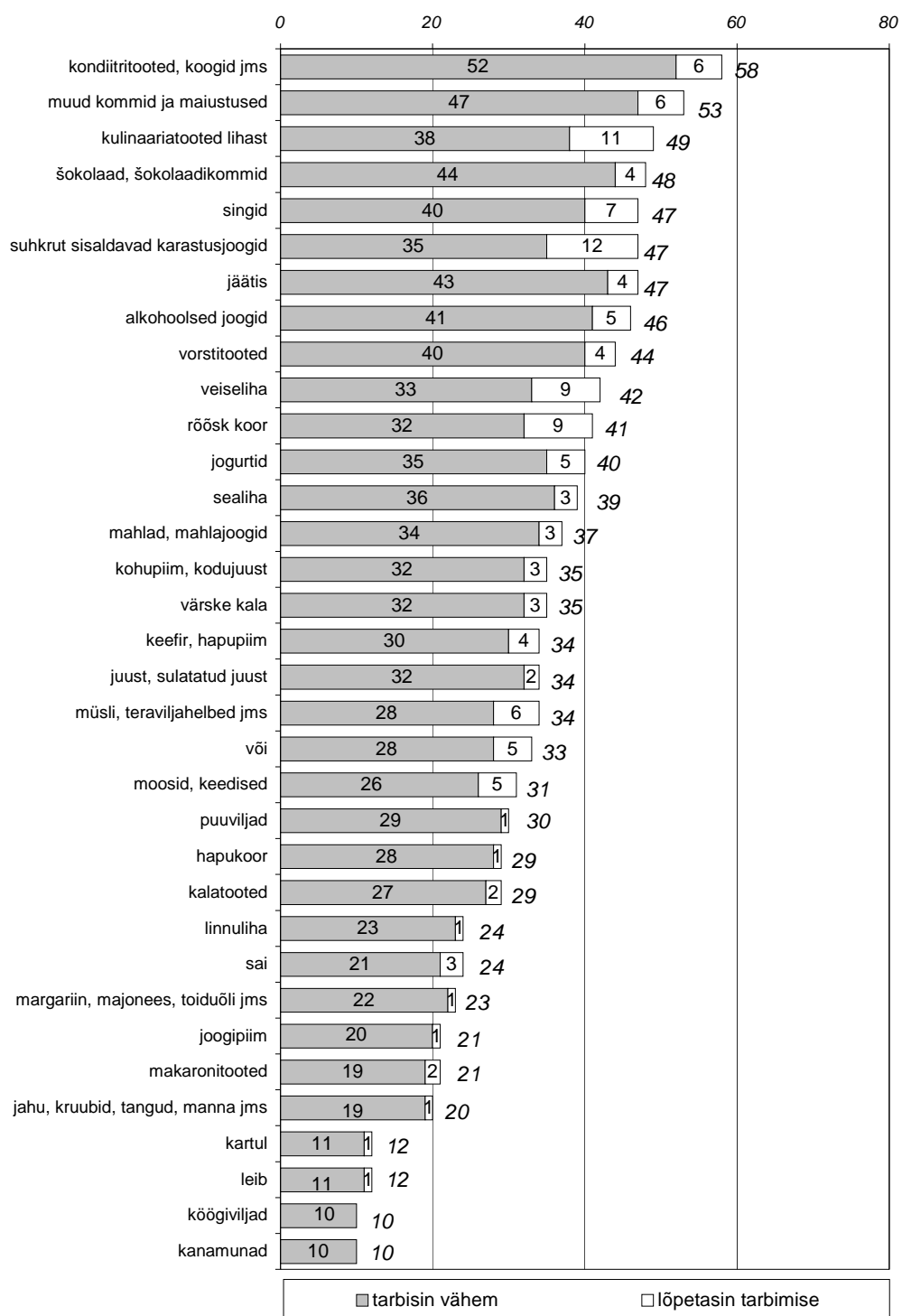
Joonis 6.14. Toiduained, mille tarbimine jäi 2010. aastal samale tasemele võrreldes 2009. aastaga

Muutused toitumisharjumustes 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga (% kõigist vastanutest)

Joonis 6.15. Muutused toitumisharjumustes 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga

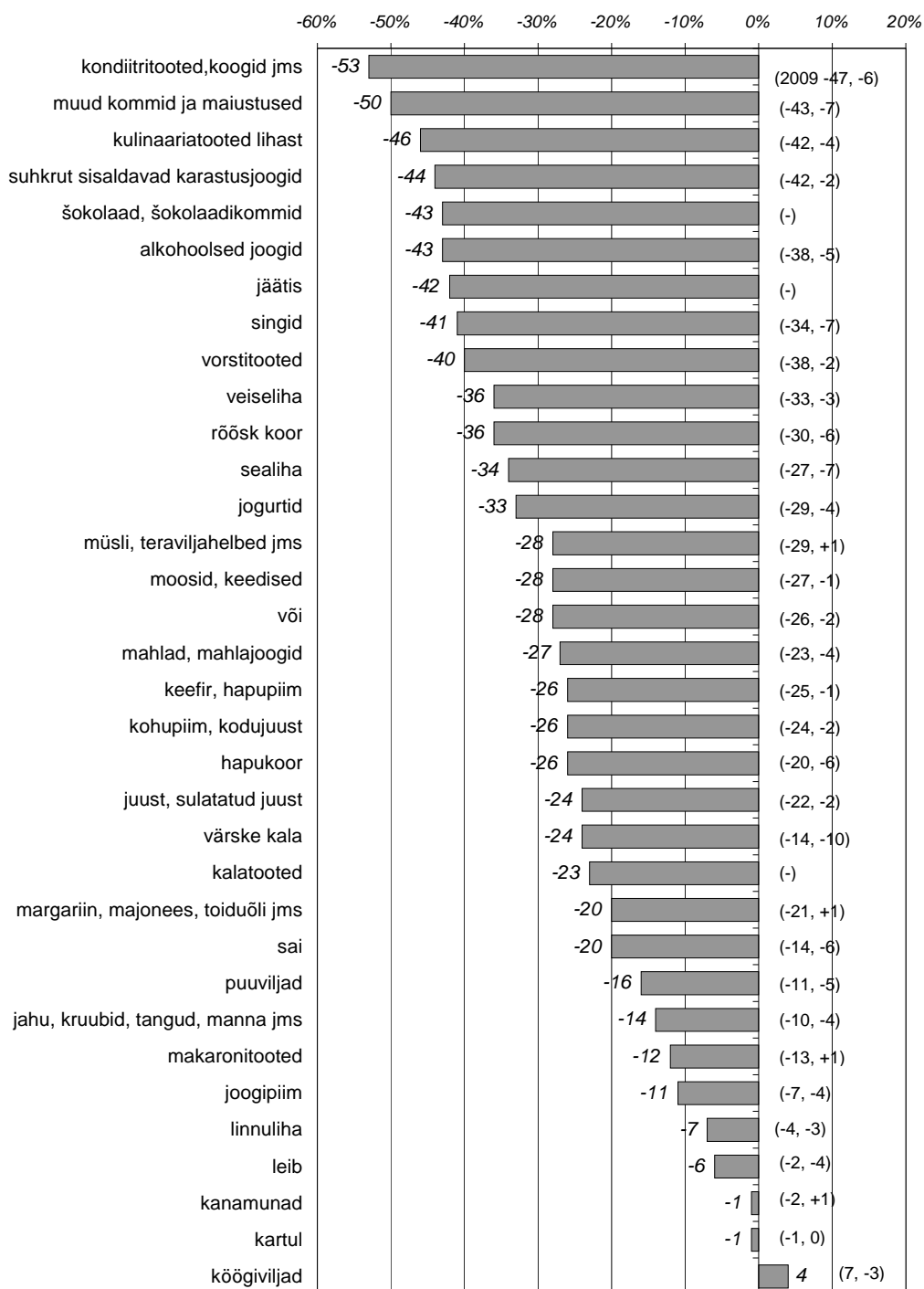
Muutused toitumisharjumustes 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga ("tarbisin vähem" + "lõpetasin tarbimise", % vastanutest)

Joonis 6.16. Toiduained, mille tarbimine vähenes või lõpetati 2010. aastal võrreldes 2009. aastaga

Toitumisharjumuste muutuse suund 2010. a (saldo)

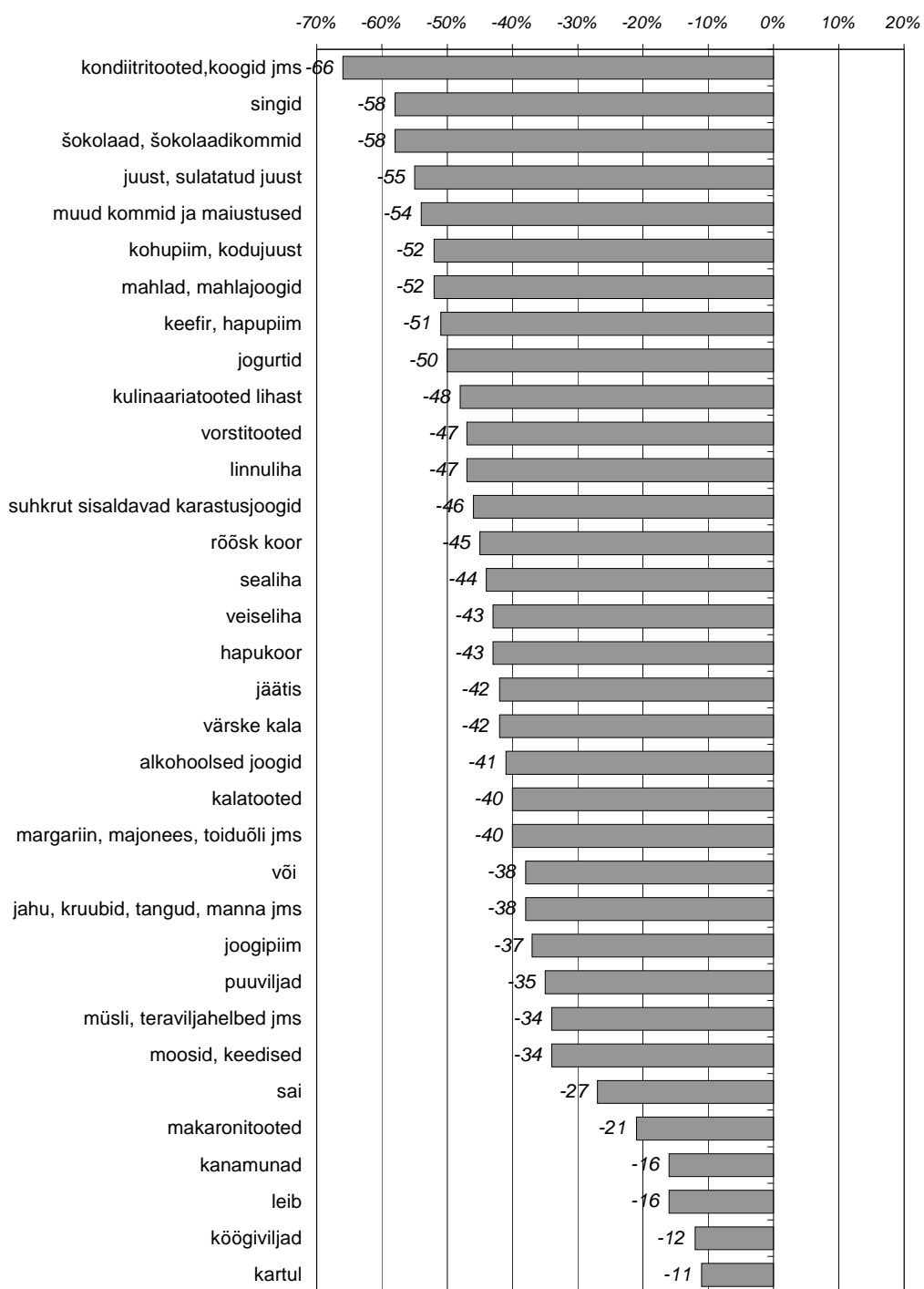
("tarbisin rohkem" - "tarbisin vähem või lõpetasin tarbimise" = saldod %-punktides 2010 ja 2009, muutus %-punktides)

Joonis 6.17. Toitumisharjumuste muutuse suund 2010. aastal (saldo)

Toitumisharjumuste muutuse suund 2010. a (saldo)

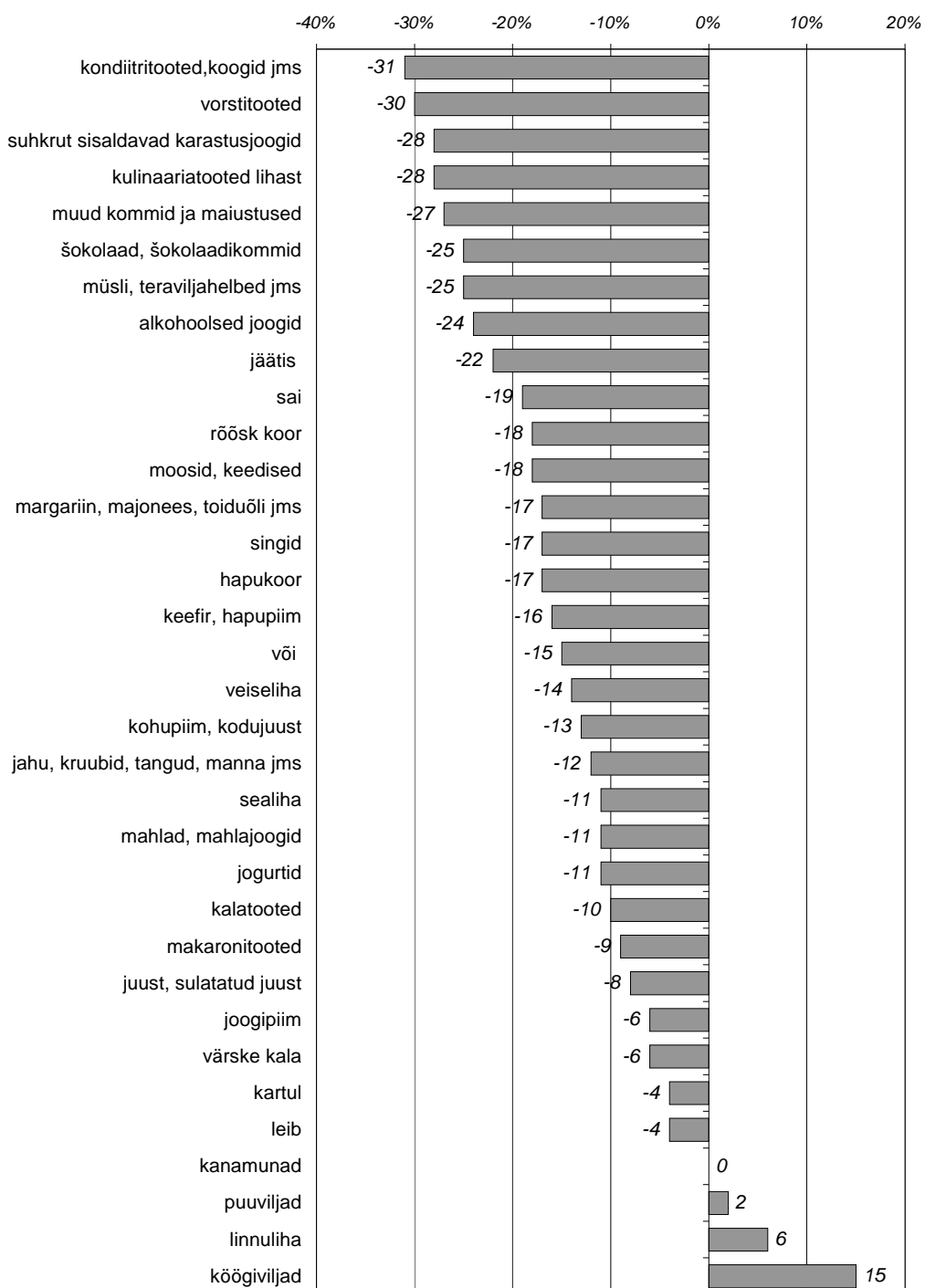
("tarbisin rohkem" - "tarbisin vähem või lõpetasin tarbimise" = saldod %-punktides 2010, alla 128 € alla 2001-kroonise kuu netosissetulekuga elanikud)

Joonis 6.18. Toitumisharjumuste muutuse suund 2010. aastal (saldo) – leibkonnaliikme kuu netosissetulek alla 128 euro

Toitumisharjumuste muutuse suund 2010. a (saldo)

("tarbisin rohkem" - "tarbisin vähem või lõpetasin tarbimise" = saldod %-punktides 2010, üle 639€ üle 10 000-kroonise kuu netosissetulekuga elanikud)

Joonis 6.19. Toitumisharjumuste muutuse suund 2010. aastal (saldo) – leibkonnaliikme kuu netosissetulek üle 639 euro

7. ELANIKE HINNANGUD TOIDUAINETE TARBIMISE ARENGUSUUNDADELE EESTIS

Toiduainete tarbimise suundi mõjutavad lihtsustatult kolm osapoolt: tarbijad oma valikutega, tootjad, kes reageerivad tarbijate vajadustele ja tegelevad tootearendusega ning kaubandus, kes kaht osapoolt vahendab. Eesti tarbijate nägemuse väljaselgitamiseks, millises suunas areneb toiduainete tarbimine Eestis, paluti tarbijatel hinnata skaaladel vastandlikke väiteid. 10 väitepaarile antud hinnangute alusel leiti hinnangute saldod, st ühe väitega nõustujate protsentsid (täiesti nõus + pigem nõus) lahutati vastandliku väitega nõustujate protsentsid (täiesti nõus + pigem nõus).

Eestis areneb toiduainete tarbimine kahes mõnevõrra vastandlikus suunas – odavus/kiirus ja tervislikkus. Väga selgelt tajuvad Eesti elanikud suunda kiiresti valmivate toitade valmistamisele (hinnangute saldo +43) ja toiduainetes odavamate, kuid vähemkvaliteetsete komponentide kasutamisele (+35). Ilmne trend on Eestis tervislikkus: suureneb nii tervisliku toidu tarbimine (+23) kui mahetoidu tarbimine (+20).

Valmistoitade või kodusvalmistatud toitade tarbimise küsimuses hinnangud polariseerusid, kuid valmistoitade tarbimise suurenemisega nõustus rohkem elanikke (saldo +16). Toidu isekasvatamise või ostmise küsimuses ja lihtsate või mitmetest komponentidest koosnevate toitade tarbimise küsimuses kaldusid hinnangud jällegi mõlemasse suunda, kuid väikese ülekaaluga ostmise (+9) ja mitmekomponendiliste toitade suunas (+8).

Kui valida, kas suureneb mitmesuguste lisanditega rikastatud (vitamiinid, bakterid vms) toiduainete tarbimine või naturaalsete toiduainete tarbimine, siis ilmselt trend liigubki kahes vastandlikus suunas. Veidi rohkem tarbijaid nõustus lisanditega varustatud toiduainete tarbimise suurenemisega (+4). Ülemaailmselt tuntud toitade tarbimise või etniliste toitade tarbimise vahel ei osanud tarbijad samuti kindlat eelistust välja tuua – ka siin on suund nii ühele kui teisele poole.

Sissetoodud toidu või kohapeal kasvatatud, nn kohaliku toidu tarbimise küsimuses näevad elanikud Eestis suundumist mõlemas suunas, väike eelis on kohaliku toidu tarbimise suurenemise suunal (+6).

Erinevad tarbijagrupid näevad arengusuundi veidi erinevalt (vt joonis 7.3, lisa 2.19). Peamiselt mõjutavad hinnanguid sissetulekute suurus (võimalused) ja haridustase (teadlikkus). Väikseima sissetulekuga hinnatundlikud tarbijad nägid odavate, kiiresti valmistatavate toitade ja mahetoidu tarbimise suurenemist, kuid tervisliku toidu tarbimist hinnates jäid ükskõikseteks. Jõukamate tarbijate hinnangul areneb toiduainete tarbimine eelkõige tervisliku toitumise ja mahetoidu tarbimise suurenemine suunas, oluliseks peeti ka kiiresti valmistatavate toitade suunda.

Seega toiduainete tarbimise tulevikusuunad Eestis on odavamate komponentidega toiduained, kiiresti valmivad toidud, toidu tervislikkus ja mahetoit. Odavad toiduained ja kiiresti valmistatavad toidud võivad sattuda vastuollu tervislikkuse taotlusega, kuid tarbijagrupide

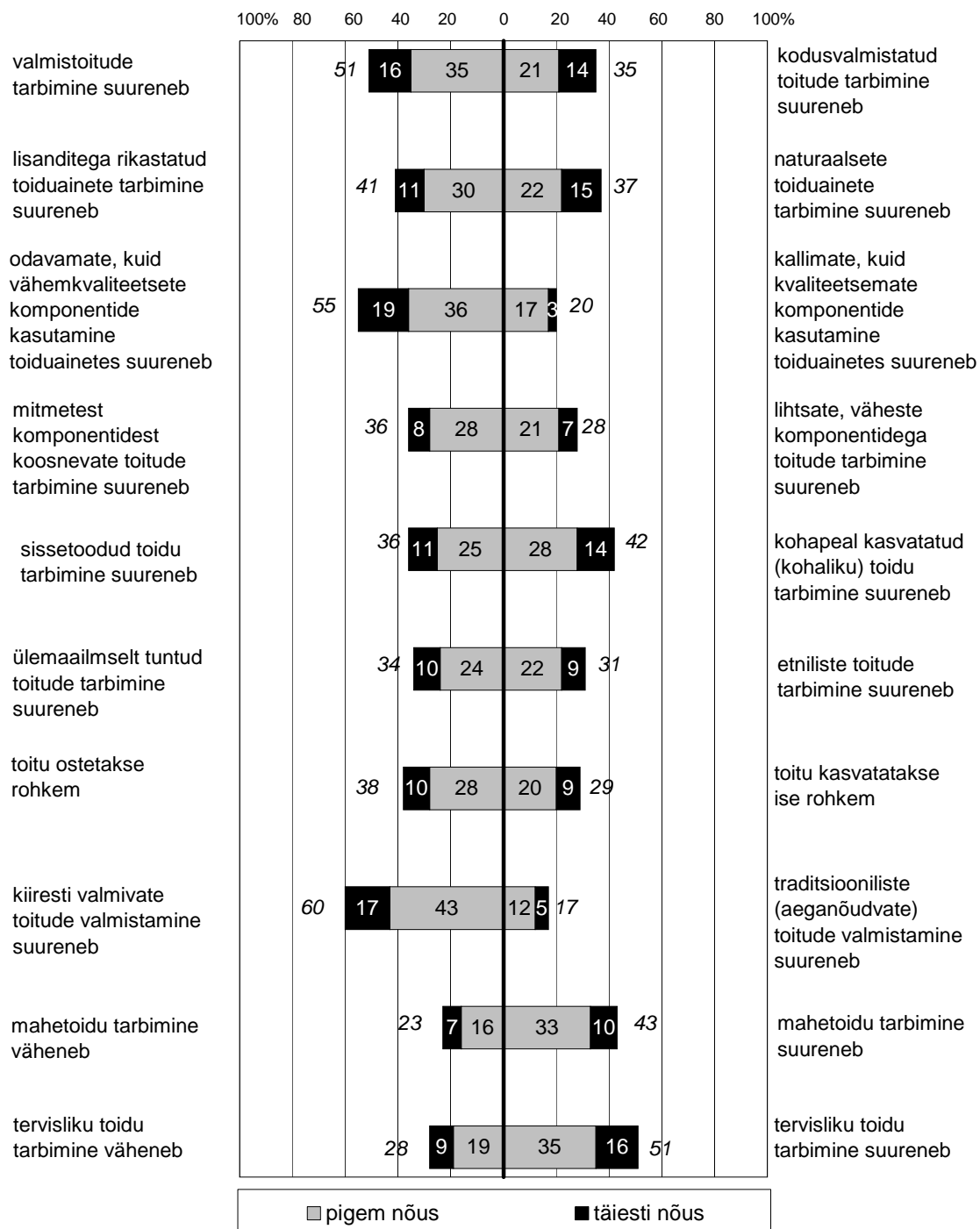
võimalused ja teadlikkus on erinevad. Odavamad toiduained rahuldavad hinnatundlikumat tarbijat, suurema sissetulekuga tarbijad suunduvad aga kindlalt mahetoidu ja toidu tervislikkuse suunas. Ilmselt suureneb nii toidu ostmine kui ise kasvatamine, samuti kohaliku, Eestis kasvatatud toidu ja sissetoodud toidu tarbimine, mõlemas suunas nähakse arenguvõimalusi.

Millises suunas areneb teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid? (% vastanutest)

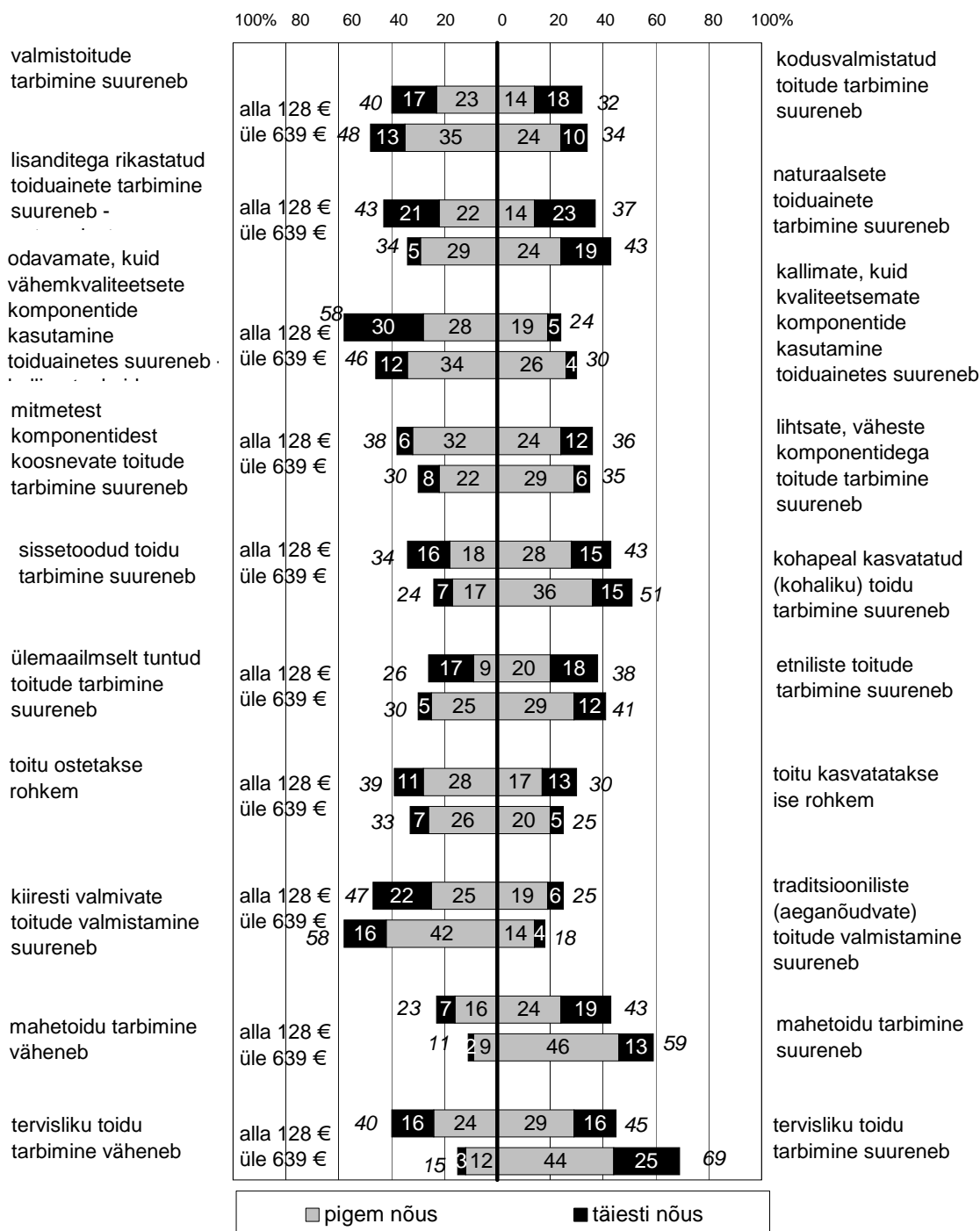
Joonis 7.1. Elanike hinnangud toiduainete tarbimise arengusuundadele Eestis

Millises suunas areneb teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid? (väidetega nõustujad, % vastanutest)

Joonis 7.2. Elanike hinnangud toiduainete tarbimise arengusuundadele Eestis (saldod)

Millises suunas areneb teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid? (väidetega nõustujad alla 128 € ja üle 639 € sissetulekuga vastajarühmas, % vastanutest)

Joonis 7.3. Elanike hinnangud toiduainete tarbimise arengusuundadele Eestis madalaimas ja kõrgeimas sissetulekurühmas (leibkonnaliikme kuu netosissetulek, saldod)

KOKKUVÕTE

EKI 2010. aasta küsitluse tulemustest:

- Elanike toidukaubaostude tegemise sagedus on alates 2004. aastast langenud, väheneb igapäevaste toiduostude ja suureneb 2-3 korda nädalas toiduostjate osakaal. 15% elanikest ostab toidukaupu iga päev, 31% 4-6 korda nädalas, 47% 2-3 korda nädalas, ja 7% kord nädalas või harvemini.
- Suured toidukauplused olid 80%-le tarbijatest peamiseks toidukaupade ostukohaks, väikepoed 19%-le ja turud 1%-le tarbijatest. Peamiste ostukohtade struktuur ei muutunud 2010. aastal oluliselt.
- Kauplused olid toiduainete põhiliseks ostukohaks 2010. aastal, vaid mett osteti peamiselt mesinikelt. Kauplustest osteti valdavalt jahu ja tangaineid (osakaal 96%), piimatooteid (95%), leiba ja leivatoteid (94%), komme ja küpsiseid (94%), kalatooteid (90%), piima (90%) ja lihatooteid (87%). Kaupluste osakaal püsis samal tasemel 2009. aastaga, v.a kartuli osas, kus see vähenes oluliselt ja omatoodangu osakaal suurenes. Perede keerulisema majandusliku olukorra tõttu püüti toidukauba ostudelt kokku hoida, mis avaldus ka ise kasvatamise ja valmistamise populaarsuse tõus. Turgude tähtsus toidukaupade ostukohana püsis 2009. aasta tasemel, langustrend peatus. Turu osakaal oli suurim liha, kala ja kartulite ostudes. Otse tootjatelt osteti enim mett ja kartuleid.
- Toidukauba ostuvalikul on elanikele kõige tähtsamaks toote maitse, värskus (*väga tähtis* - mõlemad 85%) ja kvaliteet (80%). Kuigi need kolm kriteeriumi on olnud aastaid kõige olulisemad, peab järjest vähem tarbijaid neid väga tähtsaks. Tarbijate paindlikkus on suurenenud ja ollakse nõus tegema järelandmisi kõige olulisemates väärtustes. Tähtsateks kriteeriumideks olid 2010. aastal ka tervislikkus (*väga tähtis* - 62% vastanutest) ja soodne hind (60%). Mitmed tarbijad, kes enne pidasid tervislikkust väga tähtsaks, on muutnud hinnanguid mõnevõrra tähtsaks. Sarnast hinnangute leebemaks muutumist esines värskuse, maitse, kvaliteedi, tervislikkuse, soodsa hinna, sooduspakkumiste, toote välimuse ja tuttava kaubamärgi puhul. Toidukaupade päritolu ja kvaliteedimärgiste tähtsus on langenud nagu ka lojaalsus tuttavatele kaubamärkidele. Muutunud valikukriteeriumid annavad ühelt poolt lootust väiksematele ja vähemtuntud tootjatele, teisalt võib vähenenud lojaalsuse taga olla kaubakettide omatoodete ja tootjate kaubamärkide vaheline konkurents. Toidukauba eestimaine päritolu püsib kolmandat aastat järjest valikutegurite pingereas 10-l positsioonil ja on ostukriteeriumina *mõnevõrra tähtis*. Mahetoidu kalliduse tõttu on mahe tootmisviis ostude mõjutajana varasemast vähem olulisem.
- Elanikud üldiselt teavad, mis on mahetoit. 65% elanikest peab mahetoiduks poest ostetud öko- või mahemärgiga toiduaineid, 63% peab mahetoiduks otse tunnustatud mahetootjalt ostetud toiduaineid, mis ostetud kas otse talust või turult. 35% elanikest peab mahetoiduks otse tootjalt ostetud toiduaineid, mis võivad olla mahedalt toodetud, aga ei pruugi olla ja 23%

elanikest arvab, et kõik eripoodides müüdavad toiduained on mahetoit. Lisaks peeti mahetoiduks ka ise oma tarbeks kasvatatud toitu või tuttava talumehe kasvatatud toitu.

- Mahetoitu osteti 2010. aastal peamiselt vahetevahel (69% vastanutest), 9% ostis regulaarselt ja 22% ei ostanud üldse. Mahetoidu eest on elanikud nõus maksma veidi kallimat hinda võrreldes tavatoiduga, kuid mitte kordades rohkem vaid sagedamini kuni 10% rohkem (44% vastanutest). Ent mahetoit on tavatoidust oluliselt kallim, mis piirab kindlasti toodete müüki.
- Päritolumaa järgi eelistasid elanikud 2010. aastal ülekaalukalt kodumaiseid toidukaupu, kuid järjest suureneb tarbijate osakaal, kellele päritolumaa pole oluline. Kodumaiseid toidukaupu eelistas osta 66% vastanutest, sissetoodud toidukaupu 1% ja 33% ei pidanud päritolumaad oluliseks. Kodumaiste toidukaupade eelistamise protsent langes aastaga märkimisväärselt ja on madalaimal tasemel alates 1996. aastast. Majandussurutise jätkudes, toidukaupade hinnatõusu ja reaalsalga vähenemise tingimustes püüdsid pered toidukuludelt kokku hoida ning loobusid harjumuspärastest eelistustest valides soodsama hinnaga tooteid. Kodumaise eelistamiseks ei piisa hetkel ainult patriotismist. Hinna kõrval mõjutas tarbijate eelistusi sissetoodud kaupade soodne kvaliteedi ja hinna suhe. Tarbijal on ka raske kodumaist eelistada, sest kaup on läinud anonüümsemaks, kust päritolumaad leida on raske.
- Kodumaiste ja sissetoodud kaupade eristamine ei muutunud 2010. aasta jooksul kergemaks, 88% elanikest koges ostmisel raskusi. 80% elanikest pidas kodumaise toidukauba eristamist ostmisel mitte alati lihtsaks, 8% pidas seda keeruliseks ja 9% lihtsaks. Eristamine on muutunud võrreldes 1999. aastaga palju keerulisemaks. Kui 1999. aastal oli 33%-le tarbijatest eristamine lihtne, siis 2010. aastal vaid 9%-le.
- Elanike hinnangute põhjal on kodumaine toidukaup eelkõige harjumuspärase maitsega (*jah, alati* - 60%), värske (56%) ja usaldusväärne (49%). Tarbijad on seni pidanud kodumaist toitu ka alati tervislikuks, kuid 2010. aasta andmetel oli kodumaine toidukaup mõnikord tervislik ja mõnikord mitte. Tervislikkuse hinnang on langenud aastaga oluliselt (*jah, alati* – 41%, 2009.a 46%). Samuti arvab järjest vähem elanikke, et kodumaised tooted sisaldavad vähe lisaaineid (*jah, alati* – 26%, 2009.a 31%). 1996. aastal arvas nii 63% elanikest.
- Kodumaiste toidukaupade eristamist sissetoodud toidukaupadest takistab ostmisel kõige enam väikeses kirjas tooteinfo. Seda märkis 72% vastanutest, kelle jaoks eristamine polnud lihtne. Tarbijad soovivad teada, kust on pärit ostetava toote tooraine, sest toote kodumaisust määratletakse Eestimaalt pärit tooraine järgi. Raskusi tooraine päritolumaa väljaselgitamisel märkis 57% vastanutest. Ei ole paranenud tooteinfo põhjal tootja ja tootjamaa väljaselgitamine, see oli takistuseks 49%-le vastanutest. Siin on suurimaks põhjuseks üha leviv *privat label* toodete müümine kauplusekettides, kus pole alati kirjas kauba tootjat ega tootjamaad. Varasemast rohkem esines segadusi võõrapäraste kaubamärkide ja tootenimedega kasutamise tõttu (36% vastanutest). Ka müüjate kompetentsus ja teadmised kaupade kohta jätavad soovida, väheseid teadmisi kaupade päritolu kohta märkis 33%.

- Toidukaupades osas, kus oli sortimendis olemas nii kodumaine kui importtoodang, eelistasid elanikud valdavalt kodumaiseid toidukaupu, v.a makaronitooded ja puuviljad, kus eelis oli sisetoodud kaupadel (nende osas on ka palju laiem sortiment). Kodumaiste toidukaupade osakaal oli 2010. aastal suurim kartulite ostmisel, ainult või peamiselt kodumaist kartulit eelistas osta 85% elanikest, mis on oluliselt tõusnud võrreldes 2009. aastaga. Väga kõrge oli kodumaiste toodete ostmise osakaal ka suitsuvorstide ja sinkide (83%), jogurtite (81%) ja juustude kaubagrupis (81%). Kuid suitsuvorstide ja sinkide grupis vähenes kodumaiste toodete eelistamine võrreldes 2009. aastaga, jogurtite ja juustude osas jäi eelistamine samale tasemele. Viimase aastaga on oluliselt vähenenud kodumaise õlle ja viina eelistamine, kusjuures impordi osakaal ei ole suurenenud, elanikud on loobunud tarbimast. Värske kodumaise köögivilja eelistamine püsis 2009. aasta tasemel, paljud elanikud kasvasid ise köögivilja ja säilitasid talveperioodiks. Võrreldes 1996. aastaga on oluliselt langenud *ainult* kodumaiste sinkide ja suitsuvorstide, juustude, värske köögivilja, õlle ja viina eelistamine.
- Eesti tarbijad usaldavad endiselt rohkem lähiriikidest pärit toidukaupu. 89% vastanutest usaldas Lätist sisetoodud toidukaupu, 86% Leedust ja 84% Põhjamaadest pärit toidukaupu. Lõunanaabrite toidukaubad on olnud soodsama hinnaga ja maitseomadustes ei tajuta suurt vahet. Põhjamaade toidukaubad on kõrge kvaliteediga ja hinnalt üha konkurentsivõimelisemad. Ukraina oli ainus riik, kelle toidukaupade vastu usaldus 2010. aastal oluliselt tõusis (usaldas 67%, 2009.a. 61%). Usaldatakse üksikuid tooteid, rohkem inimesi omab tarbimiskogemust ja tooted on hinnalt soodsamad.
- Elanikud on harjunud toidukaupu ostes vaatama etiketti. Alati vaatab etiketti 31% vastanutest, sageli 49%, harva 17% ja 3% üldse mitte. Etikettide vaatamist mõjutab kirja suurus, tarbijale ostuotsuseks vajalik teave on sageli liiga väikeses kirjas ja seda ei nähta.
- 91% täiskasvanud elanikest püüab oma toidus midagi vältida või millegi tarbimist piirata. Kõige rohkem püütakse vältida või vähendada toidus kunstlike lisaaineid (77% vastanutest), st kunstlike magus- ja lõhnaaineid, jahuparandajaid, säilitus- ja värvaineid jms. Geneetiliselt muundatud tooraineid püüab vältida 68% vastanutest, küllastunud ja transrasvhappeid 58% ning rasvu 54% vastanutest. Suhkru ja soolatarbimist püüab piirata iga neljas (vastavalt 26% ja 25%). Toidule lisatud vitamiinid ja mineraalid häirivad väheseid, neid püüab piirata iga kümnes elanik.
- Eesti tarbijad teavad ja tunnevad paremini Eesti toidumärgiseid, kuid märgiste tuntus on kahe viimase aasta jooksul oluliselt vähenenud. Pääsukesemärgi ehk Tunnustatud Eesti Maitse märki teadis 57%, Parima Toiduaine märki 49% vastanutest. Kuna turunduskuludel on kokku hoitud, siis pole toimunud märke toetavaid kampaaniaid, mis oleks aidanud tarbijatel märkide sõnumeid meeles pidada. Eesti Toiduliidu ja kaubandusettevõtete poolt ellukutsutud Lipumärki teadis 30% vastanutest. Euroopa Liidu toidumärgistest tunti paremini mahepõllunduse logot (teadis 26%). Ainult märk ei pane teatud toidukaupa ostma, märgised mõjuvad abistavalt sõltuvalt tuntuusest ja märgiga seotud tarbimiskogemusest. Suurimat mõju ostuotsusele omab Tunnustatud Eesti Maitse märk. Huvi toidumärgiste vastu püsib kõrge,

eriti soovetakse rohkem teavet Euroopa Liidu märgiste kohta. Venekeelsete tarbijate teadlikkus märgistest on väiksem ja infovajadus märgatavalt suurem võrreldes eestikeelsete tarbijatega. Järelikult mõjutavad märgised ostuotsuseid vähem, sest ei olda kursis sõnumitega, mida püütakse märkide kaudu edastada.

- Jaekettide omamärgitooteid on kauplustes tähele pannud 88% tarbijatest, 8% ei ole neid märganud ja 4% ei osanud öelda. Aastatel 2006-2010 on omamärgitoodete märgatavus oluliselt tõusnud, valdaval osal tarbijatest on olemas ettekujutus, mida need tooted endast kujutavad. Enam ei aeta segamini Säästukaarti, Säästumarketit ja Säästu kaubamärki. Enim on tarbijad märganud Selveri, Alpenrose, Rimi, Säästu, Optima Linija ja Old Farmeri märgiga tooteid. Mida suurem on *privat label*-i märgatavus või tuntus, seda rohkem on üldjuhul ka ostjaid. Enamiku märkide puhul ostis omamärgitooteid üle poole vastavat märki märganutest. Kõige paremini on tarbijad omaks võtnud Selveri kaubamärgiga tooted, neid on ostnud 84% Selveri *privat label*-it märganutest.
- Toidukaubakettide omad kaubamärgid olid tarbijate hinnangul eelkõige odavad ja valikuvõimalusi suurendavad ning samas ka meeldivad ja vajalikud. Kahtleval positsioonil oldi usaldusväärse ja kvaliteedi osas, kuigi ka siin kaldusid elanikud pigem kaubamärke usaldama ja pidama tooteid kõrgekvaliteedilisteks. Kõige rohkem lahknesid arvamused tootjate küsimuses, st omamärgitooteid ostes ei ole tarbijal tootja osas kindlust.
- Elanike hinnatundlikkus püsib väga kõrge. 2010. aastal vaatasid toidukaupade hindu kõik elanikud ja süvenes harjumus vaadata hindu alati. Toidukaupade hindu vaatas alati 71%, sageli 25% ja harva 4% vastanutest. Kui toidukauba hinda vaadatakse, siis pakendatud toidukaupade puhul tähendab see mõlema, nii kilohinna kui pakihinna jälgimist (62% vastanutest), 27% elanikest vaatab enamasti ainult kauba kilohinda ja 11% ainult paki hinda.
- Toidukulude arvestamise harjumused muutusid aastaga oluliselt. Täpse arvestuse pidamisega tegeleb 15% elanikest, 67% teab üldjoontes toidukulude suurust või suurusjärke, 17% ei ole arvestust pidanud ja 1%-i teema ei huvita. Tarbijad, kes enne ei teadnud, kui palju nad kuus toidule kulutavad, on nüüd hakanud huvituma kulutustest. Pooltel peredel (52%), kellel oli toidukuludest ülevaade, jäid toidukulud kuus vahemikku 129-256 eurot. Alla 129 euro kulutavad toidule kuus 24% ja üle 256 euro 23% vastanutest.
- Perede rahaline olukord muutus 2010. aastal pingelisemaks ja toiduarvelt püüti kokku hoida. 61% elanikest ostis soovikohast toidukaupa piirangutega, 11% ostis alati meelepäraseid toidukaupu, 14% ostis väga harva meelepärast ja 13% ei saanud üldse osta toitu soovi kohaselt. Harjumusi muutsid eriti need tarbijad, kes on senini alati ostnud meelepärast toitu, kes varasematel majandussurutise aastatel ei muutnud ostuharjumusi. Soovikohaste toiduostude tegemine sõltub enim pere rahalisest olukorrast. Madalaima sissetulekuga tarbijad ei saa tüüpiliselt osta toitu, mida sooviksid, ülejäänud sissetulekurühmade tarbijad ostavad tüüpiliselt meelepärast piirangutega.

- Toidukaupade ostu- ja tarbimisharjumusi muutis majandussurutise ja hinnatõusu tõttu 2010. aastal 83% elanikest, sh tunduvalt 23% ja mõningal määral 60%. Harjumusi ei muutnud 17% vastanutest. Eelmise aastaga võrreldes suurenes harjumusi mõnevõrra muutnud elanike osakaal (3%-punkti võrra) ja vähenes (4%-punkti võrra) nende elanike osakaal, kelle harjumused jäid samaks. Järelikult tegid mõningaid muutusi harjumustes just need tarbijad, kes varasematel aastatel polnud midagi muutnud.
- Eelkõige tähendavad ostuharjumuste muutused seda, et hakati sagedamini vaatama toiduainete hindu (65% vastanutest) ja ostma odavamat toidukaupa (54%). 2010. aastal suurenes oluliselt elanike arv, kes ostsid odavamat toidukaupa, vähendasid ostetava toidu koguseid ja käisid harvemini toidupoes, ostsid talunikult kogu talve kartulivaru või muid saadusi ning hakkasid toidukulude üle täpsemat arvestust pidama. Aasta märksõnadeks olid seega odavam toit ja kokkuvõtte toidu arvelt.
- Elanike endi hinnangul tarbisid nad enamikku toiduaineid samal tasemel 2009. aastaga, tüüpiliselt vastati *tarbisin sama palju*. Erandiks olid veiseliha, lihast kulinaariatooted, kondiitritooted ja koogid, alkohoolsed joogid, suhkrut sisaldavad karastusjoogid, šokolaadid ja šokolaadikommid, muud maiustused ja kommid ning jäätis, mille puhul oli kõige sagedamaks vastuseks *tarbisin vähem*. Võrreldes 2009. aasta uuringuga oli samal tasemel tarbijaid vähem, rohkem toimus muutusi – tarbimist vähendati. Leib, kartul, kanamunad ja köögiviljad olid kõige püsivama tarbimisega toiduainete rühmad, kus harjumusi kõige vähem muudeti. Jätkus kokkuvõtte praktiliselt kõigi toiduainete tarbimise arvelt, kõige rohkem aga liha, magusa ja kulinaariatoodete ning alkoholi ja karastusjookide ja mõnede piimatoodete (rõõsk koor, jäätis ja jogurtid) arvelt. Juustude osas tarbimist vähendati, kuid mitte hüppeliselt.
- Sissetulekute suurus oli peamine toitumisharjumuste mõjutaja. Väikseima sissetulekuga (leibkonnaliikme kuu netosissetulek alla 128 euro) peredes vähendati toiduainete tarbimist oluliselt rohkem võrreldes jõukamate peredega (leibkonnaliikme kuu netosissetulek üle 639 euro). Vaesemates peredes piirati magusa kõrval oluliselt tervisele vajalike piimatoodete tarbimist. Jõukamates peredes aga muutus piirangute tõttu toiduvalik tervislikumaks, kommid ja maiustuste asemel valiti menüüsse puuviljad ning lihatoodete asemel köögiviljad ja linnuliha.
- Elanike hinnangul areneb Eestis toiduainete tarbimine kahes mõnevõrra vastandlikus suunas – ühelt poolt odavus/kiirus ja teiselt poolt tervislikkus. Väga selgelt tajuvad Eesti elanikud pikemas perspektiivis suunda kiiresti valmivate toitade pakkumise kasvule ja toiduainetes odavamate, kuid vähemkvaliteetsete komponentide kasutamisele. Ilmne trend on Eestis tervislikkus: suureneb nii tervisliku toidu tarbimine kui mahetoidu tarbimine. Tarbijagruppide võimalused ja teadlikkus on erinevad. Odavamad toiduained rahuldavad hinnatundlikumat tarbijat, suurema sissetulekuga tarbijad suunduvad aga kindlalt mahetoidu ja toidu tervislikkuse suunas. Seega toiduainete tarbimise tulevikusuunad Eestis on odavamate komponentidega toiduained, kiiresti valmivad toidud, toidu tervislikkus ja mahetoid. Ilmselt suureneb nii toidu ostmine kui ise kasvatamine, samuti kohaliku, Eestis kasvatatud toidu ja sissetoodud toidu tarbimine, mõlemas suunas nähakse arenguvõimalusi.

Küsitlustulemuste protsentjaotused

TOIDUKAUPADE OSTUEELISTUSED

1. KUI SAGELI OSTAB TEIE PERE TAVALISELT TOIDUKAUPU? Ainult 1 vastus!

	iga päev	15
	4-6 korda nädalas	31
(1)	2-3 korda nädalas	47
	1 kord nädalas	6
	harvemini	1

2. MILLISEST OSTUKOHAOST OSTAB TEIE PERE ENAMASTI TOIDUKAUPU? Ainult 1 vastus, märkige vaid **peamine** ostukoht!

	suurest toidukauplusest (3 või enam kassat)	80
	väikesest toidukauplusest (alla 3 kassa)	19
(2)	turul	1
	hulgilaost	0
	otse talunikelt / tootjatelt	0
	autokauplusest	0

3. PALUN MÄRKIGE LIGIKAUDSELT (%-des ostukoha osakaal), KUST TEIE PERE OSTIS 2010. AASTA JOOKSUL JÄRGNEVAID IGAPÄEVASEID TOIDUAINEID? Palun märkige vastused igale reale, ühe rea protsendid peavad kokku liites andma 100%!

		kauplusest	hulgilaost	turul	otse talunikult (v.a turul)	toodame (kasvatame) ise	kokku = 100%	ei tarbi
(3)	liha	68%	2%	21%	7%	2%	= 100%	2
(9)	lihatooted	87%	1%	10%	1%	1%	= 100%	1
(15)	kala	72%	1%	21%	4%	2%	= 100%	4
(21)	kalatooted	90%	1%	7%	1%	1%	= 100%	5
(27)	piim	90%	0%	1%	7%	2%	= 100%	2
(33)	piimatooted	95%	1%	3%	1%	0%	= 100%	0
(39)	kanamunad	81%	1%	4%	9%	5%	= 100%	0
(45)	kartulid	31%	1%	19%	21%	28%	= 100%	1
(51)	köögilviljad	54%	1%	15%	4%	26%	= 100%	0
(57)	puuviljad, marjad	52%	0%	13%	3%	32%	= 100%	0
(63)	mahlad	66%	1%	0%	1%	32%	= 100%	3
(69)	jahu ja tangained	96%	2%	1%	1%	0%	= 100%	0
(75)	mesi	18%	0%	16%	57%	9%	= 100%	5
(81)	leib ja leivatooted	94%	1%	2%	0%	3%	= 100%	0
(87)	kommid ja küpsised	94%	1%	4%	0%	1%	= 100%	2

4. MIS ON TEIE JAOKS TOIDU OSTUOTSUSE (VALIKU) TEGEMISEL TÄHTIS? Palun märkige tähtsus iga nimekirjas oleva omaduse kohta!

	väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
(93) tervislikkus	62	36	2
(94) soodne hind	60	38	2
(95) sooduspakkumised	50	45	5
(96) kvaliteet	80	20	0
(97) maitse	85	14	1
(98) värskus	85	14	1
(99) koostis	47	47	6
(100) päritolumaad, et oleks Eestis toodetud	34	50	16
(101) toote välimus	45	48	7
(102) ilma GM (geneetiliselt muundatud) tooraineta	47	37	16
(103) mahe, öko või orgaaniline toodang	24	54	22
(104) tuttav bränd (kaubamärk)	22	62	16
(105) pikk säilimisaeg	15	43	42
(106) valmistamise kiirus, kergus	14	54	32
(107) pakendi mugavus ja välimus	13	55	32
(108) märgised (kvaliteedi- ja päritolumärgid, nt Eestis Kasvatatud, Aus Kaup, Lipumärk, Parim Toiduaine, Tunnustatud Eesti Maitse jms)	24	52	24
(109) hüdrogeenitud taimeraskvade sisaldus tootes	29	47	24

Muud vastust märkis 2% vastanutest

MAHETOIT

5. MIDA TEIE PEATE MAHETOIDUKS (KA ÖKO, ORGAANILINE TOIT)? Mitme vastuse võimalus!

(111) otse tootjalt (talust, turult) ostetud toiduaineid	35
(112) otse tunnustatud mahetootjalt (talust, turult) ostetud toiduaineid (ei ole kasutatud keemilisi väetisi, geneetiliselt muundatud toorainet, tootmine on kontrollitud)	63
(113) poest ostetud toiduaineid, mis kannavad öko- või mahemärgistust (ei ole kasutatud keemilisi väetisi, geneetiliselt muundatud toorainet, tootmine on kontrollitud)	65
(114) kõiki eripoest (mahe-, öko- või loodustoodete poest) ostetud toiduaineid	23

muud vastust märkis 6% vastanutest

6. KAS TE OSTSITE 2010. AASTA JOOKSUL MAHETOITU? Ainult 1 vastus!

jah, regulaarselt	9
(116) jah, vahetevahel	69
ei	22

7. KAS TE OLETE NÕUS MAKSMATA MAHETOIDU EEST KÕRGEMAT HINDA? Ainult 1 vastus!

ei ole nõus maksma rohkem	32
kuni 10% rohkem	44
(117) 11-20% rohkem	18
21-30% rohkem	4
31-50% rohkem	1
üle 50% rohkem	0

KODUMAISED VÕI IMPORDITUD TOIDUKAUBAD

8. KAS TEIE (TEIE PERE) OSTIS 2010. AASTAL VALDAVALT... Ainult 1 vastus!

	... kodumaiseid toidukaupu	66
(118)	... importtoidukaupu	1
	... toidukaupade päritolumaa pole oluline	33

9. MILLISED OMADUSED ON TEIE ARVATES KODUMAISTEL TOIDUKAUPADEL?

Palun märkige **iga omaduse kohta**, mis loetelus kirjas!

		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
(119)	kõrge kvaliteet	31	62	1	6
(120)	lai sortiment	25	57	10	8
(121)	usaldusväärsus	49	44	1	6
(122)	värskus	56	41	0	3
(123)	tervislikkus	41	50	1	8
(124)	lisainete vähene sisaldus	26	52	5	17
(125)	soodne hind	18	60	15	7
(126)	harjumuspärane maitse	60	34	2	4
(127)	pikk säilivusaeg	9	49	18	24
(128)	püsiv kvaliteet	41	47	3	9
(129)	meeldiv ja sobiv pakend	25	55	6	14

10. KAS TEIE ARVATES ON OSTMISEL LIHTNE VÕI KEERULINE VAHET TEHA KODUMAISE JA IMPORDITUD TOIDUKAUBA VAHEL? Ainult 1 vastus!

	lihtne	9
(130)	mitte alati lihtne	80
	keeruline (raske)	8
	ei oska öelda	3

11. KUI KODUMAISE JA IMPORDITUD TOIDUKAUBA ERISTAMINE **POLE LIHTNE**, SIIS MIS MUUDAB SELLE KEERULISEKS? Võite märkida mitu vastust! N=924

(131)	kodumaiste toidutoodete ja kaubamärkide nimed on võõrapärased	36
(132)	importtoodete nimed ja kaubamärgid on eestipärased	26
(133)	kaupade pakendid ei eristu	25
(134)	pakendil on tooteinfo liiga väikese kirjaga	72
(135)	pakendil olevast tooteinfost ei selgu tootjamaa ning tootja	49
(136)	pakendil olevast tooteinfost ei selgu kasutatud tooraine päritolumaa	57
(137)	müüjad annavad teadlikult valeinformatsiooni	10
(138)	müüjatel on vähesed teadmised kauba päritolust	33
	muud vastust märkis 2% vastanutest	

12. HINNAKE PALUN, MILLINE ON VALDAVALT KODUMAISTE JA IMPORTKAUPADE

OSATÄHTSUS TEIE OSTUDES? Palun märkige 1 vastus igale reale!

	ainult kodu- maiseid	peamiselt kodu- maiseid	enam- vähem võrdselt	peamiselt import	ainult import	ei oska öelda	ei tarbi/ osta üldse
(140) juust	36	45	14	3	0	1	1
(141) jogurt	47	34	9	1	0	2	7
(142) jäätis	29	42	19	2	0	2	6
(143) majonees	47	29	12	3	1	2	6
(144) toiduõli	26	27	22	16	6	2	1
(145) linnuliha	40	31	17	5	0	6	1
(146) kalatooted	19	30	31	10	1	6	3
(147) suitsuvorst, sink	52	31	9	2	0	2	4
(148) jahu ja tangained	34	41	19	2	0	4	0
(149) makaronitooted	6	19	33	28	9	4	1
(150) kommid, šokolaadid	11	34	44	7	1	1	2
(151) küpsised, keeksid, koogid	19	39	31	4	0	2	5
(152) värsked puuvili	7	13	38	35	4	2	1
(153) värsked köögiviljad	23	35	28	8	0	3	3
(154) kartul	65	20	6	1	0	1	7
(155) keedised, moosid	35	18	11	2	0	2	32
(156) mahlad	24	28	28	6	0	2	12
(157) õlu	27	24	11	2	1	2	33
(158) viin	15	15	16	9	4	5	36

13. MILLISE MAA TOIDUKAUPU USALDATE/JULGETE OSTA? Märkige, palun, vastus iga riigi (riikide) kohta oma kogemuse põhjal!

	usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
(159) Ameerika Ühendriigid	4	20	15	61
(160) Eesti	85	15	0	0
(161) Holland	15	51	3	31
(162) Leedu	22	64	4	10
(163) Läti	23	66	4	7
(164) Poola	7	62	19	12
(165) Prantsusmaa	11	38	3	48
(166) Põhjamaad (Soome, Rootsi, Taani, Norra)	36	48	1	15
(167) Saksamaa	22	52	4	22
(168) valmistatud Euroopa Liidus (made in EU)	13	62	7	18
(169) Venemaa	12	63	10	15
(170) Ukraina	9	58	12	21

TOIDUKAUBA ETIKETID, MÄRGISED JA TOIDUKAUPLUSTE OMAD KAUBAMÄRGID

1. KUI SAGELI TE VAATATE TOIDUKAUPU OSTES PAKENDIL OLEVAT ETIKETTI? Ainult 1 vastus!

	alati	31
	sageli	49
(1)	harva	17
	üldse mitte	3
	ei oska öelda, ei osta ise süüa	0

2. KUI ON MINGEID TOIDUS SISALDUDA VÕIVAD AINEID, MIDA TE PÜÜATE TARBIMANA VÄLTIDA VÕI MILLE TARBIMIST VÄHENDADA, SIIS MÄRKIGE PALUN? Mitme vastuse võimalus!

(2)	sool	25
(3)	rasv	54
(4)	suhkur	26
(5)	kunstlikud lisaained (säilitus-, värv-, lõhna-, magusained, jahuparandajad jms)	77
(6)	geneetiliselt muundatud toorained	68
(7)	lisatud vitamiinid ja mineraalid	13
(8)	küllastunud ja transrasvhapped	58
(9)	mitte ühtegi neist	9

muud vastust märkis 2% vastanutest

3. KUIVÕRD TE TEATE-TUNNETE TOIDUKAUPU OSTES TOIDUMÄRGISEID, MILLISED MÄRGID ON TEILE OLULISED OSTUOTSUSE TEGEMISEL JA KAS OLETE HUVITATUD INFOST MÄRGISTE KOHTA? Märkige, palun, **3 vastust iga märgise** kohta igale reale!

	tean, tunnen	mõjutab ostuotsust	olen huvitatud infost
(11) Tunnustatud Eesti Maitse ehk pääsukesemärk 	84	46	25
(14) Tunnustatud Maitse ehk ristikumärk 	57	32	31
(17) Eestis Kasvatatud 	40	33	32
(20) Parim Toiduaine 	49	33	29
(23) Ökomärk 	45	27	30
(26) Eesti Lihaveis 	37	25	32
(29) Lipumärk 	30	17	41
(32) Kaitstud päritolunimetus 	9	6	50
(35) Kaitstud geograafiline tähis 	8	6	50
(38) Garanteeritud traditsiooniline eritunnus 	9	6	50
(41) EL-i mahepõllunduse logo 	26	16	43

4. KAS TE OLETE TÄHELE PANNUD TOIDUKAUPLUSTE OMI KAUBAMÄRKE (*PRIVATE LABEL-ID*)? Märkige üks vastus!

	jah	88
(44)	ei	8
	ei oska öelda	4

5. KUI JAH, SIIS MILLISEID KAUPLUSTE OMI KAUBAMÄRKE TE OLETE MÄRGANUD JA MILLISEID KAUPU OSTSITE 2010. aastal? Palun märkige vastused kaubamärkide kohta, mida olete märganud ja milliseid ostnud! N=893

	olen märganud (kõik)	olen ostnud (kõik)	olen ostnud (vastavat <i>privat label-it</i> märganutest)
(45) Alpenrose (Rimi, Säästumarket)	66	50	75
(47) Balti Lux (Rimi, Säästumarket)	31	17	53
(49) Eldorado (Prisma)	22	11	51
(51) Euroshopper (Prisma)	23	10	43
(53) Maxima Favorit	31	19	61
(55) Maxima Ecologica	17	7	40
(57) Old Farmer (Rimi)	48	32	67
(59) Optima Linija (Maxima)	53	36	69
(61) Rainbow (Prisma)	26	16	62
(63) Rimi	61	45	75
(65) Selveri	72	60	84
(67) Säästu (ETK)	57	42	75
(69) % (Rimi, Säästumarket)	30	21	70
muu	3	2	

6. MIDA ARVATE TOIDUKAUPLUSTE OMA KAUBAMÄRKIDEST (NN *PRIVAT LABEL-ID*)? Palun märkige üks vastus igal skaalal (otspunktideks on vastandlikud sõnapaarid)!

	täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus	
(74) meeldivad	13	35	42	7	3	ebameeldivad
(75) suurendavad valikuvõimalusi	19	42	30	6	3	vähendavad valikuvõimalusi
(76) odavad	24	40	26	8	2	kallid
(77) kõrge kvaliteediga	5	23	54	13	5	madala kvaliteediga
(78) vajalikud	16	36	34	9	5	mittevajalikud
(79) tootjad on teada	15	27	25	16	17	tootjad ei selgu
(80) usaldusväärsed	10	29	41	13	7	mitteusaldusväärsed

7. MILLISES SUUNAS ARENEB TEIE HINNANGUL TOIDUAINETE TARBIMINE EESTIS, MILLISED ON TOIDUTRENDID? Palun märkige üks vastus igal skaalal (otspunktideks on vastandlikud trendid)!

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus	
(81)	valmistoitude tarbimine suureneb	16	35	14	21	14	kodusvalmistatud toitude tarbimine suureneb
(82)	mitmesuguste lisanditega (vitamiinid, bakterid vms) rikastatud toiduainete tarbimine suureneb	11	30	22	22	15	naturaalsete toiduainete tarbimine suureneb
(83)	odavamate, kuid vähem-kvaliteetsete komponentide kasutamine toiduainetes suureneb	19	36	25	17	3	kallimate, kuid kvaliteetsemate komponentide kasutamine toiduainetes suureneb
(84)	mitmetest komponentidest koosnevate toitude tarbimine suureneb	8	28	36	21	7	lihtsate, väheste komponentidega toitude tarbimine suureneb
(85)	sissetoodud toidu tarbimine suureneb	11	25	22	28	14	kohapeal kasvatatud (kohaliku) toidu tarbimine suureneb
(86)	ülemaailmselt tuntud toitude (nt <i>hot-dog</i> , hamburger, <i>pizza</i> jms) tarbimine suureneb	10	24	35	22	9	etniliste toitude tarbimine (nt verivorst, sült jms) suureneb
(87)	toitu ostetakse rohkem	10	28	33	20	9	toitu kasvatatakse ise rohkem
(88)	kiiresti valmivate toitude valmistamine suureneb	17	43	23	12	5	traditsiooniliste (aeganõudvate) toitude valmistamine suureneb
(89)	mahetoidu (öko, orgaaniline) tarbimine väheneb	7	16	34	33	10	mahetoidu (öko, orgaaniline) tarbimine suureneb
(90)	tervisliku toidu tarbimine väheneb	9	19	21	35	16	tervisliku toidu tarbimine suureneb

TARBIJATE KÄITUMINE MAJANDUSSURUTISE TINGIMUSTES

1. KAS TE TAVALISELT VAATATE TOIDUKAUPU OSTES NENDE HINDU? Ainult 1 vastus!

	alati	71
	sageli	25
(1)	harva	4
	üldse mitte	0
	ei oska öelda, ei osta ise süüa	0

2. KUI VAATATE TOIDUKAUPADE HINDU, SIIS TAVALISELT ON PAKENDATUD TOIDUKAUPADE JUURES VÄLJA TOODUD KAKS HINDA: KILOHIND JA PAKENDATUD TOOTE HIND. KAS TE VAATATE ENAMASTI TOOTE KILOHINDA VÕI PAKI HINDA? Ainult 1 vastus! N=1008

	enamasti kilohinda	27
(2)	vaatan mõlemat, nii kilo kui paki hinda	62
	enamasti paki hinda	11
	ei oska öelda, ei osta ise süüa	0

3. KAS PEATE OMA TOIDUKULUDE KOHTA ARVESTUST VÕI TEATE KUI PALJU TOIDU PEALE KUUS KULUTATE? Ainult 1 vastus!

	jah, pean täpset arvestust, tean täpselt	15
(3)	jah, tean enam-vähem suurusjärke	67
	ei tea, pole arvestust pidanud	17
	ei huvita, pole oluline	1

4. KUI PEATE ARVESTUST, SIIS KUI PALJU RAHA KULUB TEIE PEREL KUUS TOIDULE? Ainult 1 vastus! N=821

	alla 65 euro (alla 1001 krooni)	5
	65-128 eurot (1001-2000 krooni)	19
(4)	129-192 eurot (2001-3000 krooni)	28
	193-256 eurot (3001-4000 krooni)	24
	257-320 eurot (4001-5000 krooni)	15
	üle 320 euro (üle 5000 krooni)	8
	ei tea, ei oska öelda	1

5. MÕELDES PERE EELARVELE JA TOIDUOSTUDELE, SIIS KUIVÕRD VÕIMALDAB TEIE PERE RAHALINE OLUKORD PRAEGU OSTA SOOVIKOHASEID TOIDUKAUPU? Ainult 1 vastus!

	jah, ostame alati seda, mis meeldib	11
	üldiselt küll, kuid mitte alati	61
(5)	ostame väga harva seda, mis meeldib	14
	ei, me ei saa osta toitu nii nagu soovime	13
	ei oska öelda	1

6. KAS TEIE TOIDUKAUPADE OSTMISE JA TARBIMISHARJUMUSED MUUTUSID 2010. AASTAL TOIDUKAUPADE HINDADE MUUTUSE (HINNATÕUSU) JA MAJANDUSSURUTISE TÕTTU? Ainult 1 vastus!

	jah, muutusid tunduvalt	23
(6)	jah, toimusid mõned muutused	60
	ei muutunud, harjumused jäid samaks	17

7. KUI TEIE HARJUMUSED MUUTUSID, SIIS MIL MOEL? Märkige kõik Teie puhul kehtivad variandid!

	Väited	% kõigist vastanutest n=1016	% vastanutest, kelle harjumused muutusid n=838	nimetage konkreetselt mõned tooted, mille puhul see kehtib eriti (% vastanutest, kelle harjumused muutusid) n=838
(7)	hakkasin varasemast sagedamini vaatama toiduainete hindu	65	79	38
(9)	hakkasin varasemast sagedamini ostma odavamate kaupade	54	66	26
(11)	vähendasin ostetava toidu kogust	38	46	17
(13)	asendasin teatud toiduained odavamate toiduainetega, muutsin menüüd	26	31	9
(15)	valmistoitude ostmise asemel hakkasin rohkem ise süüa tegema	35	43	8
(17)	vähendasin oluliselt või lõpetasin lõuna ajal väljas söömise (hakkasin ostma kaasa valmistoite, toitu kodust kaasa võtma või jätsin lõuna vahele)	29	35	9
(19)	vahetasin söögikohta (soodsama hinnaga toitlustuskoha vastu, väljas söömise asemel süüa kodus)	13	16	5
(21)	hakkasin rohkem tarbima isekasvatatud toitu	21	25	7
(23)	hakkasin rohkem turult toidukaupu ostma	11	13	5
(25)	käin poes harvemini	29	35	3
(27)	vahetasin oma peamist toiduostukohta või ostukohti	10	12	4
(29)	püüdsin toitu varasemast vähem ära visata ja oma ostusid paremini planeerida	32	39	4
(31)	hakkasin toidukulude üle varasemast täpsemat arvestust pidama	28	34	3
(33)	ostsin talunikult korraka kogu talvekartuli, -porgandi, -kapsa vms	15	19	7

muud vastust märkis 4% vastanutest

8. KAS JA MILLISEID MUUTUSI TE TEGITE 2010. AASTAL OMA TOITUMISHARJUMUSTES VÕRRELDES 2009. AASTAGA? Märkige vastus **iga toiduaine kohta!** Igale reale seega 1 vastus!

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
(38)	puuviljad	14	55	29	1	1
(39)	köögiviljad	17	73	10	0	0
(40)	kartul	11	76	11	1	1
(41)	mahlad, mahlajoogid	10	47	34	3	6
(42)	joogipiim	10	64	20	1	5
(43)	jogurtid	7	44	35	5	9
(44)	keefir, hapupiim jms	8	47	30	4	11
(45)	või	5	55	28	5	7
(46)	hapukoor	3	66	28	1	2
(47)	kohupiim, kodujuust	9	52	32	3	4
(48)	juust, sulatatud juust	10	54	32	2	2
(49)	rõõsk koor (10%, 35%, 38%)	5	40	32	9	14
(50)	linnuliha	17	57	23	1	2
(51)	sealiha	5	51	36	3	5
(52)	veiseliha	6	29	33	9	23
(53)	vorstitooted	4	46	40	4	6
(54)	singid	6	43	40	7	4
(55)	kulinaariatooted lihast	3	28	38	11	20
(56)	värske kala	11	47	32	3	7
(57)	kalatooted (sh soolaheeringas, vürtsikilu)	6	61	27	2	4
(58)	leib	6	81	11	1	1
(59)	sai	4	68	21	3	4
(60)	makaronitooted	9	69	19	2	1
(61)	müсли, teraviljahelbed jms	6	34	28	6	26
(62)	jahu, kruubid, tangud, manna jms	6	73	19	1	1
(63)	kondiitritooted, koogid, küpsetised, küpsised jm	5	31	52	6	6
(64)	alkohoolsed joogid	3	30	41	5	21
(65)	suhkrut sisaldavad karastusjoogid	3	22	35	12	28
(66)	moosid, keedised	3	45	26	5	21
(67)	šokolaad, šokolaadikommid	5	43	44	4	4
(68)	muud kommid ja muud maiustused	3	38	47	6	6
(69)	jäätis	5	41	43	4	7
(70)	munad	9	80	10	0	1
(71)	margariin, majonees, toiduõli jm rasva sisaldavad toiduained	3	72	22	1	2

muud vastust märkis 4% vastanutest

LISA 2

Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes

Lisa 2.1

Kui sageli ostab Teie pere tavaliselt toidukaupu?
(% vastanutest)

		iga päev	4-6 korda nädalas	2-3 korda nädalas	1 kord nädalas	harvemini
Keskmiselt		15	31	47	6	1
Regioon	Põhja-Eesti	13	33	49	5	0
	Kesk-Eesti	13	23	56	7	1
	Kirde-Eesti	21	33	43	3	0
	Lääne-Eesti	13	29	44	11	3
	Lõuna-Eesti	17	30	44	8	1
Elukoht	Tallinn	14	37	45	4	0
	suured linnad	25	33	37	5	0
	väikelinnad	16	34	48	2	0
	alevik, maa	10	20	56	12	2
Rahvus	eestlased	13	29	49	8	1
	muu rahvus	20	35	41	3	1
Vanus	18 - 29 aastased	16	37	43	4	0
	30 - 49 aastased	18	31	46	5	0
	50 - 64 aastased	13	32	47	7	1
	65 - 74 aastased	10	17	61	10	2
Sugu	naised	14	32	47	6	1
	mehed	17	30	46	7	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	19	13	55	11	2
	kesk ja -eriharidus	17	31	44	7	1
	kõrgharidus	12	34	50	4	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	23	16	50	10	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	16	32	44	7	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	16	32	44	7	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	13	34	48	5	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	10	24	61	5	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	14	36	47	2	1

Lisa 2.2

Perede toidukaupade peamised ostukohad
(% vastanutest)

		suur toidu-kauplus	väike toidu-kauplus	turg	hulgiladu	talunik/tootja	auto-kauplus
Keskmiselt		80	19	1	0	0	0
Regioon	Põhja-Eesti	88	10	2	0	0	0
	Kesk-Eesti	64	34	0	0	1	1
	Kirde-Eesti	83	15	1	1	0	0
	Lääne-Eesti	74	24	0	0	2	0
	Lõuna-Eesti	73	25	2	0	0	0
Elukoht	Tallinn	91	6	3	0	0	0
	suured linnad	88	9	1	1	1	0
	väikelinnad	79	20	1	0	0	0
	alevik, maa	63	36	1	0	0	0
Rahvus	eestlased	77	22	1	0	0	0
	muu rahvus	88	10	2	0	0	0
Vanus	18 - 29 aastased	81	18	1	0	0	0
	30 - 49 aastased	84	14	2	0	0	0
	50 - 64 aastased	78	20	1	0	0	1
	65 - 74 aastased	69	27	3	0	1	0
Sugu	naised	81	17	2	0	0	0
	mehed	79	20	1	0	0	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	56	42	2	0	0	0
	kesk ja -eriharidus	80	19	1	0	0	0
	kõrgharidus	85	13	2	0	0	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	76	22	0	0	1	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	73	25	2	0	0	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	77	20	2	0	1	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	88	11	1	0	0	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	84	15	1	0	0	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	87	11	1	1	0	0

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

tervislikkus			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			62	36	2
Regioon	Põhja-Eesti		64	34	2
	Kesk-Eesti		63	36	1
	Kirde-Eesti		64	35	1
	Lääne-Eesti		69	29	2
	Lõuna-Eesti		55	43	2
Elukoht	Tallinn		64	33	3
	suured linnad		65	35	0
	väikelinnad		63	36	1
	alevik, maa		57	40	3
Rahvus	eestlased		59	39	2
	muu rahvus		70	29	1
Vanus	18 - 29 aastased		60	39	1
	30 - 49 aastased		60	38	2
	50 - 64 aastased		64	35	1
	65 - 74 aastased		72	26	2
Sugu	naised		65	34	1
	mehed		59	38	3
Haridus	alg- ja põhiharidus		61	36	3
	kesk ja -eriharidus		62	36	2
	kõrgharidus		65	34	1
Leibkonnaliikme netosissetulek koos	alla 128 €(alla 2001 kr)		55	43	2
	128-256 €(2001-4000 kr)		57	41	2
	257-383 €(4001-6000 kr)		64	36	0
	384-511 €(6001-8000 kr)		70	28	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)		63	35	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		65	31	4

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

soodne hind			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			60	38	2
Regioon	Põhja-Eesti		56	42	2
	Kesk-Eesti		71	29	0
	Kirde-Eesti		56	41	3
	Lääne-Eesti		62	36	2
	Lõuna-Eesti		64	35	1
Elukoht	Tallinn		53	44	3
	suured linnad		59	37	4
	väikelinnad		61	39	0
	alevik, maa		66	33	1
Rahvus	eestlased		61	38	1
	muu rahvus		56	40	4
Vanus	18 - 29 aastased		63	36	1
	30 - 49 aastased		57	40	3
	50 - 64 aastased		59	39	2
	65 - 74 aastased		64	34	2
Sugu	naised		58	40	2
	mehed		62	37	1
Haridus	alg- ja põhiharidus		68	31	1
	kesk ja -eriharidus		64	34	2
	kõrgharidus		51	46	3
Leibkonnaliikme netosissetulek koos	alla 128 €(alla 2001 kr)		83	17	0
	128-256 €(2001-4000 kr)		70	29	1
	257-383 €(4001-6000 kr)		62	37	1
	384-511 €(6001-8000 kr)		52	46	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)		49	48	3
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		38	57	5

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

sooduspakkumised			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			50	45	5
Regioon	Põhja-Eesti		44	50	6
	Kesk-Eesti		67	32	1
	Kirde-Eesti		49	42	9
	Lääne-Eesti		55	42	3
	Lõuna-Eesti		53	42	5
Elukoht	Tallinn		41	53	6
	suured linnad		48	43	9
	väikelinnad		53	42	5
	alevik, maa		58	39	3
Rahvus	eestlased		51	44	5
	muu rahvus		49	45	6
Vanus	18 - 29 aastased		53	42	5
	30 - 49 aastased		50	46	4
	50 - 64 aastased		50	43	7
	65 - 74 aastased		50	44	6
Sugu	naised		50	46	4
	mehed		50	43	7
Haridus	alg- ja põhiharidus		62	34	4
	kesk ja -eriharidus		55	40	5
	kõrgharidus		42	52	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		76	23	1
	128-256 €(2001-4000 kr)		63	34	3
	257-383 €(4001-6000 kr)		50	46	4
	384-511 €(6001-8000 kr)		40	53	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)		39	51	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		33	57	10

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

kvaliteet			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			80	20	0
Regioon	Põhja-Eesti		78	21	1
	Kesk-Eesti		81	19	0
	Kirde-Eesti		84	16	0
	Lääne-Eesti		79	21	0
	Lõuna-Eesti		78	21	1
Elukoht	Tallinn		77	22	1
	suured linnad		82	17	1
	väikelinnad		81	19	0
	alevik, maa		79	21	0
Rahvus	eestlased		78	22	0
	muu rahvus		83	16	1
Vanus	18 - 29 aastased		74	25	1
	30 - 49 aastased		82	18	0
	50 - 64 aastased		80	19	1
	65 - 74 aastased		80	20	0
Sugu	naised		81	18	1
	mehed		78	22	0
Haridus	alg- ja põhiharidus		76	24	0
	kesk ja -eriharidus		78	21	1
	kõrgharidus		83	17	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		69	31	0
	128-256 €(2001-4000 kr)		77	22	1
	257-383 €(4001-6000 kr)		79	21	0
	384-511 €(6001-8000 kr)		84	16	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)		80	19	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		87	12	1

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

maitse			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			85	14	1
Regioon	Põhja-Eesti		85	14	1
	Kesk-Eesti		85	14	1
	Kirde-Eesti		85	15	0
	Lääne-Eesti		86	14	0
	Lõuna-Eesti		86	14	0
Elukoht	Tallinn		85	14	1
	suured linnad		84	16	0
	väikelinnad		86	14	0
	alevik, maa		86	13	1
Rahvus	eestlased		85	15	0
	muu rahvus		86	13	1
Vanus	18 - 29 aastased		87	12	1
	30 - 49 aastased		86	13	1
	50 - 64 aastased		85	15	0
	65 - 74 aastased		80	19	1
Sugu	naised		86	13	1
	mehed		83	16	1
Haridus	alg- ja põhiharidus		82	17	1
	kesk ja -eriharidus		85	15	0
	kõrgharidus		87	12	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		77	23	0
	128-256 €(2001-4000 kr)		82	17	1
	257-383 €(4001-6000 kr)		82	17	1
	384-511 €(6001-8000 kr)		89	11	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)		90	10	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		93	6	1

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

värskus			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			85	14	1
Regioon	Põhja-Eesti		83	16	1
	Kesk-Eesti		85	15	0
	Kirde-Eesti		92	8	0
	Lääne-Eesti		88	10	2
	Lõuna-Eesti		82	17	1
Elukoht	Tallinn		83	16	1
	suured linnad		92	7	1
	väikelinnad		84	16	0
	alevik, maa		84	15	1
Rahvus	eestlased		83	16	1
	muu rahvus		88	11	1
Vanus	18 - 29 aastased		83	16	1
	30 - 49 aastased		87	12	1
	50 - 64 aastased		84	14	2
	65 - 74 aastased		85	15	0
Sugu	naised		87	11	2
	mehed		83	17	0
Haridus	alg- ja põhiharidus		84	16	0
	kesk ja -eriharidus		85	14	1
	kõrgharidus		86	14	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		80	18	2
	128-256 €(2001-4000 kr)		81	17	2
	257-383 €(4001-6000 kr)		83	17	0
	384-511 €(6001-8000 kr)		89	11	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)		87	13	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		93	6	1

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

koostis		väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt		47	47	6
Regioon	Põhja-Eesti	48	46	6
	Kesk-Eesti	47	51	2
	Kirde-Eesti	55	39	6
	Lääne-Eesti	48	47	5
	Lõuna-Eesti	42	52	6
Elukoht	Tallinn	48	46	6
	suured linnad	54	42	4
	väikelinnad	50	45	5
	alevik, maa	39	54	7
Rahvus	eestlased	44	51	5
	muu rahvus	55	39	6
Vanus	18 - 29 aastased	36	55	9
	30 - 49 aastased	47	49	4
	50 - 64 aastased	53	42	5
	65 - 74 aastased	59	38	3
Sugu	naised	51	45	4
	mehed	43	49	8
Haridus	alg- ja põhiharidus	47	49	4
	kesk ja -eriharidus	45	48	7
	kõrgharidus	51	45	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	39	46	15
	128-256 €(2001-4000 kr)	40	53	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	53	43	4
	384-511 €(6001-8000 kr)	50	45	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	44	53	3
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	54	42	4

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

päritolumaad, et oleks Eestis toodetud		väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt		34	50	16
Regioon	Põhja-Eesti	29	53	18
	Kesk-Eesti	33	50	17
	Kirde-Eesti	49	40	11
	Lääne-Eesti	34	53	13
	Lõuna-Eesti	34	49	17
Elukoht	Tallinn	30	52	18
	suured linnad	39	45	16
	väikelinnad	34	50	16
	alevik, maa	34	51	15
Rahvus	eestlased	35	51	14
	muu rahvus	32	46	22
Vanus	18 - 29 aastased	19	54	27
	30 - 49 aastased	29	54	17
	50 - 64 aastased	45	45	10
	65 - 74 aastased	51	43	6
Sugu	naised	34	53	13
	mehed	34	46	20
Haridus	alg- ja põhiharidus	47	34	19
	kesk ja -eriharidus	31	51	18
	kõrgharidus	34	54	12
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	28	45	27
	128-256 €(2001-4000 kr)	27	55	18
	257-383 €(4001-6000 kr)	36	50	14
	384-511 €(6001-8000 kr)	39	48	13
	512-639 €(8001-10 000 kr)	35	46	19
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	37	52	11

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

toote välimus			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			45	48	7
Regioon	Põhja-Eesti		42	50	8
	Kesk-Eesti		47	46	7
	Kirde-Eesti		51	44	5
	Lääne-Eesti		46	47	7
	Lõuna-Eesti		47	46	7
Elukoht	Tallinn		43	48	9
	suured linnad		48	47	5
	väikelinnad		45	49	6
	alevik, maa		46	46	8
Rahvus	eestlased		44	50	6
	muu rahvus		49	43	8
Vanus	18 - 29 aastased		42	47	11
	30 - 49 aastased		44	51	5
	50 - 64 aastased		51	42	7
	65 - 74 aastased		45	51	4
Sugu	naised		47	47	6
	mehed		44	48	8
Haridus	alg- ja põhiharidus		53	47	0
	kesk ja -eriharidus		46	46	8
	kõrgharidus		43	49	8
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		38	50	12
	128-256 €(2001-4000 kr)		49	45	6
	257-383 €(4001-6000 kr)		45	48	7
	384-511 €(6001-8000 kr)		49	46	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)		37	54	9
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		47	45	8

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

ilma GM (geneetiliselt muundatud) tooraineta			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			47	37	16
Regioon	Põhja-Eesti		49	32	19
	Kesk-Eesti		40	44	16
	Kirde-Eesti		58	37	5
	Lääne-Eesti		44	36	20
	Lõuna-Eesti		43	41	16
Elukoht	Tallinn		49	34	17
	suured linnad		54	34	12
	väikelinnad		44	41	15
	alevik, maa		43	38	19
Rahvus	eestlased		42	38	20
	muu rahvus		60	32	8
Vanus	18 - 29 aastased		34	41	25
	30 - 49 aastased		46	37	17
	50 - 64 aastased		58	35	7
	65 - 74 aastased		60	28	12
Sugu	naised		50	36	14
	mehed		45	37	18
Haridus	alg- ja põhiharidus		39	42	19
	kesk ja -eriharidus		47	38	15
	kõrgharidus		49	34	17
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		49	33	18
	128-256 €(2001-4000 kr)		48	38	14
	257-383 €(4001-6000 kr)		49	38	13
	384-511 €(6001-8000 kr)		49	35	16
	512-639 €(8001-10 000 kr)		47	38	15
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		40	34	26

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

mahe, öko või orgaaniline toodang			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			24	54	22
Regioon	Põhja-Eesti		24	54	22
	Kesk-Eesti		15	61	24
	Kirde-Eesti		47	44	9
	Lääne-Eesti		17	53	30
	Lõuna-Eesti		19	56	25
Elukoht	Tallinn		25	55	20
	suured linnad		36	49	15
	väikelinnad		24	53	23
	alevik, maa		15	57	28
Rahvus	eestlased		13	59	28
	muu rahvus		48	41	11
Vanus	18 - 29 aastased		14	53	33
	30 - 49 aastased		19	58	23
	50 - 64 aastased		32	52	16
	65 - 74 aastased		42	47	11
Sugu	naised		25	53	22
	mehed		23	55	22
Haridus	alg- ja põhiharidus		25	48	27
	kesk ja -eriharidus		27	51	22
	kõrgharidus		21	57	22
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		25	33	42
	128-256 €(2001-4000 kr)		22	58	20
	257-383 €(4001-6000 kr)		30	51	19
	384-511 €(6001-8000 kr)		22	61	17
	512-639 €(8001-10 000 kr)		22	54	24
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		21	51	28

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

tuttav bränd (kaubamärk)			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			22	62	16
Regioon	Põhja-Eesti		18	61	21
	Kesk-Eesti		25	59	16
	Kirde-Eesti		25	64	11
	Lääne-Eesti		20	69	11
	Lõuna-Eesti		26	59	15
Elukoht	Tallinn		17	62	21
	suured linnad		25	61	14
	väikelinnad		26	58	16
	alevik, maa		22	64	14
Rahvus	eestlased		22	63	15
	muu rahvus		23	58	19
Vanus	18 - 29 aastased		20	59	21
	30 - 49 aastased		19	66	15
	50 - 64 aastased		25	61	14
	65 - 74 aastased		28	56	16
Sugu	naised		23	60	17
	mehed		21	63	16
Haridus	alg- ja põhiharidus		26	53	21
	kesk ja -eriharidus		23	61	16
	kõrgharidus		20	64	16
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		19	56	25
	128-256 €(2001-4000 kr)		21	61	18
	257-383 €(4001-6000 kr)		25	58	17
	384-511 €(6001-8000 kr)		24	57	19
	512-639 €(8001-10 000 kr)		19	71	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		18	70	12

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

pikk säilimisaeg			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			15	43	42
Regioon	Põhja-Eesti		11	44	45
	Kesk-Eesti		13	47	40
	Kirde-Eesti		27	42	31
	Lääne-Eesti		13	35	52
	Lõuna-Eesti		16	46	38
Elukoht	Tallinn		10	45	45
	suured linnad		21	45	34
	väikelinnad		18	40	42
	alevik, maa		13	44	43
Rahvus	eestlased		10	43	47
	muu rahvus		24	46	30
Vanus	18 - 29 aastased		14	41	45
	30 - 49 aastased		10	43	47
	50 - 64 aastased		16	46	38
	65 - 74 aastased		26	46	28
Sugu	naised		15	41	44
	mehed		15	47	38
Haridus	alg- ja põhiharidus		33	36	31
	kesk ja -eriharidus		16	47	37
	kõrgharidus		9	42	49
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		23	43	34
	128-256 €(2001-4000 kr)		19	47	34
	257-383 €(4001-6000 kr)		13	46	41
	384-511 €(6001-8000 kr)		12	37	51
	512-639 €(8001-10 000 kr)		11	46	43
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		11	39	50

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

valmistamise kiirus, kergus			väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt			14	54	32
Regioon	Põhja-Eesti		13	52	35
	Kesk-Eesti		11	58	31
	Kirde-Eesti		18	53	29
	Lääne-Eesti		11	54	35
	Lõuna-Eesti		16	54	30
Elukoht	Tallinn		12	55	33
	suured linnad		19	53	28
	väikelinnad		13	53	34
	alevik, maa		13	54	33
Rahvus	eestlased		11	55	34
	muu rahvus		19	51	30
Vanus	18 - 29 aastased		9	56	35
	30 - 49 aastased		13	52	35
	50 - 64 aastased		16	59	25
	65 - 74 aastased		21	47	32
Sugu	naised		15	51	34
	mehed		13	56	31
Haridus	alg- ja põhiharidus		21	51	28
	kesk ja -eriharidus		13	55	32
	kõrgharidus		13	54	33
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)		19	46	35
	128-256 €(2001-4000 kr)		9	58	33
	257-383 €(4001-6000 kr)		15	52	33
	384-511 €(6001-8000 kr)		14	52	34
	512-639 €(8001-10 000 kr)		17	56	27
	üle 639 €(üle 10 000 kr)		15	52	33

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

pakendi mugavus ja välimus

		väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt		13	55	32
Regioon	Põhja-Eesti	13	56	31
	Kesk-Eesti	12	48	40
	Kirde-Eesti	19	65	16
	Lääne-Eesti	11	51	38
	Lõuna-Eesti	11	51	38
Elukoht	Tallinn	12	58	30
	suured linnad	12	64	24
	väikelinnad	19	49	32
	alevik, maa	10	49	41
Rahvus	eestlased	8	54	38
	muu rahvus	23	56	21
Vanus	18 - 29 aastased	10	53	37
	30 - 49 aastased	10	58	32
	50 - 64 aastased	17	53	30
	65 - 74 aastased	18	50	32
Sugu	naised	13	52	35
	mehed	13	57	30
Haridus	alg- ja põhiharidus	21	45	34
	kesk ja -eriharidus	15	53	32
	kõrgharidus	9	58	33
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	11	54	35
	128-256 €(2001-4000 kr)	15	51	34
	257-383 €(4001-6000 kr)	13	57	30
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	45	43
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	58	30
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	10	67	23

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

märgised

		väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt		24	52	24
Regioon	Põhja-Eesti	21	51	28
	Kesk-Eesti	27	44	29
	Kirde-Eesti	37	44	19
	Lääne-Eesti	21	59	20
	Lõuna-Eesti	20	59	21
Elukoht	Tallinn	21	49	30
	suured linnad	26	52	22
	väikelinnad	25	55	20
	alevik, maa	24	55	21
Rahvus	eestlased	22	57	21
	muu rahvus	27	43	30
Vanus	18 - 29 aastased	18	52	30
	30 - 49 aastased	20	54	26
	50 - 64 aastased	30	51	19
	65 - 74 aastased	35	49	16
Sugu	naised	23	55	22
	mehed	24	50	26
Haridus	alg- ja põhiharidus	35	47	18
	kesk ja -eriharidus	25	50	25
	kõrgharidus	19	59	22
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	30	39	31
	128-256 €(2001-4000 kr)	22	54	24
	257-383 €(4001-6000 kr)	22	52	26
	384-511 €(6001-8000 kr)	25	56	19
	512-639 €(8001-10 000 kr)	24	52	24
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	25	56	19

Elanike toiduostuotsuse (valiku) tegemise kriteeriumid
(% vastanutest)

hüdrogeenitud taimeraskvade sisaldus tootes		väga tähtis	mõnevõrra tähtis	ei oma tähtsust
Keskmiselt		29	47	24
Regioon	Põhja-Eesti	29	44	27
	Kesk-Eesti	32	44	24
	Kirde-Eesti	38	44	18
	Lääne-Eesti	23	55	22
	Lõuna-Eesti	24	51	25
Elukoht	Tallinn	31	44	25
	suured linnad	31	47	22
	väikelinnad	29	50	21
	alevik, maa	24	48	28
Rahvus	eestlased	23	50	27
	muu rahvus	39	43	18
Vanus	18 - 29 aastased	19	44	37
	30 - 49 aastased	26	51	23
	50 - 64 aastased	32	51	17
	65 - 74 aastased	49	33	18
Sugu	naised	31	47	22
	mehed	26	47	27
Haridus	alg- ja põhiharidus	28	42	30
	kesk ja -eriharidus	28	50	22
	kõrgharidus	29	45	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	26	49	25
	128-256 €(2001-4000 kr)	27	48	25
	257-383 €(4001-6000 kr)	32	45	23
	384-511 €(6001-8000 kr)	27	54	19
	512-639 €(8001-10 000 kr)	29	44	27
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	28	43	29

Lisa 2.4

Mida Teie peate mahetoiduks (ka öko, orgaaniline toit)?
(% vastanutest)

		otse tootjalt (talust, turult) ostetud toiduained	otse tunnustatud mahetootjalt (talust, turult) ostetud toiduained	poest ostetud toiduained, mis kannavad öko- või mahemärgistust	kõik eripoest (mahe-, öko- või loodustoodete poest) ostetud toiduained
Keskmiselt		35	63	65	23
Regioon	Põhja-Eesti	31	65	68	22
	Kesk-Eesti	39	59	66	31
	Kirde-Eesti	34	56	61	9
	Lääne-Eesti	35	65	68	28
	Lõuna-Eesti	39	66	61	29
Elukoht	Tallinn	28	65	69	22
	suured linnad	33	60	65	20
	väikelinnad	37	65	64	25
	alevik, maa	41	64	63	27
Rahvus	eestlased	37	68	65	31
	muu rahvus	30	53	66	8
Vanus	18 - 29 aastased	40	70	64	25
	30 - 49 aastased	30	69	67	26
	50 - 64 aastased	31	59	60	20
	65 - 74 aastased	45	45	71	20
Sugu	naised	34	67	68	23
	mehed	36	60	62	24
Haridus	alg- ja põhiharidus	42	53	72	22
	kesk ja -eriharidus	35	59	61	23
	kõrgharidus	31	72	69	25
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	37	68	52	26
	128-256 €(2001-4000 kr)	37	61	62	20
	257-383 €(4001-6000 kr)	33	60	69	21
	384-511 €(6001-8000 kr)	35	66	67	26
	512-639 €(8001-10 000 kr)	31	64	68	31
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	36	72	69	27

Kas Te ostsit 2010. aasta jooksul mahetoitu?
(% vastanutest)

		jah, regulaarselt	jah, vahetevahel	ei
Keskmiselt		9	69	22
Regioon	Põhja-Eesti	8	72	20
	Kesk-Eesti	6	68	26
	Kirde-Eesti	18	62	20
	Lääne-Eesti	6	62	32
	Lõuna-Eesti	7	74	19
Elukoht	Tallinn	8	73	19
	suured linnad	12	68	20
	väikelinnad	11	68	21
	alevik, maa	5	70	25
Rahvus	eestlased	6	70	24
	muu rahvus	13	71	16
Vanus	18 - 29 aastased	6	71	23
	30 - 49 aastased	10	68	22
	50 - 64 aastased	10	68	22
	65 - 74 aastased	8	74	18
Sugu	naised	7	71	22
	mehed	11	67	22
Haridus	alg- ja põhiharidus	14	56	30
	kesk ja -eriharidus	9	70	21
	kõrgharidus	7	73	20
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	10	58	32
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	68	24
	257-383 €(4001-6000 kr)	8	70	22
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	73	15
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	78	18
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	11	69	20

Kas Te olete nõus maksuma mahetoitu eest kõrgemat hinda?
(% vastanutest)

		ei ole nõus maksuma rohkem	kuni 10% rohkem	11-20% rohkem	21-30% rohkem	31-50% rohkem	üle 50% rohkem
Keskmiselt		32	44	18	4	1	0
Regioon	Põhja-Eesti	28	44	21	5	2	0
	Kesk-Eesti	36	46	12	3	2	1
	Kirde-Eesti	39	37	17	6	1	0
	Lääne-Eesti	32	48	13	6	0	1
	Lõuna-Eesti	31	46	20	1	2	0
Elukoht	Tallinn	28	44	21	4	2	1
	suured linnad	39	34	20	5	1	1
	väikelinnad	35	47	14	2	2	0
	alevik, maa	29	48	18	4	1	0
Rahvus	eestlased	28	48	18	4	2	0
	muu rahvus	40	35	20	4	1	0
Vanus	18 - 29 aastased	38	39	19	2	2	0
	30 - 49 aastased	32	43	19	4	1	1
	50 - 64 aastased	27	47	19	6	1	0
	65 - 74 aastased	28	48	15	5	3	1
Sugu	naised	31	45	19	4	1	0
	mehed	32	44	18	4	2	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	49	42	7	2	0	0
	kesk ja -eriharidus	33	44	16	5	2	0
	kõrgharidus	26	47	22	4	1	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	42	43	13	0	2	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	43	44	12	1	0	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	30	44	20	4	1	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	26	46	18	7	2	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	19	52	22	6	1	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	23	38	28	8	3	0

Kas Teie (Teie pere) ostis 2010. aastal valdavalt ...
(% vastanutest)

		kodumaiseid toidukaupu	importtoidukaupu	toidukaupade päritolumaad pole oluline
Keskmiselt		66	1	33
Regioon	Põhja-Eesti	63	1	36
	Kesk-Eesti	68	0	32
	Kirde-Eesti	79	1	20
	Lääne-Eesti	64	3	33
	Lõuna-Eesti	65	2	33
Elukoht	Tallinn	64	1	35
	suured linnad	65	1	34
	väikelinnad	66	2	32
	alevik, maa	70	1	29
Rahvus	eestlased	70	1	29
	muu rahvus	59	1	40
Vanus	18 - 29 aastased	54	2	44
	30 - 49 aastased	69	1	30
	50 - 64 aastased	72	1	27
	65 - 74 aastased	70	1	29
Sugu	naised	68	1	31
	mehed	64	1	35
Haridus	alg- ja põhiharidus	64	0	36
	kesk ja -eriharidus	62	1	37
	kõrgharidus	73	1	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	58	0	42
	128-256 €(2001-4000 kr)	57	3	40
	257-383 €(4001-6000 kr)	67	1	32
	384-511 €(6001-8000 kr)	71	1	28
	512-639 €(8001-10 000 kr)	75	1	24
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	74	1	25

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

kõrge kvaliteet

		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		31	62	1	6
Regioon	Põhja-Eesti	28	64	1	7
	Kesk-Eesti	40	58	0	2
	Kirde-Eesti	30	62	1	7
	Lääne-Eesti	39	51	1	9
	Lõuna-Eesti	28	65	1	6
Elukoht	Tallinn	25	67	1	7
	suured linnad	31	64	1	4
	väikelinnad	32	62	0	6
	alevik, maa	35	57	0	8
Rahvus	eestlased	32	62	0	6
	muu rahvus	27	65	2	6
Vanus	18 - 29 aastased	25	66	1	8
	30 - 49 aastased	32	63	1	4
	50 - 64 aastased	32	62	1	5
	65 - 74 aastased	34	53	1	12
Sugu	naised	31	62	1	6
	mehed	30	63	1	6
Haridus	alg- ja põhiharidus	45	44	0	11
	kesk ja -eriharidus	30	61	1	8
	kõrgharidus	28	67	1	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	29	66	0	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	30	63	0	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	29	63	1	7
	384-511 €(6001-8000 kr)	30	63	0	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	33	60	1	6
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	33	61	1	5

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

lai sortiment		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		25	57	10	8
Regioon	Põhja-Eesti	22	56	13	9
	Kesk-Eesti	37	53	5	5
	Kirde-Eesti	27	57	6	10
	Lääne-Eesti	31	52	10	7
	Lõuna-Eesti	22	61	8	9
Elukoht	Tallinn	22	57	13	8
	suured linnad	27	57	7	9
	väikelinnad	24	58	10	8
	alevik, maa	27	58	7	8
Rahvus	eestlased	23	61	8	8
	muu rahvus	29	49	12	10
Vanus	18 - 29 aastased	18	59	13	10
	30 - 49 aastased	27	58	10	5
	50 - 64 aastased	29	57	6	8
	65 - 74 aastased	26	52	8	14
Sugu	naised	28	56	10	6
	mehed	22	58	9	11
Haridus	alg- ja põhiharidus	36	45	4	15
	kesk ja -eriharidus	25	58	8	9
	kõrgharidus	23	59	12	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	17	73	4	6
	128-256 €(2001-4000 kr)	27	50	10	13
	257-383 €(4001-6000 kr)	26	54	12	8
	384-511 €(6001-8000 kr)	22	64	7	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	30	58	8	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	23	60	10	7

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

usaldusväärsus		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		49	44	1	6
Regioon	Põhja-Eesti	46	45	2	7
	Kesk-Eesti	59	34	2	5
	Kirde-Eesti	49	46	1	4
	Lääne-Eesti	53	38	1	8
	Lõuna-Eesti	46	47	1	6
Elukoht	Tallinn	44	48	2	6
	suured linnad	49	43	2	6
	väikelinnad	43	50	2	5
	alevik, maa	56	37	1	6
Rahvus	eestlased	51	42	1	6
	muu rahvus	45	48	2	5
Vanus	18 - 29 aastased	46	43	3	8
	30 - 49 aastased	46	50	1	3
	50 - 64 aastased	54	39	1	6
	65 - 74 aastased	50	36	2	12
Sugu	naised	51	42	2	5
	mehed	47	45	1	7
Haridus	alg- ja põhiharidus	57	34	1	8
	kesk ja -eriharidus	50	42	1	7
	kõrgharidus	46	48	1	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	50	39	0	11
	128-256 €(2001-4000 kr)	49	39	3	9
	257-383 €(4001-6000 kr)	48	44	2	6
	384-511 €(6001-8000 kr)	45	50	0	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	54	41	1	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	49	50	1	0

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

värskus		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		56	41	0	3
Regioon	Põhja-Eesti	52	44	1	3
	Kesk-Eesti	65	33	0	2
	Kirde-Eesti	57	40	0	3
	Lääne-Eesti	58	38	0	4
	Lõuna-Eesti	54	43	0	3
Elukoht	Tallinn	53	43	1	3
	suured linnad	57	41	0	2
	väikelinnad	53	44	0	3
	alevik, maa	59	38	0	3
Rahvus	eestlased	56	41	0	3
	muu rahvus	54	43	1	2
Vanus	18 - 29 aastased	48	44	1	7
	30 - 49 aastased	50	48	0	2
	50 - 64 aastased	62	37	0	1
	65 - 74 aastased	71	26	0	3
Sugu	naised	59	39	0	2
	mehed	51	44	0	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	67	26	0	7
	kesk ja -eriharidus	56	41	0	3
	kõrgharidus	52	45	0	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	47	46	0	7
	128-256 €(2001-4000 kr)	51	44	1	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	57	40	0	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	54	43	0	3
	512-639 €(8001-10 000 kr)	63	34	0	3
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	59	39	0	2

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

tervislikkus		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		41	50	1	8
Regioon	Põhja-Eesti	33	58	1	8
	Kesk-Eesti	47	48	0	5
	Kirde-Eesti	44	44	1	11
	Lääne-Eesti	52	39	0	9
	Lõuna-Eesti	45	48	0	7
Elukoht	Tallinn	32	58	1	9
	suured linnad	41	49	1	9
	väikelinnad	45	48	0	7
	alevik, maa	48	44	0	8
Rahvus	eestlased	43	50	0	7
	muu rahvus	37	51	1	11
Vanus	18 - 29 aastased	36	53	1	10
	30 - 49 aastased	35	57	1	7
	50 - 64 aastased	46	46	0	8
	65 - 74 aastased	58	33	1	8
Sugu	naised	46	48	0	6
	mehed	35	53	1	11
Haridus	alg- ja põhiharidus	52	35	0	13
	kesk ja -eriharidus	44	46	0	10
	kõrgharidus	35	59	1	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	44	41	0	15
	128-256 €(2001-4000 kr)	41	48	1	10
	257-383 €(4001-6000 kr)	41	49	1	9
	384-511 €(6001-8000 kr)	40	54	1	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	44	49	0	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	37	59	0	4

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

lisaainete vähene sisaldus

		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		26	52	5	17
Regioon	Põhja-Eesti	23	50	8	19
	Kesk-Eesti	29	52	7	12
	Kirde-Eesti	23	57	6	14
	Lääne-Eesti	28	52	3	17
	Lõuna-Eesti	31	49	2	18
Elukoht	Tallinn	23	48	9	20
	suured linnad	24	53	6	17
	väikelinnad	27	55	3	15
	alevik, maa	30	52	3	15
Rahvus	eestlased	28	52	4	16
	muu rahvus	21	50	9	20
Vanus	18 - 29 aastased	27	45	9	19
	30 - 49 aastased	20	59	4	17
	50 - 64 aastased	29	51	3	17
	65 - 74 aastased	37	42	6	15
Sugu	naised	29	50	6	15
	mehed	23	52	5	20
Haridus	alg- ja põhiharidus	42	36	1	21
	kesk ja -eriharidus	26	50	6	18
	kõrgharidus	23	57	5	15
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	30	44	2	24
	128-256 €(2001-4000 kr)	28	50	5	17
	257-383 €(4001-6000 kr)	25	54	5	16
	384-511 €(6001-8000 kr)	26	51	4	19
	512-639 €(8001-10 000 kr)	29	51	4	16
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	24	55	8	13

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

soodne hind

		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		18	60	15	7
Regioon	Põhja-Eesti	13	60	19	8
	Kesk-Eesti	29	57	11	3
	Kirde-Eesti	28	54	14	4
	Lääne-Eesti	21	62	10	7
	Lõuna-Eesti	17	60	15	8
Elukoht	Tallinn	13	60	20	7
	suured linnad	23	56	16	5
	väikelinnad	20	58	14	8
	alevik, maa	20	62	11	7
Rahvus	eestlased	15	65	13	7
	muu rahvus	25	51	19	5
Vanus	18 - 29 aastased	13	56	22	9
	30 - 49 aastased	14	67	15	4
	50 - 64 aastased	21	57	15	7
	65 - 74 aastased	36	49	6	9
Sugu	naised	19	57	17	7
	mehed	18	61	14	7
Haridus	alg- ja põhiharidus	48	39	7	6
	kesk ja -eriharidus	21	58	14	7
	kõrgharidus	10	64	19	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	26	53	16	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	25	54	14	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	20	57	14	9
	384-511 €(6001-8000 kr)	14	64	17	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	65	16	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	11	65	19	5

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

harjumuspärane maitse

		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		60	34	2	4
Regioon	Põhja-Eesti	59	35	2	4
	Kesk-Eesti	63	32	3	2
	Kirde-Eesti	55	40	2	3
	Lääne-Eesti	72	25	0	3
	Lõuna-Eesti	60	34	1	5
Elukoht	Tallinn	58	36	3	3
	suured linnad	58	37	2	3
	väikelinnad	57	38	1	4
	alevik, maa	67	29	0	4
Rahvus	eestlased	64	31	1	4
	muu rahvus	53	41	3	3
Vanus	18 - 29 aastased	52	39	3	6
	30 - 49 aastased	58	37	2	3
	50 - 64 aastased	67	31	1	1
	65 - 74 aastased	68	26	1	5
Sugu	naised	64	30	2	4
	mehed	56	39	2	3
Haridus	alg- ja põhiharidus	55	35	3	7
	kesk ja -eriharidus	61	35	1	3
	kõrgharidus	62	33	2	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	51	44	0	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	53	37	4	6
	257-383 €(4001-6000 kr)	66	31	1	2
	384-511 €(6001-8000 kr)	60	35	1	4
	512-639 €(8001-10 000 kr)	68	26	3	3
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	59	37	1	3

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

pikk säilivusaeg

		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		9	49	18	24
Regioon	Põhja-Eesti	6	47	21	26
	Kesk-Eesti	13	59	13	15
	Kirde-Eesti	17	43	20	20
	Lääne-Eesti	7	47	20	26
	Lõuna-Eesti	9	51	14	26
Elukoht	Tallinn	6	47	24	23
	suured linnad	16	45	18	21
	väikelinnad	10	50	16	24
	alevik, maa	7	52	14	27
Rahvus	eestlased	7	52	16	25
	muu rahvus	14	41	23	22
Vanus	18 - 29 aastased	9	46	19	26
	30 - 49 aastased	8	52	20	20
	50 - 64 aastased	7	51	16	26
	65 - 74 aastased	18	39	13	30
Sugu	naised	8	49	16	27
	mehed	10	49	20	21
Haridus	alg- ja põhiharidus	27	42	7	24
	kesk ja -eriharidus	10	50	18	22
	kõrgharidus	5	49	20	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	11	53	6	30
	128-256 €(2001-4000 kr)	11	51	15	23
	257-383 €(4001-6000 kr)	12	45	19	24
	384-511 €(6001-8000 kr)	7	47	22	24
	512-639 €(8001-10 000 kr)	5	48	19	28
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	53	22	20

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

püüv kvaliteet		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		41	47	3	9
Regioon	Põhja-Eesti	38	47	5	10
	Kesk-Eesti	47	46	1	6
	Kirde-Eesti	45	45	4	6
	Lääne-Eesti	44	44	1	11
	Lõuna-Eesti	39	49	2	10
Elukoht	Tallinn	35	51	4	10
	suured linnad	42	45	4	9
	väikelinnad	43	46	4	7
	alevik, maa	44	45	2	9
Rahvus	eestlased	41	48	2	9
	muu rahvus	40	46	5	9
Vanus	18 - 29 aastased	39	43	4	14
	30 - 49 aastased	36	55	3	6
	50 - 64 aastased	43	47	2	8
	65 - 74 aastased	55	31	3	11
Sugu	naised	42	45	4	9
	mehed	40	47	3	10
Haridus	alg- ja põhiharidus	59	30	0	11
	kesk ja -eriharidus	42	44	3	11
	kõrgharidus	36	54	4	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	34	48	0	18
	128-256 €(2001-4000 kr)	42	42	6	10
	257-383 €(4001-6000 kr)	41	45	3	11
	384-511 €(6001-8000 kr)	40	50	3	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	41	51	2	6
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	41	53	1	5

Kodumaiste toidukaupade omadused
(% vastanutest)

meeldiv ja sobiv pakend		jah, alati	jah, mõnikord	ei ole kunagi	ei oska öelda
Keskmiselt		25	55	6	14
Regioon	Põhja-Eesti	23	55	6	16
	Kesk-Eesti	27	53	8	12
	Kirde-Eesti	25	60	8	7
	Lääne-Eesti	32	53	0	15
	Lõuna-Eesti	24	57	5	14
Elukoht	Tallinn	23	53	7	17
	suured linnad	24	59	7	10
	väikelinnad	27	57	6	10
	alevik, maa	26	56	3	15
Rahvus	eestlased	25	56	4	15
	muu rahvus	25	55	8	12
Vanus	18 - 29 aastased	22	52	9	17
	30 - 49 aastased	23	60	4	13
	50 - 64 aastased	26	57	3	14
	65 - 74 aastased	32	47	9	12
Sugu	naised	27	57	4	12
	mehed	23	54	7	16
Haridus	alg- ja põhiharidus	31	44	8	17
	kesk ja -eriharidus	26	55	5	14
	kõrgharidus	22	61	5	12
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	20	55	6	19
	128-256 €(2001-4000 kr)	27	51	7	15
	257-383 €(4001-6000 kr)	26	55	5	14
	384-511 €(6001-8000 kr)	20	68	2	10
	512-639 €(8001-10 000 kr)	23	56	10	11
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	29	52	3	16

Kas Teie arvates on ostmisel lihtne või keeruline vahet teha kodumaise ja imporditud toidukauba vahel?
(% vastanutest)

		lihtne	mitte alati lihtne	keeruline (raske)	ei oska öelda
Keskmiselt		9	80	8	3
Regioon	Põhja-Eesti	10	78	9	3
	Kesk-Eesti	6	81	8	5
	Kirde-Eesti	10	78	9	3
	Lääne-Eesti	9	80	7	4
	Lõuna-Eesti	6	83	7	4
Elukoht	Tallinn	10	79	9	2
	suured linnad	10	76	9	5
	väikelinnad	8	78	9	5
	alevik, maa	7	83	7	3
Rahvus	eestlased	8	81	8	3
	muu rahvus	11	76	8	5
Vanus	18 - 29 aastased	13	74	7	6
	30 - 49 aastased	8	84	6	2
	50 - 64 aastased	6	80	10	4
	65 - 74 aastased	6	80	12	2
Sugu	naised	11	79	8	2
	mehed	7	80	8	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	81	8	4
	kesk ja -eriharidus	8	78	9	5
	kõrgharidus	11	81	7	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	73	13	7
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	81	7	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	8	79	9	4
	384-511 €(6001-8000 kr)	7	82	9	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	14	79	6	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	12	80	5	3

Kui kodumaise ja imporditud toidukauba eristamine pole lihtne, siis mis muudab selle keeruliseks?
(% vastanutest, kelle jaoks eristamine pole lihtne, n=924)

		kodumaiste toidutoodete ja kaubamärkide nimed on võõrapärased	importtoodete nimed ja kaubamärgid on eestipärased	kaupade pakendid ei eristu	pakendil on tooteinfo liiga väikese kirjaga
Keskmiselt		36	26	25	72
Regioon	Põhja-Eesti	29	26	25	61
	Kesk-Eesti	47	20	23	73
	Kirde-Eesti	28	19	17	63
	Lääne-Eesti	29	21	20	68
	Lõuna-Eesti	37	26	22	69
Elukoht	Tallinn	27	26	24	64
	suured linnad	30	23	20	57
	väikelinnad	38	21	26	64
	alevik, maa	37	22	20	73
Rahvus	eestlased	35	25	23	69
	muu rahvus	27	20	20	59
Vanus	18 - 29 aastased	33	24	23	55
	30 - 49 aastased	30	26	24	63
	50 - 64 aastased	34	21	21	73
	65 - 74 aastased	36	19	19	77
Sugu	naised	30	23	21	64
	mehed	35	24	23	67
Haridus	alg- ja põhiharidus	40	18	19	74
	kesk ja -eriharidus	34	24	22	66
	kõrgharidus	29	25	23	63
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	35	21	23	69
	128-256 €(2001-4000 kr)	38	22	21	69
	257-383 €(4001-6000 kr)	32	24	21	66
	384-511 €(6001-8000 kr)	33	27	25	64
	512-639 €(8001-10 000 kr)	32	25	27	60
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	21	21	20	62

Kui kodumaise ja imporditud toidukauba eristamine pole lihtne, siis mis muudab selle keeruliseks? järg
(% vastanutest, kelle jaoks eristamine pole lihtne, n=924)

		pakendil olevast tooteinfost ei selgu tootjamaa ja tootja	pakendil olevast tooteinfost ei selgu kasutatud tooraine päritolumaad	müüjad annavad teadlikult valed informatsiooni	müüjatel on vähesed teadmised kauba päritolust
Keskmiselt		49	57	10	33
Regioon	Põhja-Eesti	48	56	12	30
	Kesk-Eesti	37	55	5	26
	Kirde-Eesti	40	45	14	38
	Lääne-Eesti	36	45	5	24
	Lõuna-Eesti	47	52	7	29
Elukoht	Tallinn	50	59	12	31
	suured linnad	41	48	14	33
	väikelinnad	41	48	9	30
	alevik, maa	43	51	4	27
Rahvus	eestlased	45	55	6	28
	muu rahvus	42	46	16	34
Vanus	18 - 29 aastased	42	47	13	31
	30 - 49 aastased	46	53	6	26
	50 - 64 aastased	42	54	10	31
	65 - 74 aastased	47	54	13	37
Sugu	naised	45	50	9	29
	mehed	44	54	10	30
Haridus	alg- ja põhiharidus	25	37	11	34
	kesk ja -eriharidus	41	53	9	32
	kõrgharidus	53	56	9	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	38	45	7	41
	128-256 €(2001-4000 kr)	44	50	9	33
	257-383 €(4001-6000 kr)	46	53	10	29
	384-511 €(6001-8000 kr)	44	57	10	24
	512-639 €(8001-10 000 kr)	48	55	11	27
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	45	54	8	27

Lisa 2.11

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostjad
(% vastanutest)

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostmine regiooni lõikes

	Keskmiselt	Põhja-Eesti	Kesk-Eesti	Kirde-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti
juust	81	78	86	79	82	86
jogurt	81	79	85	77	84	85
jäätis	71	68	78	63	81	70
majonees	76	72	83	83	82	72
toiduõli	53	44	71	43	60	65
linnuliha	71	77	70	64	67	70
kalatooted	49	41	52	54	59	52
suitsuvorst, sink	83	81	90	75	88	89
jahu ja tangained	75	68	86	68	76	86
makaronitooted	25	16	39	28	30	29
kommid, šokolaadid	45	42	47	51	50	42
küpsised, keeksid, koogid	58	59	54	55	55	61
värske puuvili	20	17	26	29	18	19
värske köögivili	58	54	59	62	62	60
kartul	85	89	77	83	83	87
keedised, moosid	53	48	58	43	57	60
mahlad	52	45	61	45	52	64
õlu	51	51	56	42	50	56
viin	30	26	38	21	37	37

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostjad
(% vastanutest)

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostmise elukoha lõikes

	Keskmiselt	Tallinn	suured linnad	väikelinnad	maa
juust	81	78	77	80	87
jogurt	81	78	77	84	87
jäätis	71	66	65	73	76
majonees	76	71	76	78	81
toiduõli	53	40	45	57	71
linnuliha	71	73	64	73	72
kalatooted	49	39	50	48	57
suitsuvorst, sink	83	79	80	83	90
jahu ja tangained	75	66	70	81	85
makaronitooted	25	14	23	30	32
kommid, šokolaadid	45	41	44	44	50
küpsised, keeksid, koogid	58	59	57	56	60
värske puuvili	20	14	27	22	19
värske köögivili	58	52	57	62	61
kartul	85	88	86	86	82
keedised, moosid	53	45	47	60	60
mahlad	52	43	49	54	62
õlu	51	49	45	48	61
viin	30	27	24	27	39

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostjad
(% vastanutest)

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostmise vanuse lõikes

	Keskmiselt	18 - 29 aastased	30 - 49 aastased	50 - 64 aastased	65 - 74 aastased
juust	81	78	85	77	83
jogurt	81	82	85	83	71
jäätis	71	68	73	68	70
majonees	76	68	79	81	74
toiduõli	53	55	50	52	63
linnuliha	71	67	71	71	72
kalatooted	49	47	48	51	51
suitsuvorst, sink	83	82	84	85	80
jahu ja tangained	75	76	72	77	83
makaronitooted	25	23	19	28	38
kommid, šokolaadid	45	38	45	52	43
küpsised, keeksid, koogid	58	53	59	64	58
värske puuvili	20	23	14	24	25
värske köögivili	58	49	57	62	72
kartul	85	84	86	88	83
keedised, moosid	53	55	56	49	42
mahlad	52	61	48	54	49
õlu	51	55	53	52	36
viin	30	30	30	32	27

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostjad
(% vastanutest)

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostmise rahvuse ja soo lõikes

	Keskmiselt	eestlased	muu rahvus	naised	mehed
juust	81	84	73	83	81
jogurt	81	87	71	83	81
jäätis	71	75	62	72	71
majonees	76	77	75	76	77
toiduõli	53	63	36	52	54
linnuliha	71	73	67	74	69
kalatooted	49	51	45	49	49
suitsuvorst, sink	83	88	71	84	84
jahu ja tangained	75	82	60	76	74
makaronitooted	25	27	19	24	25
kommid, šokolaadid	45	46	43	43	47
küpsised, keeksid, koogid	58	61	52	60	56
värske puuvili	20	17	24	21	18
värske köögivili	58	65	46	59	57
kartul	85	88	81	86	85
keedised, moosid	53	60	37	53	52
mahlad	52	59	38	54	52
õlu	51	58	37	44	59
viin	30	38	13	27	34

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostjad
(% vastanutest)

Ainult ja peamiselt kodumaiste toidukaupade ostmine leibkonnaliikme kuu netosissetuleku lõikes

	Keskmiselt	alla 128 € (alla 2001 kr)	128-256 € (2001-4000 kr)	257-383 € (4001-6000 kr)	384-511 € (6001-8000 kr)	512-639 € (8001-10000 kr)	üle 639 € (üle 10000 kr)
juust	81	70	81	80	86	80	83
jogurt	81	67	81	80	86	83	88
jäätis	71	66	67	70	76	66	79
majonees	76	81	76	78	69	78	77
toiduõli	53	44	58	57	53	47	51
linnuliha	71	56	69	72	72	77	78
kalatooted	49	57	55	47	48	38	46
suitsuvorst, sink	83	83	82	82	85	90	87
jahu ja tangained	75	59	79	73	80	74	77
makaronitooted	25	25	28	27	22	19	22
kommid, šokolaadid	45	40	45	45	41	49	46
küpsised, keeksid, koogid	58	43	53	59	68	55	67
värske puuvili	20	29	26	21	17	11	16
värske köögivili	58	61	60	58	55	60	62
kartul	85	87	85	82	90	89	89
keedised, moosid	53	45	52	50	51	63	59
mahlad	52	50	54	52	52	51	56
õlu	51	49	48	48	55	55	60
viin	30	19	33	28	30	32	38

Lisa 2.12

Millise maa toidukaupu usaldate julgesti osta?
(% vastanutest)

Ameerika Ühendriigid

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		4	20	15	61
Regioon	Põhja-Eesti	5	23	17	55
	Kesk-Eesti	8	14	8	70
	Kirde-Eesti	1	20	24	55
	Lääne-Eesti	4	18	9	69
	Lõuna-Eesti	1	19	12	68
Elukoht	Tallinn	4	25	17	54
	suured linnad	2	21	18	59
	väikelinnad	5	20	10	65
	alevik, maa	3	14	14	69
Rahvus	eestlased	5	21	11	63
	muu rahvus	1	20	24	55
Vanus	18 - 29 aastased	6	24	17	53
	30 - 49 aastased	4	25	15	56
	50 - 64 aastased	2	14	14	70
	65 - 74 aastased	1	12	10	77
Sugu	naised	3	20	15	62
	mehed	4	20	14	62
Haridus	alg- ja põhiharidus	2	16	13	69
	kesk ja -eriharidus	2	20	13	65
	kõrgharidus	5	21	17	57
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	0	15	16	69
	128-256 €(2001-4000 kr)	3	21	13	63
	257-383 €(4001-6000 kr)	2	14	15	69
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	26	16	54
	512-639 €(8001-10 000 kr)	3	24	17	56
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	9	27	14	50

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Eesti

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		85	15	0	0
Regioon	Põhja-Eesti	78	21	1	0
	Kesk-Eesti	99	1	0	0
	Kirde-Eesti	79	20	0	1
	Lääne-Eesti	92	7	0	1
	Lõuna-Eesti	88	12	0	0
Elukoht	Tallinn	77	22	1	0
	suured linnad	79	20	0	1
	väikelinnad	90	10	0	0
	alevik, maa	93	7	0	0
Rahvus	eestlased	91	9	0	0
	muu rahvus	71	27	1	1
Vanus	18 - 29 aastased	85	15	0	0
	30 - 49 aastased	84	16	0	0
	50 - 64 aastased	87	12	1	0
	65 - 74 aastased	81	19	0	0
Sugu	naised	86	14	0	0
	mehed	84	16	0	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	93	7	0	0
	kesk ja -eriharidus	84	16	0	0
	kõrgharidus	85	15	0	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	81	17	0	2
	128-256 €(2001-4000 kr)	87	13	0	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	82	18	0	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	84	16	0	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	86	13	1	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	89	10	1	0

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Holland

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		15	51	3	31
Regioon	Põhja-Eesti	16	54	4	26
	Kesk-Eesti	21	36	2	41
	Kirde-Eesti	9	56	2	33
	Lääne-Eesti	14	50	2	34
	Lõuna-Eesti	12	50	4	34
Elukoht	Tallinn	18	50	4	28
	suured linnad	10	53	4	33
	väikelinnad	17	44	2	37
	alevik, maa	13	54	3	30
Rahvus	eestlased	16	50	3	31
	muu rahvus	12	50	5	33
Vanus	18 - 29 aastased	16	53	3	28
	30 - 49 aastased	16	53	4	27
	50 - 64 aastased	11	49	4	36
	65 - 74 aastased	12	46	2	40
Sugu	naised	13	53	2	32
	mehed	16	49	5	30
Haridus	alg- ja põhiharidus	11	56	0	33
	kesk ja -eriharidus	14	47	4	35
	kõrgharidus	15	56	3	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	13	50	0	37
	128-256 €(2001-4000 kr)	18	50	2	30
	257-383 €(4001-6000 kr)	9	48	6	37
	384-511 €(6001-8000 kr)	14	51	4	31
	512-639 €(8001-10 000 kr)	20	53	4	23
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	20	59	1	20

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Leedu

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		22	64	4	10
Regioon	Põhja-Eesti	22	67	3	8
	Kesk-Eesti	18	58	5	19
	Kirde-Eesti	28	62	4	6
	Lääne-Eesti	23	60	2	15
	Lõuna-Eesti	19	65	5	11
Elukoht	Tallinn	24	65	3	8
	suured linnad	27	65	4	4
	väikelinnad	22	64	3	11
	alevik, maa	16	64	5	15
Rahvus	eestlased	19	65	4	12
	muu rahvus	27	64	4	5
Vanus	18 - 29 aastased	17	66	5	12
	30 - 49 aastased	25	65	3	7
	50 - 64 aastased	23	63	4	10
	65 - 74 aastased	20	62	3	15
Sugu	naised	22	66	3	9
	mehed	21	64	4	11
Haridus	alg- ja põhiharidus	12	63	4	21
	kesk ja -eriharidus	23	63	4	10
	kõrgharidus	22	66	4	8
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	18	68	3	11
	128-256 €(2001-4000 kr)	24	58	6	12
	257-383 €(4001-6000 kr)	21	67	2	10
	384-511 €(6001-8000 kr)	21	65	3	11
	512-639 €(8001-10 000 kr)	19	70	1	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	26	61	7	6

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Läti

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		23	66	4	7
Regioon	Põhja-Eesti	23	65	4	8
	Kesk-Eesti	20	65	5	10
	Kirde-Eesti	26	67	3	4
	Lääne-Eesti	25	65	3	7
	Lõuna-Eesti	23	68	2	7
Elukoht	Tallinn	25	64	4	7
	suured linnad	26	68	3	3
	väikelinnad	25	65	2	8
	alevik, maa	19	67	4	10
Rahvus	eestlased	22	66	3	9
	muu rahvus	26	65	5	4
Vanus	18 - 29 aastased	20	67	5	8
	30 - 49 aastased	25	68	2	5
	50 - 64 aastased	24	65	4	7
	65 - 74 aastased	23	62	2	13
Sugu	naised	23	67	3	7
	mehed	24	65	4	7
Haridus	alg- ja põhiharidus	15	66	4	15
	kesk ja -eriharidus	25	66	3	6
	kõrgharidus	23	66	4	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	17	71	2	10
	128-256 €(2001-4000 kr)	27	60	6	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	22	68	3	7
	384-511 €(6001-8000 kr)	21	68	2	9
	512-639 €(8001-10 000 kr)	21	68	1	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	28	63	6	3

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Poola

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		7	62	19	12
Regioon	Põhja-Eesti	8	62	21	9
	Kesk-Eesti	12	60	9	19
	Kirde-Eesti	4	56	27	13
	Lääne-Eesti	8	63	17	12
	Lõuna-Eesti	6	65	17	12
Elukoht	Tallinn	9	61	20	10
	suured linnad	5	60	24	11
	väikelinnad	11	60	16	13
	alevik, maa	6	64	17	13
Rahvus	eestlased	9	66	13	12
	muu rahvus	4	54	31	11
Vanus	18 - 29 aastased	9	61	18	12
	30 - 49 aastased	8	64	19	9
	50 - 64 aastased	6	60	22	12
	65 - 74 aastased	6	61	15	18
Sugu	naised	7	62	20	11
	mehed	9	61	18	12
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	62	8	23
	kesk ja -eriharidus	7	60	21	12
	kõrgharidus	8	64	19	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	3	59	19	19
	128-256 €(2001-4000 kr)	9	59	20	12
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	67	16	12
	384-511 €(6001-8000 kr)	9	60	19	12
	512-639 €(8001-10 000 kr)	8	63	22	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	11	58	21	10

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Prantsusmaa

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		11	38	3	48
Regioon	Põhja-Eesti	14	44	3	39
	Kesk-Eesti	11	24	4	61
	Kirde-Eesti	8	38	5	49
	Lääne-Eesti	9	32	5	54
	Lõuna-Eesti	10	36	2	52
Elukoht	Tallinn	14	46	2	38
	suured linnad	12	37	6	45
	väikelinnad	9	34	3	54
	alevik, maa	8	34	4	54
Rahvus	eestlased	12	37	4	47
	muu rahvus	10	40	3	47
Vanus	18 - 29 aastased	14	41	4	41
	30 - 49 aastased	12	44	3	41
	50 - 64 aastased	9	33	4	54
	65 - 74 aastased	7	23	4	66
Sugu	naised	11	40	3	46
	mehed	11	36	4	49
Haridus	alg- ja põhiharidus	4	28	3	65
	kesk ja -eriharidus	9	36	4	51
	kõrgharidus	15	43	3	39
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	8	28	1	63
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	34	4	55
	257-383 €(4001-6000 kr)	8	36	3	53
	384-511 €(6001-8000 kr)	13	44	2	41
	512-639 €(8001-10 000 kr)	13	40	5	42
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	23	47	6	24

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Põhjamaad (Soome, Rootsi, Taani, Norra)

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		36	48	1	15
Regioon	Põhja-Eesti	42	46	2	10
	Kesk-Eesti	35	46	0	19
	Kirde-Eesti	27	51	2	20
	Lääne-Eesti	29	55	1	15
	Lõuna-Eesti	37	45	1	17
Elukoht	Tallinn	44	45	2	9
	suured linnad	34	50	2	14
	väikelinnad	34	47	1	18
	alevik, maa	31	50	0	19
Rahvus	eestlased	39	46	1	14
	muu rahvus	30	51	3	16
Vanus	18 - 29 aastased	42	43	2	13
	30 - 49 aastased	41	47	2	10
	50 - 64 aastased	29	53	1	17
	65 - 74 aastased	26	46	0	28
Sugu	naised	35	48	2	15
	mehed	38	46	1	15
Haridus	alg- ja põhiharidus	18	55	0	27
	kesk ja -eriharidus	32	50	2	16
	kõrgharidus	46	42	1	11
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	27	51	0	22
	128-256 €(2001-4000 kr)	34	48	1	17
	257-383 €(4001-6000 kr)	28	51	2	19
	384-511 €(6001-8000 kr)	45	44	0	11
	512-639 €(8001-10 000 kr)	48	43	3	6
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	46	46	2	6

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Saksamaa

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		22	52	4	22
Regioon	Põhja-Eesti	22	58	4	16
	Kesk-Eesti	25	39	2	34
	Kirde-Eesti	20	51	6	23
	Lääne-Eesti	21	51	3	25
	Lõuna-Eesti	23	49	4	24
Elukoht	Tallinn	24	57	4	15
	suured linnad	24	52	5	19
	väikelinnad	25	45	3	27
	alevik, maa	18	51	4	27
Rahvus	eestlased	21	52	4	23
	muu rahvus	24	53	4	19
Vanus	18 - 29 aastased	26	46	6	22
	30 - 49 aastased	27	57	2	14
	50 - 64 aastased	17	54	4	25
	65 - 74 aastased	13	44	6	37
Sugu	naised	21	52	4	23
	mehed	24	52	4	20
Haridus	alg- ja põhiharidus	15	49	4	32
	kesk ja -eriharidus	22	52	4	22
	kõrgharidus	24	52	4	20
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	19	48	2	31
	128-256 €(2001-4000 kr)	24	47	5	24
	257-383 €(4001-6000 kr)	16	52	4	28
	384-511 €(6001-8000 kr)	29	55	2	14
	512-639 €(8001-10 000 kr)	24	54	6	16
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	27	55	6	12

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

valmistatud Euroopa Liidus (made in EU)

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		13	62	7	18
Regioon	Põhja-Eesti	12	65	8	15
	Kesk-Eesti	23	48	4	25
	Kirde-Eesti	9	62	6	23
	Lääne-Eesti	18	61	8	13
	Lõuna-Eesti	11	64	7	18
Elukoht	Tallinn	12	66	8	14
	suured linnad	12	62	7	19
	väikelinnad	16	56	6	22
	alevik, maa	13	63	7	17
Rahvus	eestlased	16	62	7	15
	muu rahvus	8	62	8	22
Vanus	18 - 29 aastased	23	59	5	13
	30 - 49 aastased	14	63	9	14
	50 - 64 aastased	7	65	8	20
	65 - 74 aastased	6	58	4	32
Sugu	naised	13	62	6	19
	mehed	14	61	9	16
Haridus	alg- ja põhiharidus	18	50	4	28
	kesk ja -eriharidus	11	60	9	20
	kõrgharidus	14	68	6	12
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	20	55	6	19
	128-256 €(2001-4000 kr)	13	59	7	21
	257-383 €(4001-6000 kr)	9	65	6	20
	384-511 €(6001-8000 kr)	16	64	7	13
	512-639 €(8001-10 000 kr)	15	66	6	13
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	15	62	10	13

Millise maa toidukaupu usaldade julgesti osta?

(% vastanutest)

Venemaa

		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		12	63	10	15
Regioon	Põhja-Eesti	11	64	11	14
	Kesk-Eesti	18	51	11	20
	Kirde-Eesti	19	74	5	2
	Lääne-Eesti	11	60	12	17
	Lõuna-Eesti	10	61	10	19
Elukoht	Tallinn	11	66	11	12
	suured linnad	15	70	8	7
	väikelinnad	19	52	14	15
	alevik, maa	8	62	8	22
Rahvus	eestlased	8	60	12	20
	muu rahvus	22	70	5	3
Vanus	18 - 29 aastased	17	60	12	11
	30 - 49 aastased	11	70	8	11
	50 - 64 aastased	12	58	12	18
	65 - 74 aastased	11	53	9	27
Sugu	naised	11	65	10	14
	mehed	14	61	10	15
Haridus	alg- ja põhiharidus	14	44	13	29
	kesk ja -eriharidus	14	64	8	14
	kõrgharidus	10	65	12	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	18	56	10	16
	128-256 €(2001-4000 kr)	17	63	7	13
	257-383 €(4001-6000 kr)	13	64	6	17
	384-511 €(6001-8000 kr)	6	66	13	15
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	60	14	17
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	69	16	8

Millise maa toidukaupu usaldate julgesti osta?
(% vastanutest)

Ukraina		usaldan kõiki toidukaupu	usaldan üksikuid toidukaupu	ei usalda mitte ühtegi	pole tarbinud, ei oska öelda
Keskmiselt		9	58	12	21
Regioon	Põhja-Eesti	8	60	15	17
	Kesk-Eesti	14	51	10	25
	Kirde-Eesti	14	65	8	13
	Lääne-Eesti	9	57	11	23
	Lõuna-Eesti	5	54	10	31
Elukoht	Tallinn	8	62	15	15
	suured linnad	11	57	10	22
	väikelinnad	13	49	15	23
	alevik, maa	6	60	8	26
Rahvus	eestlased	6	54	13	27
	muu rahvus	15	65	10	10
Vanus	18 - 29 aastased	10	54	11	25
	30 - 49 aastased	9	64	12	15
	50 - 64 aastased	8	54	13	25
	65 - 74 aastased	7	53	11	29
Sugu	naised	8	57	12	23
	mehed	10	59	11	20
Haridus	alg- ja põhiharidus	6	50	7	37
	kesk ja -eriharidus	10	59	10	21
	kõrgharidus	7	60	14	19
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	12	52	10	26
	128-256 €(2001-4000 kr)	10	57	7	26
	257-383 €(4001-6000 kr)	9	63	10	18
	384-511 €(6001-8000 kr)	7	60	15	18
	512-639 €(8001-10 000 kr)	6	51	20	23
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	6	59	15	20

Lisa 2.13

Kui sageli Te vaatate toidukaupu ostes pakendil olevat etiketti?
(% vastanutest)

		alati	sageli	harva	üldse mitte	ei oska öelda, ei osta ise süüa
Keskmiselt		31	49	17	3	0
Regioon	Põhja-Eesti	30	50	17	3	0
	Kesk-Eesti	29	48	20	2	1
	Kirde-Eesti	35	38	24	1	2
	Lääne-Eesti	28	52	16	3	1
	Lõuna-Eesti	32	54	12	2	0
Elukoht	Tallinn	31	48	18	3	0
	suured linnad	38	40	18	2	2
	väikelinnad	30	52	16	2	0
	alevik, maa	28	53	16	3	0
Rahvus	eestlased	31	52	15	2	0
	muu rahvus	31	42	22	4	1
Vanus	18 - 29 aastased	24	50	21	4	1
	30 - 49 aastased	32	49	17	2	0
	50 - 64 aastased	35	48	14	2	1
	65 - 74 aastased	36	44	16	3	1
Sugu	naised	33	49	17	1	0
	mehed	29	49	17	4	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	31	45	16	7	1
	kesk ja -eriharidus	32	47	17	3	1
	kõrgharidus	30	52	16	2	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	36	35	25	4	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	27	53	18	2	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	32	49	16	3	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	30	54	12	4	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	32	55	13	0	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	36	40	20	2	2

Kui on mingeid toidus sisalduda võivaid aineid, mida Te püüate tarbijana vältida või mille tarbimist vähendada, siis märkige palun?
(% vastanutest)

		sool	rasv	suhkur	kunstlikud lisaained
Keskmiselt		25	54	26	77
Regioon	Põhja-Eesti	27	56	28	77
	Kesk-Eesti	21	50	29	79
	Kirde-Eesti	35	57	33	75
	Lääne-Eesti	14	50	13	76
	Lõuna-Eesti	21	51	24	78
Elukoht	Tallinn	24	59	28	75
	suured linnad	27	53	25	71
	väikelinnad	24	54	33	83
	alevik, maa	24	48	21	79
Rahvus	eestlased	23	50	22	80
	muu rahvus	28	61	34	72
Vanus	18 - 29 aastased	20	46	26	73
	30 - 49 aastased	21	51	19	80
	50 - 64 aastased	26	61	31	77
	65 - 74 aastased	39	60	38	77
Sugu	naised	23	59	28	79
	mehed	26	48	25	75
Haridus	alg- ja põhiharidus	23	42	27	77
	kesk ja -eriharidus	24	55	26	76
	kõrgharidus	27	54	27	79
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	22	51	22	83
	128-256 €(2001-4000 kr)	25	55	25	78
	257-383 €(4001-6000 kr)	26	54	30	77
	384-511 €(6001-8000 kr)	27	55	26	76
	512-639 €(8001-10 000 kr)	20	48	25	80
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	26	56	24	74

Kui on mingeid toidus sisalduda võivaid aineid, mida Te püüate tarbijana vältida või mille tarbimist vähendada, siis märkige palun?
(% vastanutest) järg

		geneetiliselt muundatud toorained	lisatud vitamiinid ja mineraalid	küllastunud ja transrasvhapped	mitte ühtegi neist
Keskmiselt		68	13	58	9
Regioon	Põhja-Eesti	72	15	56	9
	Kesk-Eesti	53	10	58	8
	Kirde-Eesti	78	17	54	11
	Lääne-Eesti	60	13	62	8
	Lõuna-Eesti	63	8	61	8
Elukoht	Tallinn	72	16	56	9
	suured linnad	71	17	57	10
	väikelinnad	63	11	58	9
	alevik, maa	64	7	60	8
Rahvus	eestlased	62	10	62	8
	muu rahvus	80	18	51	11
Vanus	18 - 29 aastased	60	8	50	11
	30 - 49 aastased	68	11	57	6
	50 - 64 aastased	75	16	65	9
	65 - 74 aastased	65	20	62	15
Sugu	naised	69	11	58	8
	mehed	66	14	58	10
Haridus	alg- ja põhiharidus	52	9	57	16
	kesk ja -eriharidus	69	12	58	10
	kõrgharidus	71	14	59	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	66	7	60	11
	128-256 €(2001-4000 kr)	69	12	54	10
	257-383 €(4001-6000 kr)	72	14	59	8
	384-511 €(6001-8000 kr)	67	15	64	10
	512-639 €(8001-10 000 kr)	67	10	54	6
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	61	14	61	9

Kuivõrd Te teate-tunnete toidukaupu ostes toidumärgiseid, millised märgid on Teile olulised ostuotsuse tegemisel ja kas olete huvitatud infost märgiste kohta?

(% vastanutest)

tean, tunnen

		Tunnustatud Eesti Maitse ehk pääsukese-märk	Tunnustatud Maitse ehk ristikumärk	Eestis Kasvatatud	Parim Toiduaine	Ökomärk	Eesti Lihaveis
Keskmiselt		84	57	40	49	45	37
Regioon	Põhja-Eesti	83	52	38	48	45	38
	Kesk-Eesti	82	63	39	53	40	33
	Kirde-Eesti	80	37	48	30	36	41
	Lääne-Eesti	91	68	39	58	57	36
	Lõuna-Eesti	87	67	41	54	49	33
Elukoht	Tallinn	82	49	37	48	45	40
	suured linnad	83	44	46	40	44	42
	väikelinnad	85	60	35	49	46	34
	alevik, maa	87	71	44	54	46	30
Rahvus	eestlased	86	67	39	56	49	33
	muu rahvus	80	34	42	34	38	44
Vanus	18 - 29 aastased	83	56	35	54	52	40
	30 - 49 aastased	86	63	42	57	49	35
	50 - 64 aastased	85	52	41	38	41	35
	65 - 74 aastased	80	47	43	36	31	37
Sugu	naised	84	57	40	50	52	35
	mehed	84	56	40	46	38	38
Haridus	alg- ja põhiharidus	89	54	37	43	39	41
	kesk ja -eriharidus	83	57	43	46	41	36
	kõrgharidus	86	58	39	54	53	36
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	84	59	36	38	38	31
	128-256 €(2001-4000 kr)	86	54	41	47	41	37
	257-383 €(4001-6000 kr)	86	55	41	49	43	37
	384-511 €(6001-8000 kr)	81	57	39	52	51	38
	512-639 €(8001-10 000 kr)	84	60	42	52	54	36
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	83	63	42	50	52	37

Kuivõrd Te teate-tunnete toidukaupu ostes toidumärgiseid, millised märgid on Teile olulised ostuotsuse tegemisel ja kas olete huvitatud infost märgiste kohta?

(% vastanutest) järg

tean, tunnen

		Lipumärk	Kaitstud päritolunimetus	Kaitstud geograafiline tähis	Garanteeritud traditsiooniline eritunnus	EL mahepõllunduse logo
Keskmiselt		30	9	8	9	26
Regioon	Põhja-Eesti	31	9	8	7	24
	Kesk-Eesti	27	8	8	8	24
	Kirde-Eesti	30	12	8	13	30
	Lääne-Eesti	33	13	13	10	31
	Lõuna-Eesti	28	6	7	8	24
Elukoht	Tallinn	32	8	7	7	24
	suured linnad	31	11	10	11	27
	väikelinnad	26	5	4	7	26
	alevik, maa	29	11	11	9	26
Rahvus	eestlased	26	8	8	7	22
	muu rahvus	39	11	9	13	33
Vanus	18 - 29 aastased	38	12	13	13	30
	30 - 49 aastased	32	10	9	9	25
	50 - 64 aastased	26	5	4	5	21
	65 - 74 aastased	17	10	6	7	28
Sugu	naised	31	8	8	8	27
	mehed	29	10	9	10	23
Haridus	alg- ja põhiharidus	23	10	7	10	25
	kesk ja -eriharidus	31	8	8	10	25
	kõrgharidus	30	9	9	7	27
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	24	8	6	6	23
	128-256 €(2001-4000 kr)	33	8	9	13	33
	257-383 €(4001-6000 kr)	28	9	7	8	24
	384-511 €(6001-8000 kr)	34	8	7	6	24
	512-639 €(8001-10 000 kr)	26	8	7	6	23
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	33	12	12	9	22

Kuivõrd Te teate-tunnete toidukaupu ostes toidumärgiseid, millised märgid on Teile olulised ostuotsuse tegemisel ja kas olete huvitatud infost märgiste kohta?
(% vastanutest)

mõjutab ostuotsust

		Tunnustatud Eesti Maitse ehk pääsukese-märk	Tunnustatud Maitse ehk ristikumärk	Eestis Kasvatatud	Parim Toiduaine	Ökomärk	Eesti Lihaveis
Keskmiselt		46	32	33	33	27	25
Regioon	Põhja-Eesti	49	30	30	34	27	27
	Kesk-Eesti	44	40	33	35	28	25
	Kirde-Eesti	37	24	31	22	23	33
	Lääne-Eesti	49	43	34	37	31	25
	Lõuna-Eesti	46	33	36	34	29	19
Elukoht	Tallinn	49	28	30	34	28	28
	suured linnad	42	27	31	26	30	27
	väikelinnad	39	31	27	33	23	25
	alevik, maa	51	40	40	36	28	21
Rahvus	eestlased	49	37	35	38	29	24
	muu rahvus	41	21	28	23	23	27
Vanus	18 - 29 aastased	42	27	26	33	25	19
	30 - 49 aastased	46	33	34	35	29	27
	50 - 64 aastased	50	34	36	30	27	26
	65 - 74 aastased	48	35	35	30	28	31
Sugu	naised	52	35	33	37	28	25
	mehed	40	29	33	28	27	26
Haridus	alg- ja põhiharidus	37	24	27	21	17	18
	kesk ja -eriharidus	44	32	33	32	27	26
	kõrgharidus	52	35	35	37	31	27
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	40	31	36	29	35	35
	128-256 €(2001-4000 kr)	44	33	35	31	24	27
	257-383 €(4001-6000 kr)	47	30	30	31	24	22
	384-511 €(6001-8000 kr)	45	34	31	33	36	24
	512-639 €(8001-10 000 kr)	57	34	38	36	28	22
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	46	37	33	40	28	32

Kuivõrd Te teate-tunnete toidukaupu ostes toidumärgiseid, millised märgid on Teile olulised ostuotsuse tegemisel ja kas olete huvitatud infost märgiste kohta?
(% vastanutest) järg

mõjutab ostuotsust

		Lipumärk	Kaitstud päritolunimetus	Kaitstud geograafiline tähis	Garanteeritud traditsiooniline eritunnus	EL mahepõllunduse logo
Keskmiselt		17	6	6	6	16
Regioon	Põhja-Eesti	18	4	5	4	17
	Kesk-Eesti	13	10	9	7	16
	Kirde-Eesti	19	9	7	11	17
	Lääne-Eesti	16	5	6	6	16
	Lõuna-Eesti	16	7	5	5	15
Elukoht	Tallinn	18	4	4	3	17
	suured linnad	19	6	5	8	14
	väikelinnad	14	10	7	6	18
	alevik, maa	17	6	6	6	16
Rahvus	eestlased	16	7	6	5	15
	muu rahvus	19	5	4	6	18
Vanus	18 - 29 aastased	18	7	6	5	16
	30 - 49 aastased	19	6	6	6	15
	50 - 64 aastased	13	4	3	6	18
	65 - 74 aastased	15	8	8	6	16
Sugu	naised	16	6	5	6	18
	mehed	17	6	6	6	14
Haridus	alg- ja põhiharidus	12	7	7	7	11
	kesk ja -eriharidus	18	7	6	7	17
	kõrgharidus	17	5	6	4	16
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	17	9	6	8	23
	128-256 €(2001-4000 kr)	18	6	6	7	15
	257-383 €(4001-6000 kr)	14	4	3	3	13
	384-511 €(6001-8000 kr)	21	7	6	7	18
	512-639 €(8001-10 000 kr)	17	7	8	8	17
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	17	6	9	6	16

Kuivõrd Te teate-tunnete toidukaupu ostes toidumärgiseid, millised märgid on Teile olulised ostuotsuse tegemisel ja kas olete huvitatud infost märgiste kohta?
(% vastanutest)

olen huvitatud infost

		Tunnustatud Eesti Maitse ehk pääsukese-märk	Tunnustatud Maitse ehk ristikumärk	Eestis Kasvatatud	Parim Toiduaine	Ökomärk	Eesti Lihaveis
Keskmiselt		25	31	32	29	30	32
Regioon	Põhja-Eesti	23	30	34	31	31	32
	Kesk-Eesti	27	31	35	28	28	32
	Kirde-Eesti	30	37	36	34	37	39
	Lääne-Eesti	27	30	33	28	27	32
	Lõuna-Eesti	22	28	27	26	26	27
Elukoht	Tallinn	23	31	34	30	32	34
	suured linnad	28	37	35	33	31	34
	väikelinnad	24	29	33	30	29	28
	alevik, maa	25	28	29	26	28	31
Rahvus	eestlased	21	24	29	25	26	29
	muu rahvus	32	44	39	38	37	38
Vanus	18 - 29 aastased	22	33	33	29	27	31
	30 - 49 aastased	21	28	30	25	32	33
	50 - 64 aastased	28	32	35	35	30	32
	65 - 74 aastased	34	30	33	32	29	31
Sugu	naised	28	32	35	30	30	35
	mehed	21	29	29	29	30	29
Haridus	alg- ja põhiharidus	30	37	34	35	35	33
	kesk ja -eriharidus	26	33	31	30	32	30
	kõrgharidus	23	26	33	28	26	34
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	24	34	29	27	24	25
	128-256 €(2001-4000 kr)	22	30	32	31	36	38
	257-383 €(4001-6000 kr)	34	34	35	31	31	31
	384-511 €(6001-8000 kr)	18	26	32	28	26	29
	512-639 €(8001-10 000 kr)	21	33	30	30	29	32
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	21	24	31	26	23	30

Kuivõrd Te teate-tunnete toidukaupu ostes toidumärgiseid, millised märgid on Teile olulised ostuotsuse tegemisel ja kas olete huvitatud infost märgiste kohta?
(% vastanutest) järg

olen huvitatud infost

		Lipumärk	Kaitstud päritolunimetus	Kaitstud geograafiline tähis	Garanteeritud traditsiooniline eritunnus	EL mahepõllunduse logo
Keskmiselt		41	50	50	50	43
Regioon	Põhja-Eesti	42	52	51	52	46
	Kesk-Eesti	47	49	51	51	46
	Kirde-Eesti	41	51	52	52	36
	Lääne-Eesti	32	44	45	44	39
	Lõuna-Eesti	40	50	50	49	41
Elukoht	Tallinn	41	52	51	51	46
	suured linnad	40	49	49	50	38
	väikelinnad	44	52	54	52	42
	alevik, maa	38	47	46	47	42
Rahvus	eestlased	41	47	47	48	43
	muu rahvus	41	56	56	55	42
Vanus	18 - 29 aastased	41	54	53	52	44
	30 - 49 aastased	38	50	51	50	43
	50 - 64 aastased	43	49	48	50	42
	65 - 74 aastased	42	46	47	46	41
Sugu	naised	41	50	51	50	42
	mehed	40	50	49	50	43
Haridus	alg- ja põhiharidus	43	52	53	51	47
	kesk ja -eriharidus	41	51	51	51	43
	kõrgharidus	39	49	48	49	41
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	44	43	42	45	40
	128-256 €(2001-4000 kr)	46	60	58	56	45
	257-383 €(4001-6000 kr)	37	45	46	47	41
	384-511 €(6001-8000 kr)	35	50	51	50	43
	512-639 €(8001-10 000 kr)	44	55	56	56	46
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	40	44	43	48	40

Kas Te olete tähele pannud toidukaupluste omi kaubamärke (private label-id)?
(% vastanutest)

		jah	ei	ei oska öelda
Keskmiselt		88	8	4
Regioon	Põhja-Eesti	91	7	2
	Kesk-Eesti	85	10	5
	Kirde-Eesti	88	11	1
	Lääne-Eesti	88	9	3
	Lõuna-Eesti	85	9	6
Elukoht	Tallinn	93	5	2
	suured linnad	86	12	2
	väikelinnad	88	7	5
	alevik, maa	85	10	5
Rahvus	eestlased	88	8	4
	muu rahvus	87	10	3
Vanus	18 - 29 aastased	88	7	5
	30 - 49 aastased	92	5	3
	50 - 64 aastased	85	12	3
	65 - 74 aastased	80	16	4
Sugu	naised	89	8	3
	mehed	88	8	4
Haridus	alg- ja põhiharidus	85	12	3
	kesk ja -eriharidus	87	9	4
	kõrgharidus	90	7	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	83	8	9
	128-256 €(2001-4000 kr)	84	12	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	90	7	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	90	9	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	92	4	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	91	7	2

Kui jah, siis milliseid kaupluste kaubamärke Te olete märganud ja milliseid kaupu ostsite 2010. aastal?
(% vastanutest)

olen märganud

		Alpenrose	Balti Lux	Eldorado	Euroshopper	Maxima Favorit	Maxima Ecologica	Old Farmer (Rimi)	Optima Linija (Maxima)	Rainbow (Prisma)	Rimi	Selveri	Säästu (ETK)	% (Rimi, Säästumarket)
Keskmiselt		66	31	22	23	31	17	48	53	26	61	72	57	30
Regioon	Põhja-Eesti	74	34	32	31	35	18	56	53	44	70	78	49	31
	Kesk-Eesti	62	24	14	16	17	13	40	36	14	52	68	66	31
	Kirde-Eesti	54	26	21	19	46	29	38	64	14	53	61	46	35
	Lääne-Eesti	69	34	14	16	23	13	48	49	12	58	71	59	29
	Lõuna-Eesti	60	30	12	16	27	11	43	55	15	56	69	70	26
Elukoht	Tallinn	75	34	34	33	38	19	58	57	46	70	80	44	31
	suured linnad	61	28	17	20	38	23	40	63	17	60	68	48	33
	väikelinnad	65	30	16	18	31	15	50	52	17	55	66	67	30
	alevik, maa	59	31	16	17	21	11	40	41	18	56	70	68	26
Rahvus	eestlased	68	30	21	23	25	12	49	49	25	62	75	61	26
	muu rahvus	62	33	23	22	44	27	45	61	28	60	65	48	38
Vanus	18 - 29 aastased	70	29	26	29	34	13	54	58	31	73	78	60	33
	30 - 49 aastased	75	32	24	27	29	18	55	55	32	66	78	63	34
	50 - 64 aastased	56	30	16	15	31	17	36	50	17	54	67	49	26
	65 - 74 aastased	53	33	17	13	34	19	37	43	17	38	52	47	21
Sugu	naised	71	32	23	22	33	16	49	55	27	64	71	54	27
	mehed	60	30	20	23	29	18	46	50	26	58	72	59	34
Haridus	alg- ja põhiharidus	50	35	13	16	26	14	40	44	15	55	69	62	39
	kesk ja -eriharidus	66	34	23	22	37	21	46	57	26	59	69	60	34
	kõrgharidus	68	26	22	24	26	12	51	48	29	65	76	51	23
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	63	35	19	16	43	22	36	60	18	52	61	50	30
	128-256 €(2001-4000 kr)	65	35	24	25	39	23	50	59	26	58	64	62	43
	257-383 €(4001-6000 kr)	65	32	18	19	33	17	49	54	25	57	71	57	27
	384-511 €(6001-8000 kr)	67	28	21	22	26	14	51	53	26	65	80	58	24
	512-639 €(8001-10 000 kr)	74	28	22	27	21	9	46	49	27	72	75	50	24
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	62	25	27	25	23	12	43	37	33	66	84	51	26

Kui jah, siis milliseid kaupluste kaubamärke Te olete märganud ja milliseid kaupu ostsite 2010. aastal?
(% vastanutest)

olen ostnud

		Alpenrose	Balti Lux	Eldorado	Euroshopper	Maxima Favorit	Maxima Ecologica	Old Farmer (Rimi)	Optima Linija (Maxima)	Rainbow (Prisma)	Rimi	Selveri	Säästu (ETK)	% (Rimi, Säästumarket)
Keskmiselt		50	17	11	10	19	7	32	36	16	45	60	42	21
Regioon	Põhja-Eesti	55	19	17	14	22	5	37	35	31	52	66	36	21
	Kesk-Eesti	47	13	8	5	11	6	30	25	7	40	59	55	24
	Kirde-Eesti	40	14	11	10	32	18	26	46	7	37	46	24	21
	Lääne-Eesti	52	21	6	6	14	6	35	36	4	43	61	48	23
	Lõuna-Eesti	46	13	5	7	13	4	27	37	5	42	58	56	18
Elukoht	Tallinn	54	19	18	14	24	5	38	39	34	51	67	30	21
	suured linnad	44	13	7	9	24	14	26	44	8	43	54	28	21
	väikelinnad	53	17	9	7	19	5	35	37	7	43	56	53	22
	alevik, maa	45	17	8	8	11	4	29	28	9	43	60	58	20
Rahvus	eestlased	50	15	11	10	14	4	32	33	16	47	65	48	19
	muu rahvus	48	19	10	9	30	12	33	44	17	43	50	30	26
Vanus	18 - 29 aastased	54	14	13	13	17	3	37	39	18	58	65	43	22
	30 - 49 aastased	53	16	13	11	19	8	36	38	22	46	66	47	22
	50 - 64 aastased	42	16	9	7	17	7	23	33	10	40	55	39	20
	65 - 74 aastased	44	24	8	7	26	10	29	34	7	31	44	35	16
Sugu	naised	54	18	11	10	21	6	32	38	17	47	60	40	19
	mehed	44	15	11	9	17	8	32	34	15	44	60	46	23
Haridus	alg- ja põhiharidus	40	18	6	8	17	7	31	34	5	48	57	49	34
	kesk ja -eriharidus	48	16	10	8	24	8	30	40	13	44	56	45	22
	kõrgharidus	53	16	14	12	14	6	34	33	22	47	66	38	16
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	53	19	10	10	29	11	27	53	11	40	50	41	22
	128-256 €(2001-4000 kr)	52	18	9	9	25	8	34	41	10	41	52	45	32
	257-383 €(4001-6000 kr)	50	18	11	9	19	9	35	39	16	42	60	43	19
	384-511 €(6001-8000 kr)	50	16	13	10	14	5	32	30	19	49	67	43	16
	512-639 €(8001-10 000 kr)	56	16	10	13	15	3	32	34	20	55	64	40	14
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	35	10	17	10	12	5	25	23	24	50	73	35	14

Lisa 2.18

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

meeldivad - ebameeldivad

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		13	35	42	7	3
Regioon	Põhja-Eesti	11	33	46	7	3
	Kesk-Eesti	20	29	45	3	3
	Kirde-Eesti	7	45	34	12	2
	Lääne-Eesti	18	35	38	5	4
	Lõuna-Eesti	13	38	39	5	5
Elukoht	Tallinn	11	33	45	8	3
	suured linnad	11	41	37	8	3
	väikelinnad	17	35	42	4	2
	alevik, maa	12	36	42	6	4
Rahvus	eestlased	13	35	42	6	4
	muu rahvus	11	36	44	8	1
Vanus	18 - 29 aastased	13	43	33	6	5
	30 - 49 aastased	13	34	42	8	3
	50 - 64 aastased	10	34	48	5	3
	65 - 74 aastased	15	29	48	7	1
Sugu	naised	12	34	43	8	3
	mehed	14	37	42	4	3
Haridus	alg- ja põhiharidus	21	27	39	9	4
	kesk ja -eriharidus	13	39	40	5	3
	kõrgharidus	10	34	45	8	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	18	42	29	8	3
	128-256 €(2001-4000 kr)	15	37	35	8	5
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	39	42	5	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	9	37	47	4	3
	512-639 €(8001-10 000 kr)	16	28	45	6	5
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	9	27	52	11	1

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

suurendavad valikuvõimalusi – vähendavad valikuvõimalusi

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		19	42	30	6	3
Regioon	Põhja-Eesti	17	40	33	7	3
	Kesk-Eesti	18	38	36	4	4
	Kirde-Eesti	16	47	25	8	4
	Lääne-Eesti	18	45	28	7	2
	Lõuna-Eesti	24	41	28	4	3
Elukoht	Tallinn	15	43	31	7	4
	suured linnad	19	47	24	6	4
	väikelinnad	24	40	30	5	1
	alevik, maa	19	38	35	5	3
Rahvus	eestlased	19	41	31	5	4
	muu rahvus	18	44	29	8	1
Vanus	18 - 29 aastased	24	47	23	2	4
	30 - 49 aastased	19	42	30	6	3
	50 - 64 aastased	13	41	36	7	3
	65 - 74 aastased	20	33	37	8	2
Sugu	naised	21	42	28	6	3
	mehed	17	40	34	5	4
Haridus	alg- ja põhiharidus	27	37	26	5	5
	kesk ja -eriharidus	21	41	30	6	2
	kõrgharidus	16	43	31	6	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	19	40	33	4	4
	128-256 €(2001-4000 kr)	24	39	28	5	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	22	41	29	7	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	11	49	32	6	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	18	48	24	5	5
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	13	35	40	7	5

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

odavad - kallid

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		24	40	26	8	2
Regioon	Põhja-Eesti	20	42	26	9	3
	Kesk-Eesti	28	27	37	5	3
	Kirde-Eesti	25	40	26	9	0
	Lääne-Eesti	28	39	25	7	1
	Lõuna-Eesti	27	43	23	7	0
Elukoht	Tallinn	21	41	27	8	3
	suured linnad	25	44	20	11	0
	väikelinnad	30	33	27	9	1
	alevik, maa	23	43	28	5	1
Rahvus	eestlased	25	42	26	6	1
	muu rahvus	22	37	26	13	2
Vanus	18 - 29 aastased	35	44	14	6	1
	30 - 49 aastased	24	43	25	7	1
	50 - 64 aastased	16	36	35	10	3
	65 - 74 aastased	18	31	37	12	2
Sugu	naised	24	43	23	9	1
	mehed	24	38	29	7	2
Haridus	alg- ja põhiharidus	34	35	25	5	1
	kesk ja -eriharidus	25	35	28	10	2
	kõrgharidus	22	46	25	6	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	30	34	26	9	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	24	40	26	8	2
	257-383 €(4001-6000 kr)	25	39	25	8	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	23	43	24	9	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	27	36	26	9	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	19	43	34	4	0

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

kõrge kvaliteediga – madala kvaliteediga

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		5	23	54	13	5
Regioon	Põhja-Eesti	5	23	51	16	5
	Kesk-Eesti	4	21	58	16	1
	Kirde-Eesti	4	33	44	13	6
	Lääne-Eesti	3	24	58	10	5
	Lõuna-Eesti	7	19	60	9	5
Elukoht	Tallinn	5	22	49	17	7
	suured linnad	5	29	51	11	4
	väikelinnad	7	22	54	12	5
	alevik, maa	3	21	61	11	4
Rahvus	eestlased	4	21	58	12	5
	muu rahvus	7	28	45	15	5
Vanus	18 - 29 aastased	4	29	47	13	7
	30 - 49 aastased	4	19	56	15	6
	50 - 64 aastased	5	22	57	13	3
	65 - 74 aastased	9	26	53	10	2
Sugu	naised	4	22	53	15	6
	mehed	6	25	54	11	4
Haridus	alg- ja põhiharidus	14	18	58	7	3
	kesk ja -eriharidus	5	26	52	12	5
	kõrgharidus	4	20	54	16	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	6	34	55	4	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	24	54	9	5
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	22	56	13	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	23	47	21	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	26	53	11	6
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	4	18	51	19	8

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

vajalikud - mittevajalikud

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		16	36	34	9	5
Regioon	Põhja-Eesti	12	38	35	10	5
	Kesk-Eesti	15	26	40	14	5
	Kirde-Eesti	24	37	28	9	2
	Lääne-Eesti	18	38	30	5	9
	Lõuna-Eesti	17	38	34	8	3
Elukoht	Tallinn	13	38	33	10	6
	suured linnad	22	39	31	5	3
	väikelinnad	17	36	33	11	3
	alevik, maa	14	34	37	10	5
Rahvus	eestlased	13	35	36	10	6
	muu rahvus	23	41	26	8	2
Vanus	18 - 29 aastased	13	44	32	10	1
	30 - 49 aastased	17	34	34	10	5
	50 - 64 aastased	17	33	34	8	8
	65 - 74 aastased	16	35	37	9	3
Sugu	naised	15	36	35	10	4
	mehed	16	37	32	9	6
Haridus	alg- ja põhiharidus	24	43	25	2	6
	kesk ja -eriharidus	16	37	34	9	4
	kõrgharidus	15	35	35	10	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	27	36	29	5	3
	128-256 €(2001-4000 kr)	17	42	27	10	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	17	38	34	6	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	36	40	10	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	18	31	38	8	5
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	10	27	37	15	11

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

tootjad on teada – tootjad ei selgu

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		15	27	25	16	17
Regioon	Põhja-Eesti	14	28	24	14	20
	Kesk-Eesti	16	21	33	22	8
	Kirde-Eesti	19	36	20	10	15
	Lääne-Eesti	12	20	33	16	19
	Lõuna-Eesti	13	27	25	18	17
Elukoht	Tallinn	15	27	22	15	21
	suured linnad	18	28	26	14	14
	väikelinnad	13	31	29	13	14
	alevik, maa	13	22	28	19	18
Rahvus	eestlased	13	23	26	17	21
	muu rahvus	18	36	25	13	8
Vanus	18 - 29 aastased	14	26	31	16	13
	30 - 49 aastased	13	24	23	18	22
	50 - 64 aastased	14	31	26	12	17
	65 - 74 aastased	22	28	24	13	13
Sugu	naised	13	25	26	18	18
	mehed	17	28	26	13	16
Haridus	alg- ja põhiharidus	26	30	21	10	13
	kesk ja -eriharidus	14	31	30	13	12
	kõrgharidus	13	21	22	18	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	22	32	29	10	7
	128-256 €(2001-4000 kr)	15	28	25	18	14
	257-383 €(4001-6000 kr)	16	27	26	16	15
	384-511 €(6001-8000 kr)	15	23	19	19	24
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	27	28	12	21
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	11	20	31	11	27

Mida arvate toidukaupluste oma kaubamärkidest (nn *privat label-id*)?
(% vastanutest)

usaldusväärsed - mitteusaldusväärsed

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		10	29	41	13	7
Regioon	Põhja-Eesti	10	28	40	14	8
	Kesk-Eesti	5	25	55	8	7
	Kirde-Eesti	16	36	34	8	6
	Lääne-Eesti	7	27	47	12	7
	Lõuna-Eesti	10	29	40	15	6
Elukoht	Tallinn	9	27	39	16	9
	suured linnad	13	33	40	10	4
	väikelinnad	11	31	40	11	7
	alevik, maa	8	28	44	13	7
Rahvus	eestlased	8	26	43	14	9
	muu rahvus	14	36	37	10	3
Vanus	18 - 29 aastased	10	29	43	12	6
	30 - 49 aastased	8	29	40	15	8
	50 - 64 aastased	10	30	42	10	8
	65 - 74 aastased	15	29	39	13	4
Sugu	naised	7	26	44	15	8
	mehed	13	32	38	11	6
Haridus	alg- ja põhiharidus	15	28	35	17	5
	kesk ja -eriharidus	11	32	41	10	6
	kõrgharidus	8	26	41	16	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	16	33	41	8	2
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	34	44	8	6
	257-383 €(4001-6000 kr)	12	27	43	12	6
	384-511 €(6001-8000 kr)	10	27	37	18	8
	512-639 €(8001-10 000 kr)	8	32	38	15	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	23	40	17	13

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

valmistoitude tarbimine suureneb - kodusvalmistatud toitude tarbimine suureneb

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		16	35	14	21	14
Regioon	Põhja-Eesti	14	37	14	22	13
	Kesk-Eesti	14	32	17	16	21
	Kirde-Eesti	24	39	18	8	11
	Lääne-Eesti	17	30	12	25	16
	Lõuna-Eesti	15	32	11	25	17
Elukoht	Tallinn	14	37	12	24	13
	suured linnad	20	38	16	16	10
	väikelinnad	20	29	17	19	15
	alevik, maa	11	37	12	21	19
Rahvus	eestlased	12	32	14	25	17
	muu rahvus	24	40	14	12	10
Vanus	18 - 29 aastased	21	35	11	20	13
	30 - 49 aastased	17	35	12	22	14
	50 - 64 aastased	11	38	16	21	14
	65 - 74 aastased	11	30	20	20	19
Sugu	naised	16	32	15	22	15
	mehed	16	37	13	20	14
Haridus	alg- ja põhiharidus	22	22	18	10	28
	kesk ja -eriharidus	16	36	14	19	15
	kõrgharidus	14	37	13	25	11
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	17	23	28	14	18
	128-256 €(2001-4000 kr)	16	35	9	22	18
	257-383 €(4001-6000 kr)	17	39	15	16	13
	384-511 €(6001-8000 kr)	18	32	13	22	15
	512-639 €(8001-10 000 kr)	10	37	10	31	12
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	13	35	18	24	10

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

**mitmesuguste lisanditega (vitamiinid, bakterid vms) rikastatud toiduainete tarbimine suureneb –
natuuralsete toiduainete tarbimine suureneb**

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		11	30	22	22	15
Regioon	Põhja-Eesti	7	33	22	24	14
	Kesk-Eesti	11	23	27	20	19
	Kirde-Eesti	13	39	26	11	11
	Lääne-Eesti	12	30	18	24	16
	Lõuna-Eesti	15	22	19	27	17
Elukoht	Tallinn	7	33	22	25	13
	suured linnad	16	30	24	20	10
	väikelinnad	15	25	24	18	18
	alevik, maa	8	30	19	24	19
Rahvus	eestlased	8	26	22	26	18
	muu rahvus	16	39	22	14	9
Vanus	18 - 29 aastased	18	34	20	16	12
	30 - 49 aastased	8	33	21	25	13
	50 - 64 aastased	10	27	23	23	17
	65 - 74 aastased	7	20	26	25	22
Sugu	naised	11	27	21	24	17
	mehed	10	32	23	21	14
Haridus	alg- ja põhiharidus	12	22	30	10	26
	kesk ja -eriharidus	14	28	22	21	15
	kõrgharidus	7	33	21	26	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	21	22	20	14	23
	128-256 €(2001-4000 kr)	12	31	20	20	17
	257-383 €(4001-6000 kr)	10	34	25	19	12
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	28	18	29	13
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	23	25	29	14
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	29	23	24	19

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

**odavamate, kuid vähemkvaliteetsete komponentide kasutamine toiduainetes suureneb –
kallimate, kuid kvaliteetsemate komponentide kasutamine toiduainetes suureneb**

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		19	36	25	17	3
Regioon	Põhja-Eesti	20	37	21	18	4
	Kesk-Eesti	15	30	34	19	2
	Kirde-Eesti	26	39	20	11	4
	Lääne-Eesti	21	29	28	19	3
	Lõuna-Eesti	15	37	28	18	2
Elukoht	Tallinn	21	37	19	19	4
	suured linnad	20	38	28	12	2
	väikelinnad	20	36	24	16	4
	alevik, maa	16	32	29	20	3
Rahvus	eestlased	14	34	28	21	3
	muu rahvus	30	39	18	9	4
Vanus	18 - 29 aastased	25	37	22	15	1
	30 - 49 aastased	18	36	25	19	2
	50 - 64 aastased	15	36	24	20	5
	65 - 74 aastased	22	29	31	12	6
Sugu	naised	21	33	26	17	3
	mehed	17	39	23	17	4
Haridus	alg- ja põhiharidus	17	34	28	19	2
	kesk ja -eriharidus	23	34	26	14	3
	kõrgharidus	15	38	22	21	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	30	28	18	19	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	17	37	32	10	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	25	36	22	14	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	15	40	23	20	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	15	36	22	25	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	12	34	24	26	4

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

**mitmetest komponentidest koosnevate toitude tarbimine suureneb –
lihtsate, väheste komponentidega toitude tarbimine suureneb**

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		8	28	36	21	7
Regioon	Põhja-Eesti	7	28	38	21	6
	Kesk-Eesti	5	23	39	24	9
	Kirde-Eesti	11	35	34	13	7
	Lääne-Eesti	9	25	34	22	10
	Lõuna-Eesti	8	26	34	25	7
Elukoht	Tallinn	8	27	37	22	6
	suured linnad	7	34	36	17	6
	väikelinnad	11	26	36	18	9
	alevik, maa	7	27	33	25	8
Rahvus	eestlased	7	24	37	25	7
	muu rahvus	11	36	33	13	7
Vanus	18 - 29 aastased	10	28	43	16	3
	30 - 49 aastased	7	28	35	25	5
	50 - 64 aastased	10	28	30	22	10
	65 - 74 aastased	5	28	32	18	17
Sugu	naised	8	27	33	23	9
	mehed	8	29	38	20	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	6	27	38	17	12
	kesk ja -eriharidus	9	30	35	18	8
	kõrgharidus	8	26	34	27	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	6	32	26	24	12
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	31	35	19	8
	257-383 €(4001-6000 kr)	9	30	39	15	7
	384-511 €(6001-8000 kr)	10	26	36	24	4
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	25	30	29	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	8	22	35	29	6

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

sissetoodud toidu tarbimine suureneb – kohapeal kasvatatud (kohaliku) toidu tarbimine suureneb

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		11	25	22	28	14
Regioon	Põhja-Eesti	11	31	21	23	14
	Kesk-Eesti	6	21	23	33	17
	Kirde-Eesti	22	25	27	15	11
	Lääne-Eesti	12	19	18	33	18
	Lõuna-Eesti	8	21	20	37	14
Elukoht	Tallinn	11	29	22	24	14
	suured linnad	17	31	25	19	8
	väikelinnad	12	27	19	28	14
	alevik, maa	8	15	21	37	19
Rahvus	eestlased	8	21	21	33	17
	muu rahvus	20	33	22	16	9
Vanus	18 - 29 aastased	14	28	24	23	11
	30 - 49 aastased	10	25	21	31	13
	50 - 64 aastased	12	23	20	27	18
	65 - 74 aastased	10	20	24	26	20
Sugu	naised	11	22	21	31	15
	mehed	12	27	23	24	14
Haridus	alg- ja põhiharidus	11	22	23	18	26
	kesk ja -eriharidus	13	27	22	24	14
	kõrgharidus	10	23	21	33	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	16	18	23	28	15
	128-256 €(2001-4000 kr)	9	28	23	25	15
	257-383 €(4001-6000 kr)	16	28	20	24	12
	384-511 €(6001-8000 kr)	8	28	21	25	18
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	20	20	33	15
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	17	25	36	15

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

ülemaailmselt tuntud toitade (nt hot-dog, hamburger, pizza jms) tarbimine suureneb – etniliste toitade tarbimine (nt verivorst, sült jms) tarbimine suureneb

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		10	24	35	22	9
Regioon	Põhja-Eesti	9	27	33	21	10
	Kesk-Eesti	7	14	48	22	9
	Kirde-Eesti	14	22	40	16	8
	Lääne-Eesti	12	19	33	29	7
	Lõuna-Eesti	10	24	30	27	9
Elukoht	Tallinn	9	27	32	21	11
	suured linnad	15	25	32	22	6
	väikelinnad	10	25	41	16	8
	alevik, maa	8	18	35	29	10
Rahvus	eestlased	9	22	34	25	10
	muu rahvus	13	26	36	17	8
Vanus	18 - 29 aastased	16	31	29	15	9
	30 - 49 aastased	7	24	37	24	8
	50 - 64 aastased	9	20	38	26	7
	65 - 74 aastased	8	13	39	24	16
Sugu	naised	10	23	33	25	9
	mehed	9	24	38	20	9
Haridus	alg- ja põhiharidus	12	12	40	23	13
	kesk ja -eriharidus	11	25	35	21	8
	kõrgharidus	9	24	34	24	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	17	9	36	20	18
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	20	42	21	9
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	26	36	19	8
	384-511 €(6001-8000 kr)	13	33	27	20	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	20	36	28	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	25	29	29	12

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

toitu ostetakse rohkem – toitu kasvatatakse ise rohkem

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		10	28	33	20	9
Regioon	Põhja-Eesti	11	30	36	17	6
	Kesk-Eesti	10	22	30	25	13
	Kirde-Eesti	9	33	37	15	6
	Lääne-Eesti	11	25	28	25	11
	Lõuna-Eesti	10	29	27	23	11
Elukoht	Tallinn	10	29	39	16	6
	suured linnad	12	37	31	14	6
	väikelinnad	8	28	32	22	10
	alevik, maa	11	23	28	26	12
Rahvus	eestlased	9	25	31	25	10
	muu rahvus	13	35	36	10	6
Vanus	18 - 29 aastased	15	28	35	18	4
	30 - 49 aastased	9	28	35	21	7
	50 - 64 aastased	10	28	34	16	12
	65 - 74 aastased	6	32	21	26	15
Sugu	naised	11	29	31	19	10
	mehed	9	29	34	21	7
Haridus	alg- ja põhiharidus	12	23	26	25	14
	kesk ja -eriharidus	11	28	33	19	9
	kõrgharidus	9	31	33	20	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	11	28	31	17	13
	128-256 €(2001-4000 kr)	12	23	37	18	10
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	34	26	20	9
	384-511 €(6001-8000 kr)	9	32	29	23	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	5	29	40	19	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	26	42	20	5

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

kiiresti valmivate toitude valmistamine suureneb – traditsiooniliste (aeganõudvate) toitude valmistamine suureneb

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		17	43	23	12	5
Regioon	Põhja-Eesti	14	44	22	16	4
	Kesk-Eesti	10	37	31	12	10
	Kirde-Eesti	25	38	25	8	4
	Lääne-Eesti	20	38	21	15	6
	Lõuna-Eesti	17	50	21	9	3
Elukoht	Tallinn	13	43	23	16	5
	suured linnad	27	43	19	8	3
	väikelinnad	17	41	26	10	6
	alevik, maa	14	45	23	13	5
Rahvus	eestlased	13	42	25	15	5
	muu rahvus	24	45	19	7	5
Vanus	18 - 29 aastased	27	42	17	10	4
	30 - 49 aastased	15	44	22	14	5
	50 - 64 aastased	14	42	26	14	4
	65 - 74 aastased	10	42	31	10	7
Sugu	naised	18	43	21	13	5
	mehed	15	45	24	11	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	21	31	25	13	10
	kesk ja -eriharidus	17	43	23	12	5
	kõrgharidus	16	44	23	14	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	22	25	28	19	6
	128-256 €(2001-4000 kr)	15	42	23	13	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	19	45	22	9	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	19	43	21	15	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	13	46	25	14	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	16	42	24	14	4

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

mahetoidu (öko, orgaaniline) tarbimine väheneb – mahetoidu (öko, orgaaniline) tarbimine suureneb

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		7	16	34	33	10
Regioon	Põhja-Eesti	8	18	32	33	9
	Kesk-Eesti	4	19	36	25	16
	Kirde-Eesti	14	20	37	23	6
	Lääne-Eesti	5	10	36	36	13
	Lõuna-Eesti	6	12	32	41	9
Elukoht	Tallinn	8	18	30	35	9
	suured linnad	7	20	36	30	7
	väikelinnad	11	16	33	33	7
	alevik, maa	4	11	38	33	14
Rahvus	eestlased	4	10	35	40	11
	muu rahvus	16	29	31	18	6
Vanus	18 - 29 aastased	9	14	36	32	9
	30 - 49 aastased	7	16	37	33	7
	50 - 64 aastased	7	19	29	33	12
	65 - 74 aastased	6	14	35	30	15
Sugu	naised	7	16	33	33	11
	mehed	8	17	35	31	9
Haridus	alg- ja põhiharidus	10	16	38	14	22
	kesk ja -eriharidus	8	18	34	31	9
	kõrgharidus	6	14	34	37	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	16	34	24	19
	128-256 €(2001-4000 kr)	9	17	37	29	8
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	18	31	31	9
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	18	34	34	9
	512-639 €(8001-10 000 kr)	5	16	35	36	8
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	2	9	30	46	13

Millises suunas areneb Teie hinnangul toiduainete tarbimine Eestis, millised on toidutrendid?
(% vastanutest)

tervisliku toidu tarbimine väheneb – tervisliku toidu tarbimine suureneb

		täiesti nõus	pigem nõus	ei see ega teine	pigem nõus	täiesti nõus
Keskmiselt		9	19	21	35	16
Regioon	Põhja-Eesti	9	22	21	33	15
	Kesk-Eesti	7	15	25	35	18
	Kirde-Eesti	15	34	21	24	6
	Lääne-Eesti	5	16	17	39	23
	Lõuna-Eesti	7	10	21	43	19
Elukoht	Tallinn	11	21	20	33	15
	suured linnad	13	25	22	31	9
	väikelinnad	9	20	24	31	16
	alevik, maa	5	13	19	41	22
Rahvus	eestlased	5	11	21	44	19
	muu rahvus	17	38	20	17	8
Vanus	18 - 29 aastased	10	22	24	31	13
	30 - 49 aastased	9	18	22	38	13
	50 - 64 aastased	10	19	17	34	20
	65 - 74 aastased	4	20	20	34	22
Sugu	naised	8	18	20	38	16
	mehed	10	21	23	31	15
Haridus	alg- ja põhiharidus	17	12	27	18	26
	kesk ja -eriharidus	9	23	21	32	15
	kõrgharidus	7	16	21	40	16
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	16	24	15	29	16
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	23	22	34	14
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	22	22	32	13
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	16	22	34	16
	512-639 €(8001-10 000 kr)	5	15	23	41	16
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	3	12	16	44	25

Kas Te tavaliselt vaatate toidukaupu ostes nende hindu?
(% vastanutest)

		alati	sageli	harva	üldse mitte	ei oska öelda, ei osta ise süüa
Keskmiselt		71	25	4	0	0
Regioon	Põhja-Eesti	68	28	4	0	0
	Kesk-Eesti	75	23	2	0	0
	Kirde-Eesti	78	18	3	1	0
	Lääne-Eesti	74	21	4	1	0
	Lõuna-Eesti	69	28	3	0	0
Elukoht	Tallinn	70	26	4	0	0
	suured linnad	77	20	3	0	0
	väikelinnad	70	27	2	1	0
	alevik, maa	69	27	4	0	0
Rahvus	eestlased	67	29	4	0	0
	muu rahvus	82	17	1	0	0
Vanus	18 - 29 aastased	70	27	3	0	0
	30 - 49 aastased	69	26	5	0	0
	50 - 64 aastased	73	25	2	0	0
	65 - 74 aastased	76	20	3	1	0
Sugu	naised	73	24	3	0	0
	mehed	70	26	4	0	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	74	17	7	2	0
	kesk ja -eriharidus	75	22	3	0	0
	kõrgharidus	65	32	3	0	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	92	6	2	0	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	85	14	1	0	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	73	24	3	0	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	65	32	2	1	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	55	42	3	0	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	47	40	13	0	0

Kui vaatate toidukaupade hindu, siis tavaliselt on pakendatud toidukaupade juures välja toodud kaks hinda: kilohind ja pakendatud toote hind. Kas te vaatate enamasti toote kilohinda või pakihinda?
(% vastanutest, kes vaatavad hindu, n=1008)

		enamasti kilohinda	vaatan mõlemat, nii kilo kui paki hinda	enamasti paki hinda	ei oska öelda, ei osta ise süüa
Keskmiselt		27	62	11	0
Regioon	Põhja-Eesti	24	64	12	0
	Kesk-Eesti	29	63	8	0
	Kirde-Eesti	29	61	9	1
	Lääne-Eesti	31	55	12	2
	Lõuna-Eesti	25	60	14	1
Elukoht	Tallinn	25	64	11	0
	suured linnad	31	55	13	1
	väikelinnad	28	59	12	1
	alevik, maa	23	66	11	0
Rahvus	eestlased	26	62	12	0
	muu rahvus	27	62	10	1
Vanus	18 - 29 aastased	25	60	15	0
	30 - 49 aastased	26	63	10	1
	50 - 64 aastased	31	58	11	0
	65 - 74 aastased	21	68	10	1
Sugu	naised	25	64	11	0
	mehed	28	59	12	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	22	57	19	2
	kesk ja -eriharidus	24	65	11	0
	kõrgharidus	31	58	11	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	23	68	9	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	30	59	11	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	25	62	12	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	31	56	12	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	27	64	8	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	18	68	14	0

Kas peate oma toidukulude kohta arvestust või arvestust või teate, kui palju toidu peale kuus kulutate?
(% vastanutest)

		jah, pean täpselt arvestust, tean täpselt	jah, tean enam-vähem suurusjärke	ei tea, pole arvestust pidanud	ei huvita, pole oluline
Keskmiselt		15	67	17	1
Regioon	Põhja-Eesti	16	69	15	0
	Kesk-Eesti	14	70	15	1
	Kirde-Eesti	17	67	15	1
	Lääne-Eesti	14	64	21	1
	Lõuna-Eesti	14	63	22	1
Elukoht	Tallinn	17	68	14	1
	suured linnad	15	68	16	1
	väikelinnad	19	62	18	1
	alevik, maa	11	68	20	1
Rahvus	eestlased	13	66	20	1
	muu rahvus	20	68	12	0
Vanus	18 - 29 aastased	12	67	21	0
	30 - 49 aastased	15	66	18	1
	50 - 64 aastased	13	70	17	0
	65 - 74 aastased	26	64	9	1
Sugu	naised	17	67	16	0
	mehed	13	67	19	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	20	60	19	1
	kesk ja -eriharidus	14	71	15	0
	kõrgharidus	15	65	19	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	24	61	15	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	18	70	12	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	17	68	15	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	7	76	16	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	13	60	24	3
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	12	59	28	1

Kui peate arvestust, siis kui palju raha kulub Teie perel kuus toidule?
(% vastanutest, kes peavad arvestust või teavad suurusjärke, n=821)

		alla 65 € (alla 1001 kr)	65-128 € (1001-2000 kr)	129-192 € (2001-3000 kr)	193-256 € (3001-4000 kr)	257-320 € (4001-5000 kr)	üle 320 € (üle 5000 kr)	ei tea, ei oska öelda
Keskmiselt		5	19	28	24	15	8	1
Regioon	Põhja-Eesti	3	12	24	26	15	10	10
	Kesk-Eesti	3	25	30	18	9	5	10
	Kirde-Eesti	9	20	20	19	18	5	9
	Lääne-Eesti	7	19	24	21	10	7	12
	Lõuna-Eesti	4	21	26	17	11	7	14
Elukoht	Tallinn	3	14	21	28	16	9	9
	suured linnad	6	20	20	21	16	6	11
	väikelinnad	4	22	24	21	13	5	11
	alevik, maa	5	16	32	17	9	8	13
Rahvus	eestlased	3	17	27	20	11	9	13
	muu rahvus	7	19	20	26	18	4	6
Vanus	18 - 29 aastased	2	17	21	29	11	5	15
	30 - 49 aastased	4	11	22	22	19	11	11
	50 - 64 aastased	5	20	32	20	10	5	8
	65 - 74 aastased	8	32	29	12	7	4	8
Sugu	naised	6	20	27	21	13	6	7
	mehed	3	14	23	22	14	9	15
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	18	23	16	8	10	18
	kesk ja -eriharidus	4	21	25	22	13	5	10
	kõrgharidus	3	13	25	23	15	10	11
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	13	29	22	22	4	4	6
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	19	29	22	12	3	8
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	21	24	19	15	6	10
	384-511 €(6001-8000 kr)	1	14	26	24	16	11	8
	512-639 €(8001-10 000 kr)	0	16	26	21	12	10	15
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	0	5	17	27	14	15	22

Mõeldes pere eelarvele ja toiduostudele, siis kuivõrd võimaldab teie pere rahaline olukord praegu osta soovikohaseid toidukaupu?
(% vastanutest)

		jah, ostame alati seda, mis meeldib	üldiselt küll, kuid mitte alati	ostame väga harva seda, mis meeldib	ei, me ei saa osta toitu nii nagu soovime	ei oska öelda
Keskmiselt		11	61	14	13	1
Regioon	Põhja-Eesti	12	64	12	11	1
	Kesk-Eesti	9	60	16	15	0
	Kirde-Eesti	8	59	19	13	1
	Lääne-Eesti	11	54	19	16	0
	Lõuna-Eesti	13	60	13	12	2
Elukoht	Tallinn	13	61	13	12	1
	suured linnad	9	65	14	12	0
	väikelinnad	7	61	17	14	1
	alevik, maa	15	57	14	13	1
Rahvus	eestlased	14	62	10	13	1
	muu rahvus	6	59	22	12	1
Vanus	18 - 29 aastased	10	60	16	13	1
	30 - 49 aastased	14	64	12	9	1
	50 - 64 aastased	10	61	13	15	1
	65 - 74 aastased	7	57	17	17	2
Sugu	naised	11	62	14	13	0
	mehed	12	59	15	12	2
Haridus	alg- ja põhiharidus	11	52	11	22	4
	kesk ja -eriharidus	9	55	18	17	1
	kõrgharidus	15	71	9	5	0
Leibkonnaliikme netosissetulek koos	alla 128 €(alla 2001 kr)	1	35	28	36	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	1	51	23	23	2
	257-383 €(4001-6000 kr)	7	70	11	11	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	15	71	11	3	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	23	65	7	4	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	35	60	2	3	0

Kas teie toidukaupade ostmise ja tarbimisharjumused muutusid 2010. aastal toidukaupade hindade muutuse (hinnatõusu) ja majandussurutise tõttu?
(% vastanutest)

		jah, muutusid tunduvalt	jah, toimusid mõned muutused	ei muutunud, harjumused jäid samaks
Keskmiselt		23	60	17
Regioon	Põhja-Eesti	20	61	19
	Kesk-Eesti	28	58	14
	Kirde-Eesti	33	58	9
	Lääne-Eesti	20	63	17
	Lõuna-Eesti	21	59	20
Elukoht	Tallinn	20	61	19
	suured linnad	25	61	14
	väikelinnad	32	51	17
	alevik, maa	18	64	18
Rahvus	eestlased	18	60	22
	muu rahvus	32	60	8
Vanus	18 - 29 aastased	27	53	20
	30 - 49 aastased	21	61	18
	50 - 64 aastased	21	64	15
	65 - 74 aastased	24	63	13
Sugu	naised	22	61	17
	mehed	24	59	17
Haridus	alg- ja põhiharidus	42	46	12
	kesk ja -eriharidus	26	60	14
	kõrgharidus	15	62	23
Leibkonnaliikme netosissetulek koos	alla 128 €(alla 2001 kr)	49	46	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	36	54	10
	257-383 €(4001-6000 kr)	22	63	15
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	67	21
	512-639 €(8001-10 000 kr)	11	64	25
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	9	58	33

Kui teie harjumused muutusid, siis mil moel? (% vastanutest)

		hakkasin varasemast sagedamini vaatama toiduainete hindu	hakkasin varasemast sagedamini ostma odavamaid kaupa	vähendasin ostetava toidu kogust	asendasin teatud toiduainete odavamate toiduainetega, muutsin menüüd	valmis-toitude ostmise asemel hakkasin rohkem ise süüa tegema	vähendasin oluliselt või lõpetasin lõuna ajal väljas söömise	vahetasin söögikohta
Keskmiselt		65	54	38	26	35	29	13
Regioon	Põhja-Eesti	66	50	37	26	35	33	16
	Kesk-Eesti	66	64	39	26	37	33	10
	Kirde-Eesti	75	63	51	31	47	29	15
	Lääne-Eesti	63	49	29	24	26	24	7
	Lõuna-Eesti	61	53	36	23	33	22	12
Elukoht	Tallinn	65	53	38	27	36	35	16
	suured linnad	71	59	44	27	39	30	15
	väikelinnad	64	58	41	28	35	28	14
	alevik, maa	62	49	31	21	33	21	9
Rahvus	eestlased	60	47	30	22	31	24	10
	muu rahvus	77	70	54	33	44	38	19
Vanus	18 - 29 aastased	64	55	43	29	41	29	13
	30 - 49 aastased	61	51	34	22	31	32	12
	50 - 64 aastased	72	54	38	26	37	31	15
	65 - 74 aastased	69	59	39	28	36	17	15
Sugu	naised	66	55	39	25	34	24	11
	mehed	65	53	36	26	37	34	16
Haridus	alg- ja põhiharidus	59	69	37	27	40	30	18
	kesk ja -eriharidus	69	58	42	28	39	29	14
	kõrgharidus	62	45	33	22	31	27	11
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	75	79	55	45	49	32	16
	128-256 €(2001-4000 kr)	77	69	51	33	46	31	20
	257-383 €(4001-6000 kr)	65	56	38	24	33	31	12
	384-511 €(6001-8000 kr)	60	44	26	19	29	30	12
	512-639 €(8001-10 000 kr)	56	39	30	20	31	25	9
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	50	33	22	19	25	17	8

Kui teie harjumused muutusid, siis mil moel? järg

(% vastanutest)

		hakkasin rohkem tarbima isekasvatatud toitu	hakkasin rohkem turult toidukaupu ostma	käin poes harvemini	vahetasin oma peamist toiduostukohta või ostukohti	püüdsin toitu varasemast vähem ära visata ja oma ostusid paremini planeerida	hakkasin toidukulude üle varasemast täpsemat arvestust pidama	ostsin talunikultuuriga korrigeeritud kogu talvekartuli, -porgandi, -kapsa vms
Keskmiselt		21	11	29	10	32	28	15
Regioon	Põhja-Eesti	15	13	24	11	33	29	15
	Kesk-Eesti	33	6	28	14	36	25	16
	Kirde-Eesti	27	14	37	5	31	47	12
	Lääne-Eesti	15	4	31	7	29	22	15
	Lõuna-Eesti	24	11	30	11	31	21	17
Elukoht	Tallinn	13	15	24	12	33	29	15
	suured linnad	22	14	30	7	31	36	15
	väikelinnad	23	12	30	11	30	30	18
	alevik, maa	26	5	32	9	33	20	15
Rahvus	eestlased	21	9	27	10	32	19	16
	muu rahvus	21	16	32	10	32	48	15
Vanus	18 - 29 aastased	22	10	35	12	35	27	13
	30 - 49 aastased	18	10	24	9	31	28	13
	50 - 64 aastased	21	11	27	9	35	28	18
	65 - 74 aastased	28	15	32	10	25	33	20
Sugu	naised	21	10	30	10	32	28	15
	mehed	21	12	27	10	32	28	16
Haridus	alg- ja põhiharidus	31	12	40	13	34	33	19
	kesk ja -eriharidus	21	12	32	11	33	31	17
	kõrgharidus	18	10	22	8	30	24	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	28	10	47	17	37	36	12
	128-256 €(2001-4000 kr)	25	16	35	14	34	40	17
	257-383 €(4001-6000 kr)	22	8	28	9	29	29	15
	384-511 €(6001-8000 kr)	19	12	23	9	35	23	19
	512-639 €(8001-10 000 kr)	13	10	22	5	30	12	16
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	13	7	20	7	29	18	12

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

puuviljad

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		14	55	29	1	1
Regioon	Põhja-Eesti	12	59	28	1	0
	Kesk-Eesti	11	58	31	0	0
	Kirde-Eesti	17	42	38	2	1
	Lääne-Eesti	15	58	25	1	1
	Lõuna-Eesti	19	54	25	1	1
Elukoht	Tallinn	13	55	29	2	1
	suured linnad	20	46	33	1	0
	väikelinnad	16	51	31	1	1
	alevik, maa	11	62	25	1	1
Rahvus	eestlased	15	60	25	0	0
	muu rahvus	14	47	36	2	1
Vanus	18 - 29 aastased	21	51	27	1	0
	30 - 49 aastased	11	58	30	1	0
	50 - 64 aastased	14	56	27	2	1
	65 - 74 aastased	13	51	33	1	2
Sugu	naised	16	54	28	1	1
	mehed	13	57	29	1	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	8	53	34	2	3
	kesk ja -eriharidus	16	52	30	1	1
	kõrgharidus	14	58	27	1	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	12	40	44	3	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	11	50	38	0	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	15	53	30	2	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	18	57	24	0	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	17	64	19	0	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	16	70	14	0	0

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

köögiviljad

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		17	73	10	0	0
Regioon	Põhja-Eesti	17	73	10	0	0
	Kesk-Eesti	11	77	11	0	1
	Kirde-Eesti	14	73	13	0	0
	Lääne-Eesti	18	78	3	1	0
	Lõuna-Eesti	21	70	9	0	0
Elukoht	Tallinn	19	70	11	0	0
	suured linnad	15	73	12	0	0
	väikelinnad	17	73	10	0	0
	alevik, maa	17	76	6	1	0
Rahvus	eestlased	19	74	7	0	0
	muu rahvus	14	71	15	0	0
Vanus	18 - 29 aastased	23	67	10	0	0
	30 - 49 aastased	14	77	8	1	0
	50 - 64 aastased	19	69	12	0	0
	65 - 74 aastased	14	75	10	0	1
Sugu	naised	19	71	10	0	0
	mehed	16	74	10	0	0
Haridus	alg- ja põhiharidus	13	73	14	0	0
	kesk ja -eriharidus	16	71	12	1	0
	kõrgharidus	20	73	7	0	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	11	66	22	1	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	17	69	13	0	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	17	72	11	0	0
	384-511 €(6001-8000 kr)	17	76	7	0	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	20	77	3	0	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	19	77	4	0	0

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

kartul

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		11	76	11	1	1
Regioon	Põhja-Eesti	8	76	14	1	1
	Kesk-Eesti	13	77	7	0	3
	Kirde-Eesti	9	77	13	1	0
	Lääne-Eesti	12	80	6	1	1
	Lõuna-Eesti	14	71	11	1	3
Elukoht	Tallinn	7	76	16	1	0
	suured linnad	10	72	16	1	1
	väikelinnad	14	74	9	0	3
	alevik, maa	13	80	6	0	1
Rahvus	eestlased	12	78	9	0	1
	muu rahvus	8	74	16	1	1
Vanus	18 - 29 aastased	15	70	10	1	4
	30 - 49 aastased	8	78	12	1	1
	50 - 64 aastased	9	76	13	1	1
	65 - 74 aastased	12	78	10	0	0
Sugu	naised	11	74	12	1	2
	mehed	10	78	11	0	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	17	72	11	0	0
	kesk ja -eriharidus	11	76	11	1	1
	kõrgharidus	9	76	12	1	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	8	73	19	0	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	16	74	9	0	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	9	76	12	1	2
	384-511 €(6001-8000 kr)	6	81	11	1	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	75	11	1	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	8	78	10	2	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

mahlad, mahlajoogid

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		10	47	34	3	6
Regioon	Põhja-Eesti	11	45	33	4	7
	Kesk-Eesti	8	48	37	1	6
	Kirde-Eesti	12	34	42	3	9
	Lääne-Eesti	8	54	30	2	6
	Lõuna-Eesti	10	52	33	2	3
Elukoht	Tallinn	10	44	34	5	7
	suured linnad	10	42	40	2	6
	väikelinnad	9	40	41	2	8
	alevik, maa	11	57	27	2	3
Rahvus	eestlased	9	55	31	2	3
	muu rahvus	12	31	40	5	12
Vanus	18 - 29 aastased	19	43	30	4	4
	30 - 49 aastased	7	48	39	2	4
	50 - 64 aastased	8	47	34	4	7
	65 - 74 aastased	7	46	31	2	14
Sugu	naised	9	45	35	4	7
	mehed	11	48	34	2	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	12	43	33	3	9
	kesk ja -eriharidus	10	44	37	3	6
	kõrgharidus	10	50	32	3	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	6	27	51	7	9
	128-256 €(2001-4000 kr)	11	39	39	4	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	10	45	35	4	6
	384-511 €(6001-8000 kr)	11	51	31	1	6
	512-639 €(8001-10 000 kr)	13	49	31	1	6
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	10	66	20	1	3

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

joogipiim

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		10	64	20	1	5
Regioon	Põhja-Eesti	8	68	18	0	6
	Kesk-Eesti	11	59	23	2	5
	Kirde-Eesti	13	52	29	4	2
	Lääne-Eesti	9	65	19	1	6
	Lõuna-Eesti	10	66	19	2	3
Elukoht	Tallinn	7	69	18	0	6
	suured linnad	9	57	27	3	4
	väikelinnad	14	60	18	2	6
	alevik, maa	11	64	20	2	3
Rahvus	eestlased	8	68	19	1	4
	muu rahvus	13	58	22	2	5
Vanus	18 - 29 aastased	16	56	21	2	5
	30 - 49 aastased	7	70	18	1	4
	50 - 64 aastased	7	62	22	3	6
	65 - 74 aastased	10	65	22	0	3
Sugu	naised	10	64	20	1	5
	mehed	9	63	21	2	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	15	44	36	0	5
	kesk ja -eriharidus	9	64	20	2	5
	kõrgharidus	9	70	16	1	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	5	49	36	6	4
	128-256 €(2001-4000 kr)	12	61	22	0	5
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	62	20	1	6
	384-511 €(6001-8000 kr)	8	71	16	1	4
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	64	21	2	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	76	11	2	4

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

jogurtid

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		7	44	35	5	9
Regioon	Põhja-Eesti	7	46	33	6	8
	Kesk-Eesti	8	38	37	7	10
	Kirde-Eesti	3	38	37	6	16
	Lääne-Eesti	8	51	29	6	6
	Lõuna-Eesti	8	42	39	3	8
Elukoht	Tallinn	7	47	32	6	8
	suured linnad	7	43	34	5	11
	väikelinnad	9	40	34	6	11
	alevik, maa	6	42	40	4	8
Rahvus	eestlased	7	48	35	4	6
	muu rahvus	8	34	34	9	15
Vanus	18 - 29 aastased	11	44	40	3	2
	30 - 49 aastased	5	51	34	3	7
	50 - 64 aastased	8	39	33	7	13
	65 - 74 aastased	6	27	34	11	22
Sugu	naised	7	45	34	6	8
	mehed	7	42	36	4	11
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	26	42	8	17
	kesk ja -eriharidus	8	41	33	6	12
	kõrgharidus	6	50	36	4	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	4	29	45	9	13
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	35	42	7	9
	257-383 €(4001-6000 kr)	8	39	37	6	10
	384-511 €(6001-8000 kr)	8	50	27	4	11
	512-639 €(8001-10 000 kr)	6	51	38	1	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	9	66	19	1	5

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

keefir, hapupiim jms

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		8	47	30	4	11
Regioon	Põhja-Eesti	7	48	29	4	12
	Kesk-Eesti	6	46	30	5	13
	Kirde-Eesti	7	42	33	9	9
	Lääne-Eesti	9	48	30	6	7
	Lõuna-Eesti	9	47	31	2	11
Elukoht	Tallinn	7	49	29	4	11
	suured linnad	10	43	33	7	7
	väikelinnad	10	40	30	6	14
	alevik, maa	4	52	30	2	12
Rahvus	eestlased	6	51	28	4	11
	muu rahvus	10	39	34	6	11
Vanus	18 - 29 aastased	13	40	31	5	11
	30 - 49 aastased	5	50	32	3	10
	50 - 64 aastased	6	51	25	6	12
	65 - 74 aastased	6	45	34	3	12
Sugu	naised	8	46	30	4	12
	mehed	7	48	30	5	10
Haridus	alg- ja põhiharidus	8	32	42	2	16
	kesk ja -eriharidus	7	46	30	6	11
	kõrgharidus	8	52	28	2	10
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	5	28	50	6	11
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	39	36	7	11
	257-383 €(4001-6000 kr)	9	44	28	5	14
	384-511 €(6001-8000 kr)	6	53	31	2	8
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	56	25	0	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	65	18	3	9

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

või

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		5	55	28	5	7
Regioon	Põhja-Eesti	6	55	28	5	6
	Kesk-Eesti	1	59	23	5	12
	Kirde-Eesti	9	52	32	4	3
	Lääne-Eesti	3	59	26	3	9
	Lõuna-Eesti	5	54	28	5	8
Elukoht	Tallinn	7	54	29	6	4
	suured linnad	10	53	31	3	3
	väikelinnad	3	51	27	6	13
	alevik, maa	2	62	25	3	8
Rahvus	eestlased	4	60	24	4	8
	muu rahvus	7	49	34	5	5
Vanus	18 - 29 aastased	6	52	26	5	11
	30 - 49 aastased	5	57	28	5	5
	50 - 64 aastased	6	56	29	4	5
	65 - 74 aastased	4	49	29	6	12
Sugu	naised	5	55	27	4	9
	mehed	6	54	29	6	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	5	56	26	4	9
	kesk ja -eriharidus	4	56	28	6	6
	kõrgharidus	7	56	27	3	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	6	42	38	6	8
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	49	33	6	7
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	58	27	4	7
	384-511 €(6001-8000 kr)	7	53	29	3	8
	512-639 €(8001-10 000 kr)	8	58	19	8	7
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	6	70	17	4	3

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

hapukoor

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	66	28	1	2
Regioon	Põhja-Eesti	4	65	27	2	2
	Kesk-Eesti	1	63	29	3	4
	Kirde-Eesti	4	74	21	1	0
	Lääne-Eesti	1	63	30	3	3
	Lõuna-Eesti	3	65	31	0	1
Elukoht	Tallinn	4	64	27	3	2
	suured linnad	4	68	25	2	1
	väikelinnad	3	60	33	1	3
	alevik, maa	2	69	27	1	1
Rahvus	eestlased	2	67	28	1	2
	muu rahvus	5	64	26	3	2
Vanus	18 - 29 aastased	5	60	32	1	2
	30 - 49 aastased	2	74	21	2	1
	50 - 64 aastased	3	63	30	2	2
	65 - 74 aastased	4	57	34	2	3
Sugu	naised	3	64	29	2	2
	mehed	4	67	26	1	2
Haridus	alg- ja põhiharidus	3	60	32	1	4
	kesk ja -eriharidus	3	64	30	2	1
	kõrgharidus	4	70	24	1	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	4	49	46	1	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	3	61	31	3	2
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	63	30	1	2
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	73	21	1	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	3	72	23	1	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	2	77	18	1	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

kohupiim, kodujuust

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		9	52	32	3	4
Regioon	Põhja-Eesti	8	55	29	2	6
	Kesk-Eesti	10	45	38	2	5
	Kirde-Eesti	9	55	28	5	3
	Lääne-Eesti	6	52	33	4	5
	Lõuna-Eesti	11	49	36	1	3
Elukoht	Tallinn	8	56	29	2	5
	suured linnad	8	53	32	4	3
	väikelinnad	12	42	37	2	7
	alevik, maa	9	53	32	2	4
Rahvus	eestlased	8	53	33	2	4
	muu rahvus	10	51	30	4	5
Vanus	18 - 29 aastased	12	43	35	2	8
	30 - 49 aastased	6	57	33	1	3
	50 - 64 aastased	11	54	27	4	4
	65 - 74 aastased	11	50	33	3	3
Sugu	naised	10	54	30	2	4
	mehed	8	50	34	3	5
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	43	36	1	13
	kesk ja -eriharidus	9	48	34	4	5
	kõrgharidus	9	59	29	1	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	9	24	54	7	6
	128-256 €(2001-4000 kr)	6	44	43	3	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	51	30	2	6
	384-511 €(6001-8000 kr)	10	59	22	3	6
	512-639 €(8001-10 000 kr)	13	54	31	0	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	71	17	3	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

juust, sulatatud juust

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		10	54	32	2	2
Regioon	Põhja-Eesti	11	56	29	2	2
	Kesk-Eesti	12	46	39	2	1
	Kirde-Eesti	9	48	36	5	2
	Lääne-Eesti	7	60	27	1	5
	Lõuna-Eesti	11	55	31	1	2
Elukoht	Tallinn	11	53	31	2	3
	suured linnad	10	54	31	3	2
	väikelinnad	10	48	36	4	2
	alevik, maa	10	58	29	1	2
Rahvus	eestlased	10	58	29	1	2
	muu rahvus	11	44	37	5	3
Vanus	18 - 29 aastased	16	49	29	2	4
	30 - 49 aastased	7	56	34	2	1
	50 - 64 aastased	8	56	31	3	2
	65 - 74 aastased	13	47	32	3	5
Sugu	naised	11	52	31	3	3
	mehed	9	58	31	1	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	8	45	33	6	8
	kesk ja -eriharidus	10	53	32	3	2
	kõrgharidus	11	57	30	0	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	10	22	59	6	3
	128-256 €(2001-4000 kr)	9	47	40	1	3
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	54	29	3	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	12	63	23	2	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	56	30	2	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	8	75	16	0	1

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

rõõsk koor (10%, 35%, 38%)

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		5	40	32	9	14
Regioon	Põhja-Eesti	5	46	31	6	12
	Kesk-Eesti	6	33	39	6	16
	Kirde-Eesti	10	31	21	23	15
	Lääne-Eesti	2	37	38	6	17
	Lõuna-Eesti	3	42	35	6	14
Elukoht	Tallinn	5	47	30	7	11
	suured linnad	9	37	26	14	14
	väikelinnad	6	29	34	10	21
	alevik, maa	2	42	37	6	13
Rahvus	eestlased	3	42	36	5	14
	muu rahvus	9	34	26	16	15
Vanus	18 - 29 aastased	9	38	24	7	22
	30 - 49 aastased	3	42	38	7	10
	50 - 64 aastased	6	39	33	9	13
	65 - 74 aastased	3	41	30	12	14
Sugu	naised	6	40	33	7	14
	mehed	4	41	31	10	14
Haridus	alg- ja põhiharidus	1	30	40	7	22
	kesk ja -eriharidus	6	37	32	11	14
	kõrgharidus	5	47	31	5	12
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	9	19	31	23	18
	128-256 €(2001-4000 kr)	4	33	39	11	13
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	40	34	8	13
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	45	32	4	14
	512-639 €(8001-10 000 kr)	3	49	26	5	17
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	7	58	22	3	10

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

linnuliha

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		17	57	23	1	2
Regioon	Põhja-Eesti	19	56	22	1	2
	Kesk-Eesti	13	53	30	0	4
	Kirde-Eesti	18	58	23	0	1
	Lääne-Eesti	14	60	22	1	3
	Lõuna-Eesti	15	57	25	1	2
Elukoht	Tallinn	21	52	24	1	2
	suured linnad	16	59	23	0	2
	väikelinnad	16	54	27	1	2
	alevik, maa	14	61	22	1	2
Rahvus	eestlased	17	59	21	0	3
	muu rahvus	16	53	29	1	1
Vanus	18 - 29 aastased	23	50	23	1	3
	30 - 49 aastased	15	61	22	1	1
	50 - 64 aastased	17	58	23	1	1
	65 - 74 aastased	11	55	29	0	5
Sugu	naised	17	57	23	0	3
	mehed	16	58	24	1	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	11	48	37	0	4
	kesk ja -eriharidus	16	57	25	0	2
	kõrgharidus	19	59	19	1	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	35	53	1	4
	128-256 €(2001-4000 kr)	13	54	31	0	2
	257-383 €(4001-6000 kr)	18	56	22	1	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	19	66	14	0	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	24	59	16	0	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	18	68	12	0	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

sealiha

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		5	51	36	3	5
Regioon	Põhja-Eesti	5	52	34	3	6
	Kesk-Eesti	8	41	47	2	2
	Kirde-Eesti	7	46	40	4	3
	Lääne-Eesti	3	49	37	5	6
	Lõuna-Eesti	5	55	33	1	6
Elukoht	Tallinn	5	49	37	3	6
	suured linnad	5	53	33	4	5
	väikelinnad	7	42	42	4	5
	alevik, maa	4	58	33	1	4
Rahvus	eestlased	4	56	34	1	5
	muu rahvus	8	40	41	6	5
Vanus	18 - 29 aastased	11	39	38	2	10
	30 - 49 aastased	3	58	35	1	3
	50 - 64 aastased	5	53	35	5	2
	65 - 74 aastased	2	49	39	6	4
Sugu	naised	4	45	40	4	7
	mehed	7	56	32	2	3
Haridus	alg- ja põhiharidus	10	56	24	3	7
	kesk ja -eriharidus	7	50	36	4	3
	kõrgharidus	2	51	39	2	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	5	35	40	9	11
	128-256 €(2001-4000 kr)	6	44	42	3	5
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	50	38	4	4
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	58	35	0	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	56	35	2	3
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	9	63	19	1	8

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

veiseliha

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		6	29	33	9	23
Regioon	Põhja-Eesti	5	31	40	8	16
	Kesk-Eesti	5	21	28	7	39
	Kirde-Eesti	12	33	26	18	11
	Lääne-Eesti	5	27	31	7	30
	Lõuna-Eesti	6	24	29	7	34
Elukoht	Tallinn	6	33	40	9	12
	suured linnad	10	32	26	15	17
	väikelinnad	6	19	30	11	34
	alevik, maa	4	27	33	4	32
Rahvus	eestlased	4	29	32	6	29
	muu rahvus	10	27	36	15	12
Vanus	18 - 29 aastased	10	28	35	7	20
	30 - 49 aastased	4	34	33	8	21
	50 - 64 aastased	8	24	31	12	25
	65 - 74 aastased	3	18	34	10	35
Sugu	naised	4	25	33	9	29
	mehed	8	33	33	9	17
Haridus	alg- ja põhiharidus	8	16	28	9	39
	kesk ja -eriharidus	7	27	31	11	24
	kõrgharidus	5	32	37	7	19
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	6	14	31	18	31
	128-256 €(2001-4000 kr)	6	18	37	14	25
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	25	36	8	27
	384-511 €(6001-8000 kr)	8	31	34	6	21
	512-639 €(8001-10 000 kr)	8	36	33	5	18
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	8	57	21	1	13

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

vorstitooted

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		4	46	40	4	6
Regioon	Põhja-Eesti	4	47	38	6	5
	Kesk-Eesti	2	51	40	0	7
	Kirde-Eesti	7	35	47	5	6
	Lääne-Eesti	5	49	38	3	5
	Lõuna-Eesti	3	47	41	3	6
Elukoht	Tallinn	4	47	39	5	5
	suured linnad	6	39	40	7	8
	väikelinnad	4	41	45	3	7
	alevik, maa	3	52	39	2	4
Rahvus	eestlased	2	51	39	3	5
	muu rahvus	8	35	44	7	6
Vanus	18 - 29 aastased	8	50	34	2	6
	30 - 49 aastased	4	46	40	5	5
	50 - 64 aastased	4	42	45	4	5
	65 - 74 aastased	0	40	43	8	9
Sugu	naised	3	40	44	5	8
	mehed	5	53	35	4	3
Haridus	alg- ja põhiharidus	4	51	35	2	8
	kesk ja -eriharidus	5	46	41	4	4
	kõrgharidus	3	44	41	5	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	35	50	4	4
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	50	36	5	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	41	45	4	6
	384-511 €(6001-8000 kr)	2	45	42	4	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	52	39	4	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	51	32	3	9

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

singid

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		6	43	40	7	4
Regioon	Põhja-Eesti	5	48	37	6	4
	Kesk-Eesti	6	45	44	4	1
	Kirde-Eesti	11	25	38	21	5
	Lääne-Eesti	3	46	42	4	5
	Lõuna-Eesti	5	45	42	3	5
Elukoht	Tallinn	7	46	36	6	5
	suured linnad	8	34	39	14	5
	väikelinnad	6	38	46	7	3
	alevik, maa	3	50	40	3	4
Rahvus	eestlased	4	51	39	3	3
	muu rahvus	10	25	43	15	7
Vanus	18 - 29 aastased	8	41	41	5	5
	30 - 49 aastased	5	44	40	7	4
	50 - 64 aastased	6	45	39	7	3
	65 - 74 aastased	4	39	41	9	7
Sugu	naised	5	42	42	6	5
	mehed	7	44	37	8	4
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	40	42	6	5
	kesk ja -eriharidus	6	40	41	9	4
	kõrgharidus	5	49	39	4	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	23	45	20	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	31	50	7	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	39	43	8	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	56	33	2	4
	512-639 €(8001-10 000 kr)	5	53	35	5	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	6	66	21	2	5

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

kulinaariatooted lihast

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	28	38	11	20
Regioon	Põhja-Eesti	2	29	39	10	20
	Kesk-Eesti	1	31	35	13	20
	Kirde-Eesti	7	15	33	21	24
	Lääne-Eesti	3	32	37	13	15
	Lõuna-Eesti	3	30	39	8	20
Elukoht	Tallinn	2	28	40	10	20
	suured linnad	4	21	39	16	20
	väikelinnad	5	25	36	13	21
	alevik, maa	1	33	36	9	21
Rahvus	eestlased	1	34	40	9	16
	muu rahvus	6	15	35	16	28
Vanus	18 - 29 aastased	5	32	37	13	13
	30 - 49 aastased	1	31	40	10	18
	50 - 64 aastased	4	23	39	13	21
	65 - 74 aastased	2	19	28	12	39
Sugu	naised	3	28	37	11	21
	mehed	2	27	40	12	19
Haridus	alg- ja põhiharidus	4	24	32	13	27
	kesk ja -eriharidus	3	26	37	13	21
	kõrgharidus	2	30	41	9	18
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	3	17	39	12	29
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	17	41	16	21
	257-383 €(4001-6000 kr)	3	25	37	12	23
	384-511 €(6001-8000 kr)	0	32	38	10	20
	512-639 €(8001-10 000 kr)	1	34	47	8	10
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	2	50	24	6	18

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

värske kala

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		11	47	32	3	7
Regioon	Põhja-Eesti	10	46	34	2	8
	Kesk-Eesti	10	40	41	1	8
	Kirde-Eesti	13	43	28	8	8
	Lääne-Eesti	11	54	27	2	6
	Lõuna-Eesti	11	50	29	3	7
Elukoht	Tallinn	10	46	34	2	8
	suured linnad	14	42	30	6	8
	väikelinnad	10	45	34	3	8
	alevik, maa	9	53	30	2	6
Rahvus	eestlased	10	51	30	2	7
	muu rahvus	13	36	36	7	8
Vanus	18 - 29 aastased	11	45	31	2	11
	30 - 49 aastased	9	45	35	4	7
	50 - 64 aastased	13	50	27	4	6
	65 - 74 aastased	13	45	32	4	6
Sugu	naised	11	46	32	3	8
	mehed	11	48	31	3	7
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	48	35	2	8
	kesk ja -eriharidus	11	45	33	3	8
	kõrgharidus	11	48	30	4	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	10	21	45	7	17
	128-256 €(2001-4000 kr)	10	40	40	4	6
	257-383 €(4001-6000 kr)	11	44	34	4	7
	384-511 €(6001-8000 kr)	9	56	26	2	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	54	24	2	8
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	12	64	16	2	6

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

kalatooted (sh soolaheeringas, vürtsikilu)

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		6	61	27	2	4
Regioon	Põhja-Eesti	6	61	27	2	4
	Kesk-Eesti	3	59	32	2	4
	Kirde-Eesti	5	52	39	3	1
	Lääne-Eesti	4	64	23	2	7
	Lõuna-Eesti	8	63	22	1	6
Elukoht	Tallinn	5	62	27	3	3
	suured linnad	6	57	30	3	4
	väikelinnad	8	56	28	2	6
	alevik, maa	5	66	24	0	5
Rahvus	eestlased	5	66	24	0	5
	muu rahvus	7	52	34	5	2
Vanus	18 - 29 aastased	9	57	23	3	8
	30 - 49 aastased	3	62	30	1	4
	50 - 64 aastased	9	58	29	2	2
	65 - 74 aastased	2	69	24	2	3
Sugu	naised	6	58	28	3	5
	mehed	6	64	26	1	3
Haridus	alg- ja põhiharidus	6	54	34	1	5
	kesk ja -eriharidus	6	61	28	2	3
	kõrgharidus	5	62	25	2	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	12	31	49	3	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	57	31	2	5
	257-383 €(4001-6000 kr)	6	59	28	3	4
	384-511 €(6001-8000 kr)	6	67	24	1	2
	512-639 €(8001-10 000 kr)	8	64	23	0	5
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	3	77	13	0	7

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

leib

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		6	81	11	1	1
Regioon	Põhja-Eesti	7	81	11	1	0
	Kesk-Eesti	6	82	10	0	2
	Kirde-Eesti	7	78	12	2	1
	Lääne-Eesti	4	85	9	0	2
	Lõuna-Eesti	6	83	10	0	1
Elukoht	Tallinn	7	81	11	1	0
	suured linnad	5	78	14	1	2
	väikelinnad	8	78	12	1	1
	alevik, maa	5	88	7	0	0
Rahvus	eestlased	6	84	9	0	1
	muu rahvus	7	76	15	1	1
Vanus	18 - 29 aastased	8	80	9	2	1
	30 - 49 aastased	4	84	11	0	1
	50 - 64 aastased	6	81	12	0	1
	65 - 74 aastased	9	80	9	1	1
Sugu	naised	7	80	11	1	1
	mehed	5	83	11	0	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	9	74	16	0	1
	kesk ja -eriharidus	6	83	10	0	1
	kõrgharidus	6	82	10	1	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	4	74	20	0	2
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	84	9	0	0
	257-383 €(4001-6000 kr)	7	78	13	1	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	88	7	0	0
	512-639 €(8001-10 000 kr)	9	78	8	3	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	85	9	0	1

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

sai

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		4	68	21	3	4
Regioon	Põhja-Eesti	6	65	21	4	4
	Kesk-Eesti	3	74	15	4	4
	Kirde-Eesti	3	70	20	3	4
	Lääne-Eesti	4	67	24	3	2
	Lõuna-Eesti	3	68	22	2	5
Elukoht	Tallinn	5	67	20	4	4
	suured linnad	4	66	23	3	4
	väikelinnad	5	66	22	4	3
	alevik, maa	3	72	19	2	4
Rahvus	eestlased	3	69	21	3	4
	muu rahvus	7	66	20	3	4
Vanus	18 - 29 aastased	6	64	20	5	5
	30 - 49 aastased	3	74	18	2	3
	50 - 64 aastased	5	63	24	4	4
	65 - 74 aastased	4	65	25	2	4
Sugu	naised	5	64	23	3	5
	mehed	3	74	18	3	2
Haridus	alg- ja põhiharidus	6	67	24	0	3
	kesk ja -eriharidus	5	71	18	3	3
	kõrgharidus	3	64	24	4	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	1	66	26	2	5
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	76	15	2	2
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	64	24	4	3
	384-511 €(6001-8000 kr)	2	68	21	4	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	65	20	6	5
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	4	66	22	1	7

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

makaronitooted

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		9	69	19	2	1
Regioon	Põhja-Eesti	10	73	15	1	1
	Kesk-Eesti	10	66	24	0	0
	Kirde-Eesti	8	68	22	2	0
	Lääne-Eesti	6	67	24	2	1
	Lõuna-Eesti	8	68	20	2	2
Elukoht	Tallinn	10	71	16	2	1
	suured linnad	10	67	20	2	1
	väikelinnad	7	69	21	2	1
	alevik, maa	8	68	22	1	1
Rahvus	eestlased	8	71	19	1	1
	muu rahvus	10	69	19	2	0
Vanus	18 - 29 aastased	15	64	17	3	1
	30 - 49 aastased	8	75	16	1	0
	50 - 64 aastased	6	65	26	1	2
	65 - 74 aastased	5	69	21	3	2
Sugu	naised	9	69	20	1	1
	mehed	9	69	19	2	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	9	62	26	3	0
	kesk ja -eriharidus	8	70	19	2	1
	kõrgharidus	11	68	18	1	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	64	28	0	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	13	65	19	2	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	6	71	21	1	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	8	74	17	0	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	10	70	16	3	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	10	69	17	2	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

müсли, teraviljahelbed jms

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		6	34	28	6	26
Regioon	Põhja-Eesti	6	35	30	6	23
	Kesk-Eesti	9	32	32	4	23
	Kirde-Eesti	3	19	23	13	42
	Lääne-Eesti	5	41	27	6	21
	Lõuna-Eesti	7	36	26	5	26
Elukoht	Tallinn	6	36	28	7	23
	suured linnad	7	25	25	10	33
	väikelinnad	9	31	26	6	28
	alevik, maa	2	41	30	4	23
Rahvus	eestlased	6	40	32	4	18
	muu rahvus	6	19	20	12	43
Vanus	18 - 29 aastased	10	36	30	5	19
	30 - 49 aastased	4	34	32	7	23
	50 - 64 aastased	6	30	23	9	32
	65 - 74 aastased	3	36	21	2	38
Sugu	naised	6	35	30	5	24
	mehed	5	33	25	8	29
Haridus	alg- ja põhiharidus	0	24	30	5	41
	kesk ja -eriharidus	6	32	24	7	31
	kõrgharidus	7	36	33	6	18
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	14	28	13	38
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	30	26	9	30
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	33	29	5	28
	384-511 €(6001-8000 kr)	11	37	29	2	21
	512-639 €(8001-10 000 kr)	6	34	33	3	24
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	3	54	22	6	15

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

jahu, kruubid, tangud, manna jms

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		6	73	19	1	1
Regioon	Põhja-Eesti	6	72	19	1	2
	Kesk-Eesti	6	78	15	1	0
	Kirde-Eesti	5	66	26	1	2
	Lääne-Eesti	5	75	18	1	1
	Lõuna-Eesti	7	73	18	1	1
Elukoht	Tallinn	7	70	19	2	2
	suured linnad	7	70	21	0	2
	väikelinnad	6	70	22	1	1
	alevik, maa	5	78	16	1	0
Rahvus	eestlased	5	77	16	1	1
	muu rahvus	9	64	25	1	1
Vanus	18 - 29 aastased	12	67	17	2	2
	30 - 49 aastased	5	76	18	0	1
	50 - 64 aastased	4	70	23	2	1
	65 - 74 aastased	3	76	18	2	1
Sugu	naised	7	75	17	1	0
	mehed	5	71	21	1	2
Haridus	alg- ja põhiharidus	4	71	21	1	3
	kesk ja -eriharidus	5	71	22	1	1
	kõrgharidus	7	76	15	1	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	0	58	37	1	4
	128-256 €(2001-4000 kr)	8	68	21	2	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	73	20	1	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	78	16	0	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	12	76	10	1	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	4	78	14	2	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

kondiitritooted, koogid, küpsised, küpsised jms

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		5	31	52	6	6
Regioon	Põhja-Eesti	5	33	52	5	5
	Kesk-Eesti	2	27	58	7	6
	Kirde-Eesti	6	32	41	12	9
	Lääne-Eesti	5	29	60	5	1
	Lõuna-Eesti	4	28	55	6	7
Elukoht	Tallinn	5	32	52	5	6
	suured linnad	8	31	46	8	7
	väikelinnad	4	28	53	8	7
	alevik, maa	3	32	55	6	4
Rahvus	eestlased	4	31	56	4	5
	muu rahvus	7	30	44	11	8
Vanus	18 - 29 aastased	11	31	47	7	4
	30 - 49 aastased	2	36	54	4	4
	50 - 64 aastased	4	27	57	6	6
	65 - 74 aastased	2	24	49	11	14
Sugu	naised	4	29	55	6	6
	mehed	5	33	49	7	6
Haridus	alg- ja põhiharidus	6	29	49	9	7
	kesk ja -eriharidus	5	29	51	8	7
	kõrgharidus	4	34	55	3	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	4	15	59	11	11
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	23	59	7	6
	257-383 €(4001-6000 kr)	3	32	52	8	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	30	56	2	8
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	35	52	5	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	9	49	34	6	2

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

alkohoolsed joogid

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	30	41	5	21
Regioon	Põhja-Eesti	2	34	42	5	17
	Kesk-Eesti	4	19	47	2	28
	Kirde-Eesti	5	28	38	7	22
	Lääne-Eesti	4	29	39	3	25
	Lõuna-Eesti	3	30	38	6	23
Elukoht	Tallinn	2	35	42	5	16
	suured linnad	4	32	37	8	19
	väikelinnad	4	23	37	4	32
	alevik, maa	3	29	44	3	21
Rahvus	eestlased	3	32	40	3	22
	muu rahvus	4	26	41	9	20
Vanus	18 - 29 aastased	7	32	41	3	17
	30 - 49 aastased	2	35	42	4	17
	50 - 64 aastased	2	28	43	6	21
	65 - 74 aastased	0	18	32	7	43
Sugu	naised	3	27	39	3	28
	mehed	3	34	43	7	13
Haridus	alg- ja põhiharidus	7	13	48	7	25
	kesk ja -eriharidus	4	27	41	5	23
	kõrgharidus	1	39	37	4	19
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	3	19	34	10	34
	128-256 €(2001-4000 kr)	4	23	45	5	23
	257-383 €(4001-6000 kr)	2	21	49	5	23
	384-511 €(6001-8000 kr)	3	39	33	3	22
	512-639 €(8001-10 000 kr)	3	40	42	3	12
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	6	52	25	5	12

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?
(% vastanutest)

suhkrut sisaldavad karastusjoogid

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	22	35	12	28
Regioon	Põhja-Eesti	3	20	34	13	30
	Kesk-Eesti	4	20	34	12	30
	Kirde-Eesti	3	26	33	13	25
	Lääne-Eesti	2	24	41	9	24
	Lõuna-Eesti	3	24	37	10	26
Elukoht	Tallinn	3	19	34	12	32
	suured linnad	4	33	30	11	22
	väikelinnad	3	17	36	14	30
	alevik, maa	2	23	40	10	25
Rahvus	eestlased	2	23	39	9	27
	muu rahvus	5	20	29	16	30
Vanus	18 - 29 aastased	5	29	35	11	20
	30 - 49 aastased	2	24	43	11	20
	50 - 64 aastased	3	17	30	14	36
	65 - 74 aastased	1	12	26	10	51
Sugu	naised	2	18	35	13	32
	mehed	4	27	36	10	23
Haridus	alg- ja põhiharidus	1	26	38	9	26
	kesk ja -eriharidus	4	22	35	13	26
	kõrgharidus	2	23	35	10	30
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	4	24	37	13	22
	128-256 €(2001-4000 kr)	2	18	40	14	26
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	17	37	13	29
	384-511 €(6001-8000 kr)	5	26	32	9	28
	512-639 €(8001-10 000 kr)	0	29	39	8	24
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	3	34	23	8	32

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

moosid, keedised

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	45	26	5	21
Regioon	Põhja-Eesti	4	43	26	6	21
	Kesk-Eesti	3	52	23	5	17
	Kirde-Eesti	2	36	28	7	27
	Lääne-Eesti	3	49	26	5	17
	Lõuna-Eesti	3	49	24	3	21
Elukoht	Tallinn	4	41	26	5	24
	suured linnad	3	45	24	7	21
	väikelinnad	2	40	27	6	25
	alevik, maa	3	52	25	4	16
Rahvus	eestlased	2	52	27	3	16
	muu rahvus	4	31	23	10	32
Vanus	18 - 29 aastased	5	55	22	4	14
	30 - 49 aastased	2	45	26	6	21
	50 - 64 aastased	4	36	29	7	24
	65 - 74 aastased	3	37	26	4	30
Sugu	naised	4	43	24	6	23
	mehed	3	46	27	5	19
Haridus	alg- ja põhiharidus	2	42	33	3	20
	kesk ja -eriharidus	2	42	27	6	23
	kõrgharidus	4	49	23	5	19
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	0	40	29	5	26
	128-256 €(2001-4000 kr)	3	43	27	5	22
	257-383 €(4001-6000 kr)	3	36	27	10	24
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	46	26	1	23
	512-639 €(8001-10 000 kr)	1	57	25	3	14
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	4	60	20	2	14

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

šokolaad, šokolaadikommid

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		5	43	44	4	4
Regioon	Põhja-Eesti	5	45	45	3	2
	Kesk-Eesti	6	33	51	4	6
	Kirde-Eesti	6	42	40	8	4
	Lääne-Eesti	7	47	40	4	2
	Lõuna-Eesti	4	45	41	3	7
Elukoht	Tallinn	5	44	46	3	2
	suured linnad	9	46	34	8	3
	väikelinnad	6	37	47	3	7
	alevik, maa	2	46	45	3	4
Rahvus	eestlased	4	46	43	3	4
	muu rahvus	7	38	45	6	4
Vanus	18 - 29 aastased	9	45	38	5	3
	30 - 49 aastased	4	49	43	3	1
	50 - 64 aastased	6	39	47	4	4
	65 - 74 aastased	1	35	48	5	11
Sugu	naised	5	45	43	3	4
	mehed	5	42	44	5	4
Haridus	alg- ja põhiharidus	3	31	49	8	9
	kesk ja -eriharidus	5	40	47	4	4
	kõrgharidus	5	50	40	3	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	5	23	59	4	9
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	34	51	4	4
	257-383 €(4001-6000 kr)	4	41	46	4	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	51	39	2	4
	512-639 €(8001-10 000 kr)	5	54	35	5	1
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	64	26	4	1

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

muud kommid ja muud maiustused

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	38	47	6	6
Regioon	Põhja-Eesti	2	41	48	4	5
	Kesk-Eesti	4	31	55	4	6
	Kirde-Eesti	6	35	44	14	1
	Lääne-Eesti	4	40	44	5	7
	Lõuna-Eesti	2	36	48	6	8
Elukoht	Tallinn	3	39	48	4	6
	suured linnad	6	39	39	10	6
	väikelinnad	5	32	50	7	6
	alevik, maa	0	39	50	5	6
Rahvus	eestlased	2	40	48	4	6
	muu rahvus	6	34	45	10	5
Vanus	18 - 29 aastased	4	41	44	5	6
	30 - 49 aastased	3	44	44	5	4
	50 - 64 aastased	3	31	54	7	5
	65 - 74 aastased	1	25	52	10	12
Sugu	naised	3	38	48	5	6
	mehed	3	37	46	8	6
Haridus	alg- ja põhiharidus	1	35	49	8	7
	kesk ja -eriharidus	5	36	48	6	5
	kõrgharidus	1	41	46	5	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	5	23	58	1	13
	128-256 €(2001-4000 kr)	5	30	53	6	6
	257-383 €(4001-6000 kr)	3	35	50	7	5
	384-511 €(6001-8000 kr)	1	41	43	8	7
	512-639 €(8001-10 000 kr)	1	43	46	6	4
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	4	60	28	3	5

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

jäätis

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		5	41	43	4	7
Regioon	Põhja-Eesti	5	40	46	3	6
	Kesk-Eesti	5	41	41	5	8
	Kirde-Eesti	8	35	43	6	8
	Lääne-Eesti	4	49	39	3	5
	Lõuna-Eesti	3	44	42	3	8
Elukoht	Tallinn	6	40	44	4	6
	suured linnad	8	41	39	6	6
	väikelinnad	4	41	42	5	8
	alevik, maa	2	44	45	2	7
Rahvus	eestlased	4	45	42	3	6
	muu rahvus	7	33	45	6	9
Vanus	18 - 29 aastased	6	44	45	2	3
	30 - 49 aastased	4	49	40	2	5
	50 - 64 aastased	5	36	47	6	6
	65 - 74 aastased	3	25	45	6	21
Sugu	naised	4	44	41	3	8
	mehed	6	38	46	4	6
Haridus	alg- ja põhiharidus	2	41	46	4	7
	kesk ja -eriharidus	6	37	45	5	7
	kõrgharidus	3	47	42	2	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	9	27	47	4	13
	128-256 €(2001-4000 kr)	4	35	50	3	8
	257-383 €(4001-6000 kr)	5	35	45	5	10
	384-511 €(6001-8000 kr)	3	51	37	4	5
	512-639 €(8001-10 000 kr)	4	45	44	5	2
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	5	67	26	1	1

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

kanamunad

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		9	80	10	0	1
Regioon	Põhja-Eesti	9	78	11	1	1
	Kesk-Eesti	8	81	10	1	0
	Kirde-Eesti	10	77	13	0	0
	Lääne-Eesti	7	84	7	0	2
	Lõuna-Eesti	11	81	7	0	1
Elukoht	Tallinn	7	79	12	1	1
	suured linnad	11	78	11	0	0
	väikelinnad	9	81	10	0	0
	alevik, maa	11	82	6	0	1
Rahvus	eestlased	10	83	7	0	0
	muu rahvus	8	76	15	0	1
Vanus	18 - 29 aastased	14	72	12	1	1
	30 - 49 aastased	9	84	7	0	0
	50 - 64 aastased	7	80	12	0	1
	65 - 74 aastased	9	81	8	1	1
Sugu	naised	8	82	9	0	1
	mehed	11	78	10	0	1
Haridus	alg- ja põhiharidus	9	81	9	0	1
	kesk ja -eriharidus	10	80	9	0	1
	kõrgharidus	9	81	10	0	0
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	7	69	22	1	1
	128-256 €(2001-4000 kr)	7	81	10	1	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	10	80	9	0	1
	384-511 €(6001-8000 kr)	15	75	9	0	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	10	83	7	0	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	6	88	6	0	0

Kas ja milliseid muutusi Te tegite 2010. aastal oma toitumisharjumustes võrreldes 2009. aastaga?

(% vastanutest)

margariin, majonees, toiduõli jms rasva sisaldavad toiduained

		tarbisin rohkem	tarbisin sama palju	tarbisin vähem	lõpetasin tarbimise	ei tarbinud üldse
Keskmiselt		3	72	22	1	2
Regioon	Põhja-Eesti	2	71	24	1	2
	Kesk-Eesti	4	77	16	0	3
	Kirde-Eesti	6	68	23	2	1
	Lääne-Eesti	2	72	23	1	2
	Lõuna-Eesti	3	73	22	1	1
Elukoht	Tallinn	2	68	26	1	3
	suured linnad	6	67	23	2	2
	väikelinnad	4	68	25	0	3
	alevik, maa	2	80	17	1	0
Rahvus	eestlased	2	76	20	1	1
	muu rahvus	5	64	28	1	2
Vanus	18 - 29 aastased	4	73	20	2	1
	30 - 49 aastased	3	72	22	1	2
	50 - 64 aastased	2	72	25	0	1
	65 - 74 aastased	2	70	22	1	5
Sugu	naised	3	72	23	0	2
	mehed	3	73	21	1	2
Haridus	alg- ja põhiharidus	4	78	15	1	2
	kesk ja -eriharidus	5	70	23	1	1
	kõrgharidus	1	73	23	1	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	alla 128 €(alla 2001 kr)	4	52	44	0	0
	128-256 €(2001-4000 kr)	3	70	24	2	1
	257-383 €(4001-6000 kr)	3	73	22	0	2
	384-511 €(6001-8000 kr)	4	75	20	0	1
	512-639 €(8001-10 000 kr)	1	79	18	2	0
	üle 639 €(üle 10 000 kr)	2	77	17	2	2

Lahtiste küsimuste vastuste tekstid

Mis on Teie jaoks toidu ostuotsuse (valiku tegemisel tähtis)? Muu omadus (n=23)

- kahju, et tekst on nii väike, et kõike ei saa poes kontrollida
- kauba kogus
- e-ained, nende sisaldus
- säilitusained
- kiri pakendil peab olema loetav
- puudub kättesaadav informatsioon vene keeles, vahel ka eesti keeles - ei kirjutata
- lõhna-, värvi- ja säilitusained
- puudub rubriik "messid, laadad", näiteks mee ostan peamiselt Meepäevadelt ja Mardilaadalt (ilmselt talunik)
- gluteeni sisaldus tootes
- lõhn samuti tähtis (kala)
- värvainete, maitsetugevdajate ja säilitusainete sisaldus tootes
- ilma maitsetugevdajate ja säilitusaineteta
- tundud hea kaup
- tagasiside pakendil
- allergeenide puudumine
- kvaliteet kahjuks aina halveneb
- eesti maitse
- peamiselt ostan Eesti toitu
- ainult, et oleks kõht täis
- hinna ja suuruse suhe
- märgiste tähendust on raske meeles pidada
- kasvutingimused (nt liha, munad puhul - väga tähtis)
- pisemgi keemiliste ainete lisamine

Mida Teie peate mahetoiduks (ka öko, orgaaniline toit)? Muu vastus (n=65)

- enda kasvatatud
- see on üldiselt suur pettus
- tavaliselt talunikult 100%
- kasvatame ise
- meil on ainult üks kauplus, seal pole mahetoitu
- öko on kallis, ei saa lubada oma perele
- maal pole mingit eripood
- enda ja tuttavate maakodus kasvatatud tooted, poest ostes puudub garantii ja kui ka usaldada lubatud mahedust, siis on see liiga kallis
- oma põllul kasvatatud toiduained
- enda kasvatatud ilma keemiliste väetisteta
- ise kasvatatud
- eriti ei vaata
- ei tea täpselt, ei jälgi
- talu ja ökokaubal puudub sageli piisav märgistus ja info toote peal
- oma juurikad, mahlad, moosid, kurgid, tomatid
- kasvatan palju ise
- soovitatavalt ilma konservantideta (EE560 jne)
- nüüd on hirm turult osta, vorstil ja singil on erinevad hinnad, aga maitse on eemaletõukav - kes vastutab kvaliteedi eest?
- ökopoes on välismaa tooted, mis on kahtlased
- ise kasvatatud, oma käega metsast korjatud
- oma kasvatatud põllumajandustoodang (ka loomne), ei ole kasutatud keemilisi väetisi ega taimekaitsevahendeid
- mis ei sisalda konservante
- ei oska öelda
- väga kallis
- kodutalust toodud
- kuna ma ei saa kontrollida mahetoidu ehtsust, siis ei pööra ma sellele mingit tähelepanu
- oma maatükil kasvatatud toodang
- ei pööra sellele tähelepanu
- ainult enda kasvatatud ja toodetud asjad
- enda kasvatatud tooted
- tundud tootja
- ise kasvatatud
- enda tarbeks kasvatatud toiduained (kartul, porgand, kurgid, tomatid; mesi)
- kodus valmistatud
- ma ei usu ökoloogiliselt puhtasse toitu
- enda ja tuttavate (kontrollitult) kasvatatud toiduained
- ökoloogiliselt puhtaid tooteid pole olemas
- isekasvatatud või toorainetest valmistatud toit
- lühike säilivusaeg
- päris puhast mahetoitu meil peaaegu ei ole, kui ainult ise kasvatada oma aias
- isiklik toodang

- ise kasvatatud
- kasvatame ise mahesigu
- ise koduaias kasvatatud keemiavaba toit
- vähem säilitusaineid
- ise kasvatatud, ilma väetiste ja muu keemiata
- kasvatame ise - õunad, ploomid, marjad, kurk, tomat
- ostame, kus juhtub
- parem on ise toota (tead, millega toitsid, kastsid)
- toitu ostan põhiliselt Maxima poest
- et oleks söödav
- ise kasvatatud on mahe
- ise kasvatatud
- ostetud tuttavate talunike käest
- ainult ökoloogilised tooted
- pole aimugi
- ei osta ökopoest
- ise kasvatada
- enda talus kasvatatud
- ei oska öelda
- Kasvatatud mitte müügiks
- mul ükskõik, selleks, et osta ÖKO-t peab olema miljonär
- ise kasvatatud toiduained
- mesi, tangud, kommid
- see mida ise kasvatan

Kui kodumaise ja imporditud toidukauba eelistamine pole lihtne, siis mis muudab selle keeruliseks? Muu vastus (n=18)

- loen ainult seda, mis on kirjutatud vene keeles
- monokeel
- private label kõige raskemini mõistetav
- madal hind
- vene keel kaetakse meelega eestikeelse tõlkega kinni
- vahel kleebitakse informatsiooni peale
- müüjate ebakindlus ja soovimatus kauba päritolu kindlaks teha
- kodumaine olgu imporditud eraldi
- Ärge süüdistage müüjaid. Kaupluse ostujuhid peavad selgitussilte panema.
- 137 ja 138 on eriti aktuaalne turult ostes
- kodumaine kaubamärk on pandud imporditud pakendile
- müüjaid polegi tavaliselt käeulatuses ja kui leida kellegi, siis see vaatab ehmunult, püüab kaubalt lugeda - pigem tean ise rohkem
- Importkaup ei rikne (pikk säilivusaeg), st, et on töödeldud tugevate kemikaalidega
- väga vähe informatsiooni
- kõik kaubad on ühes kohas
- nad ei taha üldse rääkida
- pakendil nimi ja tooteinfo sama suurelt mitmes keeles
- ketid kasutavad nn privat label tooteid, nende päritolu on segadus

Kui on mingeid toidus sisalduda võivaid aineid, mida püüate tarbijana vältida või mille tarbimist piirata, siis märkige palun? Muu vastus (n=17)

- fosfor
- mesi, olen allergiline
- paljudel etiketidel on tootjad valesti kajastanud toorainet (jogurtid, kohupiim), aga Rakvere hakkliha kvaliteet on halvemaks läinud. Küpsiste ja kommid kvaliteet on madal (ei jälgita valmistamise tehnoloogiat, asendatakse või rasvaga)
- kiri on väike, ei saa vaadata
- kolesterooli sisaldus
- sojalisandid
- süüa toitu, mis maitseb ja on taskukohane
- teatud maitseained, köögiviljad (küüslauk)
- taimeraskvad (taimsete rasvad) traditsioonilistes piimatoodetes (kohuke, jäätis, kookides)
- allergeenid
- pähhlid (allergia tõttu)
- pakendil kiri väga väike
- soja (ei tohi tarvitada)
- ei näe etiketi pealt lugeda
- kõik lisaained mis tekitavad allergiat
- ained, mis tekitavad allergiat nt. Pähhlid
- üldiselt jälgin kõike ja kus tean, et toorme hinnaga tuleb mängida - ei ostagi

Küsitletud kogumi iseloomustus

Eesti tarbijate paneeli küsitlus, vastanuid kokku 1016 vanuses 18-74 aastat.

Regiooni järgi³:

Põhja-Eesti	40%
Kesk-Eesti	10%
Kirde-Eesti	14%
Lääne-Eesti	11%
Lõuna-Eesti	25%

Elukoha järgi:

Tallinn	31%
suurlinn	20%
väikelinn	20%
alevik, maa	29%

Rahvuse järgi:

eestlased	67%
mitte-eestlased	33%

Vanuse järgi:

alla 30-aastased	24%
30 - 49 aastased	37%
50 - 64 aastased	25%
65 - 74 aastased	14%

Soo järgi:

naised	53%
mehed	47%

Hariduse järgi:

algharidus või põhiharidus (kuni 9 kl)	8%
keskharidus (k.a keskeriharidus)	52%
kõrgharidus (k.a magister, doktor)	40%

Kuu netosissetulek leibkonnaliikme kohta:

alla 128 euro (alla 2001 krooni)	7%
128-256 eurot (2001- 4000 krooni)	25%
257-383 eurot (4001- 6000 krooni)	29%
384-511 eurot (6001-8000 krooni)	16%
512-639 eurot (8001-10 000 krooni)	11%
üle 639 euro (üle 10 000 krooni)	12%

Pere kuu netosissetulekute muutus 2010.a.:

suurenes rohkem kui 20%	3%
suurenes 11-20%	2%
suurenes 6-10%	3%
suurenes kuni 6%	2%
ei muutunud, jäi samaks	45%
vähenes kuni 6%	11%
vähenes 6-10%	13%
vähenes 11-20%	9%
vähenes rohkem kui 20%	12%

¹ Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2001. aasta määrusega nr 126 kinnitatud Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori 3.tasemel esitatud maakondade grupid:

Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn)

Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond

Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond

Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond

Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond